

Jaarstukken

Financieel jaar 2023

GEMEENTE

NOORDENVELD

**SAMEN
BOUWEN AAN
NOORDENVELD**

Organisatie

Communicatie
en participatie

Woningbouw

Financiën

Duurzaamheid

Sociaal Domein

GEMEENTE

NOORDENVELD

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Algemeen	4
Aanbiedingsbrief	5
Vaststellingsbesluit	8
Jaarrekening in een oogopslag	9
Leeswijzer	11
Programma's.....	12
Inleiding	13
1. Samen doen.....	14
2. Samen ontwikkelen	41
3. Bestuur en samenleving.....	50
4. Groen beleven	59
5. Werken, ondernemen en ontspannen	73
6. Duurzaam voor nu en later.....	90
7. Helder zicht.....	95
Paragrafen	106
1. Lokale heffingen.....	107
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	117
3. Onderhoud kapitaalgoederen.....	132
4. Financiering	136
5. Bedrijfsvoering	141
6. Verbonden partijen.....	148
7. Grondbeleid.....	157
8. Overhead.....	166
9. Personele lasten	172
Jaarrekening.....	177
1. Resultaat en bestemming.....	178
2. Balans en toelichting	181
3. Baten en lasten per programma	204
4. Rechtmatigheidsverantwoording	231
5. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	234
6. Algemene dekkingsmiddelen	239
7. Incidentele baten en lasten.....	241

8. Structurele mutaties reserves	243
9. Onvoorzien en vennootschapsbelasting.....	244
10. Investerings	245
Bijlagen	251
1. Single information, Single audit (SiSa)	251
2. Jaarrekening op taakveld	258
3. Begrippenlijst	262

Algemeen

Aanbiedingsbrief

Inleiding

Voor u liggen de jaarstukken 2023 van de gemeente Noordenveld. De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Hierin wordt verantwoording afgelegd over de rechtmatigheid evenals de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid.

De jaarrekening 2023 is afgesloten met een positief resultaat van € 2.499.000. Tot en met de slotwijziging was rekening gehouden met een negatief resultaat van € 1.000.000. In de slotwijziging benoemden we de volgende grote verschillen:

Nadelig

- Bijdrage RUDD: € 103.000.

Voordelig

- Maatregelen verduurzaming: € 120.000.

In de jaarstukken komen daar de volgende nadelen en voordelen groter dan € 100.000 bij (zie ook de hoofdstukken *Resultaat en Bestemming* en *Baten en lasten per programma* in de jaarrekening):

Nadelig:

- Voorziening bovenwettelijk verlof: € 223.000;
- Voorziening achterstallig onderhoud wegen: € 962.000;
- Bezwaar- en beroepschriften WOZ: 207.000;

Voordelig

- Algemene uitkering: € 832.000;
- Grondexploitaties: € 3.307.000;
- Overloopbudgetten: € 140.000;
- Kapitaallasten: € 240.000;
- Onroerendezaakbelastingen: € 211.000;
- Leges omgevingsvergunningen: € 414.000;
- Verduurzaming maatschappelijke gebouwen: € 129.000.

In 2023 hebben wij opnieuw een slotwijziging opgesteld. Doelstelling daarvan is om de begroting en de realisatie van de baten en lasten beter op elkaar af te stemmen.

In het onderdeel *Resultaat en bestemming* zijn alle grote voor- en nadelen opgenomen. Vervolgens zijn deze toegelicht in onderdeel *Baten en lasten per programma*. Voordat wij ingaan op het financieel resultaat blikken wij in deze aanbiedingsbrief terug op een aantal betekenisvolle ontwikkelingen uit 2023. In het vervolg van deze aanbiedingsbrief gaan wij in op het financieel resultaat. We sluiten af met een leeswijzer en informatie over de besluitvorming.

Opvallende beleidsresultaten

Gemeentewerf en Grondstoffencentrum

In 2023 is onze Gemeentewerf en Grondstoffencentrum gebouwd. Hiertoe hebben we een, voor ons nieuwe aanbestedingsvorm, Design Build Maintain (DBM) gehanteerd. Het ontwerpen, bouwen en onderhoud worden aan één partij gegund. Op dit moment voeren we hier een evaluatie op uit met

als doel hier van te leren voor de toekomst. We hebben met deze nieuwbouw een grote verduurzamingsslag gemaakt.

Sociaal domein

Binnen het Sociaal domein zien we dat de gestelde doelen voor 2023 worden gehaald. Per saldo wordt € 3.628.000 toegevoegd aan de reserve sociaal domein. We hebben de interne organisatie aangepast op het principe van “één gezin, één plan , één regisseur om toegankelijkheid van ondersteuningsmogelijkheden te vergroten. Daarnaast versterken we de samenwerking met lokale partners zoals vrijwilligersgroepen, non-profitorganisaties en bedrijven.

Bij de schuldhulpverlening is de vroeg signalering aanleiding geweest direct in te spelen met hulpverlening.

Om de ondersteuning voor onze jeugd adequaat te houden hebben we onze samenwerking in NMD verband geëvalueerd. We werken samen in Drenthe om de transformatie van jeugdhulp in te richten. In onze Uitvoeringsagenda Jeugd brengen we voorschoolse voorzieningen, onderwijs en welzijn thema's samen.

Organisatieontwikkeling en Bedrijfsvoering

In het laatste kwartaal van 2023 is bijna het gehele MT opnieuw gevormd. Het MT heeft een belangrijke taak om de organisatie klaar te maken voor de komende jaren. Dit houdt in dat het MT de ambtelijke en bestuurlijke ambities, de inrichting van de organisatie en de beschikbare middelen in samenhang bijeen worden gebracht. Het hoge ziekteverzuim in combinatie met een krappe arbeidsmarkt zorgde dat veel externe inzet noodzakelijk was om onze taken te blijven uitvoeren. Ten aanzien van informatiebeveiliging en privacybescherming is eind 2023 het jaarverslag van de functionaris gegevensbescherming opgesteld, aan de hand hiervan is voor de komende jaren een actieplan opgesteld. Ten aanzien van informatieveiligheid hebben wij een Chief Information Security Officer (CISO) aangesteld om op onafhankelijke wijze de informatiebeveiliging te realiseren en het beheersen van risico's op ict gebied. Daartoe is in 2023 een nulmeting door de CISO uitgevoerd, dit heeft geleid tot aanbevelingen voor organisatorische en technische beheersmaatregelen.

Financieel resultaat

Jaarresultaat

De jaarrekening 2023 is afgesloten met een voordelig resultaat van € 2.499.000. Hiervan dient een bedrag van € 140.000 beschikbaar te blijven voor zogenaamde 'overloopbudgetten'. Na aftrek van deze budgetten komt het netto positieve resultaat uit op € 2.359.000.

Door de gemeenteraad is besloten om de lasten en baten in het kader van de nieuwe taken van het sociaal domein budgettair neutraal in de begroting en rekening te laten verwerken. Het overschot op dit onderdeel van € 3.628.000 is in de jaarrekening toegevoegd aan de reserve sociaal domein.

Het voordelige resultaat binnen het onderdeel grondexploitatie bedraagt € 3.307.000. Dit bedrag is als volgt tot stand gekomen. In totaal wordt voor een bedrag van € 1.637.000 aan (tussentijdse) winst genomen. De grondexploitatie Peize-Zuid laat na de actualisatie voor deze jaarstukken een geprognosticeerd overschot zien, waardoor de in de jaarstukken 2022 opgenomen verliesvoorziening van € 2.169.000 kan vrijvallen. Daarnaast is op drie voorbereidingsbudgetten voor een toekomstige grondexploitatie voor in totaal € 297.000 een overschrijding gerealiseerd. Ten slotte is een negatief resultaat behaald van € 202.000 op het onderdeel vennootschapsbelasting.

We stellen voor het totale positieve resultaat binnen de grondexploitaties van € 3.307.000 bij de bestemming van het jaarresultaat 2023 toe te voegen aan de reserve grondexploitaties. Hierna komt het resterende jaarresultaat uit op € 948.000 negatief.

Bestemming jaarresultaat

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt eind 2023 € 6.450.000. In totaal bedraagt het toekomstige beslag 2024 op de reserve, door al genomen raadsbesluiten € 1.491.000. Vrij beschikbaar is daardoor € 4.959.000. Voorgesteld wordt om het resterende jaarresultaat 2023 (€ 948.000 negatief), te onttrekken aan de algemene reserve. We stellen daarnaast voor een bedrag van € 637.000 te reserveren budgetten in 2024, waarvan de middelen via de decembercirculaire al in 2022 zijn ontvangen. Van dit bedrag is € 309.000 bedoeld voor invoeringskosten van de Omgevingswet en € 223.000 voor Energietoeslag in 2024. Door al genomen raadsbesluiten bij de aanbidding van de begroting 2024 wordt per saldo € 775.000 toegevoegd aan de algemene reserve. Deze begrote toevoeging bestaat uit de jaarlijkse dotatie van € 275.000 en € 500.000 voor het opbouwen van een buffer in verband met de nieuwe financieringssysteem van het rijk. Hierdoor komt het vrij beschikbare bedrag van de algemene reserve, voor afdekking van risico's, uit op € 4.149.000.

Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitaties bedraagt eind 2023 € 1.943.000. Bij de bestemming van het jaarresultaat wordt voorgesteld om het voordelige resultaat op de grondexploitaties van € 3.307.000 toe te voegen aan de reserve grondexploitaties. De reserve grondexploitaties komt daarmee uit op € 5.250.000. In totaal bedraagt het toekomstige beslag 2024 op de reserve, door al genomen raadsbesluiten, € 164.000. We stellen voor een bedrag van € 225.000 beschikbaar te houden voor de ontwikkeling van Oude Veldwijk 26 Peize. Het vrij beschikbare bedrag voor afdekking van risico's, van de reserve grondexploitaties komt hierna uit op € 4.861.000.

Reserve sociaal domein

De stand van de reserve sociaal domein bedraagt eind 2023 € 11.569.000. In totaal bedraagt het toekomstige beslag 2024 op de reserve, door al genomen raadsbesluiten, € 46.000. Het vrij beschikbare bedrag, voor afdekking van risico's, komt uit op € 11.523.000.

Ten slotte

Wij willen iedereen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van het jaarverslag en de jaarrekening over 2023. De behandeling van de jaarstukken 2023 zal plaatsvinden in de raadsvergadering van 8 juli 2024.

Roden, 11 juni 2024

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noordenveld,

Klaas Smid, burgemeester

Sebastiaan Ruddijs, directeur-secretaris

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Noordenveld,

Gelet op artikel 197 van de Gemeentewet waarin het college van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad verantwoording aflegt over het door hem gevoerde bestuur;

Gelet op artikel 198 van de Gemeentewet waarin is bepaald dat de gemeenteraad de jaarrekening en het jaarverslag vaststelt;

B e s l u i t :

De jaarrekening en het jaarverslag 2023 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Noordenveld op 8 juli 2024,

De griffier,

de voorzitter,

Jaarrekening in een oogopslag

Jens uit groep 8 van De Hoeksteen bedacht de regentonnenactie

De fases 2 en 3 op het Oosterveld in Norg zijn volop in uitvoering

In maart werden de AfvalHelden in het zonnetje gezet

Werk aan De Westerd in Peize

Basisschool De Flint wordt MFA

Jaaroverzicht 2023

in één oogopslag

GEMEENTE NOORDENVELD

BEDRAGEN IN DUIZENDEN EURO'S

PROGRAMMA	UITGAVEN	INKOMSTEN	BEDRAG
SAMEN DOEN	49.586	16.666	-32.920
SAMEN ONTWIKKELEN	8.964	8.436	-528
BESTUUR EN SAMENLEVING	4.801	518	-4.283
GROEN BELEVEN	19.253	11.093	-8.160
WERKEN, ONDERNEMEN EN ONTSPANNEN	8.884	4.767	-4.117
DUURZAAM VOOR NU EN LATER	2.140	465	-1.675
HELDER ZICHT	17.749	2.921	-14.828
	111.377	44.866	-66.511
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN - ONDERDEEL VAN PROGRAMMA HELDER ZICHT			
UITKERINGEN GEMEENTEFONDS			62.183
LOKALE BELASTINGEN			6.827
SALDO			2.499

KERNWAARDEN

TRANSPARANT

DUURZAAM

ONDERNEMEND

LEEFBAAR

GROEN

Oppervlakte: 20.532 hectare, waarvan 210 hectare bos

15.091 woningen
26 dorpen

12 basisscholen,
4 bijzondere scholen,
1 speciaal onderwijs,
4 voortgezet onderwijs

31.789 inwoners

3.758 bedrijven

4 jaarmarkten

237 rijksmonumenten,
36 provinciale monumenten
en
2 hunnebedden

Unieke landschappen:
Leekstermeer, Norgerholt
De Onlanden, Fochteloërveen

Nieuwe fonteinen aan de Heerestraat in Roden als onderdeel van de centrumontwikkeling

Vanuit het Dorpenfonds is onder meer een beweegpark gerealiseerd in Peize

Veenhuizen viert 200-jarig bestaan

Nieuw grondstoffencentrum aan de Eekelkamp gerealiseerd

Leeswijzer

De jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. De verklarende toelichting op de verschillen tussen begrote baten en lasten en rekening kunt u per programma vinden in hoofdstuk 3 van het onderdeel Jaarrekening. In dit onderdeel vindt u onder meer ook een overzicht van het resultaat en bestemming (hoofdstuk 1) en de balans met de toelichting daarop (hoofdstuk 2).

Bij het samenstellen van de jaarstukken dienen de notities en de vraag & antwoordrubriek van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) in acht te worden genomen. Met de wijzigingen die tot op heden zijn gepubliceerd is in deze jaarstukken rekening gehouden.

Programma's

Inleiding

In onze Omgevingsvisie 2030 zijn vijf kernwaarden geformuleerd: Transparant, Leefbaar, Ondernemend, Groen en Duurzaam. Hieruit zijn 7 programma's voor de begroting gedestilleerd:

1. Samen doen
2. Samen ontwikkelen
3. Bestuur en samenleving
4. Groen beleven
5. Werken, ondernemen en ontspannen
6. Duurzaam voor nu en later
7. Helder zicht

De kernwaarden duurzaam en transparant zijn het 'fundament' van het beleid en komen in meerdere programma's tot uiting. Elk programma begint met een omschrijving van het programma en een overzicht van de onderdelen. Vervolgens worden de verplichte beleidsindicatoren vermeld. Deze zijn bedoeld om de effecten van beleid op de programma's aan te geven. Gemeenten zijn verplicht om over een groot aantal indicatoren te rapporteren. Deze verplichte indicatoren geven een beeld van hoe we ervoor staan en zijn aangevuld met nieuwe indicatoren van de website waarstaatjegemeente.nl. Gegevens over Nederland geven het gemiddelde over alle gemeentes weer, gegevens voor Drenthe het gemiddelde over de Drentse gemeenten.

Vervolgens is er een financieel overzicht opgenomen met de gerealiseerde baten en lasten per taakveld. De verklarende toelichting op de verschillen tussen begrote baten en lasten en rekening kunt u per programma vinden in hoofdstuk 3 van het onderdeel Jaarrekening.

Daarna volgt een toelichting per taakveld. We herhalen wat we hadden willen bereiken en doen in 2023 en vervolgens geven we aan wat er wel en niet is gerealiseerd. De teksten zijn zo kort en concreet mogelijk geformuleerd. Eventuele belangrijke bij het taakveld behorende documenten worden vermeld. Tot slot wordt er een overzicht verstrekt van de baten en lasten per taakveld, met waar dit nodig is, een toelichting.

1. Samen doen

Programmadoelstelling

- Jeugdigen en volwassenen kunnen veilig opgroeien, meedoen in de samenleving en zo zelfredzaam mogelijk zijn.
- Mocht dit (tijdelijk) niet mogelijk zijn dan zetten wij zorg en ondersteuning in. Deze zorg sluit aan bij de eigen kracht en sociale netwerken van onze inwoners.

Programmaomschrijving

Tot programma 1. Samen doen horen lasten en baten voor:

- Openbaar basisonderwijs
- Onderwijshuisvesting
- Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
- Samenkracht en burgerparticipatie
- Inkomensregelingen
- WSW en beschut werk
- Arbeidsparticipatie
- Maatwerkvoorzieningen (WMO)
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Hulp bij het huishouden (WMO)
- Begeleiding (WMO)
- Jeugdhulp begeleiding
- Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Volksgezondheid
- Toegang en eerstelijnsvoorzieningen
- Jeugdhulp met verblijf overig
- Jeugdbescherming
- Jeugdhulp behandeling
- Pleegzorg
- Jeugdhulp dagbesteding
- Beschermde wonen (WMO)
- Gezinsgericht
- Jeugdreclassering
- Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
- Dagbesteding (WMO)

Beleidsindicatoren

Onderwijs	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Absoluut verzuim	Het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren per 1.000 leerlingen dat absoluut verzuimer is (geweest) gedurende het schooljaar: de jongere is niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en beschikt niet over een vrijstelling	Noordenveld	1,1	2017
		Nederland	4,2	2022
		Drenthe	2,9	2022
Relatief verzuim	Het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen (per 1.000 leerlingen) waarbij sprake is van meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken	Noordenveld	14	2022
		Nederland	24	2022
		Drenthe	23	2022
Voortijdige schoolverlaters (totaal VO + MBO)	% jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma.	Noordenveld	2,0	2022
		Nederland	2,3	2022
		Drenthe	2,4	2022

Werk en Inkomen	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Banen	Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	Noordenveld	655,9	2022
		Nederland	825,4	2022
		Drenthe	773,3	2022
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking)	Noordenveld	71,0	2022
		Nederland	72,2	2022
		Drenthe	70,6	2022
Personen met bijstandsuitkering	Het aantal personen (per 1.000 inwoners) met een uitkering op grond van de Participatiewet	Noordenveld	21,9	2023
		Nederland	34,5	2023
		Drenthe	30,5	2023
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie	Noordenveld	1,0	2022
		Nederland	1,0	2022
		Drenthe	2,0	2022
Lopende re-integratievoorziening	Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	Noordenveld	13,7	2023
		Nederland	12,3	2023

		Drenthe	14,6	2023
--	--	---------	------	------

Zorg en Welzijn	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Jongeren met jeugdbescherming	% jongeren tot 18 jaar	Noordenveld	0,7	2022
		Nederland	1,2	2022
		Drenthe	1,2	2022
Jongeren met jeugdhulp	% jongeren tot 18 jaar	Noordenveld	12,2	2022
		Nederland	13,4	2022
		Drenthe	13,8	2022
Jongeren met jeugdreclassering	% jongeren van 12 tot 23 jaar	Noordenveld	0,2	2022
		Nederland	0,3	2022
		Drenthe	0,4	2022
WMO-cliënten met een maatwerkarrangement	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	69	2022
		Nederland	71	2022
		Drenthe	75	2021
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Noordenveld	1,0	2022
		Nederland	1,0	2022
		Drenthe	1,0	2022
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Noordenveld	4,0	2022
		Nederland	6,0	2022
		Drenthe	5,0	2022

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2021	Gerealiseerd saldo 2022	Primitief saldo 2023	Begroot saldo 2023	Gerealiseerd saldo 2023
4.1 Openbaar basisonderwijs	-32	-73	0	0	11
4.2 Onderwijshuisvesting	1.905	1.927	1.709	1.647	1.652
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	984	1.000	1.088	1.120	1.084
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.193	3.706	4.064	4.309	3.691
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	21	27
6.3 Inkomensregelingen	1.818	3.270	2.275	3.638	4.146
6.4 WSW en beschut werk	3.001	3.107	3.162	3.312	3.233
6.5 Arbeidsparticipatie	1.172	1.022	1.352	1.363	1.178
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	1	1.379	1.554
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	5.395	5.367	7.045	0	0

6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	2.869	3.068
6.71B Begeleiding (WMO)	0	0	0	1.618	1.244
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	0	0	875	780
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	7.457	6.927	8.312	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	1.358	1.152
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	0	0	2.733	2.492
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	450	457
6.73A Pleegzorg	0	0	0	800	789
6.73B Gezinsgericht	0	0	0	360	348
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	42	37
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	2.350	2.419
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	300	272
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	-950	-1.172
6.82A Jeugdbescherming	0	0	0	230	209
6.82B Jeugdreclassering	0	0	0	75	75
7.1 Volksgezondheid	1.171	1.280	1.220	1.446	1.242
TOTAAL	27.065	27.533	30.228	31.346	29.991

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Op alle scholen is er grote aandacht voor sociaal emotionele ontwikkeling als basis voor leren.
- Talentontwikkeling in de brede zin waarbij de leerling centraal staat en niet het aanbod.
- We willen dat alle scholen blijven voldoen aan de basiskwaliteit, zoals geformuleerd in de Wet Primair Onderwijs. De scholen gebruiken daarvoor hun eigen school(jaar)plan.
- Alle scholen hebben een eigen profiel en verzorgen het beste onderwijs voor ieder kind.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- De stichting OPON: geeft doelgericht onderwijs; heeft zicht op de individuele ontwikkeling; stuurt op verbetering; legt verantwoording af over resultaten en proces.

- De samenwerking tussen scholen en kinderopvangorganisaties wordt geïntensiveerd.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Met ingang van 1 januari 2023 is OPON verder gaan als een zelfstandige entiteit conform het genomen raadsbesluit.
- OPON bestuurt conform de nieuw vastgestelde Code Goed Bestuur.
- De samenwerking tussen scholen en kinderopvangorganisaties is geïntensiveerd.

Bijbehorende belangrijke documenten

Bestuur: strategisch beleidsplan, kwaliteitsplan, management en code goed bestuur, begroting

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

4.1 Openbaar basisonderwijs	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	16.069	17.776	0	0	11
Baten	16.101	17.849	0	0	0
Saldo	-32	-73	0	0	11

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Alle scholen hebben goede huisvesting.
- Wij streven naar energieneutrale onderwijshuisvesting.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We starten met de nieuwbouw van OBS De Flint.
- Naar verwachting kan medio 2023 met de bouw van een beweegbox (nieuwe gymzaal) bij RSG Ronerborg worden begonnen. Vanwege de inzet van de verzekeringsgelden gymzaal Floralaan moet er uiterlijk 1 november 2023 met de bouw zijn begonnen.
- In 2023 verwachten wij meer duidelijkheid met betrekking tot een eventuele locatie voor CBS De Parel in Roden-Zuid.

- We bereiden de nieuwbouw van OBS De Hekakker en CBS De Rank voor (MUP 7).
- We verwachten uitvoering te geven aan het nieuwe Integrale Huisvestingsplan 2041.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- OBS De Marke is opgeleverd en in gebruik genomen. Financieel is alles afgehandeld in 2023, behalve de rapportage aan de raad.
- In 2023 zijn wij begonnen met de voorbereiding van OBS De Flint (MUP 7)
- In 2023 is het bekostigingsbesluit vastgesteld voor de bouw van de Beweegbox en de uitvoering hiervan is gestart.
- Er zijn locatieonderzoeken opgestart t.b.v. vervangende nieuwbouw van OBS De Hekakker, GBS De Rank, CBS De Parel & CBS De Hoeksteen.
- De locatie van de Hekakker is vastgesteld.
- De voorbereidingen voor de nieuwbouw van OBS De Hekakker zijn gestart.
- De voorbereidingen voor de nieuwbouw van CBS De Rank zijn gestart.
- In 2023 heeft het Dr. Nassau College besloten om in Norg te blijven. We zijn blij dat deze voorziening in Norg behouden blijft. Hierdoor is er wel een extra huisvestingsopgave ontstaan die niet in het huidige IHP staat opgenomen. Hierdoor staat de tijdelijke huisvesting voor OBS De Hekakker onder druk. Wij zijn samen met de schoolbesturen gestart met de voorbereidingen voor het zoeken van een passende oplossing voor de tijdelijke huisvesting.
- Wij hebben uitvoering gegeven aan het Integrale Huisvestingsplan 2021 - 2041

Bijbehorende belangrijke documenten

Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2021-2041.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

4.2 Onderwijshuisvesting	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	2.088	2.088	1.918	1.855	1.846
Baten	184	161	208	208	194
Saldo	1.905	1.927	1.709	1.647	1.652

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Wij willen mogelijke ontwikkelingsachterstand bij peuters vroegtijdig signaleren.
- Wij willen inwoners tussen 23-27 jaar zonder startkwalificatie in beeld hebben.
- Wij willen voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan.
- We willen de kansen op de arbeidsmarkt verbeteren voor de jongeren uit het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We zijn (financieel) toegankelijk voor alle doelgroeppeuters van de gemeente Noordenveld.
- We zetten in op indicering en toeleiding van peuters om bereik te verhogen.
- We borgen de kwaliteit van taalstimuleringsprogramma VVE op de peuterspeelgroep.
Wij werken verder uit hoe jongeren, die zonder startkwalificatie van school aan het werk zijn gegaan, alsnog naar de route BeroepsBegeleidende Leerweg (BBL) begeleid kunnen worden. Daarmee kan een startkwalificatie alsnog behaald worden.
- In samenwerking met scholen richten we zorgpaden in en creëren een sluitende aanpak van jongeren gericht op het halen van een startkwalificatie.
We gaan via de Route Arbeid de kansen van jongeren uit het Praktijkonderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs vergroten op de arbeidsmarkt. Daarnaast geven we gerichte aandacht aan de jongeren op de dagbesteding.
- We gaan na welke concrete mogelijkheden er liggen om inwoners tussen de 23 en 27 jaar, zonder startkwalificatie, toch in beeld te krijgen. Vervolgens proberen we hen in een werk- of leertraject te krijgen.
- We stellen voldoende (VVE) peuterplaatsen beschikbaar voor de peuters.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De ingeslagen weg om jongeren binnen hun mogelijkheden te scholen om zo hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten is voortgezet.
- De contacten met Doorstroompunt (voorheen RMC), Pro en VSO scholen zijn bestendigd.
- Er zijn voldoende (VVE) peuterplaatsen gerealiseerd voor de (doelgroep) peuters.
- Er is een minimaregeling voor ouderbijdrage peuteropvang voor ouders met een laag inkomen gerealiseerd.
- We zijn gestart met een pilot VVE plus groep voor peuters die naast VVE een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken. Het doet hiervan is om peuters door te laten stromen naar regulier onderwijs.
- We hebben extra afspraken gemaakt met het consultatiebureau om het bereik van de VVE peuter te vergroten.

Bijbehorende belangrijke documenten

Nadere regelgeving Peuteropvang Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.079	1.309	1.186	1.627	1.556
Baten	95	309	97	507	472
Saldo	984	1.000	1.088	1.120	1.084

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Vrijwillige inzet en mantelzorg

- Wij vinden het belangrijk dat vrijwilligers de juiste vaardigheden hebben en zo optimaal inzetbaar zijn.
- Wij zorgen dat mantelzorgers optimaal gezien, gehoord en ondersteund worden en willen overbelasting van mantelzorgers voorkomen.
- Wij willen mensen in staat stellen zelfredzaam te zijn, zodat zij actief mee kunnen blijven doen.

Inclusieve samenleving

- Wij vinden dat iedereen in Noordenveld op voet van gelijkheid moet kunnen meedoen.
- Jong of oud, wie je ook bent en waar je ook vandaan komt. Dat geldt ook voor mensen met een beperking of chronische ziekte.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- Goede zorg bieden tegen aanvaardbare kosten met aandacht voor invulling van preventie, zodat zwaardere zorg zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Buurthuis Peizermade

- Wij willen inzichtelijk maken of er mogelijkheden zijn om het buurthuis 'de Schakel' in Peizermade te vernieuwen. Buurtvereniging Peizermade wil graag een nieuw buurthuis omdat het gebouw 'af' is.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Vrijwillige inzet en mantelzorg

- Samen met WiN en het Contactpunt Mantelzorg (CPM) is een inventarisatie onder mantelzorgers gedaan. De uitkomsten zijn samengevat tot concrete doelen en vastgelegd in de uitvoeringsagenda Mantelzorg waar actief uitvoering aan wordt geven.
- Samen met WiN zorgen wij voor goede begeleiding, ondersteuning en waardering voor onze vrijwilligers. Dit doen wij door vrijwilligers uit te nodigen bij activiteiten en met een specifiek aanbod aan trainingen.

Wij onderzoeken in welke vorm wij het mantelzorg-compliment kunnen behouden en hoe wij daarnaast voor mantelzorgers een passend aanbod aan informatie, activiteiten, contact en trainingen kunnen bieden.

Inclusieve samenleving

- Samen met inwoners en ervaringsdeskundigen van de stichting Toegankelijk Noordenveld blijven we uitvoering geven aan de Lokale Inclusie Agenda (LIA). Ook gaan wij samen de LIA 2023 - 2026 opstellen.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- We voeren samen met WiN het project Wij Buurten uit.

Buurthuis Peizermade

- Wij gaan in gesprek met het bestuur om over de toekomst van het buurthuis te praten.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

Vrijwillige inzet en mantelzorg

- Samen met WiN hebben wij doorlopend aandacht voor vrijwilligers en de manier waarop wij vrijwillige inzet waarderen. Met goede ondersteuning en passende trainingen zorgen wij ervoor dat vrijwilligers hun kennis, talenten en ervaring op een goede manier kunnen inzetten.
- Samen met WiN en het Contactpunt Mantelzorg bieden wij doorlopend een passend aanbod van activiteiten, trainingen en informatiebijeenkomsten aan voor mantelzorgers. Ook is er specifiek en doorlopend aandacht voor jonge mantelzorgers tot 25 jaar. Zo worden er onder andere regelmatig ontmoetingsmomenten en ontspannende activiteiten georganiseerd.
- Naast de waardering voor mantelzorgers in de vorm van het mantelzorg-compliment, ontvangt nu ook specifiek de jonge mantelzorger in een passende vorm waardering.

Inclusieve samenleving

- Samen met Toegankelijk Noordenveld, inwoners van Noordenveld, belangenorganisaties, lokale organisaties, verenigingen en stichtingen hebben wij in 2023 de Lokale Inclusie Agenda (LIA) voor 2023-2026 en bijbehorende uitvoeringsagenda opgesteld.
- Samen met Toegankelijk Noordenveld hebben wij gewerkt aan het vergroten van meer bewustwording voor deelname van mensen met een beperking aan de samenleving, zowel intern en extern. Voorbeelden hierbij zijn: de nieuwe Lokale Inclusie Agenda, het schouwen van stemlocaties, betrokkenheid bij de activiteiten van WIN, toegankelijkheid bij winkels en ondernemingen en sportverenigingen.
- In 2023 is Roden Centraal gerealiseerd. Een ontmoetingsplaats waar mensen kunnen wachten bij overstappen, kunnen komen om te studeren, te werken of om elkaar te ontmoeten. Dit is waar naast de bibliotheek ook tal van maatschappelijke organisaties een plek hebben gevonden. Inwoners kunnen hier terecht met tal van hulp- en ondersteuningsvragen. De locatie zelf is volledig inclusief en toegankelijk ingericht en aan de buitenzijde bevindt zich het openbaar toilet als kwalitatieve toevoeging aan het centrum van Roden.

- Ook in de openbare ruimte is er in 2023 veel aandacht geweest voor bereikbaarheid en toegankelijkheid. Zo is er vanuit het beheer en onderhoud bijvoorbeeld voor verschillende wandelpaden, fietspaden en bospaden in de gemeente extra aandacht geweest voor de breedte van de paden, vlakheid van de paden en voor obstakelvrije aansluitingen op stoepen, wegen en halfverharding. In het winkelgebied van Roden is met de oplevering van de Heerestraat ook dit deel van het winkelgebied volledig toegankelijk gemaakt en liggen ook hier nu blindegeleidelijnen.

WMO

- Collectieve voorzieningen
WiN heeft zich in 2023, na afronding van het project 'Wij buurten', beziggehouden met het opzetten en draaiende houden van collectieve voorzieningen voor kwetsbare ouderen. Het team Buurtwerk heeft zich gericht op de organisatie van collectieve voorzieningen voor met name kwetsbare ouderen, verbeteren van de leefbaarheid in dorpen en wijken en (incidentele) individuele ondersteuning (dit laatste in nauwe samenwerking en afstemming met de afdeling Toegang van de gemeente).

Nieuwkomers

- In 2023 is de Onderwijsroute gestart. De onderwijsroute zorgt voor een betere doorstroming van nieuwkomers naar MBO/HBO/universiteit.
- In 2023 is de maatschappelijke begeleiding door Vluchtelingenwerk onverminderd voortgezet. Het programma Go Noordenveld is een vast onderdeel van de nieuwe Wet inburgering en is gericht op het participatieverklaringstraject (PVT). In Noordenveld hebben we de financiële ontzorging anders ingericht dan de wet voorschrijft. In plaats van inhouden van de vaste lasten werken we met automatische incasso's zodat de nieuwkomer wel het totaaloverzicht van zijn financiële mogelijkheden blijft houden.
- In 2023 hebben we er samen met Vluchtelingenwerk voor gezorgd dat nieuwkomers die inburgeren onder de oude wet hun gestarte traject kunnen afmaken. Hiervoor is gericht dienstverlening ingekocht bij Vluchtelingenwerk.
- In 2023 maakte Noordenveld deel uit van een ontwikkelteam, samengesteld door de RUG, om een toolbox voor werkgevers en een training voor consulenten te ontwikkelen gericht op de uitvoering van de nieuwe Wet inburgering. Onze ervaringen van de afgelopen jaren en de vele contacten met de nieuwkomers zelf via het programma Go Noordenveld zijn daarbij erg waardevol gebleken.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Notitie Natuurlijk Samen Doen
- Notitie GO Noordenveld

Opvang vluchtelingen Oekraïne

Gemeentelijke Opvang Oekraïners

In 2023 hebben we onze gemeentelijke opvanglocaties uitgebreid van 2 naar 3. Naast de reeds bestaande Fletcher Hotel Langewold en de groepsaccommodatie 'De Hullen', is nu ook de locatie Groene Zoom 2 toegevoegd.

Wij vinden het belangrijk dat mensen in staat zijn om zelfstandig te leven en bovendien is het verblijf in het Fletcher Hotel kostbaar. Daarom hebben we actief gezocht naar mogelijkheden voor meer kleinschalige en zelfstandige opvanglocaties. Dit heeft geresulteerd in de drie alternatieve

locaties, waarvan er één in oktober 2023 in gebruik is genomen: Groene Zoom 2, met 47 beschikbare plekken. Hierdoor hebben we 2023 afgesloten met in totaal 3 locaties en 195 beschikbare opvangplaatsen.

Daarnaast hebben we in 2023 de eerste stappen gezet voor de ontwikkeling van nog twee kleinschalige en zelfstandige locaties, namelijk de Oude Gemeentewerf in Roden en de voormalige natuurcamping Molenduin in Norg, ter vervanging van het Fletcher Hotel Langewold als gemeentelijke opvanglocatie.

Particuliere Opvang Oekraïners

Ook in 2023 hebben inwoners hun huis beschikbaar gesteld voor Oekraïense Vluchtelingen. Het aantal adressen waar mensen worden opgevangen is in de loop van het jaar iets afgenomen van ca. 20 adressen naar 17 adressen aan het einde van 2023. Het aantal mensen wat wordt opgevangen is nagenoeg gelijk gebleven en ligt nog steeds rond de 60 vluchtelingen.

Onderwijs en werk

Alle Oekraïense kinderen vanaf 4 jaar gingen naar school. Na de zomervakantie zijn alle kinderen die in de Oekraïense klas (basisonderwijs) zaten doorgestroomd naar het reguliere onderwijs. Hiermee is de Oekraïne klas opgehouden met bestaan. Kinderen vanaf 12 jaar gaan allemaal naar de ISK in Assen, een enkeling gaat naar Groningen. Zij reizen allen zelfstandig met de bus. Enkele peuters hebben een Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) plaats of gaan naar de peuterspeelzaalgroep.

In samenwerking met het Alfa College bieden we aan de volwassenen Nederlandse taallessen aan. In juni 2023 hebben 29 Oekraïense vluchtelingen deze cursussen succesvol afgerond en certificaten ontvangen. In november 2023 zijn 2 nieuwe klassen gestart. Lokale werkgevers organiseren eveneens taalcursussen voor de vluchtelingen.

Het merendeel van de vluchtelingen heeft een betaalde baan in onze gemeente of in een omliggende gemeente.

Financiële compensatie van gemeenten voor de opvang van vluchtelingen

Vanuit de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne zijn er kosten, die gepaard gaan met de opvang van Oekraïense vluchtelingen, vergoed.

Het normbedrag voor de gemeentelijke opvanglocaties voor Oekraïners bedraagt in 2023 € 83,- per dag per, per gerealiseerde gemeentelijke opvangplek.. Het normbedrag kan gedeclareerd worden vanaf het moment dat een Gemeentelijke Opvang Oekraïne gerealiseerd is. Declaratie vindt plaats op basis van de SiSa systematiek door middel van een Specifieke Uitkering.

Ter ondersteuning voor de particuliere opvang krijgen gemeenten € 210,- per maand per persoon die aanspraak heeft gemaakt op een gemeentelijke tegemoetkoming, bijvoorbeeld een financiële toelage (leefgeld).

Transitiekosten voor het geschikt maken of realiseren van gebouwen voor de opvang kunnen gemeenten apart in rekening brengen bij het Rijk. Dit hebben wij gedaan voor de verbouwing van de locatie Groene Zoom en de locatie 'Oude werf'.

Met de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne zijn de volgende bedragen gemoeid:

(bedragen x € 1.000)

Opvang vluchtelingen Oekraïne		Realisatie 2023
Lasten		5.743
Baten		5.693
Saldo		-50

Asielzoekers: opvang alleenstaande minderjarige vreemdelingen zonder status

In Veenhuizen aan de Oude Asserstraat worden alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV) opgevangen. In 2023 was er sprake van 27 opvangplekken. Het gaat hier niet om een noodopvanglocatie maar om een Procesopvanglocatie van het Coa. Dit betekent dat de jongeren die hier verbleven geen status hebben en nog in de asielprocedure zitten.

Er worden enkel jongens van 15 jaar en ouder opgevangen op deze locatie. Er is 24/7 begeleiding. De jongeren gaan naar de ISK in Assen.

Noodopvang asielzoekers

In 2023 hebben we ca. 45 asielzoekers opgevangen in de PrinsWillemAlexanderHoeve in Alteveer. Dit is een noodopvanglocatie waar vrouwen met kinderen verblijven.

Realiseren reguliere taakstelling opvang statushouders

Gemeente Noordenveld heeft de door het rijk gestelde taakstelling voor 2023 behaald en vormt daarmee een uitzondering op de meeste andere Drentse gemeenten. Niet alleen is de gestelde taakstelling behaald, maar er zijn zelfs 18 personen extra gehuisvest. Daarmee hebben we een voorsprong genomen op de taakstelling van 33 personen voor de eerste helft van 2024.

Nieuw in 2023 was de taakstelling voor huisvesting van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV'ers). Gemeente Noordenveld had in 2023 de opgave om zes AMV'ers met een status te huisvesten, we hebben ook deze taakstelling behaald en zelfs zeven jongeren een geschikte woonplek kunnen geven.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	4.465	8.722	4.279	4.604	9.950
Baten	272	5.016	214	294	6.259
Saldo	4.193	3.706	4.064	4.309	3.691

Taakveld 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	21	27
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	21	27

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen, binnen onze mogelijkheden, de armoedeval terugdringen en ervoor zorgen dat werken loont.
- Inwoners kunnen als dat nodig is op een duidelijke manier, snel en eenvoudig een uitkering aanvragen.
- We willen dat inwoners en vooral ook hun kinderen geen belemmeringen ondervinden in het meedoen omdat er thuis sprake is van een laag inkomen.
- Inwoners beschikken ten minste over een minimum inkomen om zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We gaan onderzoeken hoe we onze minimaregelingen via een staffelregeling voor een grotere groep beschikbaar kunnen maken (ook werkenden met lage inkomens, mogelijke uitbreiding tot max. 130%). We helpen inwoners het energieverbruik omlaag te krijgen.
- We gaan onze regelingen gericht op meedoen vindbaarder, toegankelijker en duidelijker maken.
- We gaan in de bestrijding van armoede en schulden de samenwerking met het Pact tegen Armoede en andere netwerkpartners versterken, maar ook de verdere inzet van ervaringsdeskundigen onderzoeken.
- In het kader van de aanpak van energiearmoede willen we inwoners voorlichten en energiebesparende maatregelen aanbrengen.
- We gaan de armoedeaanpak intensiveren en integraal benaderen, met speciale aandacht voor kinderen en jongeren, preventie en gezondheid.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- In 2023 hebben we onderzocht wat de mogelijkheden zijn om onze minimaregelingen voor een grotere groep inwoners beschikbaar te maken.
- We maken de uitvoering van de regelingen zo praktisch mogelijk. Inwoners met een uitkering hoeven de Meedoen regeling niet elk jaar opnieuw aan te vragen. Inwoners die gebruik hebben gemaakt van de regelingen en geen uitkering hebben, benaderen we het jaar daarop zelf.
- Ook in 2023 hebben we middels subsidies diverse maatschappelijke organisaties ondersteund bij hun inzet voor kinderen uit gezinnen met minder financiële middelen. Dit zijn organisaties als Stichting Jeugdfonds Sport & Cultuur en Stichting Leergeld.
- De samenwerking binnen Pact Noordenveld is verder versterkt. In 2023 zijn ideeën ontstaan over manieren om ervaringsdeskundigen te betrekken. Deze zullen in 2024 een verdere uitwerking krijgen. Om te werken aan de zichtbaarheid heeft het pact gezamenlijk op de jaarbeurs gestaan. Daarnaast hebben zij samen een sinterklaasactie georganiseerd, "Pakjesboot 23". Dit was een groot succes. Bovendien heeft het pact meegedacht over de verruiming van de minimaregelingen.
- Vanuit de Energieklus Noordenveld zijn er in 2023 in totaal 466 huishoudens bezocht. Tijdens deze bezoeken zijn in totaal 1.464 energiebesparende maatregelen getroffen. De meest gebruikte energiebesparende maatregelen zijn: kierdichting, radiatorfolie en ledverlichting.
- We zijn extra alert als er kinderen betrokken zijn. We doen in die situaties ook extra veel moeite om in contact te komen. Bij jongeren zoeken we op meerdere manieren contact, ook via SMS en Whatsapp. Wij gaan altijd op huisbezoek bij de inwoners zodat we in de thuisomgeving met hen in gesprek kunnen gaan. Door de vroegsignalering werken we zo preventief mogelijk.

Bijbehorende belangrijke documenten

Beleidsregels Minimabeleid

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.3 Inkomensregelingen	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	10.350	11.331	10.391	13.606	12.916
Baten	8.532	8.061	8.116	9.968	8.771
Saldo	1.818	3.270	2.275	3.638	4.146

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen dat alle inwoners die vanuit de oude regelingen aangepast werk hebben, hetzij via Novatec of op een andere manier, zich geen zorgen hoeven te maken over hun arbeidstoekomst.
- We willen optimale dienstverlening en begeleiding bieden aan inwoners die onder de Participatiewet of de (oude regeling) Wsw aangewezen zijn op aangepast werk.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We gaan uitvoering geven aan het verbeterplan uitvoering doelgroepen Participatiewet en Wsw opgesteld onder advies en begeleiding van bureau Radar.
- We blijven met de gemeente Westerkwartier samenwerken als het gaat over onze inwoners die onder de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) vallen. Doel is dat de dienstverlening optimaal blijft voor onze inwoners.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- In 2023 is de samenwerking met Novatec (gemeente Westerkwartier) onverminderd voortgezet. Voor onze inwoners die daar werken verandert er daarom niets. De overeenkomst die we hierover hebben met Novatec is voor onbepaalde tijd. Pas wanneer de laatste Wsw-medewerker uitstroomt stopt deze.
- De overige Wsw-medewerkers werken binnen onze gemeentelijke organisatie of vallen rechtstreeks onder onze verantwoordelijkheid. Ook voor hen hebben we werkzekerheid geborgd.
- In 2023 zijn we verder gegaan met de uitvoering van het verbeterplan dat Radar-advies heeft opgesteld. Het doel is de uitvoering van begeleiding, inzetbaarheid en ontwikkeling van alle Wsw-medewerkers te optimaliseren en borgen. In dat kader heeft formatieve uitbreiding plaatsgevonden bij de Toegang en P&O in de vorm van jobcoaches en een P&O Adviseur doelgroepen. Ook is er een accountmanager werk gestart, die zich richt op het vinden van werk. Daarnaast zijn trainingen verzorgd in het samenwerken en begeleiden bij afdeling Beheer.
- In 2023 zijn de voorbereidingen getroffen om de Cao Aan de Slag in te voeren, die per 1 januari 2024 is in gegaan. Deze is bedoeld voor doelgroepmedewerkers van de gemeentelijke uitvoeringsorganisaties Participatiewet.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.4 WSW en beschut werk	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	3.166	3.256	3.410	3.506	3.500
Baten	165	148	248	194	267
Saldo	3.001	3.107	3.162	3.312	3.233

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen dat in Noordenveld inwoners in hun eigen buurt, met persoonlijke begeleiding, kunnen werken aan het (opnieuw) vinden van werk en/of dagbesteding.
- We willen inwoners zo snel mogelijk weer helpen richting een werksituatie, zodat de uitkeringssituatie zo kort mogelijk is.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We gaan met Novatec onderzoeken welke re-integratie trajecten wij bij hen kunnen inkopen
- We gaan het maatschappelijk verzamelgebouw CBN 122 in Roden verder ontwikkelen als een werk-leerplaats.
- We werken samen en maken gebruik van de mogelijkheden die Werk In Zicht (WIZ) ons biedt.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Onze consultants werk hebben in 2023 opnieuw plaatsen voor re-integratie gevonden op basis van maatwerk. Deze plaatsen vinden zij binnen het netwerk van lokale maatschappelijke organisaties, maar ook bedrijven.
- Het maatschappelijk verzamelgebouw aan de Ceintuurbaan Noord in Roden heeft ook in 2023 enkele plaatsen geboden waar inwoners kunnen re-integreren. Ook nieuwkomers kunnen hier terecht.
- We werken nauw samen met de arbeidsmarktregio Groningen Werk in Zicht, bijvoorbeeld op het terrein van opleidingen en het organiseren van banenmarkten.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.5 Arbeidsparticipatie	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.183	1.032	1.359	1.371	1.182
Baten	10	10	8	8	4
Saldo	1.172	1.022	1.352	1.363	1.178

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	1	1.379	1.554
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	1	1.379	1.554

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema, Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- We willen dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en actief deel kunnen nemen aan onze samenleving, ook als een persoon een beperking heeft of een belemmering ervaart.
- We willen inwoners waar nodig passende ondersteuning bieden (licht waar kan, zwaar waar nodig).

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

- We willen financieel en inhoudelijk voorbereid zijn op de (door)decentralisatie van Beschermd Wonen per 1 januari 2023.
- We willen dat mensen met een psychische kwetsbaarheid of een verslaving zo veel mogelijk zelfstandig thuis kunnen wonen en de ondersteuning krijgen die daarbij nodig is.

Wet Verplichte Geestelijke GezondheidsZorg (WVGZ)

- We willen bepalen hoe we de uitvoering van de door de wet aan de gemeente opgelegde taken gaan beleggen vanaf 2023 en verder.
- We willen gedwongen zorg voor mensen met een psychische stoornis zoveel mogelijk voorkomen en de duur zoveel mogelijk beperken.

Schuldhulpverlening

- We informeren onze inwoners zo goed mogelijk over de mogelijkheden voor ondersteuning bij (dreigende) financiële problemen.

- We proberen schulden die een probleem opleveren bij onze inwoners te voorkomen.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)

- Wij voeren contractmanagement uit in Noord- en Midden-Drenthe waarbij wij: risico's beperken, kosten bewaken en bijdragen aan strategisch beleid via contracten
- We werken samen met inwoners volgens het principe "één gezin, één plan, één regisseur".

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

- We geven uitvoering aan het in 2020 vastgestelde regioplan door het opstellen van een werkplan, waarin we (lokale) uitvoeringsafspraken en samenwerkingsafspraken met andere gemeenten voor 2023 concretiseren.

Wet Verplichte Geestelijke GezondheidsZorg (WVGZ)

- We geven uitvoering aan de gemeentelijke taken.

Schuldhulpverlening

- Alle binnenkomende signalen over financiële problemen worden geregistreerd waarna we in het kader van vroegsignalering op elk signaal reageren door contact op te nemen met de inwoner.
- We werken nauw samen met de partners uit het Pact tegen Armoede en andere netwerkpartners.
- We maken gebruik van de voorzieningenwijzer.
- We gaan gebruik maken van de laagdrempelige inzet van een ervaringsdeskundige.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

WMO

Om onze inwoners passende ondersteuning te bieden en actief deel te kunnen laten nemen aan onze samenleving hebben we in 2023:

- Aandacht gegeven aan de toegankelijkheid van ondersteuningsmogelijkheden. Dit omvat niet alleen fysieke toegankelijkheid, maar ook toegankelijkheid op het gebied van taal, cultuur, en digitale vaardigheden;
- Onze samenwerking met lokale partners verder versterkt om de ondersteuning aan inwoners te verbeteren en te verbreden. Door nauw samen te werken met organisaties zoals vrijwilligersgroepen, non-profitorganisaties en bedrijven, kunnen we een integrale aanpak van ondersteuning bieden;
- Gewerkt volgens het principe van "één gezin, één plan, één regisseur". We hebben onze interne organisatie hierop aangepast om deze aanpak effectief te ondersteunen.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

De decentralisatie van Beschermd Wonen is wederom uitgesteld, dit maakt dat het traject nog niet volledig is afgerond. Inmiddels zijn er wel concrete stappen gezet om onze toegang in te richten op wat er gaat komen. Hiervoor sluiten we aan bij de regionale overleggen en is het samenwerkingsconvenant verlengd. Per 1 januari 2024 zal onze toegang zelf de indicatiestelling

voor beschermd wonen en thuiswonen+ gaan uitvoeren. Hierbij zijn afspraken gemaakt over de taken en bevoegdheden van centrumgemeente Assen en de regiogemeenten.

Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WVGZ)

In het kader van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) hebben we de uitvoering van de gemeentelijke taken gecontinueerd. De meldfunctie en het verkennend onderzoek zijn door de twaalf Drentse gemeenten belegd bij de GGD. De hoorplicht wordt voor 11 Drentse gemeenten door Zorgcentrale Noord uitgevoerd.

Schuldhelpverlening

In het kader van vroegsignalering hebben we externe signalen ontvangen met betrekking tot betalingsachterstanden. Deze signalen kwamen binnen vanuit organisaties die zijn aangesloten bij het Landelijk Convenant Vroegsignalering en werden gestuurd zodra er sprake was van een betalingsachterstand bij een van deze organisaties. Deze signalen zijn direct binnengekomen bij de specialisten schulddienstverlening in Noordenveld.

Op basis van de ontvangen signalen hebben we een risicoanalyse gemaakt. Hierbij werd onder meer onderscheid gemaakt tussen een enkele betaalachterstand van een gering bedrag tot meerdere achterstanden en hogere schulden. Er werd extra aandacht gegeven in de volgende situaties:

- Jongeren (tot 27 jaar) in verband met een hoger risico op verdere opbouw van schulden
- Schulden die (gezamenlijk) hoger zijn dan € 1.000,-
- Inwoners van 75 jaar of ouder in verband met een gering inkomen

Bij een dreigende afsluiting van nutsvoorzieningen is er binnen 3 werkdagen contact gezocht met de inwoner. Als er na meerdere pogingen geen contact kon worden gelegd met de inwoner, dan werd de casus ingebracht bij de OGGZ (bemoeizorg).

We hebben deelgenomen aan de overleggen van het Armoede Pact. Waar nodig hebben we samengewerkt met de partners uit het armoedepact.

We zijn gestopt met het gebruik van de Voorzieningenwijzer. Met deze applicatie konden consulenten bij inwoners thuis besparingen op de vaste lasten inzichtelijk maken. De praktijk wees echter uit dat deze besparingen ook al in de reguliere contacten en gesprekken van de consulenten met de inwoners naar voren kwamen. De licentie Voorzieningenwijzer (en daarmee de kosten) hebben we daarom opgezegd.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Verordening maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en schuldhelpverlening gemeente Noordenveld 2022
- Uitvoeringsregels Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020
- Financieel besluit Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020
- Resultatenmatrix
- Drents kwaliteitskader
- Regioplan beschermd wonen & maatschappelijke opvang, regio's Noord- en Midden-Drenthe & Zuidwest-Drenthe

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

Voor het verbeteren van de transparantie en doelgerichtheid in onze begrotingsprocessen zetten we in 2023/2024 een belangrijke stap naar meer specifieke taakvelden. Deze overgang biedt een gedetailleerder inzicht in de besteding van middelen en het behalen van doelstellingen.

De onderstaande taakvelden zijn afgeleid van taakveld 6.71. Deze herstructurering zorgt voor een betere afstemming op onze operationele activiteiten en stelt ons in staat om gericht te sturen op de diverse aspecten van onze taken en verantwoordelijkheden.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

(bedragen x € 1.000)

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	5.395	5.367	7.045	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	5.395	5.367	7.045	0	0

6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)

(bedragen x € 1.000)

6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	2.869	3.068
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	2.869	3.068

6.71B Begeleiding (WMO)

(bedragen x € 1.000)

6.71B Begeleiding (WMO)	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	1.618	1.244
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	1.618	1.244

6.71C Dagbesteding (WMO)

(bedragen x € 1.000)

6.71C Dagbesteding (WMO)	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	875	780

Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	875	780

6.81A Beschermd wonen (WMO)

(bedragen x € 1.000)

6.81A Beschermd wonen (WMO)	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	-950	-1.172
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	-950	-1.172

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen dat jongeren betrokken zijn en invloed hebben op hun woon- en leefomgeving.
- We willen dat onze jeugd veilig en gezond kan opgroeien. We bieden waar nodig passende ondersteuning.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Wij voeren contractmanagement uit in Noord- en Midden-Drenthe waarbij wij risico's beperken, kosten bewaken en bijdragen aan strategisch beleid via contracten.
- We werken samen met inwoners volgens het principe "één gezin, één plan, één regisseur".
- Samen met ketenpartners ontwikkelen wij en geven wij uitvoering aan de Uitvoeringsagenda Jeugd
 - We verstevigen lokale samenwerkingsverbanden ten behoeve van vroegtijdige signalering.
 - Bijvoorbeeld met de samenwerkingspartners rondom 'Geweld hoort nergens thuis' of met de scholen als het gaat om een 'sluitende aanpak'.
- We gaan door met de Drentse samenwerking van gemeenten, ketenpartners en aanbieders, gericht op de transformatie jeugdhulp.
- We geven vorm aan het jongerenwerk door de inzet van jongerenwerkers.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

Om betere en passende ondersteuning te bieden aan de jeugd hebben we in 2023 het volgende gedaan:

- In 2023 heeft een evaluatie plaatsgevonden van de NMD-samenwerking die bijdraagt aan het effectief en efficiënt inkopen van jeugdhulp en maatschappelijk ondersteuning in Noord- en Midden Drenthe.
- Doordat we werken met een integrale toegang, werken we met inwoners volgens het principe “één gezin, één plan, één regisseur”.
- In 2023 hebben we samen met onder andere voorschoolse voorzieningen, onderwijs en welzijn thema's benoemd waar wij mee aan de slag willen in Noordenveld en dit verwerkt in de Uitvoeringsagenda Jeugd. Eén van de thema's betreft de 'sluitende aanpak' op lokaal niveau.
- In 2023 heeft samenwerking plaatsgevonden in Drenthe gericht op de transformatie van jeugdhulp.
- De jongerenwerkers waren in 2023 aanwezig op scholen en op straat om zo de contacten met jongeren te onderhouden.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Verordening Wmo-Jeugd 2020
- Uitvoeringsregels Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020
- Financieel besluit Maatschappelijke ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Noordenveld 2020
- Drents Kwaliteitskader
- Resultatenmatrix

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

Voor het verbeteren van de transparantie en doelgerichtheid in onze begrotingsprocessen zetten we in 2023/2024 een belangrijke stap naar meer specifieke taakvelden. Deze overgang biedt een gedetailleerder inzicht in de besteding van middelen en het behalen van doelstellingen.

De onderstaande taakvelden zijn afgeleid van taakveld 6.72. Deze herstructurering zorgt voor een betere afstemming op onze operationele activiteiten en stelt ons in staat om gericht te sturen op de diverse aspecten van onze taken en verantwoordelijkheden.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

(bedragen x € 1.000)

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	7.457	6.927	8.312	0	0
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	7.457	6.927	8.312	0	0

6.72A Jeugdhulp begeleiding

(bedragen x € 1.000)

6.72A Jeugdhulp begeleiding	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	1.358	1.152
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	1.358	1.152

6.72B Jeugdhulp behandeling

(bedragen x € 1.000)

6.72B Jeugdhulp behandeling	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	2.733	2.492
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	2.733	2.492

6.72C Jeugdhulp dagbesteding

(bedragen x € 1.000)

6.72C Jeugdhulp dagbesteding	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	450	457
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	450	457

6.73A Pleegzorg

(bedragen x € 1.000)

6.73A Pleegzorg	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	800	789
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	800	789

6.73B Gezinsgericht

(bedragen x € 1.000)

6.73B Gezinsgericht	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	360	348

Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	360	348

6.73C Jeugdhulp met verblijf overig

(bedragen x € 1.000)

6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	42	37
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	42	37

6.74A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf

(bedragen x € 1.000)

6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	2.350	2.419
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	2.350	2.419

6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf

(bedragen x € 1.000)

6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	300	272
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	300	272

6.82A Jeugdbescherming

(bedragen x € 1.000)

6.82A Jeugdbescherming	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	230	209
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	230	209

6.82B Jeugdreclassering

(bedragen x € 1.000)

6.82B Jeugdreclassering	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	75	75
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	75	75

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- De uitvoering van de basistaken gezondheid ligt bij GGD Drenthe.
- In 2030 heeft Noordenveld een levendige, vitale samenleving. Iedereen telt mee, doet mee en draagt bij.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Wij voeren ons integraal preventief gezondheidsbeleid uit, door in te zetten op: een rookvrije omgeving, verantwoord alcoholgebruik, het tegengaan van drugsgebruik en het tegengaan en voorkomen van vereenzaming en (kinder)armoede.
We willen ervoor zorgen dat: inwoners voldoende eigen regie ervaren; jongeren zich geestelijk in balans voelen; inwoners zich gesteund voelen bij ingrijpende gebeurtenissen; het gezond gewicht bij alle leeftijdsgroepen toeneemt.
- GGD Drenthe zorgt voor de uitvoering van de basistaken gezondheid.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

De GGD Drenthe heeft zich ingezet voor de uitvoering van de basistaken gezondheid.

Vanuit ons integraal preventief gezondheidsbeleid is er ingezet op:

- Alle scholen en kinderopvang in de gemeente Noordenveld zijn rookvrij;
- WiN voert activiteiten uit voor jongeren op gezond gewicht (JOGG);
- Het project 'Way Out' om het alcohol en middelengebruik terug te dringen;
- WiN heeft alle activiteiten 'rookvrij' gemaakt;
- WiN heeft aandacht geschonken aan 'Stoptober', 'Dry January', NIX 18 en campagne 'Ik Pas';

- Win heeft in het kader van 'Wij Buurten' 20 collectieve voorzieningen voor kwetsbare ouderen opgezet;
- Project 'NoSolo', samen tegen eenzaamheid;
- Maatjes Ondersteuning voor Jongeren;
- Ondersteuning provinciale programma's Drenthe samen gezond en bewegen;
- Structurele ondersteuning van de beweegdorpen 'Peize in Beweging' en 'Beweegdorp Norg';
- Ondersteuning jeugdfonds sport en cultuur Drenthe;
- Halt verzorgt voorlichtingen voor leerlingen en ouders in het basis - en voortgezet onderwijs. Thema's zijn: groepsdruk, middelengebruik, online veiligheid;
- De jongerenwerkers gaan samen met de jongerenwerkers van VNN in gesprek met de jeugd;
- WiN heeft actief ingezet op activiteiten ter voorkoming van vereenzaming (o.a. online meeting met jongeren, kletskwartiertjes voor ouderen, koffie-uurtjes);
- Aanbod leefstijlinterventie 'Voel je Goed';
- Aanbod Gecombineerde leefstijl interventie (GLI);
- Advies- en informatiepunt 'Lang en Gelukkig';
- Ingezet op gesprekstool 'Positieve gezondheid';
- WiN richt zich op het stimuleren van gezonde scholen.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Nota integraal preventief gezondheidsbeleid
- Gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.1 Volksgezondheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.171	1.280	1.220	1.446	1.242
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	1.171	1.280	1.220	1.446	1.242

Toelichting lopende projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2023 hebben gedaan.

6. Bewegingsonderwijs

In opdracht van RSG De Borgen heeft een consortium het plan voor een Beweegbox ontwikkeld, inclusief extra duurzaamheidsmaatregelen. Hiervoor is een extra uitkering van de verzekeraar toegezegd. Uiterlijk 2 november 2023 moest met de bouw zijn begonnen in verband met de toekenning van de verzekeringsgelden. Deze deadline is gehaald.

7. Integraal huisvestingsplan (IHP)

1) De voorbereidingen voor de bouw van MFA De Flint zijn gestart. Er is sprake van een MFA-vorming. De locatie is bekend. De architect is aanbesteed en gegund. Er is een start gemaakt met het ontwerp van MFA De Flint.

- 2) Het locatiebesluit van OBS De Hekakker is in 2023 vastgesteld
- 3) Het Dr. Nassau College heeft in 2023 besloten dat ze in Norg blijven.
- 4) De Parel en De Hoeksteen hebben het voornemen kenbaar gemaakt om samen verder te gaan als 1 school. Dit leidt tot een aanpassing van het IHP.
- 5) BBS De Verwondering heeft een aanvraag ten behoeve van bekostiging van het onderwijs gedaan. Ook dit kan leiden tot aanpassing van het IHP.

2. Samen ontwikkelen

Programmadoelstelling

- De unieke centrale ligging van Noordenveld in Noord-Nederland gebruiken we om de netwerksamenleving vorm te geven. We zoeken voortdurend een goede balans tussen bevolkingsopbouw en voorzieningenniveau.
- Wij blijven werken aan het verbeteren van de kwaliteit van de (on)bebouwde omgeving.
- Wij willen bijdragen aan een goed woonklimaat waardoor het (economisch) aantrekkelijk wordt om in onze gemeente te wonen en te werken.

Programmaomschrijving

Tot programma 2. Samen ontwikkelen horen lasten en baten voor:

- Beheer overige gebouwen en gronden
- Ruimte en leefomgeving
- Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)
- Wonen en bouwen

Beleidsindicatoren

Ruimtelijke Ordening	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Demografische druk	Het aantal personen van 0 tot 20 jaar én 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar	Noordenveld	93,1	2023
		Nederland	70,3	2023
		Drenthe	81,4	2023
Gemiddelde WOZ-waarde	In duizenden euro's	Noordenveld	354	2023
		Nederland	368	2023
		Drenthe	295	2023
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	Noordenveld	877	2023
		Nederland	860	2023
		Drenthe	831	2023
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	Noordenveld	918	2023
		Nederland	942	2023
		Drenthe	883	2023
Nieuw gebouwde woningen	Per 1.000 woningen	Noordenveld	8,2	2022
		Nederland	9,3	2022
		Drenthe	6,4	2022

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2021	Gerealiseerd saldo 2022	Primitief saldo 2023	Begroot saldo 2023	Gerealiseerd saldo 2023
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-313	306	194	316	323
8.1 Ruimte en leefomgeving	1.604	1.671	1.005	2.071	2.482
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-197	2.276	231	336	-2.869
8.3 Wonen en bouwen	577	748	664	1.620	855
TOTAAL	1.671	4.999	2.094	4.343	791

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Afdeling:	Strategie en Ontwikkeling, Beheer
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Wij geven uitvoering aan ons vastgoed- en grondbeleid.
- Compacte vastgoed- en grondportefeuille dat ten dienste staat van beleidsdoelen of gebiedsontwikkelingen, met als uitgangspunt dat alle overeenkomsten actueel zijn.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Wij brengen en houden de basis op orde, door onze contracten te inventariseren en onder te brengen in het contractmanagementsysteem CBM en van daaruit te actualiseren.
- Vastgoedobjecten en gronden, die geen beleidsdoel dienen en ook niet voor (her)ontwikkeling in aanmerking komen, worden afgestoten.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Ter voorbereiding op besluitvorming is in 2023 gewerkt aan het vastgoedbeleid. In het vastgoedbeleid staat omschreven hoe we binnen de gemeente Noordenveld om willen gaan met het in eigendom hebben van (maatschappelijk) vastgoed.
- Ten aanzien van grondportefeuille zijn in 2023 al onze gronden in beeld gebracht. Ook zijn veel afspraken rondom het gebruik van gronden van de gemeente Noordenveld inmiddels inzichtelijk. Deze contracten zijn allemaal toegevoegd aan het CBM.
- In 2023 is duidelijk geworden op welke manier het Didam-arrest een plek moet krijgen in de verschillende beleidsnotities.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	639	351	206	327	377
Baten	952	46	12	12	54
Saldo	-313	306	194	316	323

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Afdeling:	Strategie en Ontwikkeling
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Voldoen aan de vraag vanuit de samenleving. Dit wil zeggen: het handelen vanuit de 'ja, tenzij'-gedachte en aansluiten bij de veranderende maatschappij. Een omgevingsvisie en regelingen die aansluiten bij de verbeterdoelen van de Omgevingswet.
- Een actuele omgevingsvisie en Omgevingsplan(nen).
- Een organisatie die goed is voorbereid op de komst van de nieuwe Omgevingswet.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We actualiseren de Omgevingsvisie Noordenveld.
- Visies, verordeningen, beleid, bestemmingsplannen moeten vanuit verschillende vakdisciplines worden omgezet naar één visie en/of omgevingsplan.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Vanwege uitstel van de Omgevingswet is het omgevingsplan nog niet opgepakt. Eind 2023 is een start gemaakt met het omzetten van een eerste gebied.
- Diverse particuliere initiatieven zijn mogelijk gemaakt door hiervoor een vergunning te verlenen of bestemmingsplan op te stellen.
- Verschillende gemeentelijke projecten zijn planologisch mogelijk gemaakt door bestemmingsplannen op te stellen dan wel voorbereidingen daartoe te treffen. Voorbeelden hiervan zijn Zuidpoort Terheijl, Maatlanden/De Zulthe en hoek Kanaalstraat/Wilhelminastraat.
- De actualisatie van de omgevingsvisie is nog niet gestart in 2023 vanwege het uitstel van de Omgevingswet.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

8.1 Ruimte en leefomgeving	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.757	1.711	1.036	2.102	2.552
Baten	154	40	31	31	70
Saldo	1.604	1.671	1.005	2.071	2.482

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Afdeling:	Strategie en Ontwikkeling
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Actuele grondexploitaties en waardering van gronden conform geldende BBV-regelgeving.
- Verbetering van de kwaliteit van de (on)bebouwde omgeving met optimale inzet van financiële middelen.

Gebiedsontwikkeling

- Invulling geven aan onze ruimtelijke, volkshuisvestelijke en infrastructurele doelstellingen.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Jaarlijkse herziening van de grondprijzen, de parameters en de lopende grondexploitaties
- Het ontwikkelen van plannen om te komen tot de verkoop van woningbouwkavels aan particulieren of ontwikkelende partijen.
- Ontwikkelovereenkomsten sluiten met particuliere ontwikkelaars.

Gebiedsontwikkeling

- Oosterveld: in 2022 is fase 3 en tevens de laatste fase van Oosterveld bouwrijp gemaakt, zodat er in 2023 volop gebouwd kan worden. De grondexploitatie is samengevoegd.
- Roden Zuid: In 2023 stellen we een samenhangend ruimtelijk plan op. Hierin betrekken we de vraagstukken van woningbouw, water, verkeer, sport en natuur.
- Peize Zuid: In 2023 zal gestart worden met de verkoop van de eerste fase van Peize Zuid. Daarnaast wordt gestart met het bouwrijp maken.
- Oude Velddijk: In 2022 heeft de aanbesteding van deze locatie aan een CPO-stichting (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) plaatsgevonden. In 2023 wordt het plan verder uitgewerkt en mogelijk ook verkocht aan de betreffende stichting.

- Zie verder ook de paragraaf Grondbeleid.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De grondprijisbrief 2024 is voorbereid in 2023.
- Verscheidene ontwikkelovereenkomsten met particuliere ontwikkelaars zijn gesloten of de voorbereiding hiervoor is opgestart.

Gebiedsontwikkeling

- Oosterveld: Fase 1 is woonrijp gemaakt en gereed. In fase 2 moet nog 1 kavel verkocht worden. Alle overige woningen zijn vrijwel gereed. Fase 3 is bouwrijp opgeleverd en hier wordt nu volop gebouwd. In fase 3 moeten nog 6 vrije kavels verkocht worden.
- Roden Zuid: in het (concept) Gebiedsplan hebben we de verschillende opgaven en vraagstukken op het vlak van onder andere wonen, water, verkeer, sport, natuur en landschap binnen het gehele gebied gebundeld. Op basis daarvan zijn in het Gebiedsplan concrete locaties voor woningbouw benoemd samen met specifieke kaders en uitgangspunten voor de nieuwe ontwikkelingen. Eind 2023 hebben we een breed participatietraject georganiseerd. Als eerste concrete stap hebben we samen met de rij- en menvereniging afspraken gemaakt om de manege te verplaatsen naar de nieuwe dorpsrand. De rij- en menvereniging is gestart met de verdere voorbereidingen van de verplaatsing en nieuwbouw.
- Peize Zuid: na een uitgebreid participatieproces is het bestemmingsplan vastgesteld door de gemeenteraad en deze ligt bij de Raad van State. We hebben doorgewerkt aan het Definitieve ontwerp en inrichting in afwachting van de uitspraak. Het stedenbouwkundig ontwerp is technisch uitgewerkt.
- Herontwikkeling Middenveld: er is een realistisch herbouwplan ontwikkeld.
- Oude Velddijk 26 (Peize): de verkoop van de locatie is (voorlopig) gegund aan de CPO groep 'Naaberhof Noordenveld'. Ook is het bestemmingsplan vastgesteld en ter inzage gelegd. Hierop zijn zes beroepschriften ingediend bij de Raad van State (RvS).
- Zuidpoort Terheijl: er is verder gewerkt aan het ontwerp van de locatie. Het definitief ontwerp met 35 grote kavels is vastgesteld en eind 2023 is het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd.
- Hoek Kanaalstraat/Wilhelminastraat: het bestemmingsplan is vastgesteld en de uitgangspunten voor de toekomstige aanbesteding om een ontwikkelaar te vinden zijn vastgesteld.
- Maatlanden/De Zulthe: de voorbereidingen zijn gestart voor de gebiedsontwikkeling. Het concept bestemmingsplan is opgesteld en ter inzage gelegd. Tevens is de aankoop van de benodigde gronden gerealiseerd. De diverse benodigde onderzoeken zijn in gang gezet waarvoor de nodige voorinvesteringen zijn gedaan.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	3.803	7.262	5.336	5.990	4.121
Baten	4.001	4.987	5.105	5.655	6.989

Saldo	-197	2.276	231	336	-2.869
-------	------	-------	-----	-----	--------

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Afdeling:	Strategie en Ontwikkeling
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Robert Meijer, Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Wonen

- Het beter laten aansluiten van het woningaanbod op verschillende leefstijlen, levensfasen en financiële mogelijkheden van onze inwoners.

Omgevingswet

- We willen voldoen aan de vraag vanuit de veranderende samenleving.
- We willen de implementatie op een manier laten plaatsvinden zodat deze een bijdrage levert aan de bestuurlijke ambities en doelen van onze Omgevingsvisie.
- We willen een organisatie die goed is voorbereid op de komst van de Omgevingswet en de Wkb.

Beheer gemeentelijk vastgoed en gronden

- Het doel is dat er integraal kan worden geadviseerd over vastgoed en gronden aan college en management. Daarom is de vastgoedafdeling gecentraliseerd en geprofessionaliseerd.

Meerjarenplan Regio Groningen-Assen

- Een goede en constructieve samenwerking met omliggende gemeenten en provincies aan grensoverschrijdende thema's op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling.

Gebiedsontwikkeling

- Invulling geven aan onze ruimtelijke, volkshuisvestelijke en infrastructurele doelstellingen.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Wonen

- Wij actualiseren jaarlijks het woningbouwprogramma en analyseren aan de hand van periodiek woningmarktonderzoek in welke mate de beschikbare plancapaciteit toereikend is en welke aanvullende woningbouwopgave eventueel nodig is.
- Met de woningbouwcorporaties en hun huurdersorganisaties actualiseren we elk jaar de afspraken m.b.t. de sociale huursector. De woningbouwopgave is daarbij een vast agendapunt.
- Wij werken aan diverse woningbouwprojecten in de gemeente om aan de vraag te kunnen voldoen.
- Wij actualiseren het gemeentelijke woonbeleid en maken in samenhang daarmee een woonvisie.

Omgevingswet

- Door kennis op te doen, werkprocessen aan te passen en communicatie in te zetten bereiden wij de organisatie en onze inwoners voor op de Wkb.
- Bestuur en ambtelijke organisatie worden periodiek geïnformeerd over ontwikkelingen.
- We geven vanuit de lijnorganisatie verdere uitvoering aan het vastgestelde programmaplan "Op weg naar de Omgevingswet" en uitwerkingsdocumenten.

Beheer gemeentelijk vastgoed en gronden

- Het actueel houden van het contractmanagementsysteem. Het afstoten van niet-strategische objecten en gronden, oftewel, de objecten en gronden die geen beleidsdoel dienen.
- Het verwerken van het Didam-arrest in beleidsstukken en werkwijzen.

Meerjarenplan Regio Groningen-Assen

- Met een langer termijn ontwikkelperspectief, een meerjarenplanning en een uitvoeringsstrategie onze krachten bundelen om maximaal aan de noodzakelijke versnelling en vergroting van de bouwproductie bij te dragen.

Gebiedsontwikkeling

- Er zijn op diverse inbreidingslocaties projecten aan de orde, waaronder de hoek Wilhelminastraat/Kanaalstraat en de Vrijetijdsboulevard in Roden en de Oude Velddijk in Peize.
- Er wordt gewerkt aan diverse projecten om te voorzien in de woningbehoefte waaronder bij Roden (Roden-Zuid), de Thedemaborglocatie in Nietap, Zuidpoort Terheijl.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

Wonen

- De woonvisie is vastgesteld. De hierin opgenomen woningbouwopgave sluit aan bij uitgevoerde woningmarktonderzoeken voor de gemeente en de Regio Groningen-Assen en bij de woondeals welke zijn gesloten met Rijk en provincie.
- Er zijn nieuwe meerjarige prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties en hun huurdersorganisaties gemaakt, passend bij de nieuwe woonvisie.
- Er is gewerkt aan diverse woningbouwprojecten.
- Er is een nieuwe verordening voor startersleningen vastgesteld en er is gestart met de uitvoering daarvan.

Omgevingswet

- In 2023 is binnen de organisatie op allerlei onderdelen intensief gewerkt aan een soepele invoering van de Omgevingswet. We hebben dit ingestoken op basis van het vastgestelde programmaplan 'Op weg naar de Omgevingswet' en de minimale actielijst van de VNG. Voor de integrale aansturing van het project is in 2023 een projectleider aangesteld.
- Alle wettelijk verplichte acties die nodig waren in het kader van de invoering van de Omgevingswet zijn in 2023 afgerond. De gemeenteraad heeft een aantal verplichte besluiten genomen over onderwerpen zoals het bindend adviesrecht, verplichte participatie en een delegatiebesluit. Ook zijn diverse verordeningen technisch aangepast en is er een nieuwe verordening nadeelcompensatie opgesteld.
- Interne medewerkers hebben een intensief opleidingstraject gevolgd.
- Er is geoefend met omgevingswetsoftware en we zijn aangesloten op het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet).

- Er zijn nieuwe werkprocessen ontworpen om goed in te kunnen spelen op een adequate afhandeling van vergunningaanvragen.
- De gemeenteraad, het college en het MT zijn periodiek geïnformeerd over de voortgang van de invoering.
- In 2023 heeft de organisatie zich verder inhoudelijk verdiept in de Omgevingswet en de Wkb (Wet kwaliteitsborging). Wat deze nieuwe wetgeving gaat betekenen voor onze inwoners is via doordachte en heldere communicatie onder de aandacht gebracht.

Beheer gemeentelijk vastgoed

Het contractmanagementsysteem (CBM) wordt gebruikt voor de gemeentelijke vastgoed- en grondportefeuille. In 2023 is gewerkt aan het nog vast te stellen vastgoedbeleid. Hierin wordt ook omschreven hoe we om willen gaan met het beheer en de exploitatie van vastgoed (in eigendom) van de gemeente.

Gebiedsontwikkeling

De projecten waar een grondexploitatie op van toepassing is zijn toegelicht onder taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen).

Belangrijke projecten uit het uitvoeringsprogramma Centrumontwikkeling Roden zijn volop in uitvoering geweest. De Heerestraat is heringericht, aan de Westerbaan is de voetgangerszone vernieuwd en daar zijn ondergrondse containers voor glas en PMD aangebracht.

De woningbouw op de locaties hoek Kanaalstraat/ Wilhelminastraat (K/W) en aan de Vrijtijdsboulevard (VTB) zijn verder voorbereid:

- In 2022 zijn de uitgangspunten voor de woningbouw aan de hoek Kanaalstraat / Wilhelminastraat vastgesteld. In 2023 is het bestemmingsplan vastgesteld en hier is geen beroep tegen ingesteld.
- De VTB bestaat uit vier deelprojecten; drie woningbouwlocaties en daarnaast de herinrichting van de Kanaalstraat met bijbehorende parkeerterrein(en):
 - o Deelgebied A (de voormalige Bikelifelocatie), nu genaamd Roderstate, is eind 2023 in voorverkoop gegaan. Er worden 22 appartementen gerealiseerd door een projectontwikkelaar. Er wordt gestart met de bouw als 70% van de appartementen is verkocht.
 - o Deelgebied B (het voormalige mountainbikepark), nu genaamd de Boterlinie, is in 2023 bouwrijp gemaakt.
 - o Deelgebied C (waar zich nu o.a. Buiten bevindt). Dit gebied is deels in eigendom van een projectontwikkelaar en zal voorlopig nog niet ontwikkeld worden.
 - o De herinrichting van de Kanaalstraat is in 2023 verder voorbereid door samen met de stakeholders uit het gebied te werken aan een schetsontwerp. Het blijkt een uitdaging om te komen tot een plan dat voldoende draagvlak heeft bij de aanwezige ondernemers.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

8.3 Wonen en bouwen	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.252	1.566	1.183	2.139	1.788

Baten	674	819	519	519	933
Saldo	577	748	664	1.620	855

Toelichting lopende projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2023 hebben gedaan.

1. Meerjarenplan woningbouw

De woonvisie is vastgesteld. De hierin opgenomen woningbouwopgave sluit aan bij uitgevoerde woningmarktonderzoeken voor de gemeente en de Regio Groningen-Assen en bij de woondeals welke zijn gesloten met Rijk en provincie.

11. Strategisch sturen vastgoed, projecten en gronden

- In 2023 is gewerkt aan het vastgoedbeleid. Dit wordt in 2024 ter besluitvorming aangeboden, waarna het geïmplementeerd kan worden. In het vastgoedbeleid staat omschreven hoe we binnen de gemeente Noordenveld om willen gaan met het in eigendom hebben van (maatschappelijk) vastgoed.
- Ten aanzien van grondportefeuille zijn in 2023 al onze gronden in beeld gebracht. Ook zijn veel afspraken rondom het gebruik van gronden van de gemeente Noordenveld inmiddels inzichtelijk. Deze contracten zijn allemaal toegevoegd aan het CBM.
- In 2023 is duidelijk geworden op welke manier het Didam-arrest een plek moet krijgen in de verschillende beleidsnotities. De uitwerking van deze notities is gaande en wordt in 2024 afgerond.

25. Toegankelijkheid gebouwen en openbare ruimte

In 2023 zijn er vele aanpassingen gedaan om de toegankelijkheid van gebouwen en de bereikbaarheid van locaties te vergroten. Zo is bijvoorbeeld al een groot deel van de nooduitgangen van de Brinkhof in Norg nu ook geschikt gemaakt voor het gebruik door mensen met een beperking, is er een nieuwe hoofdentree voor het dorps huis in Peize gerealiseerd, is er een mindervaliden toilet gerealiseerd in het dorps huis Altena en zijn de hellingbanen voor zwembad Peize aangepast en voldoen daarmee nu aan de normen voor toegankelijkheid.

3. Bestuur en samenleving

Programmadoelstelling

- We besturen de gemeente transparant.
- Onze dienstverlening is eigentijds waarbij wij rekening houden met de verschillende groepen inwoners in onze gemeente.
- Wij zorgen voor een veilige en prettig leefbare samenleving in Noordenveld.

Programmaomschrijving

Tot programma 3. Bestuur en samenleving horen lasten en baten voor:

- Bestuur
- Burgerzaken
- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Beleidsindicatoren

Veiligheid	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	1,1	2022
		Nederland	1,4	2022
		Drenthe	1,5	2022
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	2,6	2022
		Nederland	4,5	2022
		Drenthe	3,7	2022
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar	Noordenveld	7	2022
		Nederland	8	2022
		Drenthe	5	2022
Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	4,8	2022
		Nederland	5,9	2022
		Drenthe	5,7	2022
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	Noordenveld	0,6	2022
		Nederland	2,3	2022
		Drenthe	1,4	2022

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo	Gerealiseerd saldo	Primitief saldo	Begroot saldo	Gerealiseerd saldo

GEMEENTE NOORDENVELD

	2021	2022	2023	2023	2023
0.1 Bestuur	1.250	1.799	1.199	1.209	1.298
0.2 Burgerzaken	346	234	286	644	378
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.682	1.682	1.770	1.897	1.846
1.2 Openbare orde en veiligheid	523	956	522	1.432	762
TOTAAL	3.802	4.671	3.778	5.182	4.283

Taakveld 0.1 Bestuur

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Klaas Smid

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen transparant zijn en de samenleving betrekken.
- Het bestuur staat voor grote inhoudelijke uitdagingen: o.a. het verder ontwikkelen van het sociaal domein, maatregelen nemen voor klimaat en energie, aandacht geven aan hoe we omgaan met informatie.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Wij vertellen inwoners wat wij als bestuur doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken.
- We betrekken onze inwoners en organisaties tijdig bij het maken van plannen en beleid zodat zij invloed hebben op de eigen leefomgeving.
- Uitvoering geven aan het coalitieakkoord: Samen bouwen aan Noordenveld.
- Uitvoering geven aan doorlopende projecten uit het Meerjaren UitvoeringsProgramma (MUP).
- Uitvoering geven aan de Omgevingsvisie.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Wij hebben inwoners verteld wat wij als bestuur doen en waar wij het gemeenschapsgeld voor gebruiken. Dit hebben we niet alleen verteld maar we hebben inwoners ook betrokken bij hetgeen we doen.
- We hebben inwoners en organisaties zo vroeg mogelijk betrokken bij het maken van plannen en beleid. Op deze manier kunnen zij invloed uitoefenen op hun eigen leefomgeving.
- We hebben vele informatiesessies georganiseerd om inwoners te betrekken bij veranderingen in hun leefomgeving. Hierbij was het streven altijd om goed de belangen in kaart te brengen en hier een afweging in te kunnen maken. Plannen werden verbeterd door de suggesties, ideeën en ervaringen van inwoners. Enkele mooie voorbeelden zijn het

participatietraject van het nieuwe participatiebeleid en de plankaart voor nieuwe laadpalen in Noordenveld.

- We hebben ook ingespeeld op initiatieven vanuit de samenleving. Dit heeft onder andere geresulteerd in een vernieuwde speeltuin en groeninrichting bij De Akkers in Roden en een nieuw beweegpark in Veenhuizen. Daarnaast zijn signalen vanuit de buurt opgepakt bij de ontwikkeling van nieuwe plannen. Een voorbeeld hiervan is het groenplan en de wijziging van de inrichting van de Madelief in Nieuw-Roden.

Bijbehorende belangrijke documenten

Coalitieakkoord 'Samen bouwen aan Noordenveld'

Participatiebeleid Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.1 Bestuur	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.393	1.840	1.338	1.348	1.408
Baten	143	41	139	139	110
Saldo	1.250	1.799	1.199	1.209	1.298

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Afdeling:	Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Klaas Smid

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We organiseren de verkiezingen voor de waterschappen en Provinciale Staten zo makkelijk en toegankelijk mogelijk.
- We investeren in onderzoek, analyse en scholing.
- We breiden de digitale mogelijkheden op het gebied van burgerzaken uit voor zowel inwoners als ondernemers van 5 naar 11.
- We integreren de diverse baliefuncties tot één om onze dienstverlening verder te verbeteren.
- Voor onze dienstverlening geldt "Digitaal waar mogelijk, persoonlijk waar nodig". De inwoner kiest zelf het kanaal van zijn of haar voorkeur.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Onze medewerkers zijn persoonlijk benaderbaar en goed bereikbaar. Inwoners kunnen zonder afspraak bij ons terecht.
- Onze medewerkers zijn allround inzetbaar waardoor we efficiënt werken en minder kwetsbaar zijn.
- Inwoners kunnen digitaal een verzoek tot naamswijziging indienen of een voornemen voor een huwelijk doen.
- Onze baliemedewerkers gaan een vakspecifieke opleiding volgen om het kennisniveau te verhogen en we laten een kwaliteitsonderzoek uitvoeren.
- Al onze stemlocaties zijn 100% toegankelijk en goed bereikbaar. Daarnaast verbeteren we de communicatie aan onze inwoners.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De ambities op het gebied van digitalisering bij burgerzaken zijn voor het grootste gedeelte gerealiseerd.
- Zowel de verkiezingen voor Provinciale Staten en waterschappen, als de tussentijdse verkiezing voor de Tweede Kamer, zijn goed verlopen en georganiseerd volgens de richtlijnen vanuit de Kiesraad.
- De baliemedewerkers hebben het opleidingstraject voor 2023 succesvol afgerond.
- Intern hebben we diverse evaluaties en analyses uitgevoerd naar de kwaliteit van onze gegevens en producten. De uitkomsten waren positief; op alle onderdelen scoorden we boven de norm.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.2 Burgerzaken	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	694	588	573	1.001	695
Baten	348	354	287	357	317
Saldo	346	234	286	644	378

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Klaas Smid

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Met deze aanpak werken we gezamenlijk aan een veilige samenleving op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.

- De VRD zoekt naar oplossingen om dezelfde mate van paraatheid van vrijwilligers te kunnen garanderen.
- De VRD wil samen met andere organisaties, op deze nieuwe vormen van crises zijn voorbereid.
- De VRD wil een flexibele en wendbare organisatie zijn die snel kan acteren op maatschappelijke ontwikkelingen, ook wanneer die ontwikkelingen onverwacht op de samenleving afkomen.
- Wij zorgen in samenwerking met de Veiligheidsregio Drenthe (VRD) voor een adequate crisismanagementorganisatie.
- De VRD inzetten op klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie.
- De VRD wil samen voorbereid zijn op langere en/of een ongekende crises.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We zorgen ervoor dat de medewerkers van bevolkingszorg goed opgeleid worden en adequaat blijven voor de inzetten.
- We zorgen ervoor dat de VRD op een goede manier functioneert en dat de belangen van Noordenveld binnen de VRD goed worden behartigd.
- We zorgen ervoor dat er voldoende bezetting is in het team bevolkingszorg en in het crisisteam.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De VRD heeft zich afgelopen jaar wendbaar ingezet. Zo hebben ze bijvoorbeeld ondersteund bij de inzet voor de Fremantle Highway en de regionale voorbereidingsteams Droogte, en hebben ze daarnaast ondersteund bij een aantal grote GRIP incidenten waaronder de GRIP 1 bij een zeer grote brand in Roden.
- De VRD heeft met het opleiden, trainen en oefenen van de crisisorganisaties de focus gelegd op de thema's vitale infrastructuur, natuurbrand en samenwerking met externe partners. Hierdoor is de samenwerking met onder andere de gemeente en Dienst Justitiële Inrichting in Veenhuizen geïntensiveerd om de veerkracht en efficiëntie van de crisisorganisatie te vergroten.
- De VRD is gestart met het project Actualisering Bevolkingszorg. Hierin wordt gekeken of de bestaande organisatie van Bevolkingszorg in Drenthe nog past bij de huidige tijd. De adviezen vanuit het landelijke advies worden hierin meegenomen. Het project loopt door in 2024.
- In oktober 2023 is er een grootschalige oefening geweest in Veenhuizen op zowel bestuurlijk en operationeel niveau. Hierbij is een groot deel van de gemeentelijke crisisorganisatie geoefend.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Beleidsvisie 2020-2024 VRD
- Gemeenschappelijke Regeling VRD
- Regionaal Risicoprofiel
- Integraal Veiligheidsbeleid gemeente Noordenveld 2023-2026

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.689	1.686	1.771	1.898	1.850
Baten	7	4	1	1	4
Saldo	1.682	1.682	1.770	1.897	1.846

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Klaas Smid, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Een veilige samenleving vraagt ook om een omgeving waarin ondermijning zo min mogelijk kans krijgt.
- Evenementen en veiligheid en de verbinding tussen veiligheid en het sociaal domein worden steeds belangrijker. Daarom intensiveren we de samenwerking op deze thema's.
Samen met onder andere de politie, het Openbaar Ministerie, maatschappelijke instellingen, het Regionale Expertise en Informatie Centrum (RIEC) en de Veiligheidsregio Drenthe en onze inwoners werken we aan een veilig en leefbaar Noordenveld.
- We beschermen inwoners en bedrijven zo goed mogelijk tegen aantasting van hun leefomgeving en hun persoonlijke veiligheid.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Vanaf 2023 gaan we aan de slag met de geprioriteerde veiligheidsthema's uit het nieuwe integraal veiligheidsbeleid.
- Bij huiselijk geweld zetten we het instrument huisverbod in.
- Handhaven we de regelgeving en de openbare orde.
- Geven we uitvoering aan onze veiligheidsnota en ons integraal handhavingsbeleid.
Gaan we ondermijning tegen langs de lijnen van de georganiseerde criminaliteit, door het vergroten van de maatschappelijke weerbaarheid en door het waken over de integriteit van ons lokaal bestuur en onze ambtelijke organisatie.
- Intensiveren we onze aanpak en opereren actief bij verdenking van ondermijnende activiteiten.

- Zetten we in op preventie en aanpak van cybercrime
- Richten we ons op het voorkomen en verminderen van het middelengebruik onder onze inwoners en zetten we in op repressie als preventie niet het gewenste effect heeft.
- Zetten we in op waarborging van de veiligheid bij (risicovolle) evenementen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

In samenwerking met onze in- en externe partners:

- Hebben we samen met de gemeenteraad prioriteiten bepaald voor het nieuwe integrale veiligheidsbeleid en het nieuwe beleid vastgesteld.
- Is de aanpak naar ondermijning geïntensiveerd, hebben we lokale casussen opgepakt, hebben we voor medewerkers bewustwordingsbijeenkomsten georganiseerd en een start gemaakt om de organisatie weerbaarder te maken tegen ondermijning.
- Hebben we een start gemaakt met een overleg om de samenwerking op het thema jeugd te verbeteren.
- Samen met de jongerenwerkers hebben we dit jaar de inzet op preventie van middelengebruik voortgezet.
- Hebben we de veiligheid op evenementen geïntensiveerd door cameratoezicht en een betere samenwerking tussen in- en externe partners.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Integraal veiligheidsbeleid gemeente Noordenveld 2023-2026
- Integraal handhavingsbeleid
- Meerjaren UitvoeringsProgramma (MUP) 2018-2022

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

1.2 Openbare orde en veiligheid	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	561	1.007	588	1.541	848
Baten	38	51	66	109	87
Saldo	523	956	522	1.432	762

Toelichting lopende projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2023 hebben gedaan.

16A. Participatie

- Sinds december 2023 heeft de gemeente Noordenveld officieel een participatiebeleid. Dit beleid is tot stand gekomen in een samenwerking tussen de werkgroep participatie van de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie.

- Aan dit participatiebeleid ligt een uitgebreid participatietraject ten grondslag. Verspreid over vier avonden (in Roden, Peize, Norg en digitaal) zijn er gesprekken gevoerd met vele inwoners over hoe zij betrokken willen zijn bij de plannen van de gemeente. Daarnaast is er een enquête uitgezet die bijna 200 reacties opgeleverd heeft.
- In lijn met het participatiebeleid, dat destijds nog in concept was, zijn al diverse participatieplannen geschreven die langs de gemeenteraad gegaan zijn. Voorbeelden zijn de trajecten van Maatlanden-De Zulthe, Roden Zuid en het participatiebeleid zelf.
- De Omgevingswet is op 1 januari 2024 in werking getreden. De Omgevingswet vraagt op verschillende wijzen aandacht voor participatie, zoals bij de vergunningsaanvraag. In 2023 is, op basis van het participatiebeleid, een eerste hand gelegd aan een handreiking voor initiatiefnemers.

16B. Jeugdraad

De werkgroep Jeugd vanuit de raad houdt zich bezig met de organisatie van het spel Democracy, en de Kinderadviesraad en de mogelijkheid van jongerenparticipatie.

Spel Democracy

De leerlingen uit de groepen 7 van alle basisscholen in de gemeente zijn in de gelegenheid gesteld om het spel Democracy in de raadzaal van het gemeentehuis te spelen. Tijdens dit spel leren kinderen hoe onze democratie werkt. Ze gaan onderling fracties vormen en dan, door andere fracties te overtuigen van hun idee, samen een stad bouwen. Om het spel soepel te laten verlopen heeft de werkgroep een les ontwikkeld die in de week voorafgaande aan het spel aan de klas wordt gegeven. Leerlingen leren tijdens de les hoe bestuurlijk Nederland vormgegeven is. Het voordeel van de les is dat als de leerlingen het spel gaan spelen ze bijvoorbeeld weten wat een gemeenteraad is. Daardoor is er tijdens het spel meer ruimte voor standpuntbepaling en overtuiging van andere fracties/partijen, etc..

Kinderadviesraad

In navolging van de pilot Kinderraad ondersteund door Missing Chapter is de wens gepeild om te komen tot een Kinderadviesraad (KAR). Elke basisschool kan 2 leerlingen afvaardigen in de KAR. De KAR kan gevraagd en ongevraagd met een advies komen aan de gemeenteraad. Om tot advisering te komen zullen de leden zich verdiepen in het onderwerp en zo nodig extern informatie inwinnen. Op 20 april 2022 heeft de gemeenteraad ingestemd met de vorming van een Kinderadviesraad. Afgelopen schooljaar functioneerde de eerste Kinderadviesraad en telde 18 leden. De KAR heeft een eigen onderwerp gekozen waar advies over is uitgebracht. De gemeenteraad heeft het advies van de KAR overgenomen en hierover een motie aangenomen. Deze motie is door het college overgenomen en inmiddels zijn veel punten uit de motie uitgevoerd. Tijdens de laatste raadsvergadering voor het zomerreces zijn de leden van de tweede KAR benoemd. In september is deze KAR van start gegaan.

Jongerenparticipatie

In 2023 is het ontwikkeltraject "Democracy Reloading" afgesloten. Dit was een project georganiseerd door Erasmus+ Jeugd en het Nederlands Jeugdinstituut. In dit traject wordt gewerkt aan het opzetten van betekenisvolle en duurzame jongerenparticipatie. Hierbij wordt kennis uitgewisseld tussen diverse andere gemeenten en een groep jongeren.

In 2023 zijn er diverse gesprekken gevoerd met jongeren over de manier waarop zij betrokken willen worden bij de gemeente en de thema's die hen bezighouden. Dit gebeurde bijvoorbeeld bij de

jongerensoos in Roden. Daarnaast is er een thema-avond georganiseerd over klimaatverandering. Hier zijn veel positieve reacties op gekomen.

4. Groen beleven

Programmadoelstelling

- Wij willen dat groen beleven ook echt wordt beleefd. Dit willen we bereiken door wijkgericht te werken waarbij we dicht bij de inwoners aanwezig zijn. Hierdoor weten we wat de beleving van de inwoners in de dorpen, buurten en wijken is.
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie: wij willen bijdragen aan een groene, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving waardoor het aantrekkelijk is om in onze gemeente te wonen, te werken en te recreëren.
- Afval: het doel is maximaal hergebruik van grondstoffen en het voorkomen van restafval.
- Riolering en water: wij werken aan de inrichting van waterrobuuste en klimaatbestendige dorpen, met 2040 als horizon.

Programmaomschrijving

Tot programma 4. Groen beleven horen lasten en baten voor:

- Verkeer en vervoer
- Parkeren
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Riolering
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Beleidsindicatoren

Afval	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Omvang huishoudelijk restafval (grijze container)	Kilogram per inwoner	Noordenveld	144	2023
		Nederland	151	2023
		Drenthe	124	2023

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2021	Gerealiseerd saldo 2022	Primitief saldo 2023	Begroot saldo 2023	Gerealiseerd saldo 2023
2.1 Verkeer en vervoer	4.761	5.185	5.094	5.056	5.963
2.2 Parkeren	28	30	45	93	83
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.150	3.484	3.698	3.949	3.984
7.2 Riolering	-936	-1.035	-1.246	-1.167	-1.210
7.3 Afval	-752	-1.145	-781	-827	-742
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	2	108	121	121	82
TOTAAL	6.254	6.626	6.931	7.225	8.160

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Een van de speerpunten binnen de RGA is het versterken van de interne samenhang door het verbeteren van de regionale bereikbaarheid. De opdracht voor de komende jaren is het versterken en beter benutten van de duurzame mobiliteitsketens.
- We willen dat de gemeente er schoon en netjes uitziet door veeg- en onkruidbestrijdingsrondes op de verhardingen uit te voeren.
- We willen dat de openbare verlichting zo veel mogelijk wordt ver'led' om energie te besparen.
- Wij willen dat de wegen, fiets- en voetpaden veilig zijn en goed worden onderhouden.
- We willen meer mensen op de fiets en in het openbaar vervoer hebben. Wij zijn de fietsgemeente van Noord-Nederland.
- Wij willen de (economische) bereikbaarheid in stand houden of verbeteren, de verkeersveiligheid vergroten en het (leef)milieu verbeteren, waarbij weggebruikers de spelregels in het verkeer opvolgen.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- De Mobiliteitsstrategie van de RGA kan worden weergegeven door: 'vergroenen, verknopen en verslimmen'. Hiermee zetten we de samenwerking in 2023 voort.
- We doen verkeerseducatieprojecten gericht op specifieke doelgroepen.
- We liften mee met groot onderhoud aan wegen en/of riolering waarbij we maatregelen treffen om de verkeersveiligheid en bereikbaarheid te verbeteren.
- Bij elke ingreep in de openbare ruimte, klein of groot, proberen we de situatie voor de fietser te verbeteren.
- Verkeerssituaties richten we eenduidig in, volgens landelijke richtlijnen. In 2023 starten we met de planvorming en mogelijke uitvoering van de Zevenhuisterweg, de Nieuweweg, de doorfietsroute Peize en in cofinanciering met de rotonde Dwazziewegen.
- We maken jaarlijks een onderhoudsplan voor het onderhouden van de wegen, fiets- en voetpaden en we voeren dit plan uit.
- In 2023 worden circa 300 lichtmasten voorzien van led armaturen.
- We vegen onze verhardingen in Noordenveld om het onkruid te verwijderen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben in 2023 binnen de Regio Groningen-Assen (RGA) gewerkt aan een concept-Uitvoeringsagenda Mobiliteit. De maatregelen op deze agenda worden ook gebruikt om een integraal voorstel in het kader van de gebiedsgerichte aanpak (NOVEX) bij het Rijk neer te leggen.
- We deden continu verkeerseducatieprojecten gericht op specifieke doelgroepen.
- We hebben meegelift met groot onderhoud aan de riolering in de Westerd te Peize waarbij rekening is gehouden met de Doorfietsroute.
- Bij elke ingreep in de openbare ruimte, klein of groot, probeerden we de situatie voor de fietser te verbeteren.
- Verkeerssituaties hebben we continu eenduidig ingericht waarbij we zoveel mogelijk de landelijke richtlijnen (zoals van het CROW) toepassen.
- De herinrichting van de Heerestraat midden en zuid is afgerond.
- We zijn gestart met het ontwerpen van een verkeersveiliger Zevenhuisterweg en Nieuweweg te Roden.
- We hebben het onderhoud aan wegen, fiets- en voetpaden volgens het onderhoudsplan uitgevoerd.
- We hebben achterstallig onderhoud aan wegen weggewerkt door een deel van de Fledders aan te pakken en mee te liften met rioleringsprojecten zoals de Mentropweg (uitvoering in 2024).
- De uitvoering van het vervangen van de masten en armaturen voor openbare verlichting loopt achter. We zouden in 2023 met een de projecten Norg West en Mentropweg aan de slag. Deze projecten worden nu in 2024 uitgevoerd.
- We vegen onze verhardingen in Noordenveld vijf keer per jaar om de straten schoon te houden en borstelen het drie keer om het onkruid te verwijderen.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2015-2025 'Noordenveld zet de fiets op 1' 2015-2025 (GVVP)
- Basisfietsplan Noordenveld
- Beleidsplan openbare verlichting 2021-2030
- Areaalnota 2019
- MJOP 2018-2022 wegbeheer Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

2.1 Verkeer en vervoer	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	5.402	5.228	5.389	8.389	6.259
Baten	641	43	295	3.333	297
Saldo	4.761	5.185	5.094	5.056	5.963

Taakveld 2.2 Parkeren

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Robert Meijer, Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Wij willen de (economische) bereikbaarheid in stand houden of verbeteren.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Wij stimuleren dat in de dorpsvisies ook aanbevelingen voor parkeren worden gedaan.
- De definitieve besluitvorming over de blauwe zone in Roden volgt in 2023.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Er zijn in 2023 geen nieuwe dorpsvisies geschreven.
- We hebben in november 2023 een groot parkeeronderzoek in Roden uitgevoerd als inhoudelijke onderlegger voor de discussie over het al dan niet definitief maken van de parkeerschijfzone. Besluitvorming op dit onderwerp staat begin 2024 gepland.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

2.2 Parkeren	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	28	30	45	93	83
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	28	30	45	93	83

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Afdeling:	Beheer, Beleid en Realisatie, Strategie en Ontwikkeling
Portefeuillehouder:	Robert Meijer, Kirsten Ipema, Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen de recreatieve sector in staat stellen zich te ontwikkelen tot een volwaardige en attractieve sector door te investeren en te innoveren.

- De inrichting van de openbare ruimte nodigt uit tot bewegen.
- We streven naar het realiseren van de juiste kwaliteit van de openbare ruimte.
- In Noordenveld beheren we het openbaar groen op minimaal een basiskwaliteit.
- We beschermen en benutten de unieke en hooggewaardeerde cultuurhistorische landschappen en natuurgebieden.
- Wij richten de openbare ruimte klimaatbestendig in.
- Het buitengebied is voor iedereen actief te beleven.
- We stimuleren de bewoners om mee te denken aan de inrichting en onderhoud van de openbare ruimte.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We gaan het wijkgericht werken verder optimaliseren waarbij onze medewerkers een signalerende functie vervullen.
- We verhogen de biodiversiteit in het openbaar groen in de dorpen en in het buitengebied.
- We streven naar een beheervriendelijke inrichting en gebruiken plantensoorten die een bijdrage leveren aan het verbeteren van de biodiversiteit.
- De gemeentelijke bomen worden elke 3 jaar geïnspecteerd en eens in de zes jaar onderhouden zodat aan de zorgplicht kan worden voldaan.
- We signaleren steeds meer exoten die een negatief effect hebben op mensen, dieren, gebouwen, etc. We erkennen het gevaar van deze exoten en gaan samen met stakeholders aan de slag op die plaatsen waar dit tot gevaar leidt.
- We faciliteren bewoners bij het tot uitvoering brengen van groeninitiatieven.
- De eikenprocessierups wordt in risicogebieden en door het stimuleren van natuurlijke vijanden aangepakt.
- Speeltuinen worden in samenwerking met inwoners opgeknapt en heringericht.
- Natuurlijke speelaanleidingen spelen hierin een steeds grotere rol.
- We faciliteren inwoners bij initiatieven en ideeën voor het herinrichten van speeltuinen en openbare schoolpleinen.
- Speeltoestellen worden jaarlijks geïnspecteerd op veiligheid.
- We werken samen met de provincie, het Rijk en andere gebiedspartners in de pilot gebiedsgerichte aanpak Fochteloërveen om de natuur te versterken en ervaring op te doen voor andere gebieden.
- Samen met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, de boermarken en andere partners uitvoering blijven geven aan het Gebiedskompas Norger Esdorpenlandschap.
- Er wordt verschravingsbeheer toegepast bij de bermen in het buitengebied. Wij willen hiermee de biodiversiteit verbeteren.

- Samen met het Recreatieschap Drenthe en in afstemming met de dorpen en terreineigenaren wordt een wandelknooppuntensysteem uitgerold over onze gemeente.
- We stellen een nieuwe beleidsnotitie op richting 2030 samen met de inwoners en sector en vertalen dit in een concreet uitvoeringsprogramma met investeringen.
- Samen met Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer wordt verder vormgegeven aan de recreatiezonering van het Norger Esdorpenlandschap.
- Door stichting MoRoNeNo wordt een mountainbikeroute aangelegd in nauwe afstemming met de gemeente, natuurorganisaties en grondeigenaren.
- Bereikbaarheid, onderhoud van wegen en bermen zijn en blijven aandachtsgebieden.
- De klimaatverandering raakt ook de landbouw. Mogelijke kansen zijn kringlooplandbouw, aanpassen grondwaterstand en biodiversiteit.
- Met overkoepelende organisaties en agrarische ondernemers afspraken maken over biodiversiteit, zwerfafval, aanpak exoten, educatie en recreatie.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

Openbaar groen

- We hebben het wijkgericht werken verder geoptimaliseerd.
- We hebben, daar waar mogelijk (met aangepast beheer, (kleinschalige) renovaties en het benutten van kansen binnen projecten), de biodiversiteit in de dorpen en het buitengebied verhoogd.
- We hebben bij nieuwe aanleg een beheervriendelijke inrichting gebruikt en hebben ingezet op het gebruik van plantensoorten die een bijdrage leveren aan het verbeteren van de biodiversiteit.
- We onderhouden het openbaar groen, inclusief de centra, op kwaliteitsniveau Basis.
- De gemeentelijke bomen zijn geïnspecteerd en onderhouden, zodat aan de zorgplicht wordt voldaan.
- Het overleg met stakeholders voor de aanpak van schadelijke bermenplanten, zoals terreinbeherende organisaties, IVN en inwoners over een gezamenlijke aanpak van Invasieve exoten staat in de wachtstand. Er is nog geen gezamenlijke aanpak vastgesteld: Het Naoberschap 2.0, waar het overleg onderdeel van uitmaakt is tot nader order opgeschort. LTO Noord-Drenthe heeft aangegeven, gezien de vele ontwikkelingen, dit tot nader orde op te schorten.
- We hebben de locaties voor schadelijke bermenplanten verder in kaart gebracht en bestrijden dit volgens de toezegging aan de raad.
- We hebben de achterstanden in het beheer van wegen, groen en kunstwerken verder aangepakt.
- We hebben inwoners gefaciliteerd om groeninitiatieven tot uitvoering te brengen.
- Voor de bestrijding van eikenprocessierupsen werken we op basis van de vastgestelde nieuwe aanpak, waarbij in hoog risicogebieden de nesten worden verwijderd. Het aantal eikenprocessierupsennesten wordt in de dorpen gemonitord. Door middel van het stimuleren van natuurlijke vijanden in bloemrijke bermen en door het ophangen van nestkasten voor mezen vindt preventieve bestrijding plaats.
- Het bomenherstelplan is in uitvoering,.

Spelen

- In samenwerking met inwoners en wijk- en dorpsbelangenverenigingen zijn speeltuinen opgeknapt en heringericht. Hierin zullen natuurlijke speelaanleidingen een steeds grotere rol gaan spelen.
- Inwoners zijn gefaciliteerd bij initiatieven en ideeën voor het herinrichten van speeltuinen, openbare schoolpleinen en beweegparken.
- Speeltoestellen zijn geïnspecteerd op veiligheid.
- Beweegtoestellen die vernield zijn, zijn hersteld.

Bos, Natuur & Landschap

- Samen met Natuurmonumenten is in 2022/2023 het Bosbeheerplan Norger Esdorpenlandschap opgesteld. Deze is in 2023 vastgesteld.
- Vanaf 2020 wordt verschrallingsbeheer toegepast bij de bermen in het buitengebied. Wij verbeteren hiermee de biodiversiteit.

Recreatie

- In samenwerking met het Recreatieschap en in nauwe afstemming met de dorpen en terreineigenaren is fase 1 van het wandelknooppuntensysteem in onze gemeente uitgevoerd. Na gereedkoming van de conceptkaart in 2022 van fase 2 is deze uitgevoerd in 2023.
- Samen met Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is een bureau benaderd om een rapport op te leveren over de recreatiezoning Norger Esdorpenlandschap. Komende jaren wordt met betrokkenen hieraan invulling en uitvoering gegeven.
- Stichting MoRoNeNo heeft een wenselijke MTB en gravel route aangeleverd en samen met betrokken grondeigenaren gaan we een route vormgeven en realiseren.
- Eerste sessies met de sector hebben plaatsgevonden en aanzet gegeven tot start formulering nieuw beleid. Voor 2024 is er een uitvoeringsagenda opgesteld en zal het nieuwe beleid nader worden vormgegeven.

Landbouw

- Bereikbaarheid, onderhoud van wegen en bermen zijn en blijven aandachtsgebieden.
- De problematiek rond de klimaatverandering raakt ook de landbouw op meerdere vlakken, met name op het gebied van water. Veranderingen die mogelijk kansen bieden voor kringlooplandbouw, verhoging van de grondwaterstand, biodiversiteit, etc. Niet alleen de sector zelf, maar ook het waterschap is een belangrijke gesprekspartner.
- We voeren periodiek overleg met de landbouwsector om bovenstaande en andere punten af te stemmen.

Noaberschap 2.0

- In het kader van Noaberschap waren we bezig samen met overkoepelende organisaties en agrarische ondernemers, gemeenschappelijke afspraken te maken over onder andere:
 - Biodiversiteit, waaronder natuurlijk bermbeheer
 - Zwerfafval
 - Aanpak exoten (zoals Japanse duizendknoop)
 - Educatie
 - Recreatie

Het Noaberschap 2.0 is tot nadere order opgeschort.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Omgevingsvisie
- Landschapsbeleidsplan
- Groenvisie
- Bomenbeleidsplan
- Speelbeleidsplan
- Uitvoeringsagenda Recreatie en Toerisme 2019-2022
- Noordenveldse Kwaliteitsgids
- Gebiedskompas Norger Esdorpenlandschap
- Bosbeheerplan Norger Esdorpenlandschap

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	4.919	5.263	4.645	5.077	5.057
Baten	1.794	1.779	946	1.128	1.073
Saldo	3.125	3.484	3.698	3.949	3.984

Taakveld 7.2 Riolering

Afdeling:	Beheer
Portefeuillehouder:	Robert Meijer, Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen de heffingsadministratie op orde hebben en houden: volledigheid objecten en juiste registratie hoeveelheid afvalwater.
- We willen dat er tijdig wordt betaald, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen en dat het aantal bezwaarschriften zo laag mogelijk blijft.
- Schade door verdroging, vernatting en bodemdaling, voor zover mogelijk, in beeld te brengen en te voorkomen.
- Dit alles te bewerkstelligen tegen acceptabele kosten en een voor de inwoner redelijk te dragen tarief.
- Ten aanzien van klimaatadaptatie werken we aan de inrichting van een waterrobuust en klimaatbestendig bebouwd gebied met 2050 als horizon.
- Zorgen voor een functionele riolering, separate inzameling en verwerking van hemelwater en beperken van structurele (grond)wateroverlast.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Een grondwatermeetnet optimaliseren en beheren.
- Regenwater afkoppelen en hergebruiken.
- Bestaande rioolstelsels gefaseerd ombouwen naar gescheiden stelsels zodat rioolstelsels worden ontlast.
- Waterberging en infiltratievoorzieningen aanleggen.
- Gezamenlijk met de provincies Drenthe en Groningen, de waterschappen van beide provincies en alle gemeentes uit de Kop van Drenthe een klimaatadaptatiestrategie ontwikkelen en een uitvoeringsagenda opstellen.
- In de strategie uitgaan van de stresstesten voor klimaatadaptatie. Bij de uitvoering van werkzaamheden in de ondergrond is het Bouwprotocol Noordenveld leidend.
- Wij werken aan een klimaatbestendige inrichting en starten met een wijk in Norg. We kijken daarbij naar meer groen, waterberging, parkeren en spelen.
- We integreren het Bouwprotocol Noordenveld in de methode van werken.
- Iedere vijf jaar het riool inspecteren en dit elke 10 jaar reinigen.
- Repareren, vervangen van de riolen.
- Zorgen voor goed werkende gemalen.
- We gaan conform de verordening rioolheffing heffen en innen. Hiervoor leggen we eind februari de aanslagen op.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Het grondwatermeetnet is dekkend gemaakt voor de hele gemeente. Ook is het beheer en het digitaal beschikbaar stellen van de data geregeld.
- Om wateroverlast in Norg-West te voorkomen is in 2020 een plan gemaakt voor Norg. Voor het project Norg-West zijn in 2023 verdere voorbereidingen getroffen zodat in het tweede kwartaal van 2024 het werk gestart kan worden. Helaas hebben we het oorspronkelijke rioolplan moeten herzien, waardoor er vertraging is ontstaan.
- In 2022 is de Regionale Adaptatie Strategie voor klimaatadaptatie in gezamenlijkheid met ketenpartners vastgesteld. In deze strategie wordt rekening gehouden met heviger neerslag, meer hitte(stress) en langere droge periodes en moet leiden tot maatregelen om toenemende overlast en hinder te voorkomen (klimaatadaptatie).
- In 2023 is hier met de werkregio nadere invulling aan gegeven en zijn projecten beschreven in de regionale uitvoeringsagenda.
- In 2023 hebben we gewerkt aan het verder uitwerken van een lokale strategie. Daarnaast zijn projecten aangedragen om impuls gelden en bijdragen vanuit de subsidie hoge zandgronden aan te vragen.
- Er is gestart met het verder uitwerken van projecten om wateroverlast te voorkomen. Voor Peize is gewerkt aan een definitief ontwerp voor De Westerd en voorbereidingen voor

Kortland. De uitvoering van De Westerd is ook gestart. Voor Roden is gestart met de voorbereiding van Landfort.

- Bij de uitvoering van werkzaamheden in de ondergrond wordt het Bouwprotocol Noordenveld gevolgd. Het voorziet in een stappenplan om mogelijke schade t.g.v. deze werkzaamheden in beeld te brengen en vervolgens, voor zover mogelijk, te voorkomen tijdens de uitvoering. Het bouwprotocol is geïntegreerd in de methode van werken waar nodig.
- We zijn op frequente basis in overleg met agrarische ondernemers.
- Het riool is volgens afspraken gereinigd en geïnspecteerd.
- Waar nodig zijn riolen gerepareerd, vervanging is meegenomen in de grotere projecten en werken.
- We hebben conform de verordening rioolheffing opgelegd en geïnd. Hiervoor zijn eind februari de aanslagen opgelegd.
- We houden de gegevens actueel, zoals objecten, belastingplicht, gezinsgrootte.
- We hebben het Gemeentelijk Water- en Rioolplan geactualiseerd.
- We hebben de Hemelwaterverordening aangepast aan de Omgevingswet.
- We hebben de motie voor een regentonnenactie voor de inwoners vormgegeven. Elk huishouden kon in 2023 een regenton aanschaffen met 50 euro korting. Er zijn 2.370 stuks verstrekt. Daarnaast zijn er 17 regentonnen aan scholen verstrekt. De totale kosten bedroegen in totaal € 106.000.

Bijbehorende belangrijke documenten

- DPRA, Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2020
- Gemeentelijk Water en Rioleringsplan 2022-2026
- Verlengd Waterketenakkoord 'Samenwerking Vereniging van Groninger Gemeenten en Waterketen Groningen -Noord Drenthe', 31 oktober 2019
- Regionale Adaptatie Strategie Groningen en Noord Drenthe
- Regionale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Groningen en Noord-Drenthe

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.2 Riolering	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	2.805	3.042	3.268	3.849	3.255
Baten	3.741	4.077	4.514	5.017	4.464
Saldo	-936	-1.035	-1.246	-1.167	-1.210

Taakveld 7.3 Afval

Afdeling:	Beheer
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Op het gebied van communicatie en participatie willen we de noodzaak van het scheiden van afval goed onder de aandacht van inwoners brengen.
- Noordenveld wil een brengstation realiseren voor het scheiden van alle afvalstromen in combinatie met een nieuwe gemeentewerf.
- Wij willen de dienstverlening verbeteren, de afvalstromen beter scheiden en de huisvesting voor de medewerkers duurzaam verbeteren.
- Wij willen de VANG-doelstelling halen, dat wil zeggen: maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding vanaf 2020.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Realisatie ondergrondse containers bij 6 appartementencomplexen in het kader van de centrumontwikkeling van Roden.
- Optimalisatie van het passenbeheer bij gebruik ondergrondse containers voor huishoudelijk restafval door onze inwoners.
- Realisatie nieuwbouw gemeentewerf en brengstation.
- Continuering en optimalisering van inzet Afvalkraam in buurten, dorpen en wijken voor de kleinschalige inzameling van 'langzame' afvalstromen.
- Het realiseren van de VANG-doelstellingen door actieve voorlichting en communicatie.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- De nieuwbouw van de gemeentewerf en het grondstoffencentrum is in 2023 gerealiseerd. In 2024 worden de laatste punten afgehandeld.
- Van de in totaal 10 milieuparken met ondergrondse containers voor de inzameling van de 'snelle' afvalstromen (papier, glas, textiel en PMD) zijn er 7 gerealiseerd. We zijn bezig met de oplevering van de laatste milieuparken.
- Voor het mobiel scheidingsstation 'de Afvalkraam' in buurten, dorpen en wijken voor de kleinschalige inzameling van 'langzame' stromen (hout, steen, puin, kca, kleine elektrische apparaten, metalen, harde kunststoffen en piepschuim) is de service verder uitgebreid naar 11 locaties, waar dit met belangstelling door onze inwoners wordt ontvangen.
- De VANG-doelstelling van 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar. Deze doelstelling is erg ambitieus en is nog niet gehaald. Er heeft daarom een herijking van het VANG-beleid plaatsgevonden. Hiermee is het tijdstip om de doelstelling te behalen bijgesteld van 2020 naar 2030.
- We hebben afgelopen jaar ingezet op communicatie en voorlichting om de afvalscheiding bij onze inwoners te bevorderen. Hiermee is een waardevolle bijdrage geleverd om meer afvalscheiding bij inwoners te bereiken en bewustzijn te ontwikkelen. Het huishoudelijk afval wordt mede hierdoor meer en beter gescheiden.
- We hebben het project "Schoon Belonen" voortgezet, waarin scholen en sportverenigingen apart aandacht krijgen om enerzijds het PMD-verpakkingsmateriaal aan te bieden en anderzijds de middelen ontvangen om het zwerfafval tegen te gaan. Hieraan nemen 25 maatschappelijke organisaties deel.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Beleidsnota "Afvalstoffen in Noordenveld"
- Nota evaluatie en toekomst afvalbeleid van de gemeente Noordenveld
- Afvalstoffenverordening Gemeente Noordenveld 2022
- Uitvoeringsbesluit op de Afvalstoffenverordening Gemeente Noordenveld 2022 (eind 2023 is deze aangepast in verband met opening Grondstoffencentrum per 1-1-2024)
- Manifest Drenthe Van Afval Naar Grondstoffen, Samen op weg naar een Drentse Circulaire (grondstoffen) Economie (bestuurlijk ondertekend op 2 juni 2023)

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.3 Afval	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	3.929	4.101	3.913	4.347	4.315
Baten	4.680	5.247	4.694	5.175	5.057
Saldo	-752	-1.145	-781	-827	-742

Afvalindicatoren

Afval		Noordenveld			
Indicator	Eenheid	2020	2021	2022	2023
Afvalscheidingspercentage	%	67	69	70	69
Omvang fijn huishoudelijk restafval (grijze container)	kilogram per inwoner per jaar	172	159	147	144
Omvang grof huishoudelijk restafval (brengstation in de grof restafvalbak)	kilogram per inwoner per jaar	32	26	20	24
Omvang fijn en grof huishoudelijk restafval	kilogram per inwoner per jaar	204	185	167	168
Beoordeling afvalinzameling*	Gemiddeld rapportcijfer	n.b.	n.b.	8,1	n.b.

* Wordt niet jaarlijks gemeten. In 2018 was het rapportcijfer een 7,5.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Afdeling:	Beheer
Portefeuillehouder:	Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen begraafplaatsen met voldoende capaciteit voor (natuur)begraven of het plaatsen van urnen.

- Nabestaanden kunnen op onze begraafplaatsen in alle rust en met waardigheid afscheid nemen van dierbaren. Onze begraafplaatsen zien er daarom verzorgd uit.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We onderhouden de op de begraafplaatsen aanwezige groenvoorzieningen, paden en hekwerken, urnenmuren en gebouwen.
- We realiseren voldoende capaciteit, zoals het uitbreiden van urnenmuren, het aanleggen en inrichten van nieuwe grafperken.
- Op de begraafplaatsen in Een en Nieuw-Roden zijn mogelijkheden voor natuurbegraven.
- We informeren en adviseren recht- en belanghebbenden. Bijvoorbeeld over verlopen grafrechten, verwaarlozing of schades aan een graf.
- Jaarlijks overleg met de begrafenisverenigingen.
- De inventarisatie van de waardevolle grafmonumenten blijft doorgaan.
- We faciliteren de vrijwillige onderhoudsgroepen voor het speciale onderhoud van de begraafplaatsen en de historische gemeentelijke graven.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben de op de begraafplaatsen aanwezige groenvoorzieningen, paden en hekwerken, urnenmuren en gebouwen onderhouden.
- We beheren de begraafplaatsen, conform aangepaste afspraken met de raad, op kwaliteitsniveau basis.
- We hebben nieuwe capaciteit gerealiseerd, om te kunnen blijven voldoen aan de vraag.
- Op de begraafplaatsen in Een en Nieuw-Roden is alleen de mogelijkheid tot het natuurbegraven van urnen.
- We hebben recht- en belanghebbende geïnformeerd en geadviseerd. Bijvoorbeeld over verlopen grafrechten, verwaarlozing of schades aan een graf.
- De inventarisatie van de waardevolle grafmonumenten blijft doorgaan.
- We hebben de vrijwillige onderhoudsgroepen voor het speciale onderhoud van de begraafplaatsen en de historische gemeentelijke graven gefaciliteerd.
- Er is een visie- en uitvoeringsplan voor de begraafplaats vierde gesticht Veenhuizen opgesteld.

Bijbehorende belangrijke documenten

Begraafplaatsbeleidsplan

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	207	331	271	271	284
Baten	205	223	150	150	202

Saldo	2	108	121	121	82
-------	---	-----	-----	-----	----

Toelichting lopende projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2023 hebben gedaan.

8. Eenduidige inrichting verkeerssituaties

Als de riolering wordt aangepast of er groot onderhoud aan de verharding wordt gepleegd, worden ook de verkeerssituatie en de plantsoenen beoordeeld en zo nodig aangepakt. In 2023 is deze werkwijze opgepakt bij bijvoorbeeld De Westerd in Peize.

12. Afval is grondstof

We werken toe naar de Van Afval Naar Grondstof (VANG) -doelstellingen. Hiervoor hebben we de inzet van het mobiele brengstation vergroot. We staan nu op meerdere standplaatsen. Ook hebben we volop ingezet op lokale en regionale afvalcommunicatie. Het project Schoon Belonen hebben we voortgezet. Daarbij krijgen organisaties die meedoen met het project van de gemeente opruimmaterialen en een beloning voor het opruimen van zwerfafval. Daarnaast hebben we de educatie op scholen om meer bewustwording te creëren doorgezet.

13. Nieuwbouw brengstation en gemeentewerf

De nieuwe gemeentewerf is in 2023 opgeleverd en in gebruik genomen. Het Grondstoffencentrum is in 2023 opgeleverd en is op 2 januari 2024 in gebruik genomen.

14A. BOR verhoging kwaliteit kernen

Door een herziening vanuit de raad worden de kernen Norg, Peize en Roden op kwaliteitsniveau basis onderhouden in plaats van het eerder voorgestelde niveau hoog.

14B. BOR wijkgericht werken

Wijkgericht werken is een dynamisch proces. We stellen regelmatig de plannen bij om wijkgericht werken nog beter uit te kunnen voeren.

5. Werken, ondernemen en ontspannen

Programmadoelstelling

- We streven naar het behoud en de groei van het aantal arbeidsplaatsen in de publieke en private sector.
- Met sport en bewegen willen we bereiken dat de (ervaren) gezondheid van alle inwoners, de sociale binding en de leefbaarheid in de dorpen verbeteren.
- Kunst en cultuur vinden we waardevol voor onze gemeente, en dragen bij aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van Noordenveld.

Programmaomschrijving

Tot programma 5. Werken, ondernemen en ontspannen horen lasten en baten voor:

- Economische ontwikkeling
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur
- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische promotie
- Sportbeleid en activering
- Sportaccommodaties
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Musea
- Cultureel erfgoed
- Media
- Recreatieve havens

Beleidsindicatoren

Economie	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Functiemenging	% weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen	Noordenveld	44,2	2022
		Nederland	53,8	2022
		Drenthe	51,0	2022
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	Noordenveld	185,7	2022
		Nederland	174,1	2022
		Drenthe	166,0	2022

Sport	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Niet-sporters	% niet-wekelijks sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder	Noordenveld	47,8	2022
		Nederland	46,4	2022

		Drenthe	52,0	2022
--	--	---------	------	------

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2021	Gerealiseerd saldo 2022	Primitief saldo 2023	Begroot saldo 2023	Gerealiseerd saldo 2023
2.3 Recreatieve havens	9	9	9	9	9
3.1 Economische ontwikkeling	594	762	453	1.153	306
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-194	-662	2	2	-579
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	18	115	81	127	183
3.4 Economische promotie	-316	-266	-339	-263	-211
5.1 Sportbeleid en activering	601	704	771	679	621
5.2 Sportaccommodaties	1.133	1.393	1.508	1.955	1.833
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	782	654	765	972	833
5.4 Musea	280	341	310	310	359
5.5 Cultureel erfgoed	372	421	358	398	433
5.6 Media	523	521	532	532	567
TOTAAL	3.803	3.990	4.450	5.873	4.354

Taakveld 2.3 Recreatieve havens

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

2.3 Recreatieve havens	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	9	9	9	9	9
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	9	9	9	9	9

Financiële toelichting

Hoewel er momenteel geen doelen of activiteiten zijn op dit taakveld, zijn er wel circa € 9.000 aan jaarlijkse lasten begroot en gerealiseerd. Deze lasten bestaan uit kapitaallasten van eerder gedane investeringen die nog een boekwaarde hebben op de balans. Het betreft de vervanging van een onderleider in de Rodervaart en het uitbaggeren van het Leekster Hoofddiep.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Klaas Smid, Kirsten Ipema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We zijn een aantrekkelijke gemeente om in te werken en te ondernemen. De leefbaarheid in de kernen is op orde door ruimte te geven aan ondernemerschap. Dit moet positief bijdragen aan het behoud en de groei van ondernemers en arbeidsplaatsen.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Centrumvisie: Op basis van het koopstromenonderzoek hebben we geacquireerd op ontbrekende winkels. We blijven een verbreding van het winkelaanbod stimuleren en maken afspraken over het verbeteren van de uitstraling van winkels en winkelstraten.
- Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Recreatie en Toerisme.
- Uitvoering geven aan het programma Vitale Vakantieparken Noordenveld.
- Een duidelijke positionering van de Regio Groningen-Assen is belangrijk voor ondernemers en inwoners. Afstemming over uitgifte en ontwikkeling van bedrijventerreinen wordt belangrijker door schaarste aan ruimte.
- Om goed in te kunnen spelen op de economische ontwikkelingen is in 2020 het beleidskader vernieuwd. In 2023 wordt de bijbehorende uitvoeringsagenda uitgevoerd.
- Voor Veenhuizen zal, samen met bewoners en ondernemers, gewerkt worden aan het opstellen van een nieuw visiedocument (vervangt Werken aan de Toekomst van Veenhuizen) t.b.v. het in stand houden en doorontwikkelen van Veenhuizen.
- De UNESCO werelderfgoedstatus genereert ambities rond marketing en promotie voor Veenhuizen, die gaan leiden tot een gerichte actie- en investeringsagenda voor de Koloniën van Weldadigheid als geheel, en vraagt een gemeentelijke bijdrage.
- We organiseren bezoeken bij recreatieve en industriële bedrijven voor de doelgroep van het sociaal domein, vergroten bekendheid over wat we kunnen doen aan arbeidsbemiddeling en onderzoeken de behoefte op het gebied van P&O bij de (grote) bedrijven.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Centrumvisie Roden: Na renovatie van het centrum heeft er een nieuw koopstromenonderzoek plaatsgevonden. De uitkomsten hiervan zullen in 2024 gepresenteerd worden. Voor de verbetering van de uitstraling zijn we gestart met het opstellen van een nieuw reclame- en terrassenbeleid. Daarnaast is ook weer aansluiting gevonden bij andere dorpskernen als Peize en Norg en wordt er gezamenlijk met ondernemersverenigingen gewerkt aan een centrumagenda.
- In 2023 zijn de uitvoeringsagenda's Economie en Recreatie en Toerisme uitgevoerd. Daarnaast is uitvoering gegeven aan onderdelen van het programma Vitale Vakantieparken op het vlak van advies en begeleiding.
- Samen met de Regio Groningen-Assen is er een ontwikkelperspectief 2.0 opgesteld. Hierdoor is er op het gebied van werken een regionale afstemming bereikt over de uitgifte

van bedrijventerreinen (en toekomstige terreinen) en hebben we met vakspecialisten van andere gemeenten intensief samengewerkt op het gebied van gezondheidseconomie.

- Er is conform beleidskaders uitvoering gegeven aan de uitvoeringsagenda 2023. Om in de toekomst goed in te kunnen spelen op de economische ontwikkelingen is in samenspraak met de bedrijven en ondernemersverenigingen gewerkt aan een bedrijventerreinvisie t/m 2030 en uitvoeringsagenda 2024-2026. Deze worden in 2024 aan de raad voorgelegd ter besluitvorming.
- Door het niet tijdig in kunnen vullen van de vacature van programma-manager gebiedsontwikkeling Veenhuizen, is nog niet gestart met het opstellen van het beoogd visie-document.
- De raad heeft besloten Marketing Drenthe als uitvoerende organisatie in 2023 een subsidie te verlenen van € 30.000,- voor de uitvoering van de gestelde marketingacties voor Veenhuizen binnen de investeringsagenda Koloniën van Weldadigheid.
- Er is een accountmanager sociaal domein aangesteld. Zij is de verbindende schakel tussen de bedrijven en de doelgroep van het sociaal domein. Steeds meer bedrijven ontdekken wat wij kunnen betekenen op het gebied van arbeidsbemiddeling.

Bijbehorende belangrijke documenten

- NOVEX Ontwikkelperspectief 2.0
- Bedrijventerreinvisie t/m 2030
- Uitvoeringsagenda 2024-2026
- Uitvoeringsagenda Gezondheidseconomie RGA

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

3.1 Economische ontwikkeling	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	631	809	489	1.314	342
Baten	37	47	36	161	36
Saldo	594	762	453	1.153	306

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Afdeling:	Strategie en Ontwikkeling
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Voor het behoud en bevordering van werkgelegenheid is ruimte nodig op de bedrijventerreinen voor vestiging en uitbreiding van bedrijven. De bedrijventerreinen zijn een aantrekkelijke, groene plek om te ondernemen met een goed voorzieningenniveau.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Op bedrijventerrein Haarveld geven we ruimte aan ondernemers om te groeien. We geven uitvoering aan een regionale campagne om kenbaar te maken welke vestigingsmogelijkheden er zijn.
- Er is veel vraag naar bedrijfskavels, de beschikbare ruimte is in korte tijd flink afgenomen.
- De beschikbare bedrijfskavels op de VTB worden getransformeerd naar wonen. We onderzoeken noodzaak en, zo nodig, mogelijkheden voor extra bedrijfskavels.
- De bedrijventerreinen dienen in een goede staat te verkeren om aantrekkelijk te blijven.
- Om dit te bereiken wordt er ingezet om samen met de ondernemers collectief te verduurzamen en de inrichting toekomstbestendig te maken.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Het bestemmingsplan voor Haarveld is verruimd in 2020. Hierdoor is er meer mogelijk voor bedrijven. Dit is terug te zien in de verkopen van 2021, 2022 en 2023. In 2021 was er een opbrengst kavelverkoop begroot van € 417.000 en een opbrengst van € 733.000 gerealiseerd. In 2022 begroot € 300.475 en gerealiseerd € 1.525.000. In 2023 begroot € 315.475 en gerealiseerd € 1.220.000.
- Op bedrijventerrein Westeres is nog één kavel beschikbaar. Afgelopen jaar is er hard gewerkt om hier invulling voor te vinden. Door omstandigheden heeft overdracht nog geen doorgang gevonden.
- De bedrijventerreinen vertegenwoordigden een grote economische waarde. Vorig jaar is hier onderzoek naar gedaan. Dit onderzoek diende als input voor de totstandkoming van de bedrijventerreinenvisie en gaf inzicht in de status van de verduurzaming op bedrijventerreinen. Verduurzaming en vergroening spelen namelijk een grote rol in het toekomstbestendig maken van onze bedrijventerreinen. Samen met de ondernemersvereniging is er uitvoering gegeven aan de collectieve verduurzamingsaanpak en ondersteunden we individuele ondernemers middels het energieloket van IBDO. De problemen bij netbeheerders zorgden echter voor vertraging. Dit maakte oplossingen in enkele situaties bijzonder complex.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Bestemmingsplanwijziging Haarveld
- GREX Haarveld en Westeres 2023
- Bedrijventerreinenvisie 2030
- Onderzoek waarde bedrijventerreinen gemeente Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	845	1.294	328	1.461	921
Baten	1.039	1.955	326	1.459	1.499
Saldo	-194	-662	2	2	-579

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Publiekszaken
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Een aantrekkelijke omgeving met voldoende voorzieningen om goed te kunnen ondernemen draagt bij aan een goed vestigingsklimaat. Goede relaties tussen de ondernemers en de gemeente onderling zijn hier belangrijk in.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Wij innen de BIZ-bijdrage en keren deze correct en op tijd uit aan de 2 stichtingen. We zoeken actief de samenwerking met de ondernemersverenigingen op om lokale initiatieven op te zetten en te stimuleren.
- Samen met andere Drentse gemeenten en de provincie Drenthe onderzoeken we de mogelijkheden om ondernemerschap en innovatie te stimuleren. Dit om de krapte op de arbeidsmarkt op te vangen.
- We zetten in op regelmatige contactmomenten met ondernemers. We hebben regelmatig overleg met de ondernemersverenigingen, organiseren bedrijfsbezoeken en netwerkbijeenkomsten en komen we samen met de 10 grootste werkgevers van de bedrijventerreinen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Jaarlijks innen wij de bijdragen uit de Bedrijven Investerings Zone (BIZ) en keren deze correct en op tijd uit aan de 2 stichtingen. De ontstane achterstanden in 2022 zijn weggewerkt. Samen met Stichting Ondernemersfonds Noordenveld (SON) en Stichting BIZ Industrieterreinen Noordenveld (SBIN) zijn ook voorbereidingen getroffen voor een eventueel vervolg van de BIZ (na 2025).
- Met ondernemersverenigingen werkten wij intensief aan lokale initiatieven. Voorbeelden hiervan waren het de doorontwikkeling van Bezoekersplatform Noordenveld (bezoeknoordenveld.nl) en Energieke Bedrijven Noordenveld.
- Samen met de provincie Drenthe verkenden we de mogelijkheden om het project Toekomstbestendige Bedrijventerreinen op te starten. Ook kwam er een intensievere samenwerking tot stand en speelden wij een grote rol bij het vaststellen van het jaarplan 2024 van het Drents ondernemersloket IBDO.
- We hadden intensief contact met bedrijven, zowel op individueel niveau als tijdens collegebezoeken. Daarnaast organiseerden we diverse bijeenkomsten en evenementen zoals de jaarlijkse ondernemersbijeenkomst, G10-bijeenkomsten, de Ondernemersprijs en de Promotiedagen in Martiniplaza.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
--	-----------------	-----------------	---------------------------	---------------------------	-----------------

Lasten	316	404	385	431	511
Baten	298	290	304	304	329
Saldo	18	115	81	127	183

Taakveld 3.4 Economische promotie

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Jos Darwinkel

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Daarnaast willen we het beeld/imago van Noordenveld als verblijfsregio versterken.
- De gemeente heeft een duidelijk economisch profiel en is zichtbaar.
- We willen meer bekendheid van het goede vestigingsklimaat en het prettige ondernemen in Noordenveld.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Samen met de Regio Groningen-Assen is een gezamenlijk acquisitieprofiel opgesteld, hierin stemmen we af wat elke gemeente te bieden heeft.
- We werken samen met de RGA-gemeenten en de NOM op het gebied van acquisitie en kavelaanbod.
- Voor het bedrijventerrein Haarveld gaan we door met ondernemers op de beschikbare kavels te wijzen. We vermarkten de Westeres intensiever.
- Stichting Kop van Drenthe voert sinds maart 2020 de regiopromotie uit d.m.v. het merkactivatieplan, met de gemeenten en ondernemers uit Noordenveld, Tynaarlo en Assen en sluit aan bij de strategie van Marketing Drenthe.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Met de Regio Groningen-Assen (RGA) is een gezamenlijk acquisitieprofiel opgesteld zodat helder is wat onze regio te bieden heeft. Noordenveld wordt hierbij gezien als broedplaats voor bedrijven binnen de gezondheidseconomie, maakindustrie, recreatie en detailhandel.
- Met de Regio Groningen-Assen (RGA) en de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM) werd samengewerkt op het gebied van internationale acquisitie.
- Op bedrijventerrein Haarveld werden kavels openbaar aangeboden. We bedienden bedrijven die zich wilden vestigen zo goed mogelijk.
- Stichting Kop van Drenthe voerde het gezamenlijk opgestelde merkactivatieplan uit. Er werd uitvoering gegeven aan het gezamenlijk opgestelde merkactivatieplan. Acties hierbij waren onder andere het realiseren van een Geocach-tour, het ontwikkelen van een beleefkaart voor bezoekers en het leveren van input voor de realisatie van een Erfgoed-wandelroute in het Mensingebos in Roden.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

3.4 Economische promotie	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	239	304	190	280	297
Baten	555	570	530	543	508
Saldo	-316	-266	-339	-263	-211

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Meer samenwerking tussen sportaanbieders, sportcoaches, scholen en andere (maatschappelijke) organisaties in de buurten en wijken.
- Een stijging van het aantal mensen dat zichzelf gezond vindt (ervaren gezondheid).
- Duurzame sportverenigingen die voor iedereen toegankelijk zijn.
- Toekomstbestendige sportverenigingen en sportaccommodaties.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Stimuleren dat iedereen in beweging komt en blijft door bijvoorbeeld inzet van sportcoaches, investeringen in accommodaties en subsidiëring van activiteiten.
- Samen met: sportaanbieders; de beweegdorpen Roden Fit & Gezond, Peize in Beweging en Beweegdorp Norg; de sport- en cultuurcoaches; scholen en andere (maatschappelijke) organisaties, voeren we Sport- en Preventieakkoord Noordenveld uit.
- Het Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 2 maken en uitvoeren.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- In 2023 zijn we verder gegaan met de uitvoering van het Sport- en Preventieakkoord Noordenveld. Sportverenigingen en andere sportaanbieders, gezondheids- en welzijnsinstellingen, scholen en andere (maatschappelijke) organisaties hebben voor twaalf projectaanvragen subsidie aangevraagd. Een kopgroep met vertegenwoordigers van partners van het akkoord heeft de aanvragen beoordeeld en gezorgd voor de verdeling van

geld over de projecten. De kopgroep heeft ook de coördinatie van de uitvoering van het akkoord geregeld.

- We hebben samen met sportaanbieders de laatste projecten van het Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 1 uitgevoerd. Het laatste project was de bouw van Sporthuis Peize.
- We hebben met sportaanbieders een Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 2 gemaakt. In 2023 hebben we geïnvesteerd in:
 - renovatie en verduurzaming van de hal van Tennisvereniging REO;
 - een gasloos clubgebouw van Voetbalvereniging Veenhuizen;
 - nieuwe boardingpalen en een veilige afscheiding voor publiek op het Speedcentre Roden;
 - een nieuw en duurzaam clubgebouw voor Voetbalvereniging GOMOS;
 - een nieuw en duurzaam clubgebouw voor Norger Tennisvereniging.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 1 en 2
- Sport- en Preventieakkoord Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.1 Sportbeleid en activering	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	900	931	891	859	992
Baten	299	227	120	181	371
Saldo	601	704	771	679	621

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Sportaccommodaties die schoon, veilig en betaalbaar zijn. Daarnaast willen we een zo goed mogelijke bezetting van de binnensportaccommodaties en gymzalen.
- We willen dat toekomstbestendige sportverenigingen en sportaccommodaties, die voldoen aan de (toekomstige) vraag, duurzaam zijn en voor iedereen toegankelijk en bereikbaar zijn.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We verbeteren het gebouwenbeheersysteem voor onze binnensportaccommodaties.

- We verduurzamen onze sportaccommodaties verder, door bijvoorbeeld plaatsing van ledverlichting.
- We organiseren elk jaar bijeenkomsten met de gebruikers van onze binnensportaccommodaties.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben het gebouwenbeheersysteem voor onze binnensportaccommodaties verbeterd.
- We hebben ledverlichting laten plaatsen in de sporthallen en het zwembad in Sportcentrum De Hullen.
- We zijn gestart met een herontwikkeling van Zwembad De Hullen. We hebben hierbij hulp gekregen van Sportfondsen Nederland B.V. Sportfondsen is begonnen met een onderzoek naar de meest geschikte plek voor het nieuwe zwembad.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Ruimte voor Sport in Noordenveld
- Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.2 Sportaccommodaties	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	2.071	2.390	2.299	2.851	3.031
Baten	938	997	790	895	1.198
Saldo	1.133	1.393	1.508	1.955	1.833

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We stimuleren samenwerking tussen voorzieningen en instellingen en faciliteren dat inwoners zelf een actieve bijdrage leveren aan de instandhouding van de culturele voorzieningen.
- We willen bereiken dat zoveel mogelijk inwoners van en bezoekers aan onze gemeente in aanraking komen met kunst, cultuur en erfgoed, door het aanbieden van kunst en cultuur en het gezamenlijk in stand houden van de culturele voorzieningen.
- Binnen de kernwaarden is ons cultuurbeleid gericht op deelname van onze inwoners aan cultuur en het op peil houden van onze culturele voorzieningen.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We bieden onze inwoners de gelegenheid om cultuur te ervaren en zelf te beoefenen door het in standhouden van culturele voorzieningen en het ondersteunen van culturele activiteiten.
- Alle leerlingen in het primair onderwijs wordt een doordacht programma cultuureducatie aangeboden.
- We hebben een kleinschalig beeldend kunstencentrum dat activiteiten en tentoonstellingen biedt voor een breed publiek in onze gemeente.
- We faciliteren kunst- en cultuurparticipatie door activiteiten van amateurkunstinstanties te ondersteunen, vooral op incidentele basis.
- We vinden het belangrijk dat inwoners dichtbij en laagdrempelig toegang hebben tot kleinschalige theater- en cinemavoorsellingen.
- We stellen lokale culturele programmeurs in staat een eigen, lokaal cultureel programma aan te bieden of mogelijk te maken (Norg, Roden, Peize).
- We verhuren gebouwen zoals Activiteitencentrum De Dobbe en K38 voor sociaal-culturele activiteiten.
- Lokale omroep De Zulthe verzorgt lokale berichtgeving en houdt inwoners en belangstellenden op de hoogte van de laatste (culturele) activiteiten en nieuwtjes.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben culturele voorzieningen in stand gehouden en ondersteunen culturele activiteiten zodat onze inwoners kunst en cultuur kunnen ervaren en zelf kunnen beoefenen.
- Alle leerlingen in het primair onderwijs is een doordacht programma cultuureducatie aangeboden via het cultuurmenu Noordenveld. Hiervoor ondersteunden we Cultuureducatie Noordenveld (CEN) om een rijk en gevarieerd kunst- en cultuurmenu voor alle 4- t/m 12 jarige kinderen in Noordenveld samen te stellen.
- In het kunstencentrum K38 waren in 2023 in totaal 14 exposities te zien met bijbehorende activiteiten. Een bijzondere tentoonstelling was de expositie Kunstblik op Roden waarin ook kunstwerken uit het gemeentelijke kunstdepot te zien waren.
- We hebben kunst- en cultuurparticipatie gefaciliteerd door activiteiten van amateurkunstinstanties te ondersteunen, dit gebeurt vooral op incidentele basis.
- We hebben Theater De Wisinghshof ondersteund omdat we het belangrijk vinden dat onze inwoners dichtbij en laagdrempelig toegang hebben tot theater- en cinemavoorsellingen.
- We hebben lokale culturele programmeurs in staat gesteld om een eigen, lokaal cultureel programma aan te bieden of mogelijk te maken (Norg, Roden, Peize).
- We hebben gebouwen zoals Activiteitencentrum De Dobbe en K38 verhuurd voor sociaal-culturele activiteiten.
- We hebben de lokale omroep RTV De Zulthe ondersteund zodat zij de lokale berichtgeving kunnen verzorgen en inwoners en belangstellenden op de hoogte kunnen houden van de laatste (culturele) activiteiten en nieuwtjes.
- We hebben stichting Veenhuizen 200 jaar ondersteund zodat zij het themajaar 200 jaar Veenhuizen konden realiseren.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Convenant cultuureducatie 2020 – 2025

- Uitvoeringsovereenkomst 2022-2025 Gemeente Noordenveld - Theater & Cinema de Wensinghof
- Evaluatierapport en subsidiëring Muziek Coöperatie Peize 2020

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.027	1.013	1.095	1.311	1.236
Baten	244	359	329	339	403
Saldo	782	654	765	972	833

Taakveld 5.4 Musea

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen dat onze inwoners en bezoekers van buiten een blik krijgen op ons heden in relatie tot ons verleden. Dit verleden wordt in deze musea gepresenteerd, verzameld en bestudeerd.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We bieden onze inwoners en bezoekers van buiten, via onze musea, een blik op ons heden in relatie tot ons verleden en faciliteren en ondersteunen onze musea daarin.
- We werken op incidentele basis mee aan de groei van het Nationaal Gevangenis­museum Veenhuizen, uitgaande van hun rol in het Unesco Werelderfgoed dossier.
- We stimuleren de doorontwikkeling van de musea op de Brink in Roden, met specifieke aandacht voor de doorontwikkeling van Museum Havezate Mensinge tot een eigentijds en geregistreerd museum.
- We stimuleren dat onze musea op de Brink in Roden samenwerken rondom het thema 'spelen en opvoeden, toen en nu, hier en daar'.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Via onze musea hebben we onze inwoners en bezoekers van buiten een blik op ons heden in relatie tot ons verleden aangeboden.
- We hebben een incidentele subsidie verstrekt aan Museum Havezate Mensinge voor het noodzakelijk restaureren van collectiestukken.
- Via het erfgoedproject 'Rondje om de Brink' hebben leerlingen van het basisonderwijs kennis gemaakt met vier erfgoedinstellingen op de Brink in Roden; Scheepstra Kabinet, Museum Havezate Mensinge, de Catharinakerk en Speelgoedmuseum Roden.

- Vijf verschillende erfgoedinstellingen (waaronder 3 musea) hebben samengewerkt in de Erfgoedkoepel Roden waar kennis, kunde en ervaringen gebundeld worden om erfgoedverhalen te delen. Wij hebben hen een incidentele subsidie verstrekt voor de activiteit 'Hop on, hop off paardentramtocht' langs de verschillende erfgoedinstellingen in Roden.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Beleidsplan stichting Landgoed Mensinge 2018 – 2021
- Onderzoek doorontwikkeling Museum Havezate Mensinge en erfgoedinstellingen op de Brink in Roden 2019
- Masterplan Nationaal Gevangensmuseum 2019
- Gemeentelijke opdracht aan Stichting Museum Havezate Mensinge en Museum Kinderwereld 2020 -2021
- Uitvoeringsovereenkomst 2022-2025 Gemeente Noordenveld - Stichting Museum Havezate Mensinge
- Uitvoeringsovereenkomst 2022-2025 Gemeente Noordenveld - Stichting Nederlands Museum Kinderwereld
- Gemeentelijke opdracht aan Stichting de Oude Scheepstra School

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.4 Musea	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	323	375	320	328	402
Baten	43	34	10	18	43
Saldo	280	341	310	310	359

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.5 Cultureel erfgoed	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	373	460	374	424	443
Baten	1	39	16	27	10
Saldo	372	421	358	398	433

Taakveld 5.6 Media

Afdeling:	Beleid en Realisatie
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- De bibliotheek geeft invulling aan haar ontmoetingsfunctie en haar culturele functie door uitnodigend, inspirerend en stimulerend te zijn.
- Het bevorderen van lezen met name bij de jeugd. We gaan uit van een doorgaande leeslijn.
- De aanpak van leesbevordering, laaggeletterdheid en mediawijsheid, dit om de zelfredzaamheid van onze inwoners te ondersteunen.
- Een lokale bibliotheek die als fysieke voorziening aanwezig is voor lezen, leren en informatie.
- We hebben een bibliotheek die voldoet aan de eisen zoals deze omschreven zijn in de Wsob.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We houden drie bibliotheekvestigingen in stand: fysiek in Roden (hoofdvestiging), in Norg en in Peize (op maat) en digitaal (24 uur per dag bereikbaar).
- We faciliteren de bibliotheek om mee te doen met het programma Tel Mee Met Taal en faciliteren een Taalhuis in de bibliotheek in Roden.
- We faciliteren de bibliotheek in het verzorgen van trainingen op het gebied van digitale vaardigheden.
- We faciliteren de bibliotheek in het organiseren van voor- en vroegschoolse leesprogramma's via het programma Kunst van Lezen.
- We faciliteren het programma de Bibliotheek op School (dBOS), op alle PO-scholen.
- We onderzoeken mogelijkheden voor een programma de Bibliotheek op School in het VO.
- We faciliteren de bibliotheek om samen met lokale partners activiteiten te verzorgen op het gebied van ontmoeting en debat. Te denken valt aan lezingen, discussie, voorstellingen, Drentse Taol, etc.
- We vernieuwen de Bibliotheeknotitie in 2023.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben drie bibliotheekvestigingen in stand gehouden: de hoofdvestiging in Roden en in Norg en Peize een bibliotheek op maat en daarnaast digitaal (24 uur per dag bereikbaar).
- De bibliotheek in Roden is vernieuwd en uitgebreid en de Hub is geïntegreerd in de bibliotheek. De Bibliotheek/Hub met de nieuwe naam Roden Centraal vormt het punt waar vele functies samenkomen en waar inwoners, reizigers, (bibliotheek)bezoekers en passanten

kunnen komen om geïnspireerd te raken om te ontdekken, te ontwikkelen, te ontspannen, te ontmoeten en even te wachten op de aansluiting van vervoer.

- We hebben de bibliotheek gefaciliteerd om mee te doen met het programma Tel mee met Taal en faciliteren een Taalhuis in de bibliotheek in Roden.
- We hebben de bibliotheek gefaciliteerd in het verzorgen van trainingen op het gebied van digitale vaardigheden. De inloopsprekuren van het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) in de Bibliotheek in Roden zijn goed bezocht.
- We hebben de bibliotheek gefaciliteerd zodat zij voor- en vroegschoolse leesprogramma's via het programma Kunst van Lezen kunnen organiseren.
- Het programma de Bibliotheek op School (dBOS) heeft plaatsgevonden op alle PO-scholen.

- De Bibliotheek op School (dBOS) werd ook aangeboden bij RSG de Borgen Esborg. Bij het Dr. Nassau College en RSG de Borgen Ronerborg hebben gesprekken plaatsgevonden.
- We hebben de bibliotheek gefaciliteerd om samen met lokale partners activiteiten te verzorgen op het gebied van ontmoeting en debat. Zo zijn er lezingen, discussies, voorstellingen en Drentse Taol activiteiten georganiseerd.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Notitie bibliotheekwerk Noordenveld 2017 – 2020, verlengd
- Plan van aanpak laaggeletterdheid gemeente Noordenveld 2017
- Notitie stand van zaken aanpak laaggeletterdheid 2019
- Knelpuntennotitie aanpak laaggeletterdheid dec. 2021

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

5.6 Media	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	623	621	532	561	699
Baten	100	100	0	30	132
Saldo	523	521	532	532	567

Toelichting lopende projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2023 hebben gedaan.

5. Integraal sportaccommodatieplan (ISAP)

We hebben het Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld deel 1 uitgevoerd. Het laatste was de bouw van Sporthuis Peize. We hebben samen met sportaanbieders een deel 2 gemaakt.

22. Acquisitiefunctie

In 2023 hebben een dynamisch jaar beleefd, met een rijk scala aan bijeenkomsten en evenementen, waaronder de inspirerende G10 meetings, collegebezoeken en de prestigieuze Ondernemersprijs. Ook waren we goed zichtbaar tijdens de Promotiedagen in Martiniplaza. Tevens was er wekelijks interactie met diverse ondernemers, terwijl de businessdeveloper Medtech ondersteuning bood aan bedrijven in de Health Hub Roden. Tot slot is ons digitale bezoekersplatform verder doorontwikkeld.

4. Centrumplan Norg

In 2023 heeft de gemeenteraad geld beschikbaar gesteld voor de deelprojecten v.v. GOMOS en Norger tennisvereniging.

4. Centrumplan Peize

Er is, samen met Dorpsbelangenvereniging Peize, omwonenden en ondernemers, gewerkt aan de voorbereidingen voor de herinrichting van De Brink. Daarnaast is gewerkt aan de inventarisatie en planning van overige delen van het dorpsplan.

5. Dorpenfonds

Het Dorpenfonds maakt het mogelijk voor inwoners om plannen voor hun eigen leefomgeving te realiseren. In 2023 is dit fonds voor een nieuwe periode van start gegaan. Er is een commissie vanuit de gemeenteraad ingesteld om de aanvragen te beoordelen. Het afgelopen jaar heeft de ambtelijke organisatie dertien verschillende initiatiefnemers begeleid in de ontwikkeling van hun plannen. Omdat het om omvangrijke, multidisciplinaire projecten gaat, zijn er in 2023 nog geen initiatieven overgegaan tot een aanvraag. Een aantal projectplannen is wel bijna gereed.

7. Uitvoering Vitale Vakantieparken (inclusief Expeditie Norgerduinen)

In 2023 zijn we verder gegaan met uitvoering van het programma Vitale Vakantieparken. In 2023 is het bestemmingsplan voor De Tip (onderdeel Expeditie Norgerduinen) vastgesteld. Verder zijn er voorstellen ter besluitvorming op route gebracht voor het streefbeeld Oosterduinen en de verevening gemeentebreed en deze zijn door de raad aangenomen. Met de transformatie voor camping Pandarosa is een start gemaakt.

6. Duurzaam voor nu en later

Programmadoelstelling

- We voorkomen negatieve effecten op het klimaat en willen waar mogelijk zelfs een positief effect op het klimaat hebben.

Programmaomschrijving

Tot programma 6. Duurzaam voor nu en later horen lasten en baten voor:

- Milieubeheer

Beleidsindiatoren

Duurzaamheid	Eenheid	Gebied	Waarde	Peiljaar
Hernieuwbare elektriciteit	%	Noordenveld	6,6	2021
		Nederland	34,0	2021
		Drenthe	46,9	2021

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2021	Gerealiseerd saldo 2022	Primitief saldo 2023	Begroot saldo 2023	Gerealiseerd saldo 2023
7.4 Milieubeheer	1.534	1.723	1.455	2.523	1.897
TOTAAL	1.534	1.723	1.455	2.523	1.897

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Afdeling:	Beleid en Realisatie, Beheer
Portefeuillehouder:	Kirsten Ipema, Alex Wekema, Robert Meijer

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We werken samen met onze inwoners, bedrijven en instellingen aan een duurzamer Noordenveld.
- We willen veel minder afval produceren.
- We willen veel minder energie verbruiken dan we nu doen en alle energie die we nog wel gebruiken uit een duurzame lokale bron putten.
- We willen ons verplaatsen op duurzame brandstoffen door enerzijds fossiele verkeersbewegingen te ontmoedigen en anderzijds schoon verkeer te stimuleren en faciliteren.

- We zorgen met een schone lucht, gezonde bodem en een goede waterbalans samen voor een gezonde leefomgeving voor mens en dier.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We werken samen met andere Drentse gemeenten en de provincie aan een regionaal mobiliteitsplan 2.0.
- We onderzoeken hoe we een klimaatneutrale gemeente kunnen worden.
- We werken aan onze hernieuwbare energieambities en leveren onze bijdrage aan de Regionale Energie Strategie (RES) 2.0.
- We geven uitvoering aan de warmtevisie.
- We werken samen met onze energieke buurten om het energieverbruik terug te dringen en duurzame warmte toe te passen.
- We verduurzamen ons maatschappelijk vastgoed volgens de routekaart verduurzaming vastgoedportefeuille.
- We geven uitvoering aan het project energieke bedrijventerreinen in samenwerking met OCN/Parkmanagement.
- We geven een boost aan innovatie en alternatieve energieopwekking door deel te nemen aan projecten rondom groen gas en geothermie.
- We werken samen met netbeheerders om goedwerkende energie infrastructuur in de toekomst te kunnen garanderen.
- We verminderen de hoeveelheid afval door de slimme inrichting van ons nieuwe afval brengstation.
- We voeren het uitvoeringsplan maatschappelijk verantwoord inkopen uit met daarin extra aandacht voor het stimuleren van lokaal inkopen.
- Met het oog op de nieuwe Omgevingswet bestaat bij meerdere gemeenten de wens voor een gezamenlijk beleid voor een aantal thema's zoals bodem, stikstof en geur. Door kennisdeling en samenwerking met andere gemeenten willen we komen tot dat beleid.
- We maken duurzaamheid zichtbaarder door bijeenkomsten voor onze inwoners te organiseren. We werken daarbij samen met onder andere het Drents Energieloket.
- We betrekken onze inwoners bij de verduurzaming van de gemeente door o.a. de website duurzaamnoordenveld.nu
- De RUD (Regionale UitvoeringsDienst) is verantwoordelijk voor de uitvoering van de milieutaken (waaronder milieuvergunningverlening, toezicht en handhaving) van het Jaarprogramma.
- We maken een klimaatadaptatiestrategie en een bijbehorende uitvoeringsagenda.
- De RUD voert, namens de gemeente, het toezicht uit op energiebesparing bij bedrijven.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- In 2023 hebben we samen met de Provincie en andere Drentse gemeenten gewerkt aan de uitvoering van het regionaal mobiliteitsplan

- In 2023 heeft CE Delft een rapport opgeleverd over de ambitie 'Klimaatneutraal in 2040'. Naar aanleiding van dit rapport wordt gewerkt aan een herijking van de ambitie.
- In 2023 hebben we een start gemaakt met het herijken van onze hernieuwbare energieambities om te komen tot een RES 2.0. Hiervan is de raad tijdens een informatiebijeenkomst op de hoogte gebracht.
- In 2023 hebben we uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma Warmtevisie 2023. Tevens is er een Uitvoeringsprogramma Warmtevisie 2024 vastgesteld. Hierin is verantwoording afgelegd van het uitvoeringsprogramma Warmtevisie 2023. Hiervan is de raad op de hoogte gesteld. In 2023 zijn de eerste drie wijkuitvoeringsplannen voor de drie energieke buurten vastgesteld.
- We hebben middels ons ondersteuningsprogramma de woningeigenaren van de energieke buurten ondersteund in het terugbrengen van het energieverbruik.
- We verduurzamen ons maatschappelijk vastgoed volgens de routekaart. In 2023 hebben we de sporthal in Peize verduurzaamd.
- We volgen de ontwikkelingen op het gebied van groen gas en geothermie. In 2023 zijn er omgevingsvergunningen verleend voor de plaatsing van monovergistingsinstallaties aan de Coöperatie Groengas Noordwest Drenthe UA.
- Enexis is in 2023 nauw betrokken geweest bij het opstellen van wijkuitvoeringsplannen voor de drie energieke buurten. In Norg-West is in 2023 het elektriciteitsnet verzaamd. Daarnaast hebben we structureel overleg met Enexis.
- Het nieuwe afvalbrengstation is in 2023 opgeleverd. Hiermee willen we de hoeveelheid grof huishoudelijk (rest)afval reduceren.
- In 2023 hebben we een energiemarkt georganiseerd voor alle inwoners in de gemeente Noordenveld. Hiermee maken we duurzaamheid zichtbaarder voor onze inwoners. We hebben onze samenwerking met het DEL voortgezet.
- Op onze website duurzaamnoordenveld.nu houden we onze inwoners op de hoogte van de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid.
- Wij maken gebruik van groene stroom en kopen deels lokaal opgewekte energie in.
- Allerhande maatschappelijke ontwikkelingen zoals de stikstofimpasse, extra duurzaamheidsimpulsen of de verbeteropgave van het VTH-stelsel hebben in 2023 een rol gespeeld bij het uitvoeren van het werk door de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) in een dynamische omgeving. Zo werd de invoering van de Omgevingswet met 6 maanden uitgesteld. Achter de schermen is hard gewerkt om organisatorisch klaar te staan voor de aangepaste werkwijzen.
- De inzet van de RUDD heeft in 2023 geleid tot realisatie van 102% van het totale jaarprogramma voor de regio Drenthe met in totaal 167.562 uur. Voor de gemeente Noordenveld is 111% van het jaarprogramma gerealiseerd met 7.736 uur.
- Het toezicht door de RUDD heeft in 2023 geleid tot 92 toezichtzaken van bedrijven, een sterke stijging van overtredingen in de branche Afval & Industrie, 26 controles op energiebesparing, 2 strafrechtonderzoeken, 9 handhavingzaken, 15 klachten (waarvan 8 geluid en 3 asbest), 124 sloopmeldingen asbest en 95 controles.
- Naast een versterking van personele inzet wordt verder geïnvesteerd in de kwaliteit van het toezicht. Zo zal er meer worden samengewerkt met andere afdelingen en programma's binnen de gemeente die feitelijk hetzelfde doel nastreven (bijv. duurzaamheid, duurzame bedrijventerreinen, de RES, etc.). Zo wordt het toezicht geen doel op zich maar een bruikbaar instrument in het grote geheel van een integrale aanpak.
- Met de doelstelling circulariteit is de gemeente Noordenveld bladbokashi aan het maken. Voor het produceren van deze bodemverbeteraar heeft de RUD Drenthe t/m juli 2025

vergunningen afgegeven. In totaal wordt het gemeentelijk blad, 1.500 ton in totaal, op locaties in Veenhuizen en Peize verwerkt tot bokashi. Na het rijpen wordt de bokashi toegepast op o.a. brinken, lanen bij Huize Waalborg en Havezate de Mensinge, in de gemeentelijke plantsoenen en landbouwpercelen van de Eerste Wijk Veenhuizen. Gezamenlijk met 60 andere overheden worden in pilots de resultaten gemonitord en gedocumenteerd. Deze pilots worden gecoördineerd door Circulair Terreinbeheer en de WUR. Het doel is om de meerwaarde van bokashi als bodemverbeteraar aan te tonen, waardoor er regelgeving komt om de productie volledig te legaliseren.

- We hebben ons wagenpark en onze gebouwen verder verduurzaamd (zie MUP 17).
- We hebben het actieplan maatschappelijk verantwoord inkopen uitgevoerd met daarin extra aandacht voor het stimuleren van lokaal inkopen.
- Wij hebben in overleg met bedrijven de verduurzaming van de bedrijventerreinen in gang gezet, onder andere door middel van het project Energieke bedrijven Noordenveld.
- We hebben deelgenomen aan het Drents energie en klimaat overleg (DEKO). Het EU-project Stronghouse is in 2023 afgerond.
- We passen het beleidskader en de kwaliteitstijds toe bij energieprojecten, bijvoorbeeld in het project Zuidvelde.
- We werken inmiddels op basis van het programma Duurzaam Noordenveld.

Bijbehorende belangrijke documenten

- Actieplan Verantwoord Inkopen
- Beleidskader energieprojecten in het landschap
- Routekaart verduurzamen gebouwen
- Voortgangsdokument RES regio Drenthe
- Jaarprogramma RUD Drenthe
- Regionale Adaptatie Strategie Groningen Noord Drenthe
- Regionale Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie Groningen/Noord-Drenthe
- Warmtevisie/ Uitvoeringsprogramma warmtevisie
- Programma duurzaam Noordenveld

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

7.4 Milieubeheer	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.569	1.795	1.455	4.767	2.140
Baten	35	72	0	2.244	244
Saldo	1.534	1.723	1.455	2.523	1.897

Toelichting lopende projecten

Hieronder wordt aangegeven wat we per MUP-project in 2023 hebben gedaan.

17. Wagenpark en gemeentelijk vastgoed verduurzamen

In 2023 zijn er weer elektrische voertuigen geleverd en is er een aanbesteding voor 2 elektrische bestelvoertuigen in gang gezet. Deze aanbesteding zal in 2024 worden geëffectueerd.

We liggen nog niet op koers met de routekaart verduurzaming gemeentelijk vastgoed. Dit doordat de planning van de deelprojecten uitloopt. Door uitstel in de besluitvorming over het gemeentehuis en De Brinkhof zijn deze panden nog niet verder verduurzaamd. In 2023 is sporthal Peize verduurzaamd. Met de nieuwbouw van de gemeentewerf en het grondstoffencentrum is een forse verduurzamingsslag gemaakt. Daarnaast zijn er een aantal dakscans uitgevoerd voor gemeentelijke gebouwen t.b.v. de plaatsing van zonnepanelen. Samen met de provincie Drenthe zijn er onder het programma verduurzamen maatschappelijk vastgoed voor meerdere dorpshuizen energierapporten opgesteld.

2. Uitvoeringsprogramma duurzaamheidsopgave

In 2023 hebben we het uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2023 vastgesteld.

21. Duurzame wijkvernieuwing

- Het proces om Norg-West klimaatbestendig te maken is voortgezet en zal in 2024 tot uitvoering worden gebracht.
- In 2023 zijn voor de drie Energieke buurten Peize Kortland, Norg-West en Roderwolde wijkuitvoeringsprogramma's vastgesteld.
- We hebben onze inwoners met ons ondersteuningsprogramma ondersteund bij het verduurzamen van hun woning.

7. Helder zicht

Programmadoelstelling

- Doelstelling is een behoedzaam financieel beleid en een doelmatige bedrijfsvoering, waarover we transparant communiceren.

Programmaomschrijving

Tot programma 7. Helder zicht horen lasten en baten voor:

- Mutaties reserves
- Overhead
- Treasury
- OZB woningen
- OZB niet-woningen
- Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- Overige baten en lasten
- Belastingen overig
- Vennootschapsbelasting (VpB)
- Resultaat van de rekening van baten en lasten

Beleidsindicatoren

Bedrijfsvoering			Noordenveld		
Indicator	Eenheid		2021	2022	2023
Apparaatskosten	€ kosten per inwoner	Begroot	835,00	888,00	898,08
		Werkelijk	908,00	933,00	920,49
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	Begroot	11,10	11,00	11,24
		Werkelijk	11,09	11,30	11,34
Externe inhuur	Kosten als % van de totale loonsom inclusief externe inhuurkosten	Begroot	0,40	6,46	12,99
		Werkelijk	7,44	14,90	19,65
Formatie	fte per 1.000 inwoners	Begroot	10,88	10,92	11,07
		Werkelijk	10,88	10,85	11,12
Overhead	% van totale lasten	Begroot	10,80	10,60	11,05
		Werkelijk	9,83	9,37	12,12

Toelichting per taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakvelden	Gerealiseerd saldo 2021	Gerealiseerd saldo 2022	Primitief saldo 2023	Begroot saldo 2023	Gerealiseerd saldo 2023
0.10 Mutaties reserves	-611	3.181	538	-1.091	2.214
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	3.425	975	2.761	-1.038	2.499
0.4 Overhead	10.350	11.631	12.012	12.723	13.380
0.5 Treasury	15	-215	-514	-287	15
0.61 OZB woningen	-3.687	-3.808	-4.174	-4.174	-4.127
0.62 OZB niet-woningen	-1.852	-1.875	-1.926	-1.926	-1.874
0.64 Belastingen overig	2	1	3	3	1
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-52.568	-60.871	-58.338	-61.352	-62.184
0.8 Overige baten en lasten	-87	1.159	662	609	360
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	84	280	40	40	242
TOTAAL	-44.928	-49.544	-48.936	-56.494	-49.475

Taakveld 0.4 Overhead

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen zicht hebben op de toerekening van de kosten van overhead aan de kostendeekkende heffingen (rioolheffing en afvalstoffenheffing), bouwgrond en investeringen.
- We willen zicht hebben op de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primair proces.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We brengen overeenkomstig het BBV afzonderlijk alle kosten in beeld van de activiteiten die onder overhead vallen. Dit doen we in een aparte paragraaf in de begroting en in de jaarstukken.
- We brengen de kosten in beeld die doorberekend worden in de afvalstoffen- en rioolheffing. Dit vindt plaats op grond van een rekentarief per productief uur.
- Een deel van de overhead wordt doorgerekend aan bouwgrond en investeringen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben overeenkomstig het BBV afzonderlijk alle kosten in beeld gebracht van de activiteiten die onder overhead vallen. Dit deden we in een aparte paragraaf in de begroting en in de jaarstukken.

- We hebben de kosten in beeld gebracht die doorberekend werden in de afvalstoffen- en rioolheffing. Dit vond plaats op grond van een rekentarief per productief uur.
- Een deel van de overhead is doorgerekend aan grondexploitaties en investeringen.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.4 Overhead	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	10.536	11.787	12.153	12.864	13.607
Baten	186	156	140	140	227
Saldo	10.350	11.631	12.012	12.723	13.380

Taakveld 0.5 Treasury

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We beheersen de risico's die verbonden zijn aan treasury (renterisico's, liquiditeitsrisico's, kredietrisico's).
- We trekken zo optimaal mogelijk financiering aan. We streven naar een goede balans tussen kortlopende en langlopende leningen.
- We willen over voldoende financiële middelen beschikken om de begrotingstaken binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te kunnen voeren.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We volgen de geld- en kapitaalmarkt op de voet.
- We anticiperen op onze liquiditeitsbehoefte door het aantrekken van een passende mix van kortlopende en langlopende geldleningen.
- We beheersen de risico's door zoveel mogelijk zekerheden te vestigen bij leningen en garanties die aan derden worden verstrekt.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt gevolgd.
- We hebben geanticipeerd op onze liquiditeitsbehoefte in 2023 door het aantrekken van een nieuwe langlopende geldlening van € 14 miljoen, tegen een rentepercentage van 3,5%, en een aantal kortlopende geldleningen. De kortlopende geldleningen zijn afgelost in 2023.

Bijbehorende belangrijke documenten

Treasurystatuut 2018

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.5 Treasury	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.426	1.302	1.505	1.817	1.810
Baten	1.411	1.517	2.019	2.103	1.795
Saldo	15	-215	-514	-287	15

Taakveld 0.61 OZB woningen

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We voldoen aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.
- Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
- Accuraat behandelen van reacties en bezwaren.
- We willen op orde hebben en houden van de kwaliteit basisregistratie WOZ: volledigheid objecten, analyseren vraag- en koopcijfers, registratie nieuwbouw, verbouw, sloop en vergunningsvrije bouw, waardebepaling.
- Bij te late betaling: invordering via herinnering, aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
- De eigenaren betalen over een marktconforme WOZ-waarde.
- Op basis van het Coalitieakkoord is de inzet om lastenverzwaring voor inwoners zoveel als mogelijk te voorkomen.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We maken gebruik van de landelijke benchmark woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing).
- We leggen eind februari aanslagen en WOZ-beschikkingen op. De uitvoering van belastingen/WOZ is met ingang van het tweede halfjaar van 2022 uitbesteed aan Noordelijk Belastingkantoor om de kwaliteit te waarborgen en de kwetsbaarheid te verminderen.
- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen.

- We houden BAG/WOZ-gegevens actueel: objecten, kadastrale percelen en eigenaren (koppeling met het Kadaster).
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing en de forensenbelasting.
- We behandelen bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We maken gebruik van de landelijke benchmark woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing).
- We hebben de meeste aanslagen gemeentelijke belastingen in februari verzonden. Bij de aanslagen die later zijn verzonden was een aanvullende beoordeling nodig.
- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen, ook kan worden betaald met een QR-code op het aanslagbiljet.
- We houden BAG/WOZ-gegevens actueel: objecten, kadastrale percelen en eigenaren (koppeling met het Kadaster, BAG en de LV-WOZ).
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing en de forensenbelasting (koppeling met de BRP).
- We behandelen bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- We hebben niet alle bezwaarschriften tijdig beoordeeld als gevolg van de forse toename van bezwaarschriften, de betreffende belastingplichtigen zijn hierover geïnformeerd. Door de toename van het aantal bezwaren hebben we tevens meer uitvoeringskosten en proceskosten moeten vergoeden.
- We passen maatwerk toe bij betalingsproblemen.
- Oninbare vorderingen worden alleen als oninbaar afgeboekt op advies van deurwaarder of bij faillissement.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.61 OZB woningen	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	592	722	455	455	768
Baten	4.279	4.530	4.629	4.629	4.895
Saldo	-3.687	-3.808	-4.174	-4.174	-4.127

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We voldoen aan wettelijke WOZ-toetsingscriteria: toezicht Waarderingskamer.
 - Tijdige betaling, al of niet via automatische incasso en/of betalingsregelingen.
 - Accuraat behandelen van reacties en bezwaren.
- We willen op orde hebben en houden van de kwaliteit basisregistratie WOZ: volledigheid objecten, analyseren vraag-, koop- en huurcijfers, registratie nieuwbouw, verbouw, sloop en vergunningsvrije bouw, waardebeoordeling.
- Bij te late betaling: invordering via herinnering, aanmaning, dwangbevel, schuldregeling.
 - De eigenaren en/of gebruikers betalen over een marktconforme of op basis van taxatiewijzers vastgestelde WOZ-waarde.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We leggen eind februari aanslagen en WOZ-beschikkingen op.
- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen.
- We houden BAG/WOZ-gegevens actueel: objecten, kadastrale percelen, eigenaren en gebruikers (koppeling Kadaster en BRP).
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de reinigingsrechten.
- We behandelen bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben de meeste aanslagen voor bedrijven in februari verzonden. Een deel van de aanslagen is later verzonden omdat de beoordeling van de taxatie niet op tijd beschikbaar was.
- We bieden de mogelijkheid te betalen via automatische incasso in maximaal 8 maandelijkse termijnen, ook kan worden betaald met een QR-code op het aanslagbiljet.
- We houden BAG/WOZ-gegevens actueel: objecten, kadastrale percelen, eigenaren en gebruikers (koppeling Kadaster, BAG en de LV-WOZ).
- De aanslagen worden voor zover van toepassing gecombineerd opgelegd met de aanslagen afvalstoffen- en rioolheffing, de BIZ-bijdrage en de reinigingsrechten.
- We behandelen bezwaar- en beroepschriften, met de mogelijkheid van telefonische afstemming voorafgaande aan een formeel bezwaartraject.
- We passen maatwerk toe bij betalingsproblemen.
- Oninbare vorderingen worden alleen als oninbaar afgeboekt op advies van deurwaarder of bij faillissement.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.62 OZB niet-woningen	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	65	41	60	60	57
Baten	1.916	1.916	1.987	1.987	1.931
Saldo	-1.852	-1.875	-1.926	-1.926	-1.874

Taakveld 0.64 Belastingen overig

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.64 Belastingen overig	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	2	1	3	3	1
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	2	1	3	3	1

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- De raad wordt tijdig geïnformeerd over de effecten van binnengekomen circulaire.
- We willen de effecten van de circulaire op de diverse budgetten van de gemeente in meerjarenperspectief afzonderlijk in beeld hebben.
- Kort na het uitkomen van de circulaire van het gemeentefonds willen we de financiële gevolgen voor onze gemeente in beeld hebben.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Na het verschijnen van de mei-, september- of de decembercirculaire gaan we de financiële gevolgen meerjarig in beeld brengen.

- We analyseren welke gevolgen elke circulaire heeft voor de meerjarenbegroting.
- We brengen de specifieke gevolgen voor de diverse budgetten in beeld.
- We volgen ontwikkelingen op het gebied van het gemeentefonds.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Na het verschijnen van de mei-, september- en de decembercirculaire hebben we de financiële gevolgen meerjarig in beeld gebracht.
- We hebben geanalyseerd welke gevolgen elke circulaire heeft voor de meerjarenbegroting.
- We hebben de specifieke gevolgen voor de diverse budgetten in beeld gebracht.
- We hebben de overige ontwikkelingen van het gemeentefonds gevolgd.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	0	0	0	0	0
Baten	52.568	60.871	58.338	61.352	62.184
Saldo	-52.568	-60.871	-58.338	-61.352	-62.184

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen nog te realiseren bezuinigingen invullen met concrete maatregelen.
- Alle baten en lasten die we (nog) niet aan een specifiek taakveld kunnen toerekenen zijn in beeld.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We inventariseren alle baten en lasten die wij niet direct kunnen toerekenen aan andere taakvelden. Het gaat hierbij om budgetten die bijvoorbeeld te maken hebben met de doorbelasting van personele lasten of niet-ingevulde taakstellingen.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

We hebben alle baten en lasten geïnventariseerd die wij niet direct kunnen toerekenen aan andere taakvelden. Het gaat hierbij onder andere om diverse niet-begrote inkomsten. Deze inkomsten

worden toegelicht in het jaarrekeningonderdeel 'Baten en lasten per programma' bij het programma Helder zicht.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.8 Overige baten en lasten	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.404	1.526	1.531	1.749	466
Baten	1.491	367	870	1.140	107
Saldo	-87	1.159	662	609	360

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- Jaarlijks tijdig een aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de Belastingdienst.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Jaarlijks toetsen welke verrichte ondernemersactiviteiten onder de vennootschapsbelasting vallen en welke gevolgen dit heeft voor de aangifte.
- Jaarlijks een aangifte vennootschapsbelasting indienen bij de Belastingdienst.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- We hebben getoetst welke ondernemersactiviteiten zijn verricht die onder de vennootschapsbelasting vallen en welke gevolgen dit heeft voor de al betaalde voorlopige aangifte.
- We hebben de belastingplicht over de afgelopen jaren in beeld gebracht en de gevolgen daarvan per einde van 2023 in deze jaarrekening verwerkt Wij verwijzen naar het onderdeel *Onvoorzien en vennootschapsbelasting* voor het financiële resultaat.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	84	280	40	40	242

Baten	0	0	0	0	0
Saldo	84	280	40	40	242

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen een actueel beeld hebben van de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves en voorzieningen.
- Het gebruik van reserves en voorzieningen vindt conform de kaders plaats, zoals deze door de raad in de begroting en nota reserves en voorzieningen zijn vastgelegd.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- Op basis van genomen raadsbesluiten gaan we de toevoegingen en onttrekkingen verwerken.
- Per mutatie maken we zichtbaar ten laste of ten gunste van welke reserve de onttrekking of toevoeging plaatsvindt.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

- Op basis van de werkelijke uitgaven en inkomsten hebben we de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt.
- Per mutatie hebben we zichtbaar gemaakt ten laste of ten gunste van welke reserve de onttrekking of toevoeging heeft plaatsgevonden.

Bijbehorende belangrijke documenten

Nota reserves en voorzieningen 2018

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.10 Mutaties reserves	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	1.499	4.735	910	2.678	4.554
Baten	2.110	1.554	372	3.769	2.340
Saldo	-611	3.181	538	-1.091	2.214

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Afdeling:	Bedrijfsvoering
Portefeuillehouder:	Alex Wekema

Wat wilden we bereiken?

Algemeen

- We willen een meerjarenbegroting die structureel in evenwicht is.
- We hebben inzicht in het gerealiseerd resultaat of het verwachte overschot of tekort in de meerjarenbegroting. Hierdoor krijgen we inzicht in de aanwezige financiële ruimte.
- We hebben de saldi van de jaarrekening en de meerjarenbegroting in beeld. Dit is exclusief de begrote structurele bestedingsruimte die opgenomen wordt in de aanbiedingsbrief en waar de raad over kan beslissen.

Wat zouden we gaan doen in 2023?

Algemeen

- We gaan verwachte baten en lasten actueel begroten.

Wat hebben we wel gerealiseerd en wat niet?

We hebben het jaarresultaat van alle baten en lasten 2023 bepaald.

Wat mocht het kosten en wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)

0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Primitieve begroting 2023	Gewijzigde begroting 2023	Realisatie 2023
Lasten	3.425	1.065	2.761	-1.038	2.499
Baten	0	91	0	0	0
Saldo	3.425	975	2.761	-1.038	2.499

Paragrafen

1. Lokale heffingen

Inleiding

Ongeveer 17% van de inkomsten van de gemeente Noordenveld zijn afkomstig uit lokale heffingen. De lokale heffingen vormen daarmee een belangrijke inkomstenbron van de gemeente. Deze inkomsten worden vooral opgebracht door de inwoners.

Van de lokale heffingen die tot de algemene dekkingsmiddelen horen zijn de onroerendezaakbelastingen (OZB) de belangrijkste. Dit is circa 39% van de belastinginkomsten. Ook de opbrengsten uit de toeristenbelasting en de forensenbelasting vallen onder de algemene dekkingsmiddelen. De afvalstoffenheffing en rioolheffing behoren niet tot de algemene dekkingsmiddelen. Om een goed inzicht te geven in de lastendruk voor de inwoners zijn deze heffingen wel opgenomen in deze paragraaf.

Gemeentelijk tarievenbeleid

Uitgangspunten voor de lokale heffingen zijn:

- Schommelingen in retributies en belastingen dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen door het handhaven van een, in relatie tot de inflatie, trendmatige verhoging;
- Tarieven en heffingen dienen zoveel mogelijk kostendekkend te zijn.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Gemeenten kunnen, met inachtneming van de Invorderingswet 1990, kwijtschelding verlenen van gemeentelijke heffingen. Gemeenten beslissen zelf voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. Daarbij zijn ze gebonden aan de landelijke Uitvoeringsregeling. Alleen ten aanzien van de kosten van bestaan hebben gemeenten de mogelijkheid om af te wijken van de regeling. De rijksregeling gaat uit van 90% van de bijstandsnorm. In onze gemeente is gekozen om 100% van de bijstandsnorm als bestaansminimum te hanteren. Daarnaast is ervoor gekozen om kwijtschelding mogelijk te maken voor onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing (met uitzondering van extra containers) en rioolheffing. Het Noordelijk Belastingkantoor voert deze regeling voor ons uit.

Met de kwijtscheldingsregeling zijn de volgende bedragen gemoeid:

Kwijtschelding (bedragen x € 1.000)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Verleende kwijtschelding	91	69	88	90	82	94	94

Het aantal huishoudens dat gebruik maakte van de kwijtschelding in 2023 is stabiel. Echter is het tarief voor afvalstoffenheffing verhoogd waardoor het bedrag per kwijtschelding is gestegen. Aanvullende kwijtscheldingsverzoeken over 2021 die zijn ingediend in 2022 geven een vertekend beeld van 2021 en 2022.

Hoewel kwijtschelding ook mogelijk is voor de onroerendezaakbelasting en rioolheffing is van deze mogelijkheid in 2023 nagenoeg geen gebruik gemaakt. Dit komt omdat deze belastingen bij de eigenaar werden geheven. Door de huidige woningprijzen hebben de meeste woningen “overwaarde” waardoor kwijtschelding niet mag worden verleend.

Overzicht van de lokale heffingen

Hieronder een overzicht van de gerealiseerde belastingen en heffingen in 2023:

Overzicht belastingen en heffingen 2023 (bedragen x € 1.000)	
Onroerendezaakbelastingen	6.827
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	3.663
Rioolheffing	4.464
Bouwleges	933
Overige leges	388
Lijkbezorgingrechten	201
Toeristenbelasting	289
Forensenbelasting	245
Marktgeden	24
BIZ-heffing	305
Totaal belastinginkomsten	17.339

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting is de belangrijkste gemeentelijke belasting. Niet alleen qua omvang, maar ook omdat de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht besteed kan worden. De belangrijkste functie is het genereren van inkomsten. De hoogte van een aanslag is afhankelijk van de waarde van een pand en van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de heffing voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen. De waarde van de woningen en bedrijven wordt ieder jaar opnieuw bepaald.

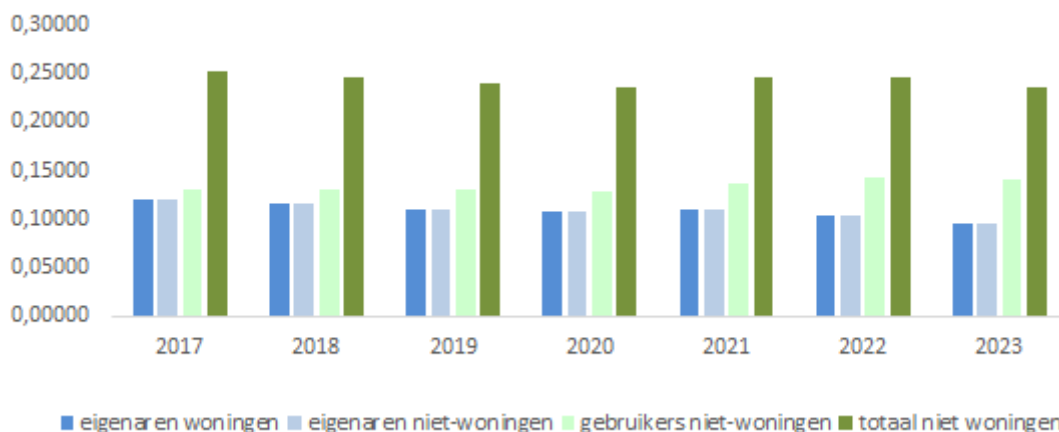
OZB-ontwikkelingen

De ontwikkeling van onze tarieven van de OZB tot en met 2023 zijn als volgt (per 2017 zijn de tarieven voor eigenaren van woningen en niet-woningen gelijk):

Onroerendezaakbelasting (tarieven in %)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
eigenaren woningen	0,1205	0,11585	0,11004	0,10755	0,10947	0,10429	0,09501
eigenaren niet-woningen	0,1205	0,11585	0,11004	0,10755	0,10947	0,10429	0,09501
gebruikers niet-woningen	0,1312	0,12994	0,13038	0,12936	0,13622	0,14263	0,14159
totaal niet woningen	0,2517	0,24579	0,24042	0,23691	0,24569	0,24692	0,2366

De OZB in Noordenveld is berekend uitgaande van een woningwaarde van € 336.000 (eigenarenbelasting). De ontwikkeling van de tarieven kan als volgt worden weergegeven:

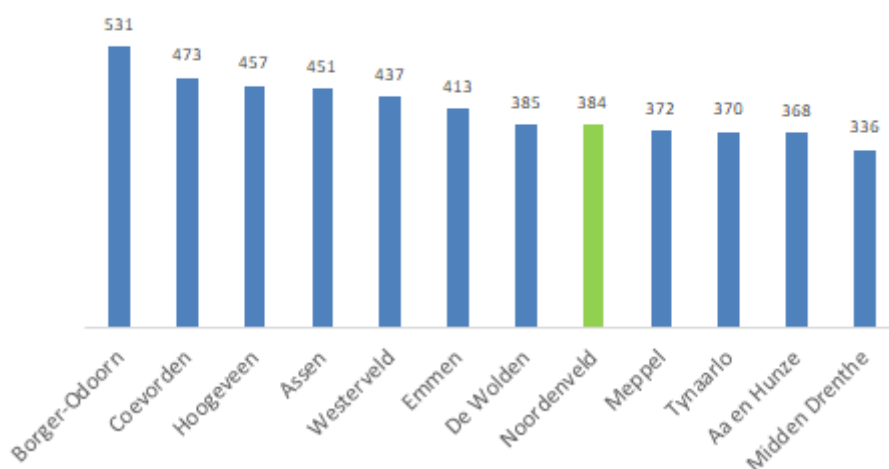
Onroerendezaakbelastingen 2017-2023

Tarief maal de WOZ-waarde geeft het aanslagbedrag

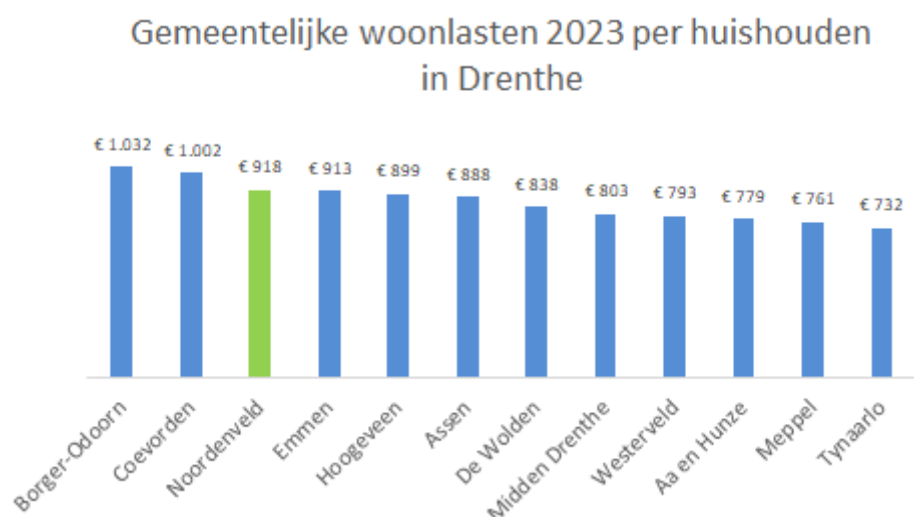
De verschillende tarieven, in combinatie met de WOZ-waarde, bepalen de uiteindelijke hoogte van de aanslag OZB. Ter vergelijking zijn hieronder de OZB-bedragen opgenomen voor alle Drentse gemeenten in het jaar 2023 voor de particuliere woningeigenaren (bron: Coelo):

Gemiddeld betaalde onroerendezaakbelasting voor een eigen woning in Drenthe 2023

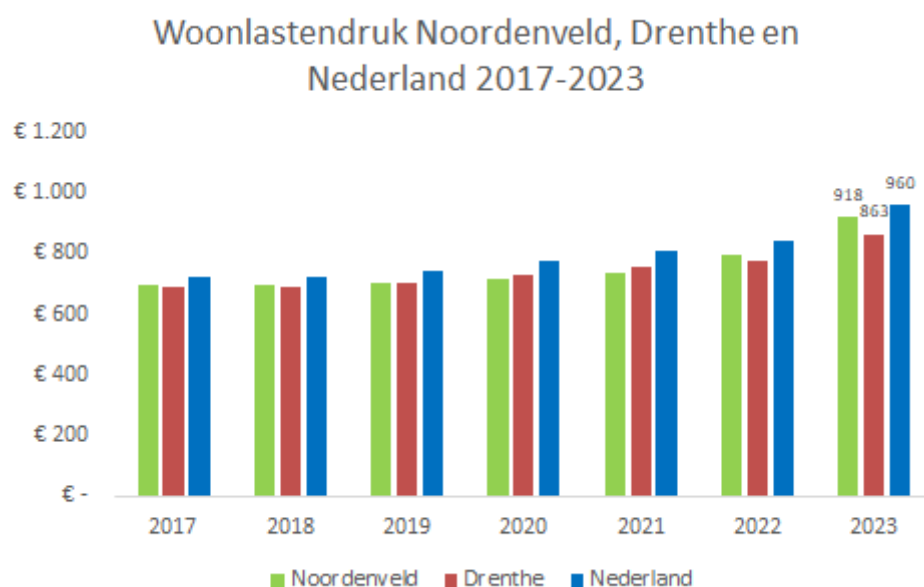

Gemeentelijke woonlasten

De gemeentelijke woonlasten per huishouden met een eigen woning bedroegen in 2023 gemiddeld € 918. Dit betreft het totaal van de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

De gemiddelde woonlasten in Drenthe in 2023 bedroegen € 863. De ontwikkelingen van de woonlastendruk kan als volgt worden weergegeven:

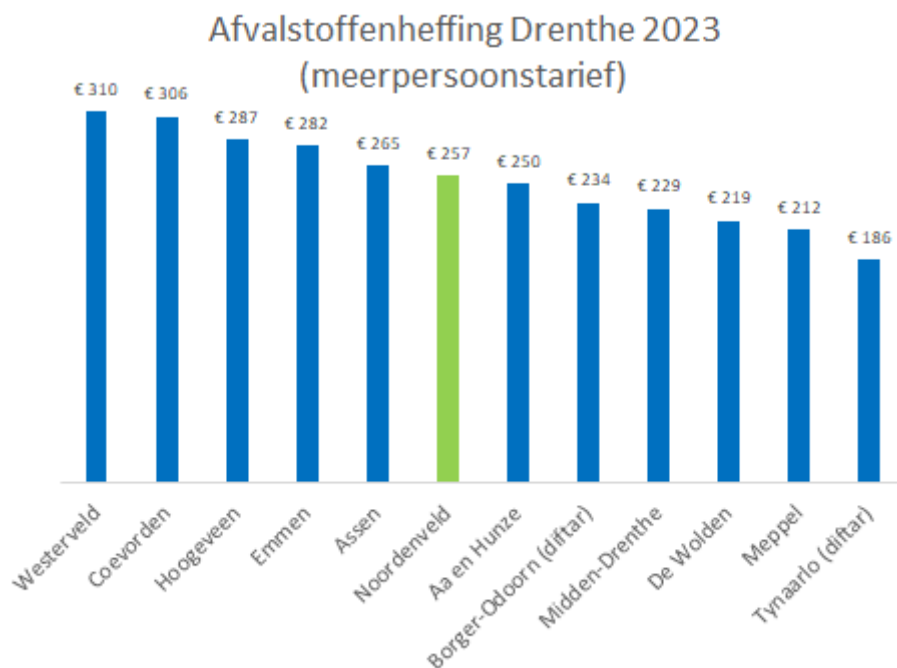

Reinigingsheffingen

Uitgangspunt bij de afvalstoffenheffing is dat het tarief 100% kostendekkend moet zijn. Hieronder geven we de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing over de afgelopen jaren weer:

Afvalstoffenheffing (bedragen in €)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
eenpersoonshuishouden	161	161*	161	161	171	186	216
meerpersoonshuishouden	202	202*	202	202	212	227	257

De tarieven 2018 zijn exclusief de eenmalig korting van € 19,35. Het tarief voor een meerpersoonshuishouden ligt in Noordenveld op € 257 in 2023. De gemiddelde meerpersoonstarieven in de Drentse gemeenten in 2023 waren als volgt:

Het gemiddelde tarief in Drenthe bedraagt € 253. Dit gemiddelde is berekend aan de hand van de door alle Drentse gemeenten aangeleverde gegevens. De gemeenten Borger-Odoorn, Emmen en Tynaarlo heffen volgens het Diftar-systeem. Borger-Odoorn en Tynaarlo rekenen een bedrag per lediging aangevuld met een bedrag per kilo, Emmen rekent een bedrag per lediging. Een vast bedrag per meerpersoonshuishouden is hierdoor niet bekend. In deze vergelijking is ervoor gekozen om het gemiddelde aanslagbedrag van een meerpersoonshuishouden weer te geven in deze gemeenten (bron Coelo).

De berekening van de kostendeckendheid van de reinigingsheffing is als volgt:

Berekening kostendeckendheid van de reinigingsheffing (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Huisvuil	7.3 Afval	2.631	
Grof vuil	7.3 Afval	40	
Wegwerpglas	7.3 Afval	-15	
Brengstation	7.3 Afval	782	
Oud papier	7.3 Afval	-169	
Overige kosten	7.3 Afval	37	
Plastic	7.3 Afval	294	
Zwerfvuul	2.1 Verkeer en vervoer	22	
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overige	7	
Btw	n.v.t.	591	
Overhead	0.4 Overhead	154	

Totaal lasten			4.374
Baten			
Afvalstoffenheffing	7.3 Afval	3.584	
Reinigingsrechten	7.3 Afval	79	
Totaal baten			3.663
Exploitatietekort			711
Dekkingspercentage			84%

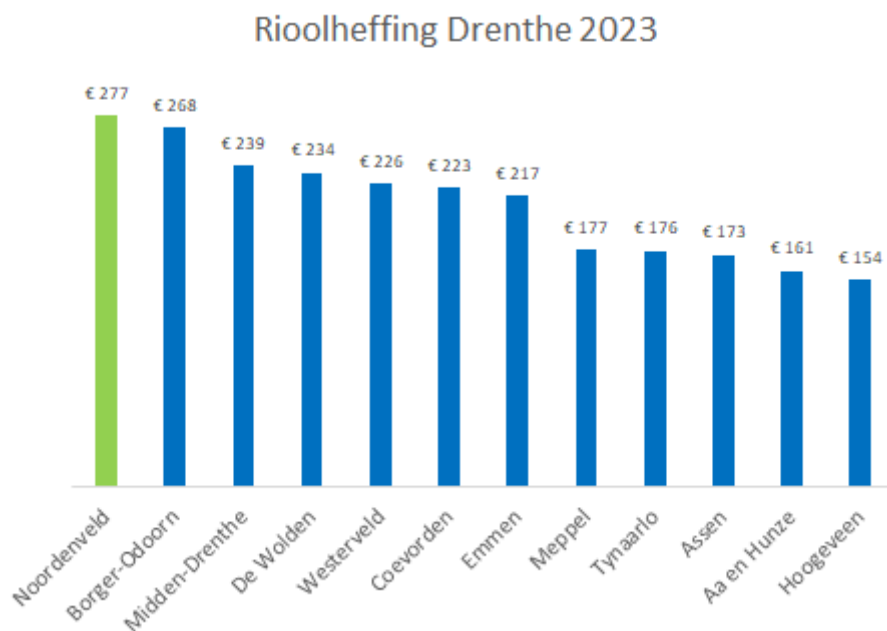
Het dekkingspercentage komt daarmee uit op 84%. Voor een analyse van de verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar het hoofdstuk Baten en lasten per programma onder het onderdeel Jaarrekening.

Rioolheffing

Het tarief voor de rioolheffing is afhankelijk van de WOZ-waarde. De in dit overzicht opgenomen tarieven zijn gemiddelde tarieven voor een woning:

Rioolheffing (bedragen in €)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
rioolheffing eigenaar	245	245	245	245	225	256	277

De gemiddelde rioolheffingen in de Drentse gemeenten in 2023 waren als volgt:

Het gemiddelde tarief voor rioolheffing in Drenthe bedraagt € 210. Bij deze vergelijking plaatsen we een aantal kanttekeningen. Het is niet bekend hoe de kostendekking van andere gemeenten is. In onze gemeente is het 100%. Een aantal gemeenten financiert de lasten van de riolering voor een deel uit de opbrengst van de onroerendezaakbelastingen. De gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Westerveld heffen een rioolheffing opgebouwd uit een vast bedrag en een variabel bedrag op basis van de WOZ-waarde. Emmen hanteert een percentage van de WOZ-waarde. In deze vergelijking is er daarom voor gekozen om het aanslagbedrag van een meerpersoonshuishouden met de gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente weer te geven.

De berekening van de kostendekkendheid van de rioolheffing is als volgt:

Berekening kostendekkendheid van de rioolheffing (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Kapitaallasten	7.2 Riolering	1.886	
Vrijverval	7.2 Riolering	262	
Drukriolering	7.2 Riolering	183	
Gemalen	7.2 Riolering	218	
Randvoorzieningen	7.2 Riolering	24	
Iba's	7.2 Riolering	0	
Kolken	7.2 Riolering	72	
Overige taken en beleidsadvisering	7.2 Riolering	478	
Schouwsloten	7.2 Riolering	232	
Straatvegen	2.1 Verkeer en vervoer	306	
Perceptiekosten	0.64 Belastingen overige	20	
Btw	n.v.t.	584	
Overhead	0.4 Overhead	106	
Totaal lasten			4.371
Baten			
Rioolheffing	7.2 Riolering	4.464	
Totaal baten			4.464
Exploitatieoverschot			93
Dekkingspercentage			102%

Het dekkingspercentage komt daarmee uit op 102%. Voor een analyse van de verschillen tussen begroting en rekening wordt verwezen naar het hoofdstuk Baten en lasten per programma onder het onderdeel Jaarrekening.

Leges

In de tarieventabel, behorende bij de verordening leges, is een veelheid aan producten en bijbehorende tarieven opgenomen, waaronder diverse tarieven die worden bepaald door bijzondere en/of hogere regelgeving (bijvoorbeeld reisdocumenten). De leges zijn in de tarieventabel van de

legesverordening opgedeeld in drie titels. In het kader van de BBV-voorschriften zijn de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:

- tussen de titels is er geen kruissubsidiëring;
- voor de titels 1 en 3 maken we gebruik van de 'Activity Based Costing' (ABC)-methode;
- de uitwerking van titel 2 is gebaseerd op de realisatie (daadwerkelijke gerealiseerde verkoopbaten), kosten en ureninzet;
- de overheadkosten, zoals vastgelegd in de begroting onder taakveld 0.4 overhead, worden via tijdschrijven verdeeld.

Kostentoerekening titels 1, 2 en 3

De berekening kostendekkendheid van de legestarieven voor de titels 1 en 3 is gedaan via de ABC-methode. Daarmee wordt een gedetailleerder inzicht in oorzaak en gevolg van de kostendekkendheid verkregen. Voor het berekenen van de gerealiseerde kostendekkendheid conform de ABC-methode zijn een aantal kengetallen essentieel. De kengetallen bestaan uit de tijdsbesteding voor het uitvoeren van de activiteit of dienst ten behoeve van de aanvrager. Daarnaast is het aantal verrichte diensten van belang, de opbrengsten en de personele en materiële kosten die met de dienstverlening verband houden. De berekening van de kostendekkendheid (de kostentoerekening) vindt in principe op de volgende wijze plaats:

- activiteiten x aantal uren x uurtarief = personele kosten;
- personele kosten + materiële kosten = totale kosten;
- aantal afgehandelde aanvragen x legestarief = baten;
- baten / totale kosten * 100% = percentage kostendekkendheid.

Voor een juiste berekening van de kostendekkendheid zijn alle elementen uit bovenstaande formules van belang. Daarmee kan in principe op activiteitsniveau in de tarieventabel de kostendekkendheid worden bepaald. In een onderliggende specificatie zijn voor de titels 1 en 3 de elementen prestatiegegevens, tijdsbesteding, uurtarief en materiële kosten nader uitgewerkt. De uitwerking van titel 2 is gebaseerd op daadwerkelijke kosten en ureninzet. De ureninzet per vergunning kan sterk verschillen en is bijvoorbeeld afhankelijk van de prijs van het gebouw dat gerealiseerd moet worden. In die zin is voor titel 2 een meer algemene systematiek gekozen op basis van de gerealiseerde kosten en ureninzet voor de diverse soorten omgevingsvergunningen. Hierna volgt een overzicht van baten en lasten per titel en de daaronder vallende hoofdstukken zoals opgenomen in de tarieventabel.

Titel 1. Algemene dienstverlening

Kostendekkendheid Titel 1 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten- dekkendheid
1	Burgerlijke Stand	37.236	20.213	57.449	25.358	44%
2	Reisdocumenten	118.776	35.486	154.262	144.959	94%
3	Rijbewijzen	78.520	35.910	114.430	118.849	104%
4	Verstrekingen uit de BRP	5.327	3.455	8.782	6.641	76%
9	Overige publiekszaken	4.469	987	5.456	4.308	79%
16	Kansspelen	243	172	415	330	80%
17	Telecommunicatie	15.400	7.258	22.658	25.999	115%

18	Verkeer en vervoer	9.779	6.942	16.721	11.220	67%
19	Diversen	9.800	7.200	17.000	1.775	10%
Totaal		279.550	117.623	397.173	339.439	85%

Titel 2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving en omgevingsvergunning

Kostendekkendheid Titel 2 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten- dekkendheid
2	Beoordeling concept-aanvraag of schetsplan/ invoeren (analoge) aanvraag in de OLO	15.208	10.863	26.071	38.843	149%
3	Omgevingsvergunning*	389.463	256.288	645.751	932.984	144%
10	Bestemmingsplan, wijzigingsplan, uitwerkingsplan	42.822	28.548	71.370	21.094	30%
Totaal		447.493	295.699	743.192	992.921	134%

* De relatieve hoge kostendekkendheid op de Omgevingsvergunningen is in 2023 met name gelegen in het feit dat veel aanvragen door een externe partij zijn afgehandeld. Deze partij schrijft geen uren, waardoor we bij berekeningen uit moeten gaan van normuren. Daarnaast hebben we in 2023 veel aanvragen ontvangen en afgehandeld, waaronder ook een aantal grote projecten. Om deze reden zijn de legesinkomsten in 2023 hoog. Deze combinatie van factoren heeft geleid tot een relatief hoge kostendekkendheid binnen titel 2.

Titel 3. Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn

Kostendekkendheid Titel 3 (bedragen in €)		Lasten	Overhead	Totaal	Baten	% kosten- dekkendheid
1	Horeca	1.701	1.210	2.911	2.430	84%
6	Winkeltijdenwet					
7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	2040	1452	3492	1164	33%
Totaal		3.741	2.662	6.403	3.594	56%

Lijkbezorgingsrechten

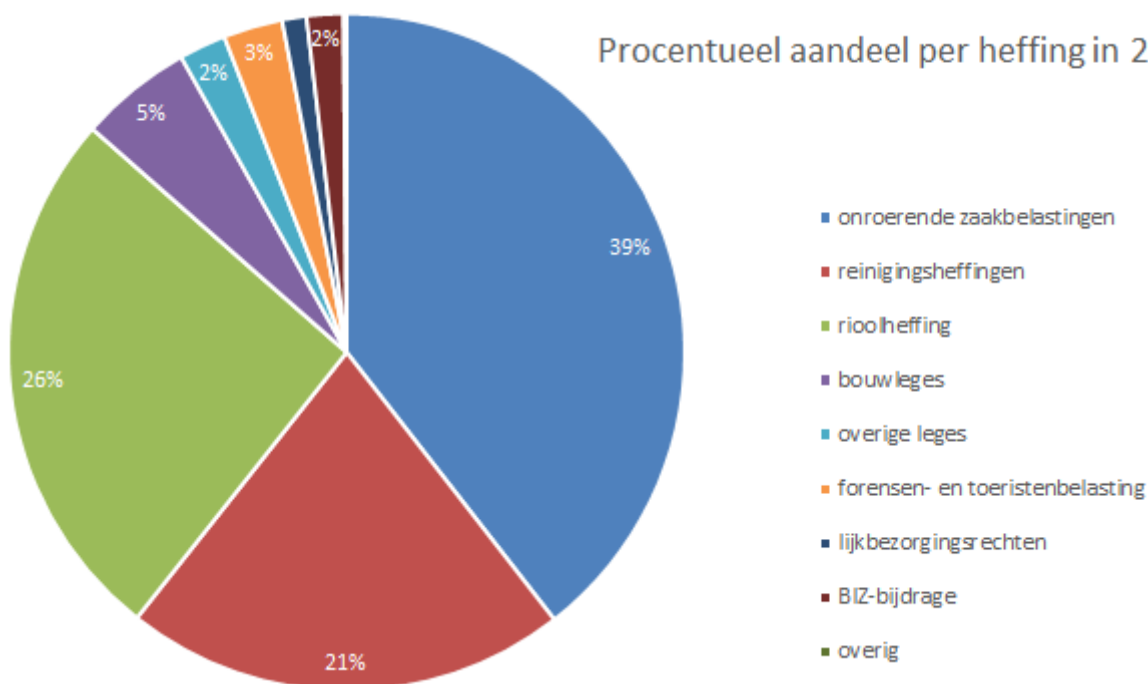
De uitwerking van de kostendekkendheid is gebaseerd op de realisatie 2023 (daadwerkelijke kosten, baten en ureninzet). Het dekkingspercentage komt uit op 61%. De berekening van de kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten is als volgt:

Berekening kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten (bedragen x € 1.000)			
Lasten			
Begraafplaats Roden	7.5 Begraafplaatsen	267	

Overige taken	7.5 Begraafplaatsen	2	
Graafuitgifte	7.5 Begraafplaatsen	15	
Btw	n.v.t.		
Overhead	0.4 Overhead	47	
<i>Totaal lasten</i>			331
Baten			
Begraafrechten	7.5 Begraafplaatsen	202	
<i>Totaal baten</i>			202
Exploitatietekort			129
Dekkingspercentage			61%

Belangrijkste heffingen

Van de belangrijkste heffingen is hieronder op basis van de jaarrekening 2023 het procentuele aandeel in het totaal weergegeven.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf gaat over de buffer die de gemeente Noordenveld heeft om financiële tegenvallers op te vangen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevat regels voor de manier waarop de gemeente een begroting opstelt en de wijze waarop de gemeente verantwoording aflegt. Het BBV is leidend in deze paragraaf.

Financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een basisset van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De invoering van de set van vijf kengetallen is bedoeld om de financiële positie voor raadsleden inzichtelijker te maken. Hoe de kengetallen berekend moeten worden, is vastgelegd in een ministeriële regeling. Het gebruik en het vaststellen van de berekeningswijze van de kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de provincies.

Interpreteren van kengetallen

De financiële kengetallen kunnen als volgt geïnterpreteerd worden:

		Maatregelen niet nodig	Waakzaamheid geboden	Maatregelen nemen
<i>Kengetal</i>	<i>Hoe interpreteren</i>	<i>Signaalwaarden</i>		
1. Netto schuldquote				
a. zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130 %
2. Solvabiliteitsratio	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	< 20%	van 20% t/m 50%	> 35%
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	<95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Kengetallen

Per 31 december 2023 laten de kengetallen het volgende beeld zien:

Financiële kengetallen	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	50%	67%	67%
b. met correctie doorgeleende gelden	49%	64%	65%
2. Solvabiliteitsratio	22%	20%	25%
3. Grondexploitatie	-1%	3%	0%
4. Structurele exploitatieruimte	5%	6%	4%

5. Belastingcapaciteit	87%	93%	97%
------------------------	-----	-----	-----

Hieronder wordt de betekenis van de kengetallen beschreven en per kengetal volgt een conclusie.

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Omdat bij leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen, zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36, onderdelen b en c, van het BBV).

Financieel kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
1. Netto schuldquote			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	50%	67%	67%
b. met correctie doorgeleende gelden	49%	64%	65%

Hoe interpreteren	Maatregelen niet nodig	Waakzaamheid geboden	Maatregelen nemen
	Signaalwaarden		
(a.) Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
(b.) Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130 %

Voor beide kengetallen netto schuldquote geldt dat voor toekomstige investeringen leningen aangetrokken kunnen worden, zonder aanvullende maatregelen te nemen.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Financieel kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
2. Solvabiliteitsratio	22%	20%	25%

Ten opzichte van de jaarrekening 2022 is de solvabiliteit licht toegenomen, maar waakzaamheid is daarom nog steeds geboden. Een van de financiële uitgangspunten is om minimaal een solvabiliteit

van 25% te bereiken en te behouden. Dit betekent dat bijvoorbeeld de dotatie naar het eigen vermogen in de komende jaren nog steeds noodzakelijk is.

Grondexploitatie

De boekwaarde van de gronden in exploitatie zorgen ervoor dat er geen maatregelen hoeven te worden genomen.

Financieel kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
3. Grondexploitatie	-1%	3%	0%

Hoe interpreteren	Maatregelen niet nodig	Waakzaamheid geboden	Maatregelen nemen
	Signaalwaarden		
Hoe lager het percentage hoe beter	< 20%	van 20% t/m 50%	> 35%

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de boekwaarden van de bouwgronden die in exploitatie zijn bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Jaarlijks dient beoordeeld te worden of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Financieel kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
4. Structurele exploitatieruimte	5%	6%	4%

De structurele begrotingsruimte laat een positief percentage zien. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het overschot binnen het hek van het sociaal domein. Zonder dit resultaat zou het structurele jaarresultaat bijna nihil zijn. Van belang blijft daarom om realistisch te blijven begroten en de werkelijke uitgaven en inkomsten goed te blijven monitoren.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De uitkomst van de berekening van dit kengetal is voor het jaarverslag hetzelfde als bij de begroting. Het kengetal hoeft dus voor het opnemen in het jaarverslag niet opnieuw te worden berekend. Het toch opnieuw opnemen houdt verband met het

feit dat de kengetallen gezamenlijk en in samenhang bezien inzicht geven in de financiële positie van een gemeente. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2023 - op basis van de cijfers van het COELO - bedragen € 960. Het gemiddelde voor het jaar 2022 is € 926.

Financieel kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023
5. Belastingcapaciteit	87%	91%	97%

Hoe interpreteren	Maatregelen niet nodig	Waakzaamheid geboden	Maatregelen nemen
	Signaalwaarden		
Hoe lager het percentage hoe beter	<95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Het kengetal belastingcapaciteit laat een stabiel niveau zien en er hoeven geen maatregelen genomen te worden.

Reserves

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken. De reserves worden onderscheiden naar:

- de algemene reserve;
- bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht (egalisereserves);
- overige bestemmingsreserves.

Zodra door de gemeenteraad een bestemming aan een reserve is gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Zonder een dergelijk oormerk behoort het beschikbaar eigen vermogen tot de algemene reserve. De algemene reserve is geheel vrij aanwendbaar.

De bestemmingsreserves zijn door de gemeenteraad ingesteld om bepaalde doelstellingen te realiseren. Wordt dit budget aangewend voor een ander doel dan bestaat het risico dat het oorspronkelijk voorgenomen doel niet gerealiseerd wordt. Dit is de reden dat de bestemmingsreserves niet tot de weerstandscapaciteit worden gerekend. Een uitzondering hierop vormen de reserve grondexploitatie en de reserve sociaal domein. Deze reserves zijn ingesteld voor het opvangen van eventuele negatieve resultaten op de exploitatie van bouwgronden respectievelijk het sociaal domein.

De gemeente Noordenveld beschikt per 31 december 2023, voor bestemming van het jaarresultaat, over de volgende reserves en voorzieningen.

Reserves/voorzieningen (bedragen x € 1.000)	Balans 31/12/2022	Balans 31/12/2023
Algemene reserve	4.859	6.450
Bestemmingsreserves	21.523	23.122
Voorzieningen	6.556	6.994
Jaarresultaat	975	2.499

Resterende risico's

De risico's die van belang zijn voor het weerstandsvermogen zijn risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen. Voorbeelden van risico's die tot de paragraaf weerstandsvermogen horen zijn: bedrijfsrisico's van grondexploitatie, open-einde regelingen en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Reguliere risico's behoren niet tot het weerstandsvermogen. Deze risico's komen vaker voor en zijn daardoor niet onverwacht. Om deze risico's te dekken sluit de gemeente verzekeringen af of wordt een voorziening gevormd.

Risicobeheersing

Risicobeheersing gaat om een inventarisatie en beschrijving van risico's en de middelen en mogelijkheden om deze op te vangen én om de wijze waarop en de processen en systemen waarmee de gemeente de risico's beheerst.

Voorzieningen

Voorzieningen worden met een bepaald doel gevormd en mogen enkel voor dat doel worden aangewend. Bestuurlijk kan hiervan niet worden afgeweken. De voorzieningen worden om die reden als vreemd vermogen beschouwd en niet tot de weerstandscapaciteit gerekend.

Voorzieningen worden gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar redelijkerwijs ingeschat kan worden;
- op de balansdatum bestaande risico's voor bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden ingeschat;
- gelijkmatige verdeling van kosten/lasten over verschillende jaren. Onderhoudskosten zijn hier een voorbeeld van. De kosten voor onderhoud worden in een bepaald jaar gemaakt, maar door het instellen van de voorziening gelijkelijk verdeeld over een aantal jaren.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden die de gemeente Noordenveld heeft om onverwachte kosten te dekken. De weerstandscapaciteit wordt aangesproken als het gaat om grote onverwachte kosten. Kleinere bedragen kunnen veelal in de reguliere begroting opgevangen worden. De incidentele weerstandscapaciteit wordt gevormd door de reserves, de structurele weerstandscapaciteit door bijvoorbeeld de onbenutte belastingcapaciteit van de onroerendezaakbelasting.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe goed de gemeente Noordenveld in staat is om financiële risico's op te vangen. De omvang van het weerstandsvermogen wordt gevormd door de weerstandscapaciteit in relatie tot de resterende risico's. Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het lopende exploitatiejaar (statisch weerstandsvermogen) en op de gevolgen voor meerdere exploitatiejaren (dynamisch weerstandsvermogen). Met het eerste wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken op het geldende niveau. Met de structurele weerstandscapaciteit

worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

Om te beoordelen hoe goed de gemeente Noordenveld in staat is om financiële tegenvallers op te vangen is inzicht nodig in de resterende risico's, de achtergronden van de resterende risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Omvang van de reserves

Algemene reserve

De algemene reserve bedraagt per 31 december 2023 € 6.450.000. Inclusief het toekomstige beslag vanwege raadsbesluiten tot en met de gewijzigde begroting 2023 van € 1.491.000 op de algemene reserve resteert € 4.959.000. Een specificatie van dit toekomstige beslag wordt gegeven in het onderdeel **Balans en toelichting**. In het hoofdstuk **Resultaat en bestemming** wordt voorgesteld om het resterende negatieve resultaat van € 731.000 aan de algemene reserve te onttrekken en € 637.000 te reserveren voor nieuwe budgetten in 2024. Deze budgetten zijn bij de decembercirculaire in 2023 beschikbaar gesteld. De algemene reserve komt daarmee per einde van 2023 uit op € 3.591.000. Inclusief toekomstige begrote toevoegingen aan de algemene reserves vanwege raadsbesluiten in de gewijzigde begroting 2024 bedraagt de algemene reserve € 4.366.000. Deze toevoegingen zijn de jaarlijkse dotatie aan het eigen vermogen van € 275.000 en het opbouwen van een financiële buffer van € 500.000 vanwege de nieuwe financieringssysteem van het rijk vanaf 2026.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves per 31 december 2023 worden vooral gevormd door:

Reserve (bedragen x € 1.000)	2022	2023
Reserve dekking kapitaallasten	6.715	6.833
Reserve sociale volkshuisvesting Norg	996	996
Reserve grondexploitatie	4.142	1.943
Reserve sociaal domein	7.941	11.569

Een volledig overzicht van de bestemmingsreserves is te vinden in het onderdeel **Balans en toelichting**.

Reserve per inwoner

In onderstaand overzicht zijn de gemiddelde reserves per inwoner van de gemeente Noordenveld over 2022 (31.238 inwoners) en 2023 (31.591 inwoners) vermeld.

Soort reserve bedragen in €	2022	2023
Algemene reserve	156	204
Bestemmingsreserves	689	732
Totaal	845	936

Omvang van de risico's

In deze jaarrekening zijn de risico's per einde van 2023 opnieuw geïnventariseerd. In hoeverre alle risico's in beeld zijn gebracht, is moeilijk te zeggen. Gemeenten zijn complexe organisaties, die te maken hebben met een grote diversiteit aan risico's. Absolute zekerheid met betrekking tot de volledigheid van de risico's bestaat dus niet.

Omvang van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserve, de reserve grondexploitatie en de reserve sociaal domein (standen voor resultaatbestemming en inclusief beslagen t/m 1 mei 2024).

Reserve (bedragen x € 1.000)	
Algemene reserve	4.366
Reserve grondexploitaties	4.861
Reserve sociaal domein	11.523
Weerstandscapaciteit	20.749

Omvang van het weerstandsvermogen

Wetenschappelijke of algemeen geldende normen voor de gewenste omvang van het weerstandsvermogen zijn er niet. Uitgangspunt is dat de omvang van het weerstandsvermogen in verhouding moet staan tot de risico's die de gemeente loopt. Iedere organisatie zal aan de gewenste omvang op haar eigen wijze, gelet op haar eigen situatie, invulling moeten geven.

Bij het kwantificeren van risico's wordt aangesloten bij de kans dat zich een risico voordoet en de financiële schade die daaruit kan voortvloeien. Bij elk risico is door de risicobeheerders aangegeven hoe groot de kans is dat zich een risico voordoet. De inschatting van een risico kan bijvoorbeeld gebaseerd zijn op ervaringsgegevens.

In de praktijk worden vijf risicoklassen gehanteerd. De indeling is gebaseerd op het aantal keren dat een risico zich in/over de jaren kan voordoen. Aan elke klasse is een percentage gehangen dat vermenigvuldigd wordt met het financiële gevolg. Ook deze zijn ingedeeld in (vijf) klassen. Die loopt op van € 25.000 - € 50.000 tot groter dan € 750.000.

Kans klasse	Referentiebeelden	Kwantitatief	Gevolg klasse	Financieel gevolg
1	< of 1 keer per 10 jaar	10%	1	€ 25.000 - € 50.000
2	1 keer per 5 - 10 jaar	30%	2	€ 50.000 - € 100.000
3	1 keer per 2 - 5 jaar	50%	3	€ 100.000 - € 250.000
4	1 keer per 1 - 2 jaar	70%	4	€ 250.000 - € 750.000
5	1 keer per jaar of vaker	90%	5	> € 750.000

In het volgende onderdeel is een integraal overzicht opgenomen van alle risico's ingedeeld naar kans x gevolg. Vervolgens worden de risico's nader uitgewerkt.

Alle risico's zijn ingedeeld naar kans x gevolg. Op basis van deze benadering is het minimaal benodigde bedrag van het weerstandsvermogen € 2.685.000. Bij het instellen van de bestemmingsreserve Middenveld is bepaald dat de hoogte van deze reserve (€ 1.500.000) in mindering gebracht wordt op het weerstandsvermogen. Het maximale beslag op het weerstandsvermogen bedraagt daarom € 4.990.000.

Hierna volgt een overzicht van de wijze waarop de maximale risico's zijn afgedekt door de reserves:

Bedragen x € 1.000	Algemene reserve	Reserve grondexploitatie	Reserve sociaal domein
Maximale risico	3.715	1.050	225
Beschikbaar	4.366	4.861	11.523
Over- / onderdekking	651	3.811	11.298

1 Risicotabel

Risico's	Kans					Gevolg					Kans x gevolg (€)	
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	Minimaal	Maximaal
	< 1keer per 10 jaar	1 keer per 5-10 jaar	1 keer per 2-5 jaar	1 keer per 1-2 jaar	1 keer per jaar of >	€ 25.000-€ 50.000	€ 50.000- € 100.000	€ 100.000- € 250.000	€ 250.000- € 750.000	> € 750.000		
	10%	30%	50%	70%	90%							
Risico's - algemeen												
Algemene uitkering uit het gemeentefonds					x			x			90.000	225.000
Centrumontwikkeling Roden	x							x			10.000	25.000
Droogteschade en bodemdaling			x						x		125.000	375.000
Financiële gelijkstelling primair onderwijs (PO)		x								x	0	750.000
Garantstellingen en waarborgfondsen	x								x		25.000	75.000
Gegevensbescherming			x							x	375.000	1.125.000
Informatie- en communicatiesystemen			x							x	375.000	1.125.000
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs			x						x		125.000	375.000
Milieuverontreinigingen			x					x			50.000	125.000
Ontwikkelingen Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)				x			x				35.000	70.000
Publiek Vervoer				x			x				35.000	70.000
Toereikendheid voorzieningen (met name onderhoud kapitaalgoederen)			x						x		125.000	375.000
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)			x						x		125.000	375.000
Wegenbeheer en groenbeheersplan			x					x			50.000	125.000
Totaal risico's - algemeen											1.545.000	5.215.000
Risico's - grondexploitatie												
Grondexploitatie		x								x	1.050.000	1.050.000
Risico's - sociaal domein												
Sociaal domein (inclusief BUIG en WSW)					x			x			90.000	225.000
											2.685.000	6.490.000

Toelichting op de risico's

In deze toelichting zijn de nu bekende risico's benoemd en volgens een klassen-systematiek gewogen en gewaardeerd.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Het gemeentefonds verandert met de rijksbegroting mee (trap-op-trap-af-systematiek). Deze systematiek brengt het risico met zich mee dat bij dalende uitgaven door het rijk (als gevolg van bezuinigingen door het rijk) het gemeentefonds daalt. Met het oogmerk stabiliteit in de geraamde (hogere) accressen uit de Meicirculaire 2022 te brengen is in juni 2022 besloten het accres 2022-2025 te bevriezen. Vanaf 2026 zien gemeenten echter de accressen dalen en zijn adequate oplossingen om deze tekortkomingen op te vangen nog niet bekend.

Kwantificering algemene uitkering uit het gemeentefonds	
Kans	klasse 5 (1 keer per jaar: 90%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 90.000 (90% x € 100.000) tot maximaal € 225.000 (90% x € 250.000)

Centrumontwikkeling Roden

Voor het Uitvoeringsprogramma Centrum Ontwikkeling Roden (COR) 2018-2022 heeft uw raad budgetten ter beschikking gesteld. De beschikbaar gestelde budgetten dekken circa twee derde van de uitvoeringskosten van de COR. Op een HRK-subsidie na is gebleken dat er geen aanvullende subsidies te vinden zijn om het tekort te dekken. Minder inkomsten uit externe subsidiebronnen heeft gevolgen voor de uitvoering van de COR. De scope van de COR is vooralsnog bijgesteld naar de reeds opgestarte projecten en er worden (voorlopig) geen nieuwe deelprojecten opgestart. Het rioolfonds draagt de lasten voor riool(gerelateerde)-kosten binnen de deelprojecten van de COR. De prijsstijging tussen het vaststellen van de budgetten in 2018 en nu bedraagt ongeveer 25%. Concreet lopen we daar tegen aan in de deelprojecten herinrichting Heerestraat/Wilhelminastraat en de herinrichting van de Kanaalstraat (een deelproject van de Vrije Tijds Boulevard). Vooralsnog worden de kostenoverschrijdingen binnen de COR opgelost door mee- en tegenvallers binnen de diverse projecten met elkaar te verrekenen. Als de meevallers de tegenvallers niet compleet compenseren dan komen wij terug bij uw raad via een (extra) budgetaanvraag.

Kwantificering Centrumontwikkeling Roden	
Kans	klasse 1 (minder of 1 keer per 10 jaar)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 10.000 (10% x € 100.000) tot maximaal € 25.000 (10% x € 250.000)

Droogteschade en bodemdaling

We ervaren de gevolgen van klimaatverandering steeds meer. Dat merken we aan de buien die heviger worden, aan de verschuivende neerslagperiode, de langere perioden van droogte en toenemende temperaturen. Het is daarom denkbaar dat hevige wind, zware buien, maar vooral droogte en de daarmee verbonden bodemdaling tot schades aan gemeentelijk vastgoed gaan leiden. Te denken valt aan waterschade in vastgoed, maar ook verzakking van wegen en paden, of schade aan gemeentelijke riolering. Bovenop onze reguliere beheeropgave kunnen we dus te maken krijgen met extra werkzaamheden of schadeposten.

Naar aanleiding van de verzakkingsschades in de wijk Middenveld hebben we, ter voorkoming van toekomstige schades ten gevolge van onze activiteiten, het Bouwprotocol ingevoerd. Ook al valt weliswaar niet uit te sluiten dat er schade ontstaat, hiermee worden wel de grootste risico's ondervangen die betrekking hebben op gemeentelijke bouwactiviteiten.

Het gaat hier om schades die zijn terug te voeren op gemeentelijke activiteiten (en waar wij dus verantwoordelijk voor kunnen worden gehouden). Dit geldt dus niet voor schade aan woningen en ander particulier vastgoed door verzakkingen ten gevolge van bodemdaling door langdurige droogte.

Kwantificering droogteschade en bodemdaling	
<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Garantstellingen en waarborgfondsen

De gemeente heeft zich borg gesteld voor een aantal instanties voor het verstrekken van een geldlening. De gemeente loopt hierbij een risico als de verplichtingen door de geldnemer niet worden nagekomen.

De in het verleden afgegeven gemeentegaranties ten behoeve van door woningbouw-corporaties aangetrokken geldleningen zijn overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Hiervoor geldt een ander risicoprofiel. Corporaties die in de problemen komen dienen eerst het Centraal Fonds Volkshuisvesting voor financiële steun te benaderen. De borgstellingreserve van het WSW vormt de tweede zekerheid. De derde (tertiaire) achtervangpositie betreft een door het rijk en gemeenten (elk 50%) af te geven renteloze lening aan het WSW. Het risicoprofiel kan wijzigen indien door corporaties een toenemend beroep wordt gedaan op het WSW.

Kwantificering garantstellingen en waarborgfondsen	
<i>Kans</i>	klasse 1 (minder of 1 keer per 10 jaar: 10%)
<i>Gevolg</i>	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 25.000 (10% x € 250.000) tot maximaal € 75.000 (10% x € 750.000)

Gegevensbescherming

In het derde kwartaal van 2023 is het AVG jaarverslag opgesteld door onze Functionaris Gegevensbescherming (FG). We hebben maatregelen genomen om de bestaande risico's te mitigeren. De belangrijkste zijn de aanwezigheid van een Chief Information Security Officer (CISO), Privacy Officer (PO) en de FG. Daarnaast zijn organisatorische maatregelen ingezet zoals een Data Privacy Impact Assessment(DPIA). In september hebben wij een PEN-test (penetratie test) naar aanleiding van het rekenkameronderzoek laten uitvoeren naar de technische weerbaarheid van onze netwerkomgeving. Dit heeft geleid tot het inzetten van technische maatregelen zoals segmentering en monitoring van onze infrastructuur en het verbeteren van de weerbaarheid van onze back-up voorziening. Ook zijn in de afgelopen jaren regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen gepubliceerd, in de vorm van ransomware-aanvallen (gijzelsoftware) en datalekken. In 2023 is in het kader het toezicht en naleving van informatiebeveiliging en de risicobeheersing daarvan een Chief Information Security Officer (CISO) aangesteld. De CISO heeft een nulmeting op informatiebeveiliging uitgevoerd en aanbevelingen voor organisatorische en technische

beheersmaatregelen opgesteld. Verbeterpunten uit de nulmeting worden gebruikt voor verdere aanscherping van het informatiebeveiligingsproces.

Kwantificering gegevensbescherming	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 5 (> € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 375.000 (50% x € 750.000) tot maximaal € 1.125.000 (50% x € 2.250.000)

Grondexploitaties

De omvang van de risico's met betrekking tot de actuele grondexploitaties is herzien en in deze jaarstukken bepaald op € 1.050.000. Voor een toelichting op dit bedrag verwijzen wij naar de paragraaf **Grondbeleid**.

Verwachte druk op de reserve grondexploitaties neemt toe

In de risicoanalyse zijn de plannen/projecten die zich nog in de initiatieffase bevinden niet meegenomen, of waarvan op dit moment nog niet alle uitgangspunten helder zijn. Het is echter wel aanleiding om op dit moment, in aanvulling op de risicoanalyse, duidelijk te maken dat er meer dan een verwachting is dat deze projecten niet allemaal budgetneutraal zullen kunnen worden uitgevoerd, maar op een aantal punten een flinke inzet van middelen vragen. Daarnaast hebben we te maken met een zeer onzekere woningbouwmarkt, met een gestegen hypotheekrente en hogere en vooral onvoorspelbare bouwkosten. De betaalbaarheid van woningbouw staat onder druk en dit kan er mogelijk toe leiden dat projecten vertraging oplopen of zelfs bij voorbaat al niet haalbaar zijn. Er zullen naar verwachting projecten komen met nieuwe risico's en/of projecten waarbij het doen van (strategische) aankopen onvermijdelijk is om voortgang te kunnen realiseren.

Informatie- en communicatiesystemen

Nederlandse gemeenten staan in toenemende mate onder druk van de dreiging van ransomware-aanvallen. Er is sprake van een toenemende scheefgroei tussen dreiging voor en weerbaarheid van de organisatie en haar informatie- en communicatiesystemen. Uit het dreigingsbeeld komt 'de mens' als grootste risico naar voren. Onbewuste en onbedoelde acties blijken een groter risico dan bewuste en gerichte aanvallen. Gemeenten zijn steeds vaker slachtoffer van hacking en de risico's nemen toe. Als gemeentelijke organisatie heb je doorgaans te maken met drie kwetsbaarheden op het gebied van informatiebeveiliging en gegevensbescherming: de afhankelijkheid van de beschikbaarheid van informatie, vertrouwelijk karakter van informatie die in verkeerde handen kan vallen met schadelijke gevolgen hebben voor inwoners en ondernemers en het ontstaan van ontstaan van fouten in dienstverlening door een incident.

In 2023 is het risico toegenomen op ransomware-aanvallen en destructievere gevolgen, ook is er sprake van steeds meer en ernstigere kwetsbaarheden in hard- en software én gevaren in de ketens waarbij gemeenten vertrouwen er daarbij op dat de andere partijen hun informatiebeveiliging en privacy-maatregelen op orde hebben, maar dat is niet altijd zo.

Uit het onderzoek en de aanbevelingen van de Rekenkamer en de nulmeting die uitgevoerd naar informatiebeveiliging in 2023 valt de concluderen dat de gemeente Noordenveld vatbaar is voor bovengenoemde risico's en dat er ruimte voor verbetering aanwezig is, die in samenhang een bijdrage kunnen leveren aan het beheersen van informatiebeveiliging en het vergroten van de (digitale) weerbaarheid.

Er zijn manieren om als gemeente je weerbaarheid te vergroten met zes succesfactoren: het investeren in de mens door het geven van trainingen, budget voor informatiebeveiliging en privacy,

het nemen van noodzakelijke technische beveiligingsmaatregelen, het eigenaarschap management over informatiebeveiliging en gegevensbescherming, de organisatie van informatiebeveiliging (CISO, Privacy Officer en de Functionaris Gegevensbescherming) en het zorgen voor een veilige en open organisatiecultuur waarin men incidenten durft te melden.

Kwantificering informatie- en communicatiesystemen	
<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 5 (> € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 375.000 (50% x € 750.000) tot maximaal € 1.125.000 (50% x € 2.250.000)

Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs

De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van scholen voor basis-, speciaal basis-, voortgezet en speciaal voortgezet onderwijs die zijn gehuisvest op het grondgebied van de gemeente. Er vinden met regelmaat gesprekken plaats met de schoolbesturen over de nodige capaciteit van schoolgebouwen. Vanaf 2015 zijn de schoolbesturen integraal verantwoordelijk voor het gehele onderhoud. De gemeente blijft verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding. In samenwerking met de schoolbesturen is een Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld. Hierin staan onder andere de ontwikkeling van diverse locaties. Bij in gebruik zijnde scholen zijn de schoolbesturen financieel verantwoordelijk en draagt de gemeente geen financieel risico. Als gevolg van het opgesteld IHP zal voor vrijkomende schoolgebouwen die niet langer nodig zijn voor onderwijs vroegtijdig naar een vervangende bestemming worden gezocht. Desondanks blijft er een behoorlijk risico, omdat het niet altijd eenvoudig is nieuwe gebruikers voor de vrijkomende gebouwen te vinden.

Kwantificering integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs	
<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 tot 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Milieuverontreinigingen

Bedrijven moeten voldoen aan steeds strengere milieuwetgeving. Indien schade wordt toegebracht aan het milieu dan zullen zij de kosten voor de reiniging moeten betalen. Is de dader echter niet meer te achterhalen dan kan het zijn dat deze kosten voor rekening van de gemeente komen. De kosten van bijvoorbeeld bodem- of grondwatersanering kunnen hoog oplopen.

Kwantificering milieuverontreinigingen	
<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 50.000 (50% x € 100.000) tot maximaal € 125.000 (50% van € 250.000)

Ontwikkelingen Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

In Drenthe is de RUD per 1 januari 2014 operationeel. De RUD moet de basis op orde brengen zodat er een robuuste en toekomstbestendige organisatie staat die zorg draagt voor het milieu in de Provincie Drenthe. Wij hebben als uitgangspunt gesteld dat de RUD financieel neutraal dan wel voordeliger moet zijn dan de eerdere gemeentelijke opzet. Of aan dit uitgangspunt zal worden voldaan is afhankelijk van de uitvoering en de resultaten van voorgenomen veranderingen en ontwikkelingen.

Kwantificering ontwikkelingen Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	
Kans	klasse 4 (1 keer per 1 à 2 jaar: 70%)
Gevolg	klasse 2 (€ 50.000 - € 100.000)
Kans x gevolg	minimaal € 35.000 (70% x € 50.000) tot maximaal € 70.000 (70% van € 100.000)

Publiek Vervoer

Betreft samenwerking van alle 22 gemeenten van Groningen en Drenthe, de provincies en het OV-bureau Groningen Drenthe op het gebied van onder andere lokaal vervoer en vervoer speciaal toegespitst op doelgroepen, zoals het Wmo- en leerlingenvervoer. De samenwerking moet publiek vervoer in de toekomst betaalbaar houden, duurzamer maken en de service aan de reizigers verder verbeteren.

Kwantificering Publiek Vervoer	
Kans	klasse 4 (1 keer per 1 à 2 jaar: 70%)
Gevolg	klasse 2 (€ 50.000 - € 100.000)
Kans x gevolg	minimaal € 35.000 (70% x € 50.000) tot maximaal € 70.000 (70% van € 100.000)

Sociaal Domein

Bij de WMO, Jeugdwet en Participatiewet is er sprake van een zogenaamde opneemregeling. Het blijft moeilijk te voorspellen hoeveel inwoners in een jaar een beroep gaan doen op deze regelingen. Dit brengt financiële risico's met zich mee. De financiële risico's worden afgedekt met de reserve Sociaal Domein maar leggen wel een structureel beslag op de middelen. De omvang van de risico's met betrekking tot het sociaal domein is per regeling becijferd op minimaal € 90.000 en maximaal € 225.000.

Kwantificering sociaal domein	
Kans	klasse 5 (1 keer per jaar of >: 90%)
Gevolg	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
Kans x gevolg	minimaal € 90.000 (90% x € 100.000) tot maximaal € 225.000 (90% x € 250.000)

Toereikendheid voorzieningen

Er zijn voldoende onderbouwingen van het benodigde voorzieningenniveau aanwezig, desondanks kan vanwege onvoorziene omstandigheden of calamiteiten (zoals storm, waterschade en bodemdaling) het voorkomen dat de voorzieningen op enig moment niet toereikend zijn.

Kwantificering toereikendheid voorzieningen	
Kans	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
Gevolg	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
Kans x gevolg	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Op basis van de notitie "Samen werken voor Drenthe" heeft de Algemene Reserve van de VRD een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen. De VRD heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen. Dit betekent dat de VRD onvoldoende in staat is om mogelijke risico's zelf op te vangen en zal bij het

zich voordoen van de risico's een beroep doen op de bij de gemeente aanwezige weerstandscapaciteit. De VRD heeft de risico's in kaart gebracht. Alle risico's zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor de VRD kunnen hebben. Op geld gewaardeerd betekent dit een totaalbedrag van € 4.895.000. Het benodigd weerstandsvermogen voor Noordenveld is: € 286.642.

Kwantificering Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	
<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 4 (€ 250.000 - € 750.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 125.000 (50% x € 250.000) tot maximaal € 375.000 (50% x € 750.000)

Wegenbeheer en groenbeheersplan

Voor het beheer van de openbare ruimte wordt gewerkt met een systematiek om de jaarlijkse benodigde budgetten in beeld te krijgen. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van beheerplannen en scenario's uit de BOR-systematiek. De onderhoudssituatie van bepaalde wegvakken kan door intensief gebruik en als gevolg van weersomstandigheden sneller achteruitgaan, waardoor versneld onderhoud moet worden uitgevoerd. Indien schade aan personen, voertuigen of gebouwen ontstaat door onvoldoende onderhoud aan infrastructuur kan een schadeclaim ingediend worden door de benadeelde persoon. Daarnaast bestaan de risico's van schadeclaims door takbreuk en achterstallig onderhoud van speeltoestellen.

Kwantificering wegenbeheer en groenbeheersplan	
<i>Kans</i>	klasse 3 (1 keer per 2 à 5 jaar: 50%)
<i>Gevolg</i>	klasse 3 (€ 100.000 - € 250.000)
<i>Kans x gevolg</i>	minimaal € 50.000 (50% x € 100.000) tot maximaal € 125.000 (50% x € 250.000)

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Noordenveld is een gemeente met een grondoppervlakte van ruim 20.000 hectare en 26 (dorps)kernen. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Daarbij gaat het om de volgende kapitaalgoederen:

- infrastructuur, zoals wegen, water, riolering en kunstwerken (denk aan bruggen);
- voorzieningen, zoals plantsoenen en bermen, speel- en sportterreinen, openbare verlichting;
- gebouwen, zoals scholen en monumenten.

Beheer Openbare Ruimte (BOR)

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is vertaald in het Beheer Openbare Ruimte (BOR). Met de BOR kunnen keuzes worden gemaakt in de mate van onderhoud met de daarbij behorende budgetten. Daarnaast geeft de BOR de gemeente Noordenveld de mogelijkheid om te discussiëren over de kwaliteit van de openbare ruimte met zowel het bestuur als de inwoners.

In de BOR wordt voor de verschillende kapitaalgoederen aangegeven: het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Kwaliteitsambities

In de areaalnota 2019 is het onderhoudsniveau voor alle onderdelen van de openbare ruimte op basis gezet. Ook het onderhoudsniveau in de winkelcentragebieden en op de begraafplaatsen is weer naar een basiskwaliteit teruggebracht. Het onderhoudsniveau voor elementenverharding is teruggebracht van basis naar laag.

Totaal	Verzorging	Groen	Meubilair	Verharding asfalt	Verharding elementen
Dorpen en woonwijken	B	B	B	B	L
Centra	B	B	B	B	L
Hoofdinfrastructuur	B	B	B	B	L
Buitengebied	B	B	B	B	L
Bedrijventerrein	B	B	B	B	L
Begraafplaatsen	B	B	B	B	L
Sport- en recreatiegebied	B	B	B	B	L
Accenten	B	B	B	B	L
Totaalindruk	B	B	B	B	L

Kwaliteitsniveaus

In de volgende tabel is een algemene indruk van het behaalde kwaliteitsniveau per structuurelement in 2023 weergegeven. Het totale resultaat van de kwaliteit is een optelling van de schouwrondes die in de loop van het jaar gehouden zijn, inclusief de wegeninspectie. Er wordt 4 maal per jaar op vaste punten geschouwd. Waarvan eenmaal door een extern bureau. De schouwresultaten geven een gemiddeld cijfer van het hele jaar aan. Per seizoen kan de kwaliteit van de onderdelen van verzorging variëren.

Totaal	Verzorging	Groen	Meubilair	Verharding asfalt	Verharding elementen
Dorpen en woonwijken	6,8	6,7	7,9	6	5,3
Centra	6,9	6,8	7,2	8,4	5,7
Hoofdinfrastructuur	7	7,6	7,6	8,3	5
Buitengebied	8	7,4	8	5,9	5,1
Bedrijventerrein	7,5	6,7	8	7,1	4,5
Begraafplaatsen	8	7,3	8	Niet van toepassing	
Sport- en recreatiegebied	6,8	6,7	7,3		
Accenten	6,9	7,2	7,6		
Totaalindruk	6,9	7	7,8	6,2	5,3

Beleidskader

Het beleid van de gemeente Noordenveld voor het onderhoud van kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in:

- Omgevingsvisie Noordenveld;
- Groenvisie Noordenveld;
- Landschapsbeleidsplan Noordenveld;
- Waterplan Noordenveld;
- Bosbeheerplan Norger Esdorpenlandschap Gemeente Noordenveld en Natuurmonumenten;
- GWRP 2022-2026 (Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan);
- Beleidsplan openbare verlichting 2021-2030;
- Speelbeleidsplan;
- IHP (integraal huisvestingsplan);
- VTA-controle voor gemeentelijke bomen (Visual Tree Assessment – boomveiligheid);
- Monumentale bomenlijst Noordenveld;
- Bomenbeleidsplan;
- Gedragscode Flora en fauna;
- Rotonde-adoptieplan;
- Beleidsnota groenadoptie;
- Gebouwenbeheerplan;
- Areaalnota;
- MJOP wegbeheer Noordenveld;
- Noordenveldse Kwaliteitsgids.

Speelbeleidsplan

In 2022 is samen met inwoners een herinrichtingsplan voor het speelveld aan de Akkers/Geerakker in Roden gemaakt. Dit heringerichte speelveld is in 2023 opgeleverd. De gezamenlijke herinrichting van de speelvelden Leemakkers en Smeulerhof Veenhuizen zijn in 2023 aan de hand van participatie voorbereid en worden uitgevoerd in 2024. In Peize zijn de door vandalisme beschadigde delen van de toestellen in het beweegpark vervangen. Daarnaast zijn er aan de hand van de verplichte controles op meerdere locatie herstelwerkzaamheden aan toestellen en valondergronden verricht om de veiligheid te waarborgen.

Bomenbeleidsplan

In het bomenbeleidsplan zijn de kaders voor de inspecties, het onderhoud, de kap, en daarmee de zorgplicht van de gemeentelijke bomen vastgelegd.

De nadere uitwerking van de APV voor de kap van particuliere bomen is in het beleidsplan opgenomen. Particuliere bomen zijn kapvergunningvrij, behalve als ze waardevol zijn (monumentale bomen, bomen op brinken en in laanstructuren, bomen als zijnde erfbeplanting dikker dan 30 centimeter en houtopstanden op recreatieterreinen dikker dan 10 centimeter).

Ook zijn in het beleidsplan de ontwerprichtlijnen voor de aanplant van bomen in de openbare ruimte benoemd. Evenals de bescherming en het behoud van waardevolle bomen voor de leefomgeving zodat het groene karakter van de gemeente behouden blijft.

De bepalingen over bomen en landschapselementen in de vigerende bestemmingsplannen komen veelal niet overeen met de regels van het bomenbeleidsplan en de APV. Dit leidt tot op heden voor onduidelijkheden en onbegrip bij inwoners en ondernemers. In sommige gevallen leidt dit tot illegale kap met extra werkdruk bij de vakdiscipline groen en juridische zaken tot gevolg. In de nu van kracht zijnde omgevingswet moet hier duidelijke afstemming over komen.

Bosbeheerplan Norger Esdorpenlandschap

De gemeente heeft 130 hectare bos en landschapselementen in beheer. In 2020 is een boskartering uitgevoerd die de basis vormt voor het nieuwe bosbeheerplan, die in 2023 is afgerond (vaststelling januari 2024).

Het nieuwe beheerplan (Bosbeheerplan Norger Esdorpenlandschap Gemeente Noordenveld en Natuurmonumenten) is gezamenlijk met Natuurmonumenten opgesteld. Het bosbeheer in één en hetzelfde gebied is hiermee op elkaar afgestemd. Aandachtspunten in het nieuwe bosbeheerplan zijn de klimaatdoelen zoals het verbeteren van de biodiversiteit, differentiatie in soorten en leeftijden, en CO2 opslag. Het recreatief gebruik van onze bossen is gewenst daar waar het gecombineerd kan worden met de aanwezige natuurwaarden.

Landschapsbeheer Drenthe

De gemeente heeft een prestatieafpraak met Landschapsbeheer Drenthe voor het jaarlijkse onderhoud van cultuurhistorisch- en landschappelijk waardevolle gebieden en elementen in onze gemeente zoals grafheuvels, monumentale bomen en heideterreinen. Binnen de prestatieafpraak begeleidt Landschapsbeheer Drenthe diverse vrijwilligersgroepen in onze gemeente, zoals vogelwerkgroepen en fruitboombrigades. De vrijwilligers worden ondersteund met gereedschap (depotbeheer) en cursussen. Voor meer omvangrijkere, specialistische werkzaamheden en/of werkzaamheden waarbij extra veiligheidseisen gelden, waar de vrijwilligers niet aan kunnen voldoen, wordt gebruik gemaakt van aannemers. In 2023 is, zowel met aannemers als vrijwilligers, op verschillende locaties gewerkt.

Waterplan Noordenveld

Het onderhoud van de schouwplichtige gemeentelijke watergangen is een wettelijke verplichting. Het schoonhouden van de overige watergangen is enkel een wettelijke taak als de volksgezondheid in het geding is. De gemeente onderhoud jaarlijks de schouwsloten evenals een groot deel van de reguliere watergangen aan de hand van een onderhoudsbestek.

Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan

Vanuit het GWRP worden projecten uitgevoerd, waarmee gestreefd wordt naar een integraal en duurzaam waterbeheer. Integraal betekent een samenhang tussen de verschillende waterstromen (regenwater, oppervlaktewater, grondwater, drinkwater en afvalwater), waarbij het waterbeheer wordt afgestemd op andere beleidsterreinen. Er wordt gestreefd naar optimale waterkwaliteit en -kwantiteit. In 2022 is het Gemeentelijk Water- en Rioleringsplan 2022 - 2026 vastgesteld. In dit plan heeft water en klimaatadaptatie een prominentere rol dan in het voorgaande plan.

Gebouwenbeheerplan

In 2023 is het Gebouwenbeheerplan 2023-2026 vastgesteld. Voor gebouwenonderhoud zijn in eigen beheer onderhoudsplanningen opgesteld, deze worden jaarlijks geactualiseerd. In 2023 zijn voorbereidingen getroffen om de uitvoering die stagneerde door uitgestelde besluitvorming en vertraging in de levering bij de leveranciers verder in te lopen.

4. Financiering

Inleiding

De financieringsfunctie ondersteunt de uitvoering van de in de begroting opgenomen programma's. De financieringsfunctie omvat de financiering van beleid en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Volgens de ministeriële voorschriften, neergelegd in het BBV, dient de paragraaf financiering minimaal de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille te bevatten.

Volgens de vastgestelde financiële verordening gemeente Noordenveld (ex artikel 212 gemeentewet) dient in de paragraaf financiering verslag te worden gegeven over:

- kasgeldlimiet;
- renterisiconorm;
- liquiditeitsplanning en -positie;
- omvang en samenstelling van het vreemd vermogen;
- omvang en samenstelling van de uitzettingen.

De financieringsparagraaf is, in samenhang met het financieringsstatuut, een belangrijk instrument voor het transparant maken, en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Het treasurystatuut geeft de infrastructuur voor de inrichting van de financieringsfunctie aan (in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten). Ingevolge de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet wordt door het college het treasurystatuut vastgesteld en ter kennisname aan de gemeenteraad gebracht. Er wordt gewerkt binnen het juridische kader van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).

Gemeentefinanciering

De berekening van de kapitaalbehoefte per 1 januari 2023, respectievelijk 31 december 2023 is als volgt:

Berekening kapitaalbehoefte (bedragen x € 1.000)	begin 2023	eind 2023
Reserves en voorzieningen	33.913	39.065
Vaste schuld	58.383	68.608
	92.296	107.673
Totaal geïnvesteerd bedrag	96.089	114.501
Financieringstekort	-3.793	-6.827

Het totaal geïnvesteerd bedrag betreft het totaal van de balansposten vaste activa en bouwgronden in exploitatie. In het onderdeel *Balans en toelichting* worden deze balansposten verder toegelicht.

De toename van het financieringstekort met € 3 miljoen is als volgt tot stand gekomen:

Financieringstekort (bedragen x € 1.000)		
Af:		-3.793
- netto investeringen	26.462	
- aflossing opgenomen geldleningen	3.775	
- toename verstrekte geldleningen	537	
- toename gronden in exploitatie	2.877	
		33.651
Bij:		
- jaarresultaat 2023	2.499	
- afschrijvingen op activa	11.389	
- toename voorzieningen	438	
- toename langlopende geldleningen	14.000	
- ontvangen aflossingen verstrekte geldleningen	75	
		30.617
Financieringstekort einde jaar		-6.827

Kasgeldlimiet

Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5%. De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) was in het verslagjaar (8,5% van het begrotingstotaal van € 93.947.000) € 7.985.000. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een langlopende geldlening worden aangetrokken.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	<i>kwartaal 1</i>	<i>kwartaal 2</i>	<i>kwartaal 3</i>	<i>kwartaal 4</i>
Omvang vlottende korte schuld (A)	4.841	9.071	10.057	1.294
Opgenomen gelden < 1 jaar	967	5.522	7.209	0
Schuld in rekening courant	3.874	3.550	2.848	1.294
Vlottende middelen (B)	250	256	162	192
Totaal netto vlottende schuld (A-B)	4.591	8.815	9.894	1.102
Toegestane kasgeldlimiet	7.985	7.985	7.985	7.985
Ruimte onder de kasgeldlimiet	3.394	-830	-1.909	6.883
Begrotingstotaal 2023 (C)	93.947	93.947	93.947	93.947
Percentageregeling (D)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet (C x D)	7.985	7.985	7.985	7.985

In het verslagjaar is de kasgeldlimiet niet structureel overschreden. In het financieringstekort is voorzien door kasgeldleningen aan te trekken met een kortere looptijd. Dit is voordelig, omdat de korte rente over het algemeen lager is dan de lange rente.

Rente(ontwikkeling)

In het verslagjaar heeft geen renteherziening van een bestaande vaste geldlening plaatsgevonden. De gemeente Noordenveld heeft per einde van 2023 13 langlopende leningen. De rentepercentages van deze leningen liggen tussen de 0,198% en 4,89%. Het gewogen gemiddelde rentepercentage (per 1-1) bedraagt 2,73%. De geldleningen met een hoger rentepercentage betreffen leningen die niet boetevrij vervroegd kunnen worden afgelost. In het verslagjaar is de kapitaalmarktrente (lineaire vaste geldleningen met rentevaste periode van 30 jaar) gestegen tot 2,93%.

Om een goed inzicht te geven in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening in 2023 is het volgende renteschema opgenomen.

Renteschema (bedragen x € 1.000)		
a.	Externe rentelasten over de lange en korte financiering	1.761
b.	Externe rentebaten (idem) -/-	88
Saldo rentelasten en rentebaten		1.672
c.	Rente grondexploitatie -/-	60
Saldo door te rekenen externe rente		1.612
d1.	Rente over eigen vermogen +/-	61
d2.	Rente over voorzieningen +/-	0
Aan taakvelden toe te rekenen rente		1.673
e.	Werkelijk aan taakvelden toegerekende (omslag)rente -/-	1.537
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury		135

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld

De rente van vaste geldleningen vormt een kostenpost voor gemeenten. Bij de gemeente Noordenveld bedraagt de rentelast op de langlopende leningen in 2023 € 1.596.000. Om forse schommelingen in de exploitatielasten te voorkomen is de zogenaamde renterisiconorm ingevoerd. Volgens de wettelijke regeling mogen de vaste geldleningen voor herfinanciering samen met de leningen waarop renteherziening plaatsvindt in enig jaar niet meer bedragen dan 20% van het begrotingsvolume. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld (bedragen x € 1.000)	
<i>Renterisico op vaste schuld</i>	
1. Renteherziening	0
2. Aflossingen	3.775
3. Renterisico	3.775
4. Renterisiconorm	18.789
5. Ruimte onder renterisiconorm	15.015
4a. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
4b. Begrotingstotaal	93.947
4. Renterisiconorm	18.789

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat in 2023 de renterisiconorm niet is overschreden.

Liquiditeitspositie

De gemeente beschikt over een aantal bankrekeningen. Bij tegoeden of schulden in rekening-courant worden de overtollige middelen belegd of worden de tekorten met kasgeldleningen gefinancierd.

De liquiditeitspositie is als volgt:

Liquiditeitspositie (bedragen x € 1.000)	begin 2023	eind 2023
<i>Tegoeden</i>		
Kassaldi	37	40
Rabobank	9	40
BNG (OSG)	64	0
BNG (Belastingen)	1.029	25
BNG (Debiteuren SOZA)	65	53
BNG	0	0
Totaal tegoeden	1.204	157
<i>Verschuldigd</i>		
BNG	8.065	6.351
Totaal verschuldigd	8.065	6.351

Ten opzichte van 2022 is de liquiditeitspositie per 31 december 2023 met € 3,8 miljoen afgenomen. Het financieringstekort is in 2023 voornamelijk door middel van geldleningen met een korte looptijd gefinancierd.

Omvang en samenstelling vreemd vermogen

De activa worden gefinancierd met eigen en vreemd vermogen. Tot het eigen vermogen behoren de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Bij het vreemd vermogen wordt onderscheid gemaakt tussen lang vreemd vermogen (voorzieningen en de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar) en het kort vreemd vermogen. Het onderscheid wordt bepaald door de rente typische looptijd. Bij kort vreemd vermogen is deze tot één jaar.

Het verloop in 2023 ziet er als volgt uit:

Omvang en samenstelling vreemd vermogen (bedragen x € 1.000)	begin 2023	eind 2023
<i>Lang vreemd vermogen</i>		
Voorzieningen	6.556	6.777
Vaste schulden		
- geldleningen	58.383	68.608
	58.383	68.608
Totaal	64.939	75.385
<i>Kort vreemd vermogen</i>		
Banksaldi	8.065	6.351
Overige schulden	7.269	5.201
Totaal	15.334	11.552

Omvang en samenstelling van de uitzettingen

Het beleid van de gemeente Noordenveld is om de tijdelijke overtollige middelen risicomijdend uit te zetten. Overtollige middelen kunnen op een deposito worden gestort bij een kredietinstelling die voldoet aan de voorwaarden die in het treasury statuut zijn gesteld. Daarnaast heeft de gemeente Noordenveld diverse uitzettingen/beleggingen uit hoofde van haar publieke taak. Het betreffen aandelen en achtergestelde leningen. Zie verder de toelichting op de balans.

5. Bedrijfsvoering

Inleiding

Bedrijfsvoering is verantwoordelijk voor het creëren van de juiste randvoorwaarden om de ambities van onze gemeente te realiseren. Dagelijks draagt deze functie zorg voor het goed en betrouwbaar (laten) uitvoeren van de bedrijfsvoeringsprocessen. Daarnaast is de afdeling bezig met het inzetten op vernieuwing. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan een toekomstbestendige gemeente die de dienstverlening aan de inwoners op de eerste plaats heeft staan. De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en vormt een terugblik op de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering.

Communicatie

2023 was in veel opzichten een jaar waarin veel gebeurde. Inwoners van Noordenveld gingen twee keer naar de stembus. In maart brachten ze hun stem uit voor de Provinciale Staten en waterschappen; in november voor de Tweede Kamer. Ontwikkelingen in het sociaal domein, woningbouw, de bouw van het nieuwe Grondstoffencentrum voor inwoners, de opvang van vluchtelingen in de gemeente en het verduurzamen van de Noordenveldse samenleving waren andere thema's die onze inwoners raakten.

Als organisatie hebben we inwoners zo goed als mogelijk op de hoogte gesteld van veranderingen die hen treffen. We deden dat via onze diverse digitale en analoge communicatiekanalen. Een aantal van die kanalen is in 2023 vernieuwd. Zo heeft de gemeentepagina in De Krant een geheel nieuw en eigentijds uiterlijk gekregen. De nieuwe gemeentepagina moet voor meer leesgemak zorgen en is bovendien volledig aangepast op de vernieuwde huisstijl. In 2023 was er meer aandacht voor participatie – steeds vaker bieden we onze inwoners de mogelijkheid om met ons mee te denken en om te reageren op plannen.

Financiën

In 2023 is een begin gemaakt met het verbeteren van de processen van de financiële administratie. Factuurherkenning is geïmplementeerd.

In Lias zijn een aantal aanpassingen gedaan om de gebruiksvriendelijkheid te verhogen. Daarnaast is gedurende het jaar het proces rondom de verschillende P&C producten telkens iets aangepast om de kwaliteit van de documenten te verbeteren.

Ter voorbereiding op de implementatie van de rechtmatigheidsverantwoording in 2023 is de capaciteit op AO/IC uitgebreid. Hiermee is extra ondersteuning om borging van de rechtmatigheidsverantwoording te realiseren. Daarnaast zijn de beschreven processen aangepast wanneer uit de interne controle bleek dat er wijzigingen waren zodat deze up-to-date zijn.

Informatisering en automatisering

Wat betreft informatisering en automatisering is in 2023 gefocust op drie speerpunten, nl 1) Informatieveiligheid & compliance, 2) toename van beheersbaarheid en 3) gebruikersvriendelijkheid. Hieronder worden een aantal majeure trajecten geschetst die in dit kader zijn opgepakt.

Microsoft 365 is verder geïmplementeerd vanuit het oogpunt van beheersbaarheid en informatieveiligheid. De ambitie om in 2023 (bijna) alle ICT in de cloud te plaatsen of als Software-as-a-Service af te nemen is ten dele geslaagd. Er is in beperkte mate nog eigen hardware in gebruik.

In 2023 is er intern een nulmeting gedaan en is er door de Rekenkamer onderzoek gedaan naar de informatieveiligheid. Daarnaast is er een zogenoemde penetratietest uitgevoerd. De bevindingen uit deze onderzoeken zijn vertaald naar een actieplan. Er is direct geacteerd op de risico's met een grote impact en grote kans van optreden, deze zijn in 2023 (vergaand) opgelost. De acties op de overige risico's zijn gestart of gepland en in een aantal gevallen al afgerond.

Het project DSP (Document Structuur Plan) is gestart om alle bedrijfsprocessen binnen onze organisatie en waar ICT een rol in speelt in beeld te hebben en te houden. Het overzicht wat hieruit ontstaat draagt bij aan de beheersbaarheid en de informatieveiligheid. Daarnaast is het een instrument om blijvend zicht te hebben op de informatiesystemen in de organisatie.

Om beter aan te sluiten bij de behoefte van de eindgebruiker zijn enkele systemen (bv zaakstelsel) en werkprocessen geëvalueerd en aanpassingen gedaan. Daarnaast is het aanbod van (opfris) trainingen en workshops verruimd.

De vernieuwde archiefwet stelt andere eisen aan de bewaartermijnen en de vernietiging van documenten. In 2023 zijn werkprocessen en systemen hierop aangepast en is ook een deel van het fysieke archief hierop aangepast.

De voorbereidingen zijn getroffen voor de inrichting van een scanstraat ten behoeve van de digitalisering van de fysieke post. Dit draagt bij aan een goede implementatie van de Wet Open Overheid, maakt het proces minder foutgevoelig en geeft efficiencywinst bij de DIV-medewerkers.

Ter voorbereiding op de start van de Omgevingswet is de applicatie Leef geïmplementeerd, waarbij deze ook is ingericht op de aangepaste werkprocessen. Daarnaast is ook de ICT op de nieuwe gemeentewerf ingeregeld, denk bijvoorbeeld aan de werkplekken en het goed kunnen gebruiken van de weegbrug.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 heeft de Wet open overheid (Woo) de Wob vervangen. Een belangrijk aspect van de implementatie van de Woo betreft de openbaarmaking, zowel op basis van Woo-verzoeken (reactief) als ook ten aanzien van actieve openbaarmaking die nieuw is onder de Woo.

Om de uitvoering van de Wet open overheid handen en voeten te geven, is een project Woo gestart om binnen de organisatie een basisproces in te richten. Dit in nauwe relatie met het project DSP. De implementatie van de Woo brengt zowel technische, organisatorische en gedragsveranderingen met zich mee en is een traject van jaren.

In 2023 is de interne procedure voor afhandeling van Woo-verzoeken geïmplementeerd.

Ten behoeve van de uitvoering van Woo-verzoeken is een tool aangeschaft en geïmplementeerd waarmee informatie geautomatiseerd geanonimiseerd wordt.

In 2023 heeft de gemeente 58 geregistreerde Woo-verzoeken ontvangen.

Informatiebeveiliging en privacybescherming

In het derde kwartaal van 2023 is door de Functionaris Gegevensbescherming (FG) van de gemeente Noordenveld een objectieve controle uitgevoerd op de volwassenheid die gemeente Noordenveld heeft ten aanzien van privacy over de periode 2022 - medio 2023. Het jaarverslag beoogt verantwoording af te leggen van de taak van de FG zoals die is vastgelegd in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG; art 39) en een beeld te geven over waar de gemeente Noordenveld staat als het gaat om het verwerken van persoonsgegevens in relatie tot de AVG.

Op hoofdlijnen stelt de Functionaris Gegevensbescherming (FG) dat op beleidsniveau privacy-beleid in 2022 is vastgesteld. Op procesniveau moeten er stappen worden gezet, het verwerkingsregister is wordt geactualiseerd. Dan kan er, waar nodig een Data Privacy Impact Assessment (DPIA) worden ingezet. De FG heeft daarnaast vastgesteld dat de gemeente nog geen volledig beeld heeft van alle samenwerkingsverbanden en leveranciers, waarmee verwerkersovereenkomsten en-/of convenanten zijn afgesloten. Ook is gebleken dat de processen rondom het uitoefenen van de 'rechten van betrokkenen' (het recht op informatie, inzage, etc.) nog uitgewerkt en beschreven dient te worden.

Informatiebeveiliging heeft een bredere scope dan de bescherming van enkel persoonsgegevens. Informatiebeveiliging draait om de bescherming van alle gevoelige informatie tegen aantasting van integriteit, vertrouwelijkheid en beschikbaarheid. De bescherming van persoonsgegevens (Gegevensbescherming) maakt daarmee onderdeel uit van informatiebeveiliging. Binnen onze bedrijfsvoering heeft informatiebeveiliging vanuit de aspecten beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid, fraude, privacybescherming en daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit.

Inkoop

In de tweede helft van 2023 is onderzocht of de invoering van contractbeheer haalbaar is. De eerste stap is het centraal vastleggen van de contracten.

Personeel en organisatie

Aantrekkelijk werkgeverschap

In 2023 is een project gestart in het kader van aantrekkelijk werkgeverschap; hoe blijven we aantrekkelijk voor onze medewerkers en zijn we interessant voor potentiële nieuwe collega's. Het project richt zich op arbeidsmarktcommunicatie en het verbeteren van secundaire arbeidsvoorwaarden, en ook op het zichtbaarder maken van alle mooie dingen die we doen en onze kracht behouden en benadrukken. In 2023 is een recruiter aangenomen, waarmee het werving & selectieproces meer aandacht krijgt en we de nieuwe medewerkers vinden die we nodig hebben. Daarnaast is er een start gemaakt met een onboardingstraject voor alle nieuwe collega's.

Cultuur & Leiderschap

In 2023 is een leiderschapsprogramma doorlopen onder begeleiding van een extern bureau. Het traject heeft een aantal belangrijke zaken opgeleverd, zoals een meer gemeenschappelijk 'lonkend perspectief' van leidinggevend, explicitering van de grootste opgaven en een besturingsfilosofie. Verder is een begin gemaakt met het expliciteren van (leidinggevende) rollen en waarden.

Ook zijn er in het kader van de strategische personeelsplanning teambijeenkomsten georganiseerd, waarbij medewerkers input konden geven op de ontwikkelingen die zij op Noordenveld af zien komen en de impact daarvan op hun werk en de benodigde kennis en vaardigheden.

Aanpak verzuim en verzuimpreventie

Eind 2023 is een plan van aanpak vitaliteit opgesteld waarbij we streven naar een verhoging van de inzetbaarheid van medewerkers door te investeren in vitaliteit en gezondheid(preventie). Daarnaast verbeteren we de aanpak van verzuim door kennis en vaardigheden te vergroten, de sturing te versterken en meer te investeren in interventies en verzuimbegeleiding. Ook is besloten om een uitgebreidere arbodienstverlening af te nemen.

Risico inventarisatie en evaluatie (RI&E)

Van de RI&E welke in januari 2022 is uitgevoerd hebben we vorig jaar 44 knelpunten opgelost en aan 28 knelpunten wordt nog gewerkt. Verder is er een RI&E uitgevoerd voor sportcentrum de Hullen.

Arbobeleid

Het Arbobeleidsplan is eind 2023 geëvalueerd en geactualiseerd. Er is een concept Vaccinatiebeleid opgesteld. Het beleid voor persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) ligt ter instemming bij de Ondernemingsraad evenals de procedures voor werken in besloten ruimten, alleen werken en accidenteel bloedcontact.

Digitalisering van P-processen

In 2023 is de optimalisering van het personeelssysteem aanbesteed en is een start gemaakt met het digitaliseren van verschillende personeelsprocessen, zo is het declaratieproces gedigitaliseerd en is een start gemaakt met het digitaliseren van de formatie & bezetting module en het proces rondom de verlofaanvragen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 20 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 100.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

Bevindingen

De gemeente heeft een tolerantiegrens van € 3,3 miljoen voor onrechtmatigheid. Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Het college constateert een onrechtmatigheid van € 5 miljoen. De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium

Binnen het begrotingscriterium onderscheiden wij drie onderdelen:

1. Overschrijding van de lasten binnen de programma's en investeringsbudgetten;
2. Ongeautoriseerde reservemutaties;
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld.

De overschrijdingen binnen onderdeel 1 bedragen in totaal € 4,8 miljoen, maar passen allemaal binnen het beleid. Deze tellen daarom niet mee bij het bepalen van de onrechtmatigheid binnen de gestelde grens van €3,3 miljoen. Voor onderdeel 2 geldt dat zich in de jaarrekening geen ongeautoriseerde reservemutaties hebben voorgedaan. Onderdeel 3 levert een formele onrechtmatigheid van € 2,2 miljoen. De oorzaak is dat na het vaststellen van onze financiële verordening de commissie BBV het begrip tijdigheid heeft opgenomen. Dit betekent dat het begrip tijdigheid geen kaders heeft in de verordening en daardoor betreft het een formele onrechtmatigheid zonder financiële gevolgen. Dit verklaart de hoogte van de formele onrechtmatigheid, de uiteenzetting is opgenomen in deze paragraaf. In onze financiële verordening heeft het begrip tijdigheid nog geen kaders. Het college is voornemens in 2024 de financiële verordening hierop aan te passen.

Voorwaardencriterium

De gemeente heeft een tolerantiegrens van €3,3 miljoen voor onrechtmatigheid. In het inkoop- en aanbestedingsproces zijn er onrechtmatigheden geconstateerd, in totaal is er € 2,8 miljoen onrechtmatig. Dit is onder andere opgebouwd uit:

- € 2,1 miljoen opvang Oekraïners niet aanbesteed;
- € 298.000 inhuur medewerkers, boven de Europese aanbestedingsdrempel;
- € 138.000 inkoop expertise boven de Europese aanbestedingsdrempel.

De onrechtmatigheid als gevolg van het niet aanbesteden van de opvang van Oekraïners werkt door als een fout in de SiSa-verantwoording. Het gaat daarbij om de specifieke uitkering Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (A16). Deze specifieke uitkering bestaat uit een uitkering van een normbedrag voor de opvang per Oekraïner en een extra toelage voor de hogere werkelijke bestedingen. De onrechtmatigheid ziet toe op het gedeelte van de uitkering dat wij (aanvullend) krijgen op basis van de werkelijke bestedingen, voor het gedeelte dat wij de uitkering krijgen op basis van het normbedrag is de rechtmatigheid van de werkelijke uitgaven niet relevant. Daarom merken wij een bedrag van € 179.000 in de SiSa-bijlage aan als onrechtmatig. Dit bedrag is wel besteed aan de regeling, maar niet rechtmatig aanbesteed.

Misbruik en Oneigenlijk gebruik

Wij hebben geen onrechtmatigheden geconstateerd.

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële

rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Frauderisico

Het college van de gemeente Noordenveld is zich bewust van het inherente risico van fraude dat zij, zowel intern als extern, loopt bij het uitvoeren van de gemeentelijke activiteiten. Het college heeft in 2023 een frauderisicoanalyse laten uitvoeren. Uit dit onderzoek blijkt de gemeente Noordenveld op geen enkel onderdeel in haar bedrijfsvoering sprake is van een hoger dan normaal risico op non-compliance.

Het college heeft door middel van de beleidsnota fraude, het fraudebeleid 2023 vastgesteld. De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) publiceerde onlangs twee brochures met aanbevelingen voor bestuurders en toezichthouders van organisaties voor het toepassen van preventie maatregelen en detectie van fraude. Hoewel de aanbevelingen zijn gericht op het voorkomen en detecteren van fraude én corruptie in al haar verschijningsvormen, zijn de aanbevelingen ook breder toepasbaar in het kader van naleving van wet- en regelgeving en het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag.

Aan de hand van deze twee publicaties is het fraudebeleid van de gemeente Noordenveld tot stand gekomen. Deze beleidsnota fraude kent de volgende doelstellingen:

- Het ontwikkelen van bewustwording bij management en medewerkers;
- Het verstrekken van praktische handvatten voor het opzetten, uitvoeren en controleren van processen met betrekking tot fraude, corruptie en misbruik & oneigenlijk gebruik;
- Inzicht bieden in de gemeente brede analyse van de frauderisico's en beheersmaatregelen;
- Het definiëren van duidelijke procedures voor de te nemen stappen bij (het vermoeden van) fraude inclusief de taken en verantwoordelijkheden van iedereen in dat proces.

Externe partijen moeten er op kunnen vertrouwen dat gemeente Noordenveld en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. Daarom heeft gemeente Noordenveld een gedragscode opgesteld. Het belang van de gedragscode en de naleving wordt periodiek benadrukt en is een gespreksonderwerp tussen leidinggevende en medewerker. Er is een externe vertrouwenspersoon, een integriteitsfunctionaris en een meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld. Hiervoor is in 2023 expliciet aandacht aan besteed in de organisatie.

Onze (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken, afwickelen en toegang heeft tot activa.

Ondanks het toepassen van beheersingsmaatregelen bestaat er restrisico dat management of directie maatregelen doorbreken en/of het risico van samenspanning van medewerkers. Transparante besluitvorming, governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersonen - om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne én externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen moeten deze er toe bijdragen dat overrides of controls wordt gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, in de vorm van ransomware-aanvallen (gijzelsoftware) en datalekken. Gezien de activiteiten van gemeente

Noordenveld heeft informatiebeveiliging vanuit de aspecten beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid, fraude, privacybescherming en daarmee samenhangende reputatie een hoge prioriteit. In 2023 is in het kader het toezicht en naleving van informatiebeveiliging en de risicobeheersing daarvan een Chief Information Security Officer (CISO) aangesteld. De CISO heeft een nulmeting op informatiebeveiliging uitgevoerd en aanbevelingen voor organisatorische en technische beheersmaatregelen opgesteld. Verbeterpunten uit de nulmeting worden in 2024 gebruikt voor verdere aanscherping van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze de aandacht krijgen bij de gemeente Noordenveld.

6. Verbonden partijen

Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (gebaseerd op artikel 186 van de Gemeentewet) is in artikel 9, lid 2 onder f bepaald dat in de begroting een afzonderlijke paragraaf gewijd wordt aan de verbonden partijen. Een verbonden partij is een partij waarin de gemeente samen met derde partijen, ter uitvoering van een bepaalde publieke taak zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. De gemeente kan bestuurlijk en financiële belangen hebben in verschillende verbonden partijen. Dit kunnen zijn gemeenschappelijke regelingen (GR), stichtingen, verenigingen en vennootschappen. Uitgangspunt is dat deze partijen beleid uitvoeren voor de gemeente. De gemeente blijft beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen.

Hieronder wordt een opsomming gegeven van alle verbonden partijen en hoe wij daaraan deelnemen. Waar mogelijk is de visie opgenomen op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen zoals deze zijn opgenomen in de begroting en worden de beleidsvoornemens over de verbonden partijen vermeld. Daarnaast wordt kort weergegeven wanneer er bijzondere ontwikkelingen zijn.

De visie

Verbonden partijen zijn of worden ingesteld ter uitvoering van een bepaalde activiteit, waarbij de redenen van instelling gelegen zijn in doelmatigheid, doeltreffendheid en/of bestuurlijke krachtenbundeling. De kern hierbij is dat gebruik wordt gemaakt van verbonden partijen wanneer dat een meerwaarde heeft voor het bereiken van politieke doelstellingen. De door de VDG opgestelde nota verbonden partijen bevat een aantal aanbevelingen. De kern van de aanbevelingen is dat de rollen moeten worden verhelderd en dat het contact tussen de GR en de gemeente die eraan deelneemt wordt geïntensiveerd. Dat geldt zowel voor de raad, het college en de ambtelijke organisatie. Daarbij is het uitgangspunt dat de gezamenlijke gemeenten een veel helderder taakformulering voor de GR aangeven, zodat geen situatie ontstaat dat bij GR's in feite de regeling haar eigen agenda bepaalt.

Verbonden partijen: een opsomming

Hieronder is weergegeven welke typen verbonden partijen worden onderscheiden en aan welke vormen de gemeente deelneemt:

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenteraad of colleges van burgemeester en wethouders van twee of meer gemeenten kunnen een gemeenschappelijke regeling treffen ter behartiging van één of meer belangen van de gemeente. De gemeente neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- Veiligheidsregio Drenthe (VRD);
- Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe;
- Recreatieschap Drenthe;
- Gemeenschappelijke regeling inzake aanleg, instandhouding, beheer en onderhoud van systemen voor de individuele behandeling van afvalwater (IBA's);
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Drenthe;
- Publiek Vervoer Groningen-Drenthe;

- Noordmidden-Drentse (NMD) samenwerking.

Deelnemingen

Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang is de gemeente geheel of gedeeltelijk in het bezit van de aandelen van een aantal vennootschappen. De gemeente beschikt over aandelen in de volgende bedrijven:

- Enexis NV;
- NV Waterleiding Maatschappij Drenthe;
- NV Bank Nederlandse Gemeenten.

Stichtingen en verenigingen

Het college kan, de raad gehoord hebbende, besluiten deel te nemen in een stichting of vereniging. De gemeente neemt op dit moment niet deel in een stichting of vereniging.

PPS-constructies

Een publiek-private samenwerking (PPS) is een middel om bepaalde doelen te realiseren. De samenwerking met marktpartijen moet een meerwaarde opleveren. Meerwaarde in de vorm van het benutten van kennis en expertise van andere partijen en het spreiden van risico's kan leiden tot efficiëntere uitvoering van plannen en projecten. De gemeente neemt op dit moment niet deel in PPS-constructies.

Verbonden partijen: een nadere toelichting/bijzondere ontwikkelingen

Hierna wordt aangegeven welke doelstelling met de betreffende verbonden partij wordt nagestreefd. In het kader van het vermelden van beleidsvoornemens wordt aangegeven welke bijzondere ontwikkelingen zich voordoen. De opgenomen bedragen zijn afgerond naar een veelvoud van € 1.000.

1. Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Doel: de gemeente Noordenveld maakt deel uit van de gemeenschappelijke regeling (GR) Veiligheidsregio Drenthe (VRD). Deze GR is een wettelijke verplichting op basis van de Wet veiligheidsregio's. De 12 Drentse gemeenten financieren gezamenlijk voor een groot deel de veiligheidsregio Drenthe. Naast de 12 Drentse gemeentelijke bijdragen wordt de VRD voor een (klein) deel gefinancierd vanuit een Brede Doeluitkering (BDUR) van het Rijk. De VRD behartigt de belangen van de Drentse gemeenten op het terrein van brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening in de regio. Daarnaast heeft de VRD de zorg voor een adequate samenwerking met de gemeenschappelijke meldkamer Noord Nederland. Ook is de VRD verantwoordelijk voor de gecoördineerde en multidisciplinaire voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Vestigingsplaats: Assen.

Betrokken: alle 12 Drentse gemeenten.

Bestuurlijk belang/bevoegdheid: het bestuur van de VRD is verantwoordelijk voor de brandweezorg en rampen- en crisisbeheersing in Drenthe. Het algemeen bestuur bestaat uit alle Drentse burgemeesters. Een afvaardiging vanuit het algemeen bestuur vormt het dagelijks bestuur. Het veiligheidsbestuur wordt geadviseerd door het Directieoverleg Veiligheid. Hierin zitten de verantwoordelijke managers van de politie, Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en regionale brandweer, onder voorzitterschap van de coördinerende gemeentesecretaris (Emmen).

Financieel belang: De gemeentelijke bijdrage is gekoppeld aan de component die de gemeente via het gemeentefonds ontvangt voor brandweezorg (OOV-nieuw). De huidige rijksbijdrage uit het gemeentefonds wordt gezien als een weerspiegeling van de daadwerkelijke kosten van gemeenten voor de brandweer en rampenbestrijding. Concreet betekent dit dat elke gemeente een gelijk aandeel aan inkomsten uit het gemeentefonds jaarlijks afdraagt aan de VRD. De bijdrage van de gemeente Noordenveld aan de VRD bedroeg in 2023 € 1.728.810

- Resultaat 2023: positief: € 728.951;
- Eigen vermogen 31-12-2023: € 2.453.174
- Vreemd vermogen 31-12-2023: € 26.326.032

Risico's:

Voor het berekenen van de weerstandscapaciteit wordt alleen de Algemene Reserve meegenomen. De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate de VRD in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. Op basis van de notitie "Samen werken voor Drenthe" heeft de Algemene Reserve van de VRD een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen. De VRD heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen. Dit betekent dat de VRD onvoldoende in staat is om mogelijke risico's zelf op te vangen en zal bij het zich voordoen van de risico's een beroep doen op de bij de gemeente aanwezige weerstandscapaciteit.

De VRD heeft de risico's in kaart gebracht. Alle risico's zijn gewogen naar de kans dat ze zich kunnen voordoen en de financiële impact die ze voor de VRD kunnen hebben.

Op geld gewaardeerd betekent dit een totaalbedrag van € 4.895.000.

Het benodigd weerstandsvermogen voor Noordenveld is: € 286.642. Dit bedrag wordt meegenomen in de risicoparagraaf.

Ontwikkelingen: De VRD heeft zich afgelopen jaar wendbaar ingezet. Zo hebben ze bijvoorbeeld ondersteund bij de inzet voor de Fremantle Highway en de regionale voorbereidingsteams Droogte, en hebben ze daarnaast ondersteund bij een aantal grote GRIP incidenten. De VRD is gestart met het project Actualisering Bevolkingszorg. Hierin wordt gekeken of de bestaande organisatie van Bevolkingszorg in Drenthe nog past bij de huidige tijd. De adviezen vanuit het landelijke advies worden hierin meegenomen. Het project loopt door in 2024. De VRD heeft met het opleiden, trainen en oefenen van de crisisorganisaties de focus gelegd op de thema's vitale infrastructuur, natuurbrand en samenwerking met externe partners. Komend jaar richt de VRD zich onder andere op Klimaatadaptatie, duurzaamheid en energietransitie; Data en informatie als essentiële schakels; Veranderend vakmanschap en arbeidsmarktontwikkelingen.

2. Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Drenthe

Doel: Binnen het programma Samen Doen valt GGD Drenthe onder de Openbare gezondheidszorg. De GGD is voor de 12 Drentse gemeenten de uitvoeringsorganisatie voor de publieke gezondheid. Zij voert de taken uit zoals vastgelegd in de Wet Publieke Gezondheid (WPG). Daarnaast adviseert en ondersteunt zij de gemeenten bij het maken en uitvoeren van het lokale gezondheidsbeleid. Dit alles wordt bekostigd door een jaarlijkse bijdrage van de deelnemers.

Vestigingsplaats: Assen.

Betrokken: De 12 Drentse gemeenten.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Een collegelid is lid van het algemeen bestuur.

Financieel belang: Jaarlijkse bijdrage voor de uitvoering van het wettelijk vastgelegde basispakket, op basis van een vastgestelde begroting. De bijdrage van de gemeente Noordenveld aan de GGD bedraagt voor 2023 € 1.311.871 en komt overeen met de begroting 2023 van de GGD.

- Resultaat 2023: € 1.951.000
- Eigen vermogen 31-12-2023 € 3.931.000
- Vreemd vermogen 31-12-2023: € 8.085.000

Risico's: In 2021 heeft de werkgroep GRIP op GR-en, de notitie 'Samen werken voor Drenthe' opgesteld. In de notitie, die vanaf 2022 van toepassing is voor de gemeenschappelijke regelingen zijn de volgende afspraken gemaakt:

1. Weerstandscapaciteit is aanwezig bij de deelnemers en in beperkte mate bij de gemeenschappelijke regeling;
2. Het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regelingen vermeldt in de begroting het verschil tussen benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen in totaal en naar rato voor de afzonderlijke deelnemers;
3. Een algemene reserve is toegestaan om ontwikkelingen in het loon- en prijspeil af te dekken, met een maximale omvang van 2,5% van de lasten van het betreffende jaar;
4. Als de verwachting is dat de ontwikkelingen in het loon- en prijspeil boven de maximale omvang van 2,5% uitkomt, is afwijken van de richtlijn van 2,5% mogelijk;
5. Het bedrag boven het vastgestelde maximum van de algemene reserve, vloeit naar rato van de deelnemersbijdrage terug naar de deelnemers.

De GGD Drenthe heeft deze afspraken in zijn geheel overgenomen en uitgevoerd.

Voor het berekenen van de weerstandscapaciteit mag op basis van de richtlijnen van het Gemeenschappelijk financieel Toezichtkader (GTK) alleen de Algemene Reserve worden meegenomen.

De weerstandscapaciteit geeft aan in welke mate GGD Drenthe in staat is de risico's in financiële zin op te vangen. Op basis van de notitie 'Samen werken voor Drenthe' heeft de Algemene Reserve van de GGD Drenthe een bestemming gekregen en kan deze alleen worden ingezet voor het opvangen van loon- en prijsontwikkelingen. GGD Drenthe heeft daardoor zelf geen beschikbaar weerstandsvermogen.

Ontwikkelingen:

In 2023 heeft de GGD Drenthe verder gewerkt aan de uitvoering van de geformuleerde speerpunten voor de bestuursperiode 2022 - 2026 in het kader van de nieuwe visie en strategische agenda van GGD Drenthe. Deze speerpunten zijn versterking van de publieke gezondheid, preventie en gezondheidsbevordering, bescherming tegen infectieziekten, transformatie van de jeugdgezondheidszorg, implementatie 'geweld hoort nergens thuis', datagestuurd werken en veiligheid van informatievoorziening en privacy.

Governance Zorg en Veiligheid

Aan de besturen van de GGD en VRD is gevraagd een advies uit te brengen ten aanzien van een meer eenduidige governancestructuur op het gebied van zorg en veiligheid. Aanleiding tot de opdracht was de constatering dat de huidige governance op het domein van zorg en veiligheid diffuus en versnipperd is. Deze is verspreid over diverse bestuurlijke tafels waarin integrale besluitvorming over inhoud en financiën vaak niet goed mogelijk is. Eind 2023 is er een advies over een meer integrale governancestructuur ter besluitvorming voorgelegd aan de algemeen besturen van GGD en VRD. Beide besturen hebben ingestemd met de in het advies geschetste hoofdlijnen van de nieuwe governancestructuur. Dit zal in 2024 nader worden uitgewerkt in een plan van

aanpak. Dit zal leiden tot een ingrijpende wijziging van de gemeenschappelijke regeling van de GGD Drenthe dat naar verwachting de komende jaren zijn beslag zal krijgen.

3. Recreatieschap Drenthe

Doel: Behartiging van de belangen van recreatie en toerisme van de deelnemende gemeenten.
Vestigingsplaats: Dwingeloo.

Betrokken: Alle 12 Drentse gemeenten en de gemeente Ooststellingwerf.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Een collegelid is lid van het dagelijks bestuur.

Financieel belang: Jaarlijkse bijdrage op basis van de begroting 2023. De bijdrage van de gemeente Noordenveld aan het Recreatieschap bedraagt voor 2023 € 85.082 en komt overeen met de begroting 2023 van het Recreatieschap en de begrotingswijziging lopende het jaar 2023

- Resultaat 2023: € 0;
- Eigen vermogen 31-12-2023: € 1.175.580
- Vreemd vermogen 31-12-2023: € 1.045.658

Risico's: Niet van toepassing.

Ontwikkelingen: Het Recreatieschap zet met haar kennis en kunde én met het stimuleringsfonds alle zeilen bij voor de gemeenten om de sector zo goed mogelijk te ondersteunen. Samen moeten we ervoor zorgen dat toerisme zijn positie als bron van banen, stabiele inkomens en bescherming van ons cultureel en natuurlijk erfgoed terugkrijgt. Recreatie en toerisme is én blijft belangrijk voor de brede welvaart van Drenthe en Ooststellingwerf. De focus ligt op het vertalen van de landelijke visie (omgezet naar de regionale visie), in de nieuwe werkelijkheid. naar acties voor en door Drenthe en Ooststellingwerf, passend bij het DNA van Drenthe. Het Recreatieschap de volgende kansen c.q. opdrachten voor zich in 2023.

1. aanleg wandelnetwerken
2. doorontwikkeling wandelaanbod
3. beleid ontwikkelen t.a.v. de nieuwe fiets recreant
4. versterken kwaliteit sector
5. stimuleren en ontwikkelen initiatieven ter bevordering duurzaam toerisme
6. ontwikkeling nieuwe projecten ter ondersteuning van de sector
7. samen met de sector en andere overheden werken aan de uitvoering van perspectief Drenthe
8. vertalen (big)data naar werkbaar informatie voor gemeenten en sector
9. vergroten toegankelijkheid/barrièrevrij aanbod (zowel fysiek als digitaal)
10. betrokkenheid en kennis recreatie bij eigen inwoners

4. Gemeenschappelijke regeling inzake aanleg, instandhouding, beheer en onderhoud van systemen voor de individuele behandeling van afvalwater (IBA's)

Vestigingsplaats: Groningen.

Doel: Aanleg, instandhouding, beheer en onderhoud van systemen voor de individuele behandeling van afvalwater.

Vestigingsplaats: Niet van toepassing.

Betrokken: Noordenveld en waterschap Noorderzijlvest.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Niet van toepassing.

Financieel belang: De bijdrage wordt toegekend op basis van verleende diensten. De kosten hiervoor worden voldaan uit het GWRP.

Risico's: Niet van toepassing.

Ontwikkelingen: Geen bijzonderheden.

5. Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Drenthe

Doel: De oprichting van een RUD vloeit voort uit de packagedeal tussen Kabinet, Het IPO, de VNG en de Unie van Waterschappen. Landelijk wordt de noodzaak voor de vorming van een RUD gevoeld om de kwaliteit van de uitvoering te vergroten en om de bestuurlijke versnippering over verschillende bestuursorganen tegen te gaan. Voor de totstandkoming van de RUD is in Drenthe gekozen voor het aangaan van een gemeenschappelijke regeling, omdat voor deze bij uitstek publieke taak de publieke rechtsvorm goede waarborgen biedt. Het takenpakket bestaat uit de milieutaken en omvat zowel de vergunningverlening, het toezicht, de handhaving alsmede milieu-specialistisch advies. Met deze samenwerking tussen de bestuursorganen en bestuurslagen wordt kennis, kwaliteit en capaciteit gebundeld. De intentie is dat deze samenwerking leidt tot een robuuste en toekomstbestendige organisatie. Op termijn zal dit mogelijk leiden tot kostenbesparing voor de deelnemers.

Vestigingsplaats: Assen.

Betrokken: Alle 12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Een collegelid is lid van het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en is tevens voorzitter van de RUD.

Financieel belang: Jaarlijkse bijdrage voor de uitvoering van de milieutaken op basis van een vastgestelde begroting. De verrekeningssystematiek is aangepast zodat deelnemersbijdragen gebaseerd zijn op daadwerkelijk ingezette uren. De bijdrage van de gemeente Noordenveld bedraagt in 2023 € 873.866. Dit is € 47.572 lager dan in de aangepaste begroting 2023 van de RUD.

- Resultaat 2023: € 349.000;
- Eigen vermogen 31-12-2023: € 312.000;
- Vreemd vermogen 31-12-2023: € 5.091.000.

Risico's: Tegenvallende resultaten in de bedrijfsvoering van de RUD kunnen ertoe leiden dat de gemeentelijke eigen bijdrage incidenteel of structureel wordt verhoogd. Daarnaast kunnen vraaggestuurde werkzaamheden (zoals onvoorziene klachten en extra asbestmeldingen) ook leiden tot extra kosten. Ook grotere projecten in de gemeente waarbij sprake is van milieuonderzoeken leiden tot meerkosten.

Ontwikkelingen:

Er wordt gewerkt aan een toekomstbestendige organisatie. Deze levert binnen de gestelde kaders een toegevoegde waarde aan een schone, veilige en duurzame leefomgeving in Drenthe. Er wordt gewerkt aan een stabiele, gezonde en toekomstbestendige organisatie, die startklaar is voor de Omgevingswet (wanneer die ook moge worden ingevoerd, gelet op het herhaaldelijk uitstellen hiervan). Met de keuze om over te gaan tot gefaseerde invoering van risicogericht werken wordt een steeds beter inhoudelijk afwegingskader gecreëerd waarmee op basis van risico inschatting en milieurendement de uitvoering kan worden geprioriteerd.

Een van de belangrijke pijlers voor een toekomstbestendige organisatie is het werven van nieuwe medewerkers. Hiervoor is een samenwerking gestart met de noordelijke omgevingsdiensten om elkaar bij de zoektocht naar nieuwe medewerkers te versterken. Ook is gestart met het werven van trainees.

6. Publiek Vervoer Groningen-Drenthe

Doel: Een optimaal, duurzaam, betaalbaar en toekomstbestendig vervoersysteem. Het is een samenwerking op het gebied van onder andere lokaal vervoer en vervoer speciaal toegespitst op doelgroepen, zoals het Wmo- en leerlingenvervoer. De samenwerking moet Publiek Vervoer in de toekomst betaalbaar te houden, duurzamer te maken en de service aan de reizigers verder verbeteren.

Vestigingsplaats: Assen.

Betrokken: Alle 22 gemeenten van Groningen en Drenthe, de provincies en het OV-bureau Groningen Drenthe.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Het bestuur van de Bedrijfsvoeringsorganisatie bestaat uit een afvaardiging van de collegeleden van de deelnemers, te weten 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio (er zijn 7 regio's). De verantwoordelijk wethouder van Noordenveld, Kirsten Ipema, vertegenwoordigt het perceel Noord/Midden-Drenthe in het bestuur. Tevens is er een vertegenwoordiger van het OV-bureau lid van het bestuur. Aan het bestuur komen alle bevoegdheden toe die aan de Regeling zijn opgedragen.

Financieel belang: In de besluitvorming begin 2016 hebben colleges en het bestuur van het OV-bureau aangegeven in totaal voor de contractperiode een jaarlijks bedrag van maximaal € 800.000 op te brengen. Per deelnemer is een jaarlijkse bijdrage hiervoor vastgesteld, waarbij de gemeenten een onderlinge verdeelsleutel hanteren op basis van het gemeentefonds 2015 voor de Wmo. Volgens deze verdeelsleutel is de bijdrage van de gemeente Noordenveld in 2023 € 22.000, exclusief BTW. De deelnemersbijdrage en de vervoerskosten worden betaald vanuit het Wmo-budget.

- Resultaat 2023: € 53.000;
- Eigen vermogen 31-12-2023: € 353.000;
- Vreemd vermogen 31-12-2023: € 82.000.

Risico's: tegenvallende resultaten in de bedrijfsvoering van Publiek Vervoer kunnen ertoe leiden dat de gemeentelijke eigen bijdrage incidenteel of structureel wordt verhoogd. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie:

- De kleine omvang van de organisatie en het feit dat er maar één persoon per functiesoort aanwezig is, zorgt ervoor dat er geen vervanging is bij ziekte of afwezigheid. Alle vervanging wordt daarom ingehuurd. Een ander gevolg is dat een groot deel van de kennis en kunde bij externe medewerkers ligt en Publiek Vervoer daarom afhankelijk is van inhuurkrachten;
- De Algemene Verordening Gegevensbeheer (AVG) blijft een aandachtspunt;
- De effecten van de pandemie Covid-19 hebben zijn weerslag op de vraag naar vervoer. De vraag naar speciaal vervoer is het bestaansrecht van Publiek Vervoer.

Ontwikkelingen:

- COVID-19 heeft enorme effecten gehad op de werkzaamheden van Publiek Vervoer. Alle producten die via Publiek Vervoer geleverd worden (Wmo-vervoer, leerlingenvervoer, Participatiewetvervoer, buurtbus, hub-taxi) hebben zwaar te lijden gehad onder de effecten van de corona-maatregelen. Er is veel energie gestoken in het afstemmen van de bevoorschotting voor de vervoerders die nodig bleek om hen te behoeden voor een faillissement;
- In 2022 is het besluit genomen om de vervoerscontracten met de vervoerders te verlengen. De huidige contracten lopen tot 31-8-2024. Het is mogelijk deze weer met twee jaar te verlengen;
- In het najaar 2021 zijn er enkele doorontwikkelingsprojecten gestart en nu wordt ingezet op het ontwikkelen van een visie voor de periode tot 2030.

7. Noordmidden-Drentse (NMD) samenwerking

Doel: De NMD-samenwerking heeft als belangrijkste doel de inkoop van ondersteuning die voortvloeien uit de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke opvang (Wmo) gezamenlijk uit te voeren. Ook de daaruit voortvloeiende (voorbereidende) werkzaamheden als beleidsvorming, contractmanagement, kwaliteitsmanagement en handhaving vormen onderdeel van de samenwerking.

Vestigingsplaats: Assen

Betrokken: gemeente Aa en Hunze, Assen, Midden-Drenthe, Noordenveld en Tynaarlo.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Het bestuur bestaat uit portefeuillehouders van de vijf deelnemende gemeenten die de Jeugdwet en/of Wmo in portefeuille hebben. Hieruit volgt dat de gemeente vertegenwoordigd kan worden door twee bestuurders.

Financieel belang: jaarlijkse bijdrage voor het samen inkopen van ondersteuning en/of behandeling vanuit de Jeugdwet en de Wmo op basis van een vastgestelde begroting. De bijdrage van de gemeente Noordenveld voor 2023 is vastgesteld op € 353.000,-. De bijdrage komt ten laste van het sociaal domein.

- Resultaat 2023: € 0;
- Eigen vermogen 31-12-2023: € 0;
- Vreemd vermogen 31-12-2023: € 0.

Risico's: Tegenvallende resultaten in de bedrijfsvoering kunnen ertoe leiden dat de gemeentelijke eigen bijdrage incidenteel of structureel wordt verhoogd.

Ontwikkelingen: De NMD-samenwerking huurt werkplekken bij de gemeente Noordenveld (tweede verdieping van het Inwonersplein). In 2023 heeft de evaluatie van de NMD-samenwerking plaatsgevonden.

7. Enexis NV

Doel: Netwerkbeheer.

Vestigingsplaats: Den Bosch.

Betrokken: Provincies en gemeenten bezitten de aandelen.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel belang: De gemeente bezit 0,0469% van de aandelen en ontvangt dividend.

- Resultaat per 31-12-2023: € 72 miljoen;
- Eigen vermogen 31-12-2023: € 5.320 miljoen;
- Vreemd vermogen 31-12-2023: € 5.140 miljoen.

Risico's: De lange termijn credit ratings afgegeven door Standard & Poor's (S&P) voor Enexis Holding N.V. en Enexis Netbeheer B.V. zijn in februari 2023 gewijzigd naar A+ met een positieve outlook (was A+ met stabiele outlook). De aanleiding van deze wijziging was dat in februari 2023 S&P de grote regionale netbeheerders de status Government Related Entities (GRES) heeft toegekend. Na balansdatum, op 7 februari 2024, zijn de lange termijn credit ratings van S&P voor Enexis Holding N.V. en Enexis Netbeheer B.V. verhoogd naar AA- met een stabiele outlook. Door Moody's wordt alleen een credit rating afgegeven voor Enexis Holding N.V. en deze bleef ongewijzigd op Aa3 met stabiele outlook.

Na de toekenning door S&P van de GRE-status heeft Enexis de minimale streefwaarde voor de ratio 'FFO/Netto rentedragende schulden' verlaagd van 16% naar 12% voor het behoud van minimaal een A credit rating profiel en een financieel gezonde kapitaalstructuur.

De korte termijn credit rating van Enexis Holding N.V. is per ultimo 2023: P-1 (Moody's) en A-1 (Standard and Poor's) en zijn ongewijzigd.

Door handhaving van een minimale credit rating profiel-doelstelling wordt ruimschoots voldaan aan wettelijke verplichtingen (Besluit financieel beheer netbeheerders) inzake vermogensverhoudingen en kredietwaardigheid, alsmede aan de financiële convenanten uit bestaande financieringsovereenkomsten.

Enexis Groep beheert haar kapitaalstructuur en past deze aan, met inachtneming van het nagestreefde minimale credit rating profiel, aan veranderende economische omstandigheden en wettelijke of regulatorische verplichtingen. Ten behoeve van het handhaven of aanpassen van de kapitaalstructuur kan Enexis Groep onder bepaalde voorwaarden haar dividendbeleid aanpassen, kapitaal uitkeren aan aandeelhouders of nieuwe aandelen uitgeven.

Ontwikkelingen: Dat de vraag naar elektriciteit zou toenemen, was voorzien. Maar de snelheid van die groei had niemand zien aankomen. De versnelling is veel eerder gekomen en veel groter dan verwacht. Niet in de laatste plaats door de enorme stijging en onzekerheid over de gasprijs, onder andere door de oorlog in Oekraïne, en door de landelijke stimuleringsmaatregelen voor verduurzaming. Die hebben de behoefte om te verduurzamen voor veel bedrijven en huishoudens vergroot. Het gat tussen wat nodig is en wat we kunnen bijbouwen, wordt door deze ontwikkeling groter in plaats van kleiner.

Het gevolg is dat we ook in 2023 grootzakelijke klanten moesten vertellen dat het helaas lang gaat duren totdat we ze een nieuwe of zwaardere aansluiting kunnen bieden. Soms wel vijf tot tien jaar. Daarnaast werd in de sector afgelopen jaar duidelijk dat als we nu geen ingrijpende maatregelen nemen, in de nabije toekomst ook huishoudens en bedrijven met een kleinere aansluiting worden geraakt. Omdat we nieuwe woningen niet kunnen aansluiten en verzwaringen niet kunnen uitvoeren zonder lange wachttijden.

8. NV Waterleidingmaatschappij Drenthe

Doel: Gewaarborgde levering van water.

Vestigingsplaats: Assen.

Betrokken: Provincie Drenthe en 11 Drentse gemeenten.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Financieel belang: De gemeente Noordenveld bezit 72 aandelen.

- Resultaat 2022: € 1,1 miljoen;
- Eigen vermogen 31-12-2022: € 61,8 miljoen;
- Vreemd vermogen 31-12-2022: € 138,7 miljoen.

Risico's: Niet van toepassing.

Ontwikkelingen: Het jaarverslag 2022 van WMD Drinkwater is goedgekeurd in de aandeelhoudersvergadering 17 juni 2023.

9. NV Bank Nederlandse Gemeenten

Doel: Behartiging van de bancaire zaken van onder meer de Nederlandse gemeenten.

Vestigingsplaats: Den Haag.

Bestuurlijk belang of bevoegdheid: Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.

Betrokken: Nederlandse staat, provincies en gemeenten.

Financieel belang: De gemeente Noordenveld bezit 0,05% (30.771) van de aandelen.

- Resultaat 2023: € 254 miljoen;
- Eigen vermogen 31-12-2023: € 4.721 miljoen;
- Vreemd vermogen 31-12-2023: € 110.819 miljoen.

Risico's: Niet van toepassing.

Ontwikkelingen: Gedurende het begrotingsjaar hebben zich geen veranderingen voorgedaan in de belangen van aandeelhouders in BNG Bank.

7. Grondbeleid

Inleiding

Vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording zijn wij als gemeente verplichting een paragraaf Grondbeleid op te nemen in onze begroting en jaarrekening. In deze paragraaf nemen we onder andere op:

1. een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. een onderbouwing van de geraamde winstneming;
5. de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

De basis voor ons gemeentelijk grondbeleid ligt vast in de vastgestelde Nota Grondbeleid 2018-2021. Deze nota is 29 november 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Daarnaast geldt de Omgevingsvisie Noordenveld 2030 als leidend principe bij de uitvoering van het grondbeleid.

De tabellen in deze paragraaf zijn nog niet volledig geactualiseerd. Dit gebeurt bij het opstellen van de jaarrekening als de cijfers definitief zijn.

Visie grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's

Het grondbeleid staat ten dienste van de realisatie van de bestuurlijk gewenste ruimtelijke doelstellingen, het is geen doel op zich. In de nota Grondbeleid is de doelstelling van het grondbeleid als volgt geformuleerd: *“De gemeente wil haar grondbeleidsinstrumentarium optimaal inzetten zodat zij haar ruimtelijke doelstellingen kan behalen, en de financiële risico's beheersbaar kan houden.”* De gemeente kiest daarom voor situationeel grondbeleid: faciliterend waar het kan, en actief waar het moet of gewenst is.

Onderwerp bij de nota Grondbeleid 2018-2021 is de veranderende rol van de overheid en het gegeven dat bij ruimtelijke ontwikkeling het inzetten van het grondbedrijf instrumentarium steeds meer maatwerk is. De financiële verordening 2018 schrijft voor dat de nota Grondbeleid iedere 4 jaar moet worden herzien. Om die reden zal de nota Grondbeleid moeten worden herzien.

Kostenverhaal

Kort gezegd verplicht de Wet ruimtelijke ordening de gemeente haar kosten te verhalen op een initiatiefnemer van een mogelijk gemaakte ruimtelijke ontwikkeling, zoals omschreven in het besluit ruimtelijke ordening. Dit kostenverhaal kan plaatsvinden ofwel via haar gronduitgifte, ofwel via het publiekrechtelijk kostenverhaalsinstrumentarium: een exploitatieplan. Tenzij er in een eerdere fase van het proces een kostenverhaalscontract met de initiatiefnemer is gesloten. Het uitgangspunt van de gemeente is om eerst te komen tot een kostenverhaalscontract (privaatrechtelijk spoor). Het kostenverhaal via het exploitatieplan wordt in principe als laatste middel ingezet.

Uitvoering gemeentelijk grondbeleid

Bij de diverse ruimtelijke ontwikkelingen, wordt situationeel grondbeleid toegepast. Dat betekent dat per situatie het juiste instrumentarium wordt ingezet dat het meest geschikt is om de gewenste doelstellingen te bereiken. Wanneer we kiezen voor actief grondbeleid worden middelen als WVG (Wet Voorkeursrecht Gemeenten) toegepast en worden gronden door de gemeente aangekocht. Vanuit een eigendomspositie van de gemeente kan het best gestuurd worden op de gestelde doelen uit de Omgevingsvisie ten aanzien van onder andere duurzaamheid, wonen en bedrijvigheid. Onze gronden worden op verschillen wijzen weer verkocht, middels kaveluitgifte of door het uitschrijven van een tender (aanbestedingsprocedure), waarbij de kaders vanuit de verschillende beleidsdisciplines worden meegegeven.

Vennootschapsbelasting

In 2023 is de voorlopige aanslag vennootschapsbelasting 2023 voldaan van € 131.000. Het nadelige resultaat van € 202.000 is ontstaan vanwege nog te verwachten correcties over de jaren 2021 t/m 2022.

Markt in relatie tot projecten

Ten opzichte van vorig jaar is de druk op de woningmarkt aan het toenemen. Een verandering die niet alleen speelt bij de gemeente Noordenveld, maar ook op nationaal niveau. De oorzaak hiervoor ligt onder andere bij de oorlog in Oekraïne en lockdowns die China hebben geteisterd. Het gevolg is dat materialen slecht beschikbaar waren, en nog steeds zijn en door het effect van vraag en aanbod duur zijn geworden. Vorig jaar kwam er daardoor een dalende trend die zich nu weer herstelt. Door stijgende CAO's, gewinning aan de nieuwe internationale situatie en blijvende krapte in de markt zorgen dat de prijzen omhoog gaan en doorstromingen daardoor nog verder stukt. Dit heeft een versterkend effect op elkaar.

Halverwege 2023 heeft het aantal verkopen relatief gezien het hoogste punt bereikt sinds 2020. Dit is vooral aan bestaande bouw te danken. Het huidige aanbod is echter teruggelopen van 99 vorig jaar naar 75 nu. De daling in aanbod is ingezet in de zomer van 2023 en ook de prijzen zijn weer aan het stijgen in Noord Drenthe.

Hieronder een aantal conclusies uit het rapport 'Sprekende cijfers Q2 2023' van Lamberink Makelaars & Adviseurs.

Noordenveld

- Het aantal verkopen bereikte het hoogste punt voor het tweede kwartaal sinds 2020, deze stijging is veroorzaakt door de toegenomen dynamiek in de bestaande bouw.
- In Noordenveld is er al bijna vier jaar sprake van een krappe woningmarkt.

Vastgestelde grondexploitaties

Per 31 december 2023 zijn de volgende gronden 'in exploitatie' (BIE):

Vorraden - gronden	Kern	Laatst vastgestelde exploitatie
<i>Woningbouw</i>		
Oosterveld	Norg	Jaarrekening 2022
Peize-Zuid	Peize	Jaarrekening 2022

Bedrijventerreinen		
Haarveld	Roden	Jaarrekening 2022
Westeres	Peize	Jaarrekening 2022

Oosterveld

De woningbouwlocatie Oosterveld krijgt steeds meer vorm. Fase 1 is afgerond. In fase 2 is op één kavel na alles verkocht. In fase 3 wordt volop gebouwd en waren zeven vrije kavels eind 2023 nog niet verkocht, maar wel in optie.

Peize-Zuid

Het bestemmingsplan is na een intensief participatieproces vastgesteld door de gemeenteraad. Het is nu wachten op een uitspraak van Raad van State. Meerdere omwonenden zijn immers in beroep gegaan. Indien de Raad van State besluit dat het bestemmingsplan akkoord is, zal er eind eerste kwartaal 2025 gestart kunnen worden met het bouwrijp maken van fase 1 en het aanpakken van de Achteromweg.

Haarveld

De belangstelling naar kavels op bedrijventerrein is goed. De verkopen liggen de laatste jaren aanzienlijk hoger dan begroot. Echter zijn gronden de laatste jaren verkocht aan grootschalige unitontwikkelaars. Dit zorgt voor een verdozing van de omgeving en hierdoor ontstaat minder ruimte voor (lokale) bedrijvigheid. Er zal dus kritisch(er) naar de uitgifte worden gekeken.

Enkele jaren geleden zijn, om te voldoen aan BBV-regelgeving, gronden uit de grondexploitatie gehaald en naar de zogeheten MVA (Materiële Vaste Activa) overgeboekt. Dit was een keuze die we gemaakt hebben omdat we op dat moment niet verwachtten alle gronden op het bedrijventerrein Haarveld binnen 10 jaar te verkopen. Omdat de verkopen voorspoedig verlopen is bij de actualisatie van de grondexploitatie vorig jaar een deel van deze gronden weer teruggeboekt naar de grondexploitatie.

Uitbreiding Westeres

In 2023 is er concrete belangstelling geweest in de kavels op bedrijventerrein Westeres van partijen die passen binnen het bestemmingsplan. Dit heeft echter nog niet tot een concrete verkoop geleid. De reden hiervoor is dat de bestemming vrij specifiek is (dus een kleinere doelgroep), er een groot oppervlak aan groen/blauw gerealiseerd moet worden op de kavel(s) en de kosten van nieuwbouw voor sommige bedrijven op dit moment te hoog zijn. Dit maakt dat er daarom gekozen wordt voor het kopen van een bestaand pand. Echter er zijn nog regelmatig bedrijven die naar de kavel(s) informeren.

Afgesloten grondexploitaties

Bij de jaarrekening 2023 worden geen grondexploitaties afgesloten.

Immateriële vaste activa

De boekwaarde, als gevolg van voorbereidingsbudgetten, die onder de immateriële vaste activa (IMVA) vallen bedraagt per 31 december 2023 € 1.162.000.

Immateriële vaste activa - onderzoek en ontwikkeling	Kern
Roden-Zuid	Roden
Kanaalstraat / Wilhelminastraat	Roden
Vrijetijdsboulevard	Roden
Maatlanden/de Zulthe	Roden
Blakervelderhoeve	Roden
Supermarkt Veenhuizen	Veenhuizen
Oude Velddijk	Peize
Ontwikkeling Zuidpoort Terheijl	Terheijl
Voormalige schoollocaties	Norg

Toelichting per project

Roden-Zuid

In 2023 hebben we het concept Gebiedsplan opgesteld. In het Gebiedsplan worden binnen Roden Zuid specifieke woningbouwlocaties aangewezen. Per locatie worden vervolgens op basis van de bijzondere kenmerken van dat gebied de belangrijkste ontwikkelkaders voor woningbouw benoemd. Het Gebiedsplan vormt daarmee een inhoudelijke uitwerking van eerdere besluitvorming door de raad (juli 2021) over de opgaven en scenario's voor Roden Zuid. Eind 2023 hebben we aan de hand het participatieplan een breed proces met de omgeving en betrokken Rodenaren georganiseerd. Begin 2024 bundelen we de inbreng in het participatieverslag en verwerken we het Gebiedsplan tot een definitieve versie die we vervolgens aan de raad aan zullen bieden.

Kanaalstraat/Wilhelminastraat

Het bestemmingsplan is vastgesteld. In 2024 wordt de aanbesteding opgestart voor het vinden van een geschikte projectontwikkelaar, die op de locatie woningen gaat bouwen. Daarna zal de werkvoorbereiding voor het bouwrijp maken opgepakt worden.

Vrijetijdsboulevard

Deelgebied B (het voormalige mountainbikemap), nu genaamd de Boterlinie, is in 2023 bouwrijp gemaakt. De projectontwikkelaar is gestart met de verkoop, er wordt gestart met de bouw als 60% van de 36 woningen verkocht is.

Maatlanden/de Zulthe

In 2022 is toegewerkt naar een raadsvoorstel voor begin 2023 om deze locatie te ontwikkelen voor woningbouw met hantering van de volgende kaders: Circa 100 woningen, circa 45 % sociale en betaalbare woningen, circa 55 % commerciële woningbouw, water in het middengebied, natuurlijke geluidswallen langs de Maatlanden, gemotoriseerd verkeer via rotonde Maatlanden en voet/fiets via De Zulthe. De gemeente werkt aan de voorbereiding voor de ontwikkeling op voor deze locatie. Hiervoor zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en ontwerpen gemaakt. In 2023 heeft de gemeente de gronden voor de ontwikkeling verworven. Het opzetten van de GREX voor de maatlanden staat voor 2024 op de planning.

Supermarkt Veenhuizen

In 2023 zijn de gesprekken met De Nieuwe Rentmeester gestart om te komen tot de aankoop van de grond van de voormalige School De Vlinderhof te Veenhuizen. De bedoeling is om deze locatie

samen met de naast gelegen locatie van de voormalige Supermarkt aan de Kerklaan opnieuw te ontwikkelen. Dit met als doel om het woningaanbod in Veenhuizen te vergroten. Het is de verwachting dat In 2024 deze ontwikkeling verder vorm worden gegeven. Om dit te realiseren is de verwachting dat de aankoop van de grond van de Vlinderhof in 2024 zal worden afgerond. Daarnaast gaat de gemeente de gesprekken aan met Actium om te komen tot sociale woningbouw, huurwoningen en koopwoningen. Door deze locaties samen opnieuw te ontwikkelen verwachten wij impuls te geven aan een passend woningaanbod in Veenhuizen.

Oude Velddijk 26 Peize

In 2023 is de verkoop van de locatie (voorlopig) gegund aan de CPO groep 'Naoberhof Noordenveld'. Naoberhof Noordenveld wordt professioneel begeleid door Knarrenhof, beide organisaties en Woonborg zijn bezig om de plannen verder uit te werken, voor zover mogelijk in overleg/afstemming met de omwonenden. Ook is het bestemmingsplan in 2023 door u vastgesteld en ter inzage gelegd. Hierop zijn zes beroepschriften ingediend bij de Raad van State (RvS).

Ontwikkeling Zuidpoort Terheijl

In 2023 is verder gewerkt aan het ontwerp van de locatie. Het definitief ontwerp met 35 grote kavels hebben wij vast gesteld en eind 2023 hebben wij het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. In 2024 wordt het bestemmingsplan aan u aangeboden ter vaststelling.

Toelichting op overige projecten

Naast de gronden die al in exploitatie zijn of in voorbereiding, zijn er ook nog andere projecten waar we een nadere toelichting op willen geven.

Projecten van externe partijen

Projecten van externe partijen zijn private initiatieven waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft. Aangezien de gemeente bij deze projecten weinig tot geen financiële risico's loopt rapporteren wij niet uitgebreid over deze projecten. Wel is in het kader van projecten van externe partijen noemenswaardig dat de nieuwbouw op TNT-locatie Roden bijna geheel verkocht is.

Materiële vaste activa

De boekwaarde van gronden die onder de materiële vaste activa vallen bedraagt € 4,8 miljoen en betreft circa 52 hectare.

In 2023 zijn gronden uit Haarveld fase 2 verplaatst naar de grondexploitatie Haarveld en het nieuwe grondstoffencentrum en gemeentewerf. Daarnaast zijn in 2023 gronden aan de Maatlanden / de Zulthe verworven. Dit heeft er per saldo voor gezorgd dat het aantal hectares en de boekwaarde van de gronden onder de materiële vaste activa is verhoogd.

Materiële vaste activa - gronden	Kern	Oppervlakte (m²)
Regiovisie	gemeente	369.319
Oude Velddijk	Peize	6.696
Hoofdstraat	Een	30.000
Vrijetijdsboulevard	Roden	21.500
Kavel hoek Wilhelminastraat/Kanaalstr.	Roden	4.910

Bedrijvenkavel bij Feeder One	Roden	2.586
Bedrijvenkavel bij Westeres (naast tankstation)	Roden	5.899
Maatlanden / de Zulthe	Roden	83.913
		524.823

Waardering materiële vaste activa

De boekwaarden van de gronden die onder de materiële vaste activa vallen zijn op de actuele marktwaarde beoordeeld. Dit heeft niet geleid tot verlaging van de boekwaarden.

Volgens de geldende regelgeving dient een marktwaardetoets minimaal eens in de twee jaar uitgevoerd te worden.

Tussentijdse winst

Bij het bepalen van tussentijdse winst dient de percentage of completion (POC)-methode te worden gevolgd. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

De POC-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Daarnaast is deze methode eenvoudig toepasbaar zoals blijkt uit de voorbeelden en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties die door gemeenten worden uitgevoerd. Hiermee wordt aangesloten bij de doelstelling van de vernieuwing van het BBV, namelijk vereenvoudiging en eenduidigheid en daarmee een betere onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

In de jaarrekening 2023 zijn twee winstnemingen verwerkt:

Grondcomplex	Winstneming (x € 1.000)
Oosterveld	1.056
Haarveld	581
1.637	

Raming toekomstige resultaten

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties komt de raming van het toekomstige resultaat van de lopende grondexploitaties uit op een totale positieve eindwaarde van € 2,6 miljoen. Dit bedrag is een momentopname en het moment waarop deze middelen beschikbaar komen is geheel afhankelijk van het daadwerkelijk realiseren van opbrengsten. Daarnaast speelt mee het eindresultaat beïnvloed wordt door de tussentijdse winstnemingen.

Risico's

Jaarlijks wordt er intern een risicoanalyse uitgevoerd voor de bepaling van de hoogte van het weerstandsvermogen voor de grondcomplexen. Daarnaast laten we om de 3 à 4 jaar een risicoanalyse door een extern bureau uitvoeren. De laatste externe risicoanalyse is voor de jaarstukken 2022 uitgevoerd. Deze is voor de jaarstukken 2023 intern geactualiseerd. Dit leidt tot

een risicoreservering binnen de reserve grondexploitaties van € 1.050.000, specifiek voor de grondexploitatie Peize-Zuid.

Grondcomplex (bedragen x € 1.000)	Risicoanalyse april 2023	Actualisatie april 2024
<i>Woningbouw</i>		
Oosterveld	0	0
Peize-Zuid	1.468	1.050
<i>Bedrijventerreinen</i>		
Haarveld	0	0
Westeres	0	0
<i>Overig (toekomstig)</i>		
Zuidpoort Terheijl	0	0
	1.468	1.050

Reserve grondexploitaties

Het verloop van de reserve grondexploitatie is als volgt:

Reserve grondexploitaties	Bedrag (x € 1.000)
Stand reserve 1 januari 2023	4.142
<i>Toevoegingen</i>	
- Restantsaldo reserve Regiofonds	2
Totaal toevoegingen	2
<i>Onttrekkingen</i>	
- Jaarresultaat 2022	1.703
- Vennootschapsbelasting 2023	40
- Bijdrage nieuwbouw manege Roden	430
Uitgaven ten laste van eenmalige budgetten:	
- Sloop vm school De Vlinderhof	28
Totaal onttrekkingen	2.201
Stand reserve 31 december 2023	1.943

Resultaat 2023

Resultaatbestemming	Bedrag (x € 1.000)
(Tussentijdse) winstneming / resultaat 2023	1.637
Opheffen verliesvoorziening Peize-Zuid	2.169
Overschrijding Roden-Zuid	-179

Overschrijding Oude Velddijk	-49
Overschrijding Zuidpoort-Terheijl	-69
Resultaat vennootschapsbelasting 2023	-202

Totaal resultaatbestemming

3.307

Per saldo is binnen de grondexploitaties een voordelig resultaat behaald van € 3.307.000. Dit bedrag is als volgt tot stand gekomen. In totaal wordt voor een bedrag van € 1.637.000 aan (tussentijdse) winst genomen. De grondexploitatie Peize-Zuid laat na de actualisatie voor deze jaarstukken een geprognosticeerd overschot zien, waardoor de in de jaarstukken 2022 opgenomen verliesvoorziening van € 2.169.000 kan vrijvallen. Daarnaast is op drie voorbereidingsbudgetten voor een toekomstige grondexploitatie voor in totaal € 297.000 een overschrijding gerealiseerd. Ten slotte is een negatief resultaat behaald van € 202.000 op het onderdeel vennootschapsbelasting.

We stellen voor het totale positieve resultaat binnen de grondexploitaties van € 3.307.000 bij de bestemming van het jaarresultaat 2023 toe te voegen aan de reserve grondexploitaties.

Benodigd weerstandsvermogen

In deze jaarstukken is de benodigde weerstandscapaciteit voor de grondexploitaties geactualiseerd en bepaald op € 1.050.000.

Beslagen op de reserve grondexploitaties

Op de reserve ligt nog een begroot beslag van € 124.000 en bestaat uit twee eenmalige budgetten:

Eenmalige budgetten	Bedrag (x € 1.000)
Strategisch sturen vastgoed, projecten en gronden	48
Sloop vm school De Vlinderhof	76
Totaal eenmalige budgetten	124

(Voorgestelde) toekomstige beslagen op de reserve grondexploitaties

In de begroting 2024 is één onttrekking aan de reserve grondexploitaties opgenomen.

Opgenomen in begroting 2024	Bedrag (x € 1.000)
Vennootschapsbelasting 2024	40

Voor de ontwikkeling van Oude Velddijk 26 stellen we voor een reservering van € 225.000 op te nemen. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar het onderdeel **3. Baten en lasten per programma**. In het onderdeel **Reserve grondexploitaties** stellen wij daarom voor om uit het resultaat van de grondexploitaties een reservering hiervoor op te nemen vanaf de begroting 2024.

Reservering ten laste van het resultaat	Bedrag (x € 1.000)
Ontwikkeling Oude Velddijk 26	225

Vrij beschikbaar reserve grondexploitaties

De reserve komt, met de hierboven opgenomen (toekomstige) bestemmingen, uit op een vrij besteedbaar bedrag van € 4.861.000 (voor afdekken risico's). De reserve is noodzakelijk om risico's binnen de grondexploitaties op te vangen en gewenste ontwikkelingen in gang te zetten.

8. Overhead

Inleiding

Voorgeschreven is dat in de programmaverantwoording een apart overzicht moet worden opgenomen van de kosten van de overhead. In de programma's zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead via taakveld 0.4 Overhead, ondersteuning organisatie. In het BBV zijn geen verdere eisen opgenomen met betrekking tot de presentatie. Het minimum betreft een opgave van de baten en lasten van het geheel aan overhead.

Definitie

Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead, is een definitie van het begrip overhead geïntroduceerd. Deze luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiermee kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden.

Tarieven

Het centraal begroten van de kosten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de taakvelden (voorheen de producten) alle tarieven te bepalen. Om deze reden is het van groot belang dat op een andere wijze uit de begroting blijkt hoe de tarieven worden berekend. In de paragraaf lokale heffingen moet een berekening worden opgenomen hoeveel overhead aan een tarief is toegerekend. De berekening van de tarieven geschiedt dan extracomptabel. De overhead moet daarbij op een consistente wijze worden toegerekend. Deze methode wordt niet door de wetgever voorgeschreven, maar wordt door de raad vastgesteld en opgenomen in de financiële verordening. De toerekening van de overhead aan tarieven is in 2023 gebaseerd op de directe uren toegerekend aan het taakveld. Het overhead uurtarief voor de binnendienst bedroeg € 36 en voor de buitendienst € 6.

Overzicht

Hieronder is een overzicht getoond van de begrote en gerealiseerde baten en lasten van overhead voor 2023. De totale overhead was na wijziging begroot op € 12.723.000. Het werkelijke saldo bedraagt € 13.380.000, waardoor er een nadelig saldo resteert van € 657.000.

Er is gekozen voor een indeling volgens de economische categorieën uit de Iv3 (Informatie voor derden). Beschrijvingen van de economische categorieën zijn te vinden in het Iv3 Informatievoorschrift voor Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen. Deze definities zijn in het overzicht gespecificeerd voor de baten en lasten van onze gemeente. Daaronder staat een verschillenanalyse, waarbij de verschillen per economische categorie groter dan € 100.000 zijn toegelicht.

(bedragen x € 1.000)						
Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
1.1	Salarissen en sociale lasten	U	8.207	7.563	7.474	90
2.1	Belastingen	U	42	42	19	23
2.2.1	Belastingen op producenten	I	-27	-27	-76	49
3.5.1	Ingeleend personeel	U	13	1.106	1.433	-327
3.6	Huren	I	-73	-73	-80	7
3.8	Overige goederen en diensten	U	3.211	4.027	4.231	-205
4.3.1	Inkomensoverdrachten - Rijk	U	14	14	13	1
4.3.2	Inkomensoverdrachten - gemeenten	U	5	5	5	0
4.3.8	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	U	3	3	3	0
7.2	Mutatie voorzieningen	I	-9	-9	-21	12
7.3	Afschrijvingen	U	572	574	574	0
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	U	89	89	92	-3
	Totaal overhead		12.048	13.315	13.668	-353
7.5	Doorberekende overhead grondexploitatie	I	-268	-268	-139	-130
7.5	Doorberekende overhead kapitaalwerken	I	-323	-323	-149	-174
7.5	Doorberekende overhead eenmalige budgetten	I	0	0	-0	0
	Totaal doorberekende overhead		-591	-591	-288	-303
	Per saldo onverdeelde overhead		11.457	12.723	13.380	-657

Toelichting

Categoriebeschrijvingen zijn te vinden in het Iv3 Informatievoorschrift voor Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen. Voor een nadere en specifiek voor onze gemeente geldende definiëring van bovenstaande categorieën lichten wij hieronder de componenten van de diverse categorieën toe:

1.1 Salarissen en sociale lasten

Betreft de personele lasten die volgens voorschriften van de BBV toegerekend worden tot de overhead. Dit betreft voor onze gemeente (delen van) de volgende personele categorieën: Administratieve Ondersteuning Bedrijfsvoering; Algemene Zaken; Automatisering; Communicatie; Concerncontrol; Directie; Financiën en Facilitair; Juridische Zaken; Managers; Secretaris Ondernemingsraad; Teamleiders Bedrijfsvoering, Beheer, Ontwikkeling en Strategie en Publiekszaken; en overige personele lasten Bestuursondersteuning en Flankerend Beleid.

2.1 Belastingen

Betreft de gemeentelijke belastingen op de gemeentelijke huisvesting.

2.2.1 Belastingen op producenten

Betreft de opbrengst uit vervolgingskosten, maningskosten en overige inkomsten.

3.5.1 Ingeleend personeel

Betreft het personeel dat wordt ingeleend en toegerekend tot de overhead. In 2022 werd inhuur gepleegd op de vakgroepen Automatisering, Beleid, Communicatie, Financiën, Huishoudelijke Dienst, Personeelszaken, Realisatie / Ruimtelijke ordening en stedebouw en Secretariële Ondersteuning. Daarnaast is ingehuurd binnen Afdelingsmanagers en Huisvestingskosten gemeentehuis.

3.6 Huren

Betreft in 2023 huuropbrengsten vanuit het Consultatiebureau, MEE Drenthe, stichting WiN en de NMD-samenwerking.

3.8 Overige goederen en diensten

Betreft diverse kosten voor (delen van): Accountantscontrole; Advertenties; Arbeidsomstandighedenwet; Bedrijfs hulpverlening; Bezwaar- en Beroepschriften; Contributies; Elektronische Dienstverlening; Flexibele Beloning; Fonds Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering; Functiewaardering; Jubilea; Kerstmarkt; Klachtenbehandeling; Leveringen Derden Algemene Zaken, Communicatie en Personeel en Organisatie; Opleiding; Organisatieontwikkeling; Participatie; Promotie; Reis- en Verblijfkosten; Relatiegeschenken; Sociaal Wijkbeheer; en Verzekeringen. Ook overige goederen en diensten gerelateerd aan administratie en algemeen beheer, automatisering en gemeentelijke huisvesting zijn inbegrepen.

4.3.1 Inkomensoverdrachten - Rijk

Betreft een bijdrage aan het Arbeidsmarkt- en Ontwikkelingsfonds.

4.3.2 Inkomensoverdrachten - gemeenten

Betreft een subsidie aan de Personeelsvereniging.

4.3.8 Inkomensoverdrachten - overige instellingen

Betreft een bijdrage aan BAN PersoneelsDiensten.

7.2 Mutatie voorzieningen

Betreft mutaties op de voorziening non-activiteitenregeling.

7.3 Afschrijvingen

Betreft afschrijvingen op geactiveerde kapitaallasten, voornamelijk in relatie tot administratie en algemeen beheer, automatisering en gemeentelijke huisvesting.

7.4 Toegerekende reële en bespaarde rente

Betreft de toerekening van rente, voornamelijk in relatie tot administratie en algemeen beheer, automatisering en gemeentelijke huisvesting.

7.5 Doorberekende overhead grondexploitatie

Betreft de toerekening van overhead aan grondexploitatie.

7.5 Doorberekende overhead kapitaalwerken

Betreft de toerekening van overhead aan kapitaalwerken.

7.5 Doorberekende overhead eenmalige budgetten

Betreft de toerekening van overhead aan eenmalige budgetten.

Verschillen en toelichtingen

In dit onderdeel lichten we de verschillen tussen de begroting 2023 en de realisatie 2023 per economische categorie groter dan € 100.000 toe en de doorberekende overhead naar de grondexploitatie en investeringen.

3.5.1 Ingeleend personeel

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
3.5.1	Ingeleend personeel	U	13	1.106	1.433	-327

De hogere inhuur ter hoogte van € 323.000 wordt voor € 90.000 gecompenseerd door een lagere loonsom voor medewerkers in eigen dienst (zie categorie 1.1 Salarissen en sociale lasten). Voor de personele knelpunten binnen de organisatie wordt er soms gekozen om over te gaan tot inhuur van derden ten laste van beschikbare vacatureruimte. Dit brengt soms hogere kosten met zich mee, maar kan een uitkomst zijn in de huidige krappe arbeidsmarkt.

3.8 Overige goederen en diensten

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
3.8	Overige goederen en diensten	U	3.211	4.027	4.231	-205

Een grote hoeveelheid uitgaven en inkomsten worden tot de categorie 3.8 Overige goederen en diensten gerekend. Het nadeel van € 201.000 is dan ook opgebouwd uit meerdere na- en voordelen. Hieronder een overzicht met een rapportagegrens van € 20.000 met bijbehorende toelichtingen.

Toelichting (x € 1.000)*Nadelig*

Leveringen derden	154	
Overhead overige goederen en diensten	80	
Centrale opleidingenbudget	27	
Ondersteuning onderhoud specialisten (automatisering)	53	
		314

Voordelig

Opbrengst vervolgingskosten	44	
Preventief en groot onderhoud gemeentehuis	65	
Wet open overheid	38	
		147
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)		38

Per saldo een nadelig resultaat van

205

*Nadelig***Levering derden diverse vakgroepen (€ 154.000)**

Het grootste deel van de niet begrote uitgaven onder leveringen van derden betreft de feekosten voor de werving van twee managers, de concerncontroller en twee teamleiders (142.000).

Overhead diverse goederen en diensten (€ 80.000)

Dit betreft overhead van de vakgroepen VTH Burgerzaken en Beheer, centrale dienst en reiniging.

Centraal opleidingsbudget (€ 27.000)

Het centraal opleidingenbudget is overschreden omdat er relatief veel nieuw vast personeel binnenstroomde dat opleidingen moest volgen.

Ondersteuning specialisten (automatisering) (€ 53.000)

Deze uitgaven zijn hoger dan begroot in verband met allerlei specifiek technische ondersteuning van leveranciers van soft- en hardware.

*Voordelig***Opbrengst vervolgingskosten (€ 44.000)**

Ten opzichte van wat we hadden geraamd, zijn er meer dwangbevelen opgelegd. Dit komt door een actievere benadering van het NBK op de invordering.

Preventief en groot onderhoud gemeentehuis (€ 65.000)

Door het inlopen van de achterstand in groot onderhoud over het gehele bezit en de druk die dit legt op de marktpartijen die dit groot onderhoud uitvoeren, was er in 2023 onvoldoende capaciteit

in de markt om alle werkzaamheden uit te voeren. Ook de ambtelijke capaciteit is beperkt. Er is achterstand die ingelopen moet worden.

Wet open overheid (Woo) (€ 38.000)

De werkzaamheden rond de Woo hebben zich geconcentreerd op het structureel inrichten van het werkproces Woo. Incidentele uitgaven zoals inhuur, hebben zich beperkt in 2023. Dat is de reden dat er op het incidentele budget een overschot van € 38.000 voor 2023 is ontstaan.

7.5 Doorberekende overhead grondexploitaties

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
7.5	Doorberekende overhead grondexploitaties	I	-268	-268	-139	-130

Met name bij de projecten Oosterveld en Peize-Zuid zijn minder uren door eigen personeel verantwoord. Dit leidt logischerwijs tot een lagere dekking door de grondexploitaties van de kosten voor overhead.

7.5 Doorberekende overhead kapitaalwerken

(bedragen x € 1.000)

Categorie	Omschrijving	Uitgaven/ inkomsten	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
7.5	Doorberekende overhead kapitaalwerken	I	-323	-323	-149	-174

Er is in 2023 minder geïnvesteerd dan begroot. Dit betekent dat er ook minder personele inzet is gepleegd op de kapitaalwerken, waardoor er tevens minder overhead is toegerekend over deze inzet. Het totale effect op overhead in 2023 bedraagt € 174.000 nadelig.

9. Personele lasten

Inleiding

Op basis van een aanvullend onderzoek naar de systematiek met betrekking tot de opbouw van de personele lasten is afgesproken om in de jaarstukken een overzicht van de personele lasten te presenteren. Dit overzicht moet de transparantie bevorderen en naast de gerealiseerde salarislasten ook de gerealiseerde dekking van de salarislasten presenteren.

Overzicht

(bedragen x € 1.000)					
Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Raadsleden, Griffie en Raadscommissies	In dienst	626	638	646	-8
	Ingeleend	0	0	0	
College	In dienst	661	661	613	48
Management Team (1)	In dienst	1.089	773	682	54
	Ingeleend	0	277	313	
Bedrijfsvoering	In dienst	4.704	4.920	4.667	-9
	Ingeleend	13	699	961	
Beheer	In dienst	5.985	6.359	5.949	222
	Ingeleend	0	149	338	
Beleid en Realisatie (2)	In dienst	1.735	1.822	1.795	82
	Ingeleend	0	372	317	
Strategie en Ontwikkeling	In dienst	2.171	2.693	1.867	692
	Ingeleend	0	1.461	1.595	
Publiekszaken	In dienst	6.212	6.501	6.022	-775
	Ingeleend	350	771	2.024	
Sport en Accommodaties	In dienst	1.038	1.088	1.053	-62
	Ingeleend	58	58	154	
Ambtenaren Burgerlijke Stand		10	10	13	-3
Vervangingsbudget		399	-701	0	-701
Knelpuntenbudget		356	449	0	449
Totale personeelslasten		25.406	28.999	29.008	-10
Dekkingsbron		Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Investerings		-834	-838	-381	-457
Grondexploitaties		-705	-705	-564	-141
Eenmalige budgetten		0	0	58	-58
Reserve sociaal domein		0	0	0	0
Tarieven afval en riolering		-1.389	-1.389	-1.154	-235
Overige tarieven		-708	-708	-960	252
Totaal dekkingsbronnen		-3.636	-3.640	-3.001	-640
Ten laste van gewone dienst		21.770	25.359	26.007	-649
(1) Betreft directie, afdelingsmanagers en concerncontrol.					
(2) Inclusief conciërges OPON en avondverzorging.					

Hieronder is een overzicht opgenomen van de begrote en gerealiseerde totale personele lasten in 2023. Dit betreft salarislasten van eigen personeel en personeel dat is ingeleend bij derden. Er is gekozen voor een indeling in afdelingen en overige categorieën waarmee personele lasten zijn gemoeid. Betalingen voor voormalig personeel en flankerend beleid zijn in de tellingen niet meegenomen.

De totale begrote salarislasten bedroegen € 28.999.000 voor 2023, waarvan € 25.359.000 ten laste kwam van de gewone dienst. Het totaal aan gerealiseerde salarislasten kwam in 2023 uit op € 29.008.000, waarvan € 26.007.000 ten laste van de algemene dekkingsmiddelen. Later in deze paragraaf volgt een verschillenanalyse voor de verschillen groter dan € 100.000.

Ontwikkelingen

Na onrustige jaren is in 2023 gewerkt aan het herstellen van stabiliteit in de organisatie. Het team van managers en leidinggevendenden is nu grotendeels ingevuld met interne medewerkers. In het najaar is ook de nieuwe directeur/gemeentesecretaris van start gegaan.

In 2023 hebben we bij de gemeente Noordenveld 45 nieuwe collega's verwelkomd (t.o.v. 35 in 2022), 28 collega's verlieten de organisatie (t.o.v. 52 in 2022). Het totaal aantal dienstverbanden in 2023 bedraagt 412 (414 in 2022).

Het ziekteverzuim is in 2023 nog steeds zeer hoog, om en nabij 10%. Het hoge verzuim en de krapte op de arbeidsmarkt waardoor vacatures soms lang openstaan wordt ten dele gecompenseerd met inhuur. Dit voorkomt niet dat op sommige afdelingen de werkdruk en werklast te hoog is. De vele personele wisselingen en openstaande vacatures trekken een wissel op de zittende medewerkers, zij staan aan de lat om de nieuwe collega's in te werken en soms tijdelijk het prioritaire werk van vertrekkende collega's over te nemen. Dit had en heeft de volle aandacht van de leidinggevendenden, management en college.

Verschillen en toelichtingen

In dit onderdeel lichten we de verschillen tussen de begroting 2023 en de realisatie 2023 per afdeling en dekkingsbron groter dan € 100.000 toe. Daarnaast lichten we de verschillen op het vervangings- en knelpuntenbudget toe.

Beheer

(bedragen x € 1.000)					
Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Beheer	In dienst	5.985	6.359	5.949	222
	Ingeleend	0	149	338	

Het voordelige verschil wordt verklaard doordat in 2023 een aantal vacatures niet zijn ingevuld bij de vakgroepen van Beheer.

Strategie en Ontwikkeling

(bedragen x € 1.000)					
Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Strategie en Ontwikkeling	In dienst	2.171	2.693	1.867	692
	Ingeleend	0	1.461	1.595	

Het voordelige verschil wordt met name verklaard doordat het budget voor capaciteit decentrale overheden voor energie- en klimaatbeleid gedeeltelijk is benut. Het niet bestede verschil van € 482.000 wordt doorgeschoven naar 2024. Het resterende verschil van € 210.000 wordt veroorzaakt door een aantal openstaande vacatures.

Publiekszaken

(bedragen x € 1.000)					
Afdeling	Betreft	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Publiekszaken	In dienst	6.212	6.501	6.022	-775
	Ingeleend	350	771	2.024	

De overschrijding op de salarislaster van de afdeling Publiekszaken is gerelateerd aan de kosten die gemaakt zijn voor Oekraïne, in dit geval € 811.000 voor inhuur derden, voornamelijk in het kader van beveiliging. Er volgt compensatie vanuit het Rijk voor deze gemaakte kosten. Daarnaast is er per saldo een positief resultaat van € 36.000 welke is ontstaan doordat functies voor langere tijd niet zijn ingevuld in verband met de huidige krappe arbeidsmarkt. Dit maakt in totaal een nadeel van € 775.000.

Vervangingsbudget

(bedragen x € 1.000)				
Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Vervangingsbudget	399	-701	0	-701

Het vervangingsbudget bleek in 2023 ontoereikend om de uitval en benodigde vervanging van personeel financieel op te vangen. Het resterende nadeel over 2023 bedraagt € 701.000. Het nadeel op het vervangingsbudget betekent tegelijkertijd per saldo lagere lasten op de reguliere personeelsbudgetten. Bij zowel de 2e trimesterrapportage als de slotwijziging is er daarom voor gekozen om de begroting niet vroegtijdig te wijzigen. Het nadeel van € 701.000 ligt verspreid over alle afdelingen van de organisatie.

Knelpuntenbudget

(bedragen x € 1.000)				
Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Knelpuntenbudget	356	449	0	449

In 2023 is voor knelpunten in totaal € 1.299.000 beschikbaar gesteld. Dit bedrag is verdeeld over een structureel budget (€ 815.000) en een eenmalig budget dat bij de jaarrekening 2022 is overgeheveld naar 2023 (€ 484.000). Binnen het structurele deel is een bedrag van € 459.000 verplaatst: € 306.000 naar het vervangingsbudget en € 153.000 naar het opleidingsbudget. Het structurele deel van het knelpuntenbudget eindigt met een beschikbaar bedrag van € 202.000 en komt ten gunste van het jaarresultaat. Daarnaast is binnen het eenmalige deel een bedrag van € 237.000 verplaatst naar diverse afdelingen voor bijvoorbeeld de inzet van een preventiemedewerker en een beleidsmedewerker participatie. Het eenmalige deel van het knelpuntenbudget eindigt met een beschikbaar bedrag van € 247.000. Wij stellen in deze jaarstukken voor dit bedrag over te hevelen naar 2024.

Investerings

(bedragen x € 1.000)				
Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Investerings	-834	-838	-381	-456

Er is in 2023 minder geïnvesteerd dan begroot. Dit heeft niet alleen geleid tot een financieel voordeel op de kapitaallasten, maar ook tot een financieel nadeel op de dekking van personele lasten door investeringen. Waar verwacht werd dat de organisatie voor € 838.000 aan uren zou toeschrijven aan de investeringen, kwam de realisatie uit op € 381.000. Het nadeel over 2023 bedraagt daardoor € 456.000.

Grondexploitaties

(bedragen x € 1.000)				
Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Grondexploitaties	-705	-705	-564	-141

Met name bij de projecten Oosterveld en Peize-Zuid zijn minder uren door eigen personeel verantwoord. Dit leidt logischerwijs tot een lagere dekking door de grondexploitaties.

Tarieven afval en riolering

(bedragen x € 1.000)				
Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Tarieven afval en riolering	-1.389	-1.389	-1.154	-235

Het nadeel van te weinig geschreven uren is ontstaan door uitval van medewerkers waardoor uitzendkrachten zijn ingehuurd. Uitzendkrachten schrijven geen uren en de kosten worden rechtstreeks in de kostenplaats afvalstoffenheffing geboekt.

Overige tarieven

(bedragen x € 1.000)				
Dekkingsbron	Primitief begroot	Begroot na wijziging	Realisatie	Verschil
Overige tarieven	-708	-708	-960	252

De hogere dekking uit de overige tarieven (leges) is toe te schrijven aan een hoger dan begrote kostendekkendheid van de meeste diensten en in het bijzonder op de omgevingsvergunningen. Veel aanvragen ten aanzien van de omgevingsvergunningen zijn door een externe partij afgehandeld. Deze partij schrijft geen uren, waardoor er bij de berekening wordt uitgegaan van de normuren. Er zijn veel aanvragen ontvangen en afgehandeld in 2023, waaronder ook een groot aantal projecten. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een relatief hoge kostendekkendheid. Er zijn meer reisdocumenten aangevraagd dan begroot, waardoor er ook meer uren zijn gemaakt. Dit komt voornamelijk doordat sinds 2021 voor het reizen naar het Verenigd Koninkrijk een paspoort nodig is.

Jaarrekening

1. Resultaat en bestemming

Jaarresultaat 2023

Tot en met de slotwijziging 2023 leiden alle begrotingswijzigingen 2023 tot een prognose van een nadelig jaarresultaat over 2023 van € 1.000.000.

Het werkelijk jaarresultaat over 2023 is uitgekomen op een voordelig resultaat van € 2.499.000. In het volgende overzicht zijn de belangrijkste verschillen (> € 100.000) weergegeven tussen het definitieve jaarresultaat en de afwijkingen in de slotwijziging 2023.

Belangrijkste verschillen na de slotwijziging 2023 bedragen x € 1.000

Raming nadelig jaarresultaat tot en met de slotwijziging 2023 **€ -1.000**

Voordelig

- Algemene uitkering	€ 832	
- Grondexploitaties	€ 3.307	
- Overloopbudgetten	€ 140	
- Kapitaallasten	€ 240	
- Onroerende zaakbelastingen	€ 211	
- Leges omgevingsvergunningen	€ 414	
- Verduurzaming maatschappelijke gebouwen	€ 129	
- Bijdrage GGD Drenthe	€ 157	
		€ 5.430
		€ 4.430

Nadelig

- Voorziening bovenwettelijk verlof	€ 223	
- Voorziening achterstallig onderhoud wegen	€ 962	
- Bezwaar- en beroepschriften WOZ	€ 207	
		€ 1.175
		€ 3.038

Diverse kleinere afwijkingen (< € 100.000) € -539

Voordelig jaarresultaat 2023 **€ 2.499**

Voor een nadere analyse wordt verwezen naar de onderdelen **Baten en lasten per programma** en **Algemene dekkingsmiddelen**.

Bestemming jaarresultaat

Een aantal beschikbare budgetten is (nog) niet (geheel) besteed. Voor deze budgetten is of wordt nog wel een verplichting aangegaan. Het gaat hierbij om een bedrag van afgerond

€ 8 miljoen, waarvan € 5,4 miljoen ten laste van subsidies, overige bijdragen van derden, reserves en voorzieningen. Voor een bedrag van € 140.000 dient voor 2023 de dekking nog te worden herbevestigd. Voor een overzicht van deze budgetten wordt verwezen naar de ter inzage liggende bijlage bij de jaarstukken.

Samenvattend leidt dit tot de volgende uitkomst:

Bestemming jaarresultaat 2023 bedragen x € 1.000

Saldo rekening van baten en lasten	€ 2.499
Af: beschikbaar stellen voor eenmalige budgetten	€ 140
Netto jaarresultaat 2023	€ 2.359

De grondexploitatie zijn geactualiseerd, de uitgaven op de voorbereidingsbudgetten zijn geïnventariseerd en de fiscale positie voor de vennootschapsbelasting is bepaald. Dit heeft geleid tot een voordelig resultaat op de grondexploitatie van € 3.307.000. Voor een nadere toelichting op dit resultaat verwijzen wij u naar de paragraaf **Grondbeleid** van het jaarverslag. Wij stellen voor het nadelige resultaat te onttrekken aan de reserve grondexploitatie.

Het resterende jaarresultaat kan als volgt worden samengevat:

Resterend jaarresultaat 2023 bedragen x € 1.000

Saldo jaarresultaat na aftrek reserveringen	€ 2.359
Af: resultaat grondexploitatie ten gunste van reserve grondexploitatie	€ 3.307
Resterend resultaat 2023	€ -948

Het resterende negatieve jaarresultaat van € 948.000 zal worden onttrokken aan de algemene reserve.

We stellen daarnaast voor een bedrag van € 637.000 te reserveren voor budgetten waarvan de middelen via de Decemercirculaire in 2023 al zijn ontvangen. Van dit bedrag is € 309.000 bedoeld voor invoeringskosten van de Omgevingswet en € 223.000 voor Energietoeslag in 2024. Rekening houdende met bovenstaande mutaties kan de stand van de algemene reserve als volgt worden weergegeven:

Algemene reserve bedragen x € 1.000

Saldo volgens jaarrekening	€ 6.450
Af: beschikbaar gestelde budgetten tot en met de begroting 2023	€ 1.491
Af: resterend jaarresultaat	€ 948
Af: beschikbaar stellen budgetten uit de decemercirculaire 2023	€ 637
Bij: jaarlijkse dotatie en opbouwen buffer in begroting 2024	€ 775
Beschikbaar, inclusief begrotingswijzigingen tot 1 mei 2024	€ 4.199

De stand van de reserve grondexploitaties bedraagt na vaststelling van de jaarrekening, inclusief toekomstige wijzigingen en voor afdekken van risico's, € 4.861.000. Voor het verloop van deze reserve verwijzen wij naar de paragraaf **Grondbeleid** van het jaarverslag.

2. Balans en toelichting

Balans per 31-12-2023

bedragen x € 1.000	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
Immateriële activa	3.058	2.470
Materiële vaste activa	108.737	94.252
Investerings economisch nut	53.499	47.605
Investerings maatschappelijk nut	17.650	16.734
Investerings economisch nut, gedekt door een heffing	37.588	29.913
Financiële vaste activa	2.741	2.279
Kapitaalverstrekking aan:		
- deelnemingen	104	104
Leningen aan:		
- deelnemingen	235	235
Overige langlopende leningen u/g	2.343	1.817
Overige langlopende vorderingen	59	123
Totaal vaste activa	114.535	99.001
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	-16	-2.892
Onderhanden werk	-34	-2.911
Grond- en hulpstoffen	18	18
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	12.239	19.398
Vorderingen op openbare lichamen	9.780	6.791
Overige vorderingen	2.459	12.607
Liquide middelen	158	1.827
Kassaldi	40	37
Banksaldi	118	1.790
Overlopende activa	7.637	7.194
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	4.243	4.857
Overige overlopende activa	3.394	2.337
Totaal vlottende activa	20.018	25.527
	134.553	124.527

<i>bedragen x € 1.000</i>	31-12-2023	31-12-2022
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	32.071	27.357
Algemene reserve	6.450	4.859
Gerealiseerde resultaat	2.499	975
Bestemmingsreserves	23.122	21.523
Vorzieningen	6.944	6.556
Vorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.031	1.976
Vorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	3.963	4.580
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	68.608	58.383
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	68.608	58.383
Totaal vaste passiva	107.673	92.296
<i>bedragen x € 1.000</i>	31-12-2023	31-12-2022
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	11.660	15.334
Banksaldi	6.351	8.065
Overige schulden	5.309	7.269
Overlopende passiva	15.220	16.897
Vooruitontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU, Nederlandse overheidslichamen en overige	7.661	9.264
Verplichtingen	7.559	7.633
Totaal vlottende passiva	26.880	32.231
	134.553	124.527

Vaste activa

Het verloop van de vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

bedragen x € 1.000	31-12-2023	31-12-2022
VASTE ACTIVA		
Immateriële activa	3.058	2.470
Materiële vaste activa	108.737	94.252
Investerings economisch nut	53.499	47.605
Investerings maatschappelijk nut	17.650	16.734
Investerings economisch nut, gedekt door een heffing	37.588	29.913
Financiële vaste activa	2.741	2.279
Kapitaalverstrekking aan:		
- deelnemingen	104	104
Leningen aan:		
-deelnemingen	235	235
Overige langlopende leningen u/g	2.343	1.817
Overige langlopende vorderingen	59	123
Totaal vaste activa	114.535	99.001

Immateriële vaste activa

Het verloop van de immateriële vaste activa in 2023 is als volgt:

Immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Her- rubricering	Desinves- teringen	Inves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	31-12-2023
Kosten van onderzoek en ontwikkeling - gronden	977			207		23	1.162
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.493			513	111		1.896
Totaal	2.470	0	0	721	111	23	3.058

Vorbereidingskosten die in een jaar gemaakt worden voor grondexploitaties zoals kosten van onderzoek en ontwikkeling worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa. De kosten hiervan mogen maximaal vijf jaar geactiveerd blijven.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut;
- investeringen met een economisch nut, gedekt door een heffing.

Investerings met een economisch nut

Investerings met een economisch nut zijn investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten. Het onderstaande overzicht geeft de (verplichte) onderverdeling en het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

Investerings met economisch nut (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Her-rubricering	Desinves-tingen	Inves-tingen	Afschrij-vingen	Afwaarder-ingen	Bijdragen derden	31-12-2023
Gronden en terreinen	1.350	565		191	76			2.031
Grondcomplexen	3.616	-1.409		2.546				4.752
Woonruimten	1				0			1
Bedrijfsgebouwen	35.545			8.560	1.832			42.273
Grond-, weg- en waterbouwk. Werken	610	-156		70	27			496
Vervoermiddelen	858			999	192		200	1.465
Machines, apparaten en installaties	348			185	124			409
Overige materiële activa	5.276			241	453	2.961	33	2.071
Totaal	47.604	-1.000	0	12.790	2.702	2.961	233	53.498

In 2023 is veel geïnvesteerd in de categorie 'Bedrijfsgebouwen'. Enkele voorbeelden daarvan zijn:

- beweegbox Ronerborg € 978.000;
- gemeentewerf € 5.067.000;
- sportcampus Peize € 1.677.000.

Herrubricering 'Grondcomplexen' (€ 1.409.000)

De overboeking bij grondcomplexen is een gevolg van het verplaatsen van circa 30.580 m² (€ 844.000) uit Haarveld fase 2 naar de grondexploitatie Haarveld en circa 20.478 m² (€ 565.000) naar de investering grondstoffencentrum/gemeentewerf. Na deze verplaatsingen zijn er geen vierkante meters meer beschikbaar bij Haarveld fase 2.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Infrastructuurle werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, openbare verlichting en parken worden, conform de vastgestelde verordening, geactiveerd en afgeschreven in twintig jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut vóór 2017 (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Her-rubricering	Desinves-teringen	Inves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.886				908		4.978

Investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 2017 (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Her-rubricering	Desinves-teringen	Inves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	31-12-2023
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10.848			2.564	733	6	12.673

Investerings met een economisch nut, gedekt door een heffing

Tot de categorie 'investerings met een economisch nut, gedekt door een heffing' behoren onder andere investeringen in riolering, afvalverwijdering en begraafplaatsen. De voorziening is ingesteld mede gezien de juridische consequenties die een onjuiste kostenrekening aan de taken rioolheffing en afvalstoffenheffing kan hebben. Indien gemeenten in de heffing bijdragen hebben opgenomen voor de toekomstige vervanging van investeringen voor deze beide taken, komen deze gelden in een vervangingsvoorziening. Indien de daadwerkelijke vervanging plaats vindt worden deze investeringen geactiveerd. Vervolgens moeten de bedragen opgenomen in deze voorziening (ex artikel 44 1e lid d) rechtstreeks op de vervangingsinvesteringen in mindering worden gebracht. Eind 2022 bedraagt de voorziening vervangingsinvestering riolering € 765.321.

In 2023 is onder andere geïnvesteerd in de nieuwbouw van het grondstoffencentrum (€ 4.512.000) en riolering de Westerd (€ 1.758.000) .

Investerings met economisch nut, gedekt door een heffing (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Her-rubricering	Vermin-deringen	Inves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen derden	31-12-2023
Gronden en terreinen	121				8		113
Bedrijfsgebouwen	861			4.530	96		5.295
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	26.784	156		4.893	1.430	363	30.040
Vervoermiddelen	835		6	369	177		1.020
Mach., app. en installaties	65				18		47
Overige materiële activa	1.247			76	250		1.073
Totaal	29.913	156	6	9.868	1.980	363	37.588

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Financiële vaste activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Vermeer-deringen	Aflossing	31-12-2023
Kapitaalverstrekking aan:				

Deelnemingen	104			104
Leningen aan:				
Deelnemingen	235			235
Overige langlopende leningen	1.817	537	11	2.343
Overige langlopende vorderingen	123		64	59
Totaal	2.279	537	75	2.741

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

Onder kapitaalverstrekking aan deelnemingen wordt verstaan participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's:

Kapitaalverstrekking (aan deelnemingen)	Verrijgingsprijs in €	Aantal aandelen
Bank Nederlandse Gemeenten	69.816	30.771
Waterleidingmaatschappij Drenthe	2.450	72
Bank Nederlandse Gemeenten	45	
<i>N.a.v. verkoop aandelen Essent:</i>		
- Enexis Holding NV	31.685	70.255
- Vordering op Enexis BV	14	
- Essent Milieu Holding	1	
Totaal	104.011	

Leningen aan deelnemingen

Aandelen Essent

Bij de verkoop van de aandelen Essent in 2009 hebben de verkopende aandeelhouders een belang gehouden in een aantal speciale vennootschappen, opgericht ter bewaking en registratie van hun rechten en verplichtingen uit hoofde van de verkoop van de aandelen Essent NV. Uit de verkoopovereenkomst met Essent vloeien de volgende leningen aan deelnemingen voort:

Leningen (aan deelnemingen)	31-12-2022	Lening	Aflossing	31-12-2023
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	1			1
- Vordering op Enexis BV	129			129
- Versterking eigen vermogen Enexis	234.681			234.681
Totaal	234.811	0	0	234.811

Overige langlopende leningen

Het verloop van de overige langlopende leningen in 2023 is als volgt:

Overige langlopende leningen	31-12-2022	Lening	Aflossing	31-12-2023
- Personeelsvereniging gemeente	188.689		9.000	179.689
- Startersleningen	648.425	525.000		1.173.425
- Zonneleningen	200.000			200.000
- Fietsprivé personeel gemeente	1.473	4.000	2.000	3.473
- Coöperatie NoordseVeld op Rozen	85.967			85.967
- Coöperatie Glasvezel Noord	292.000	8.000		300.000
- Verzilverlening	400.000			400.000
Totaal	1.816.554	537.000	11.000	2.342.554

Startersleningen

In 2013 is besloten om 25 starters in de gelegenheid te stellen een starterslening bij de Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) aan te gaan ter hoogte van maximaal € 20.000 voor het verwerven van een nieuwbouwoorwoning met een VON-prijs tot maximaal € 150.000. Bij de Voorjaarsnota 2016 is besloten nog eens 25 startersleningen onder dezelfde voorwaarden beschikbaar te stellen. Tevens is het mogelijk gemaakt om blijversleningen te verstrekken. In 2023 is het verstrekte leningbedrag voor starterswoningen verhoogd met € 525.000 en leningen worden verstrekt zolang het budget toereikend is. Het totaal aantal verstrekte leningen per 31 december 2023 is 32.

Zonneleningen

In de najaarsnota 2016 is vermeld dat € 200.000 zal worden ingezet voor zogenaamde zonneleningen. Met de zonnelening worden duurzaamheidsleningen verstrekt aan particuliere woningeigenaren. De zonnelening is bedoeld voor de aanschaf en installatie van systemen voor het opwekken van zonne-energie. De zonnelening kan door de particuliere woningeigenaar digitaal worden aangevraagd bij het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN). Het SNN fungeert daarbij als het voorportaal van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn), een onafhankelijke financiële partner van de Provincie Drenthe en de Drentse gemeenten. Het SNN neemt de aanvraag in behandeling. Het SVn verstrekt de lening als de particuliere woningeigenaar kredietwaardig is bevonden. Om de uitvoering van de provinciale regeling voor de zonnelening mogelijk te maken stelt de provincie Drenthe een bedrag van € 200.000 beschikbaar onder voorwaarde dat de gemeente eenzelfde bedrag van € 200.000 beschikbaar stelt (uitgaande van 50:50 cofinanciering). Noordenveld stelt dus cofinanciering beschikbaar in de vorm van een lening met een looptijd van tien jaar aan het SVn. Dit is mogelijk door binnen de bestaande deelnemingsovereenkomst die de gemeente al heeft met het SVn het bedrag met € 200.000 te verhogen. Daarop stelt de provincie het plafond vast voor wat er totaal beschikbaar is voor het verstrekken van Zonneleningen aan particuliere woningeigenaren in Noordenveld. Het totaal aantal verstrekte leningen per 31 december 2023 is 78.

Coöperatie NoordseVeld op Rozen

In 2023 zijn er geen nieuwe initiatieven voor NoordseVeld op Rozen (NoR) gerealiseerd. Het restantsaldo per einde van 2022 zal gedurende de looptijd van de verstrekte lening worden afgelost. In 2023 heeft de coöperatie NoR € 5.000 bij SVn afgelost.

Coöperatie Glasvezel Noord

13 oktober 2023 ontving het college een vaststellingsverzoek van Coöperatie Glasvezel Noord (CGN) met het verzoek om de verstrekte lening en subsidie vast te stellen. Tevens vroeg CGN het college om in te stemmen met de verkoop van het glasvezelnetwerk aan een gerenommeerde internetprovider. Het college heeft ingestemd met de verkoop van het netwerk. CGN heeft inmiddels het netwerk verkocht aan de internetprovider. In totaal zijn er voor de gemeente Noordenveld (en randgebieden) in fase 1 en 2 tezamen 2.724. aansluitingen gerealiseerd. Deze zijn 'homes passed' (HP), tot de erfgrens, aangelegd. Dit is meer dan 70% van het totaal aantal gerealiseerde aansluitingen door CGN in het buitengebied van de provincie Drenthe. Het college heeft inmiddels de verstrekte subsidie en lening vastgesteld. De verstrekte lening aan CGN is inmiddels, inclusief de verschuldigde rente, terugbetaald aan de gemeente.

Verzilverlening

In 2021 is de Verzilverlening opengesteld. Met deze lening stuurt de overheid aan op de wens van ouderen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen. In 2022 is € 400.000 hiervoor beschikbaar gesteld. Het totaal aantal verstrekte leningen per 31 december 2023 bedraagt acht..

Overige langlopende vorderingen

Het verloop van de langlopende vordering Bbz in 2023 is als volgt:

Overige langlopende vorderingen	31-12-2022	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2023
- Vordering Bbz	123.363		64.371	58.992

Bij het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz) en de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers (Tozo) geeft het saldo van de door ons verstrekte leningen en de daaraan gekoppelde terugbetalingsverplichting aan het Rijk een rekenkundig voordeel van € 182.283. De voorziening voor 2023 is berekend op € 123.291. Het netto resultaat bedraagt hierdoor € 58.992.

Vlottende activa

Het verloop van de vlottende activa gedurende het jaar 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

bedragen x € 1.000	31-12-2023	31-12-2022
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden	-16	-2.892
Onderhanden werk	-34	-2.911
Grond- en hulpstoffen	18	18
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	12.239	19.398
Vorderingen op openbare lichamen	9.780	6.791
Overige vorderingen	2.459	12.607

Liquide middelen	158	1.827
Kassaldi	40	37
Banksaldi	118	1.790
Overlopende activa	7.637	7.194
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	4.243	4.857
Overige overlopende activa	3.394	2.337
Totaal vlottende activa	20.018	25.527
	134.553	124.527

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën.

Voorraden (bedragen x € 1.000)	<i>31-12-2023</i>	<i>31-12-2022</i>
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	-34	-2.911
Overige grond- en hulpstoffen	18	18
Totaal	-16	-2.892

Van onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie, kan van het verloop in 2023 het volgende overzicht worden weergegeven.

Verloopoverzicht onderhanden werk (x € 1.000)	<i>Boekwaarde 31-12-2022</i>	<i>Her- rubricering</i>	<i>Vermeerde- ringen</i>	<i>Verminde- ringen</i>	<i>Resultaat- nemingen</i>	<i>Boekwaarde 31-12-2023</i>	<i>Verlies- voorzieningen</i>	<i>Netto boekwaarde</i>
Bouwgronden in exploitatie	-2.911	844	834	2.607	1.637	-2.202	-2.169	-34

Herrubricering (€ 844.000)

De overboeking bij grondcomplexen is een gevolg van het verplaatsen van circa 30.580 m² uit Haarveld fase 2 naar de grondexploitatie Haarveld.

Verliesvoorzieningen (€ -2.169.000)

Bij de actualisatie van de grondexploitatie Peize-Zuid per 1 januari 2024 is duidelijk geworden dat de bij de jaarrekening 2022 gevormde verliesvoorziening van € 2.169.000 niet meer nodig is. Bij het resultaat zullen de baten volledig de lasten dekken. De voorziening is daarom bij deze jaarrekening vrijgevallen.

Per 31 december 2023 zijn voor de bouwgronden in exploitatie in totaal de volgende kosten en opbrengsten geraamd (€ 1.000):

(bedragen x € 1.000)	
Nog te maken kosten	20.479
Nog te realiseren opbrengsten	23.003

Grondexploitaties worden berekend op eindwaarde. Dit is het resultaat op het tijdstip dat de grondexploitatie wordt afgesloten. De berekende positieve eindwaarde van de grondexploitaties bedraagt € 2,6 miljoen.

Voor een gedetailleerde specificatie per grondexploitatie van de nog te maken kosten, de te realiseren opbrengsten en de contante waarde van het eindresultaat wordt verwezen naar de vertrouwelijk ter inzage liggende actualisatie grondexploitaties 2023.

Uitzettingen korter dan 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening is bepaald conform de richtlijnen zoals opgenomen in het treasury statuut.

Vorderingen (bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Openbare lichamen	9.780	6.791
Debiteuren BUIG	1.262	1.390
OSG Debiteuren	0	37
Debiteuren Gouw	1.377	1.925
Overige debiteuren	883	1.709
Voorziening debiteuren	-128	-191
Voorziening debiteuren BUIG	-934	-948
	2.459	3.922
Saldo Schatkistbankieren	0	8.684
Totaal	12.239	19.398

Voorziening dubieuze debiteuren BUIG

Bij de bijstandsdebiteuren is een voorziening getroffen voor dubieuze debiteuren. De voorziening wordt in mindering gebracht op de nominale waarde van de bijstandsdebiteur zodat de reële waarde van de debiteuren op de balans vermeld staat. Deze voorziening bedraagt per 31 december 2023 € 934.000.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Kassaldi	40	37
Banksaldi	118	1.790
Totaal	158	1.827

De tegoeden bij de bank staan ter vrije beschikking.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderverdeeld:

Overlopende activa (bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	4.243	4.857
Overige overlopende activa	3.394	2.337
Totaal	7.637	7.194

Van de nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel kan de volgende specificatie per 31 december 2023 worden gegeven:

Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel (x € 1.000)	31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2023
- Rijksbijdrage Opvang Oekraïners	3.459	2.935	3.493	2.901
- Bijdrage provincie Drenthe aankoop Health Hub	37	36	37	36
- Bijdrage provincie Drenthe Stronghouse	27		27	0
- Subsidie provincie Groningen busstation Norg	0	79		79
- Subsidie Regio Groningen-Assen HOV Roden	815			815
- Subsidie Regiospecifiek pakket HOV Roden	225			225
- Subsidie aanleg fietspad Veenhuizen	94			94
- Subsidie project HRK Plus	50			50
- Subsidie procesgeld woondeals	0	23		23
- saldo openbare lichamen / standaard debiteuren / Drenthe	150	17	167	0
- diverse bedragen < € 20.000	0	20		20
Totaal	4.857	3.110	3.724	4.243

Vaste passiva

Het verloop van de vaste passiva gedurende het jaar 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

bedragen x € 1.000	31-12-2023	31-12-2022
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	32.071	27.357
Algemene reserve	6.450	4.859
Gerealiseerde resultaat	2.499	975
Bestemmingsreserves	23.122	21.523
Voorzieningen	6.994	6.556
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.814	1.976

Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

3.963

4.580

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

68.608

58.383

Onderhandse leningen van binnenlandse banken

68.608

58.383

Totaal vaste passiva

107.673

92.296

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen (x € 1.000)	31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	31-12-2023
Algemene reserve	4.859	3.475	1.885		6.450
Gerealiseerde resultaat	975	2.499		-975	2.499
Bestemmingsreserves	21.523	4.188	2.589		23.122
Totaal	27.357	10.380	4.474		32.071

Algemene reserve

Toevoegingen

Van het positieve jaarresultaat 2022 is € 1.094.000 toegevoegd aan de algemene reserve en € 1.703.000 onttrokken aan de reserve grondexploitatie. Daarnaast is € 1.584.000 beschikbaar gehouden voor de dekking van overloophudgetten en € 749.000 voor de budgetten uit de decembercirculaire 2022.

Toekomstig beslag

Beslag op algemene reserve (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12-2023
Toekomstig beslag algemene reserve	704	2.858	1.885	186	1.491

Toevoegingen

De overloophudgetten 2022 (€ 1.584.000) en budgetten uit de decembercirculaire 2022 (€ 749.000) uit de decembercirculaire 2022 zijn na vaststelling van de jaarrekening 2022 toegevoegd aan het beslag op de algemene reserve. Daarnaast zijn er in de begroting 2023 twee raadsbesluiten genomen die een aanvullend beslag leggen op de algemene reserve: Dorpenfonds (€ 500.000) en onderzoek toekomst van Sportcentrum De Hullen (€ 25.000).

Onttrekkingen

Op basis van diverse raadsbesluiten is € 1.885.000 onttrokken aan de algemene reserve.

Vrijval

Heroverwegingen bij het voorstel **Overheveling eenmalige budgetten 2023** hebben er voornamelijk voor gezorgd dat € 186.000, van het beslag op de algemene reserve, vrijgevallen is.

Op de reserve ligt nog een beslag als gevolg van het niet of gedeeltelijk uitvoeren van raadsbesluiten. Het totale beslag bedraagt € 1.491.000 en bestaat uit de budgetten in het volgende overzicht:

Toekomstig beslag algemene reserve	Bedrag (x € 1.000)
Onderzoek uitvoering IHP 2016-2022	31
Uitvoeren centrumvisie Roden	40
Implementatie Omgevingswet en kosten ruimtelijke kwaliteit	17
Dorpenfonds	502
Bedrijvenregeling Drenthe	36
Culturele Alliantie	15
Opstellen Kerkenvisie	25
Uitvoeringsagenda	35
Actualiseren omgevingsvisie	50
Actualiseren wegenlegger	11
Gebiedsdekkend omgevingsplan	85
Invoeringskosten Omgevingswet	188
Knelpuntenbudget	247
Uitvoering klimaatakkoord	116
Wet Kwaliteitsborging bouw	74

Gerealiseerde resultaat

Jaarresultaat 2022

Het positieve jaarresultaat 2022 van € 975.000 is, conform raadsbesluit bij de vaststelling van de jaarrekening, als volgt bestemd:

Verdeling jaarresultaat 2022	Bedrag
- overloophbudgetten	€ 1.584.000
- onttrekking reserve grondexploitatie	€ -1.703.000
- dotatie algemene reserve	€ 1.094.000

Jaarresultaat 2023

Voor een toelichting op de bestemming van het voordelige jaarresultaat 2023 van € 2.499.000 wordt verwezen naar het hoofdstuk **Resultaat en bestemming**.

Bestemmingsreserves

De stand per 31 december van het verslagjaar per reserve is:

Bestemmingsreserves (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2023
Reserve sociale huisvesting Norg	996			996
Grondexploitaties	4.142	2	2.201	1.943
Bijdrage Regiofonds	2		2	0
Aankoop kunstwerken	23	1		24
Reserve sociaal domein	7.941	3.628		11.569
Dekking kapitaallasten	6.715	430	312	6.833
Reserve Middenveld	762	127	63	826
Reserve starters- en zonneleningen	150			150
Reserve onderhoud gebouwen	792		11	781
Totaal	21.523	4.188	2.589	23.122

Hierna volgt een nadere toelichting op de aard en de reden van de bestemmingsreserves en de mutaties die hebben plaatsgevonden.

Reserve sociale huisvesting Norg

Over 2023 zijn er geen mutaties geweest en daarnaast ligt er geen beslag op deze bestemmingsreserve.

Reserve grondexploitaties

De reserve grondexploitatie dient als weerstandsvermogen voor toekomstige risico's. Voor de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen bestaan geen wetenschappelijke normen. Iedere organisatie zal aan de gewenste omvang op haar eigen wijze, gelet op haar eigen situatie, zelf invulling moeten geven. Uitgangspunt is wel, dat de omvang van het weerstandsvermogen in verhouding moet staan tot de risico's die de gemeente Noordenveld loopt. Over 2023 is € 2.000 toegevoegd aan de reserve en € 2.201.000 onttrokken op basis van diverse raadsbesluiten.

Reserve aankoop kunstwerken

De reserve is gevormd ten behoeve van de aankoop van kunstwerken voor culturele doeleinden.

Reserve sociaal domein

Om eventuele financiële tegenvallers binnen het sociale domein op te kunnen vangen is een reserve sociaal domein gevormd. Conform de wens van de gemeenteraad is het verschil tussen de rijksbijdragen en de uitgaven in het kader van het sociaal domein over 2023 (€ 3.628.000) aan de reserve toegevoegd. In de exploitatierekening zijn de uitkomsten van het sociaal domein dus budgettair neutraal verwerkt.

Reserve dekking kapitaallasten

Investerings moeten bruto op de balans worden opgenomen. Slechts de kapitaallasten, voortvloeiend uit de investering, mogen worden gedekt door een reserve. Consequentie hiervan is dat kapitaallasten van investeringen gedurende de looptijd van een actief ten laste van de betreffende reserve wordt gebracht. Indien de raad besluit een bestemmingsreserve aan te wijzen ter dekking van een investering wordt deze op begrotingsbasis in zijn geheel overgeboekt naar de reserve dekking kapitaallasten. Met deze systematiek wordt beoogd dat de balans een reëler beeld

van de bezittingen van de gemeente geeft. Over 2023 is € 312.000 onttrokken aan de reserve (op basis van al lopende investeringen) en 430.000 toegevoegd voor het gedeeltelijk dekken van de kapitaallasten die horen bij de investering van de manege Roden .

Reserve Middenveld

In 2018 zijn in de wijk Middenveld, mede als gevolg van rioleringswerkzaamheden, schades ontstaan aan meerdere woningen. In het kader van de afwikkeling van de schades Middenveld heeft het college in 2019 een aantal beleidslijnen geformuleerd. Daarbij wordt met betrekking tot de schadeafhandeling als uitgangspunt gehanteerd dat alle schades op een nette manier worden afgehandeld en dat de kosten daarvan zo veel mogelijk op de verzekeraars zullen worden verhaald. De resterende kosten worden ten laste gebracht van de gevormde bestemmingsreserve Middenveld. In het verslagjaar 2023 is € 127.500 toegevoegd en € 63.000 aan de reserve.

Reserve starters- en zonneleningen

Om starters een betere kans geven op de koopwoningenmarkt en een impuls te geven aan de woningbouwmarkt is vanaf 2013 starters in de gelegenheid te stellen een starterslening bij de SVn aan te gaan. Met de zonnelening worden duurzaamheidsleningen verstrekt aan particuliere woningeigenaren. De zonnelening is bedoeld voor de aanschaf en installatie van systemen voor het opwekken van zonne-energie. Beide leningen hebben over het verslagjaar 2023 niet geleid tot een mutatie in de stand van de reserve.

Reserve onderhoud gebouwen

In 2021 is het saldo van de voorziening onderhoud gebouwen, aangezien er geen sprake was van achterstallig onderhoud, gestort in de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen. In het verslagjaar 2023 is € 11.000 onttrokken aan de reserve.

Toekomstig beslag algemene reserve

Voor het toekomstig beslag op de algemene reserve ten gevolge van nog niet (geheel) uitgevoerde raadsbesluiten zijn reserveringen binnen de algemene reserve gevormd. Bij de jaarrekening 2022 bedroeg het beslag op de algemene reserve nog € 704.000. Eind 2023 is het beslag toegenomen met € 787.000 tot € 1.491.000.

Vermogensvergelijking

De mutatie in het eigen vermogen (algemene reserve en de bestemmingsreserve) moet gelijk zijn aan de in de exploitatie opgenomen mutaties reserves.

Mutatie eigen vermogen (bedragen x € 1.000)		31-12-2022
<i>Begin verslagjaar:</i>		
- Algemene reserve	4.859	
- Bestemmingsreserves	21.523	
		26.382
Mutatie reserves:		
- Overzicht baten en lasten	2.499	
- Bestemming resultaat 2022	975	
		3.474

29.856

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023
----------------------	------------

Eind verslagjaar:

- Algemene reserve	6.450
- Bestemmingsreserve	23.122

29.572

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)	31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	31-12-2023
<i>Verplichtingen/verliezen/risico's:</i>					
- Pensioenverplichting voormalig wethouders	483		31	8	444
- Wachtgeldverplichtingen voormalig wethouders	89		1	70	18
- Wachtgeldverplichting non-activiteitsregeling	36		9	11	16
- Bovenwettelijk verlof	1.118	223			1.341
- Achterstallig onderhoud wegen	250	962			1.212
Subtotaal	1.976	968	41	89	3.031
<i>Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is:</i>					
- Afvalverwijdering	1.421		711		710
- Parkeerfonds	254				254
- Voorziening riolering	2.905	94			2.999
Subtotaal	4.580	94	711	0	3.963
Totaal	6.556	1.062	752	89	6.994

Voorziening pensioenverplichtingen voormalige wethouders

Uit deze voorziening worden de pensioenverplichtingen aan oud-wethouders bekostigd. Bij het bepalen van de omvang van het fonds is uitgegaan van de levensverwachting op basis aan de CBS-index. In het verslagjaar is € 31.000 onttrokken aan de voorziening en is € 8.000 vrijgevallen. De voorziening is toereikend om de toekomstige verplichtingen af te dekken.

Voorziening wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders

De voorziening is bestemd voor wachtgeldverplichtingen van voormalig wethouders. In het verslagjaar is € 1.000 onttrokken aan de voorziening en is € 70.000 vrijgevallen. De voorziening is toereikend om de toekomstige verplichtingen af te dekken.

Voorziening wachtgeldverplichtingen non-activiteitsregeling

De voorziening is bestemd voor wachtgeldverplichtingen van voormalig personeel. In het verslagjaar is € 9.000 onttrokken aan de voorziening en is € 11.000 vrijgevallen.

Voorziening bovenwettelijk verlof

De voorziening is gevormd vanwege de ruimere mogelijkheden voor het personeel om specifieke soorten verlof mee te kunnen nemen naar volgende jaren. Op basis van een actuele raming is € 223.000 toegevoegd aan de voorziening.

Voorziening afvalverwijdering

De voorziening is bestemd voor het egaliseren van nacalculatorische verschillen in de tarieven afvalverwijdering. In het verslagjaar is € 711.000 aan de voorziening onttrokken.

Voorziening parkeerfonds

De voorziening is bestemd voor het aanleggen van parkeervoorzieningen. Het fonds wordt gedoteerd door de afkoop van de verplichting tot het treffen van parkeer plaatsen in de openbare ruimte. In het verslagjaar zijn geen mutaties geweest op de voorziening.

Voorziening riolering

De voorziening riolering, op grond van artikel 44 lid 2 BBV, wordt aangewend voor de egalisatie van tarieven. Omdat de middelen verkregen zijn door een rioolheffing is deze voorziening in de categorie 'door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting' ondergebracht. De middelen uit rioolheffing verkregen moeten dan ook specifiek worden aangewend voor investeringen in riolering. In het verslagjaar is € 94.000 aan de voorziening toegevoegd. De voorziening vervangingsinvesteringen riolering, die gevormd wordt door onderuitputting op de kapitaallasten als gevolg van achterblijvende investeringen, is in de balanspresentatie op de activa (investeringen met een economisch nut gedekt door een heffing) in mindering gebracht. Deze voorziening, op grond van artikel 44 lid 1d BBV, bedraagt per 31 december 2023 € 765.000.

Voorziening achterstallig onderhoud wegen

In de jaarrekening 2020 is een voorziening getroffen van € 850.000 voor achterstallig onderhoud wegen. Het gaat hier om landbouwwegen van asfalt waarbij de onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet (meer) wordt voldaan aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Deze wegen zijn in de jaren 60 aangelegd en niet berekend op de hedendaagse grote landbouwvoertuigen. Bij een aantal wegen is er sprake van randschade, waarbij bermbeton zal worden aangebracht. Daarnaast moeten de wegen (deels) worden voorzien van nieuw asfalt. De werkzaamheden zijn grotendeels afgerond.

Bij het opstellen van het wegenbeheerplan 2024-2028 is onderzocht wat de huidige omvang van het achterstallige onderhoud is. Een deel van het wegenareaal kent helaas achterstallig onderhoud. Dit is deels ontstaan door de bezuiniging uit 2021 waarbij € 200.000,- structureel is bezuinigd op het wegenonderhoud en deels door de hoge inflatie en sterk gestegen kosten in de wegenbouwsector van de afgelopen jaren, waarbij onderhoud is uitgesteld door ontoereikende budgetten. Achterstallig onderhoud moet zo snel mogelijk worden uitgevoerd om te voorkomen dat er kapitaalvernietiging optreedt. In dat geval is er sprake van nóg hogere herstelkosten. Bij de volgende wegen is achterstallig onderhoud geconstateerd: Generaal van den Boschweg Veenhuizen (stille kant), toegangsweg bierbrouwerij Veenhuizen, Rietweg Peize, Meerweg Nietap,

Camper Erf Veenhuizen, Broeninger Erf Veenhuizen, Smeulerhof Veenhuizen, Hertendijk Peize, Donderseweg Norg, Brinkhof/Kerkpad Norg, Olde Hofweg Westervelde.

Achterstallig onderhoud kan niet gekapitaliseerd worden. Het BBV schrijft voor dat voor het achterstallig onderhoud een voorziening moet worden getroffen. Het achterstallige onderhoud waarvoor een voorziening benodigd is bedraagt € 962.000. We nemen deze voorziening nu, de werkzaamheden worden in de periode 2024 tot en met 2025 uitgevoerd.

Voorziening grondexploitatie Veldkampen Een

De grondexploitatie Veldkampen Een is per 31 december 2022 afgesloten. Bij de jaarrekening 2022 is een voorziening gevormd van € 25.000 voor de laatste afrondende werkzaamheden. In 2023 is hiervoor € 18.000 onttrokken aan de voorziening. De werkzaamheden zijn volledig afgerond, zodat het restant van € 7.000 kan vrijvallen. De voorziening was opgenomen op de balans bij de overlopende passiva (nog te betalen).

Vaste schulden langer dan 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Leningen (x € 1.000)	31-12-2022	Vermeerde- ringen	Aflossing	31-12-2023	Rente
<i>Onderhandse leningen:</i>					
- Binnenlandse banken	58.383	14.000	3.775	68.608	1.596

Onderhandse leningen

Eind 2023 staan 13 langlopende geldleningen op de balans.

In het verslagjaar is een nieuwe langlopende lening aangetrokken van € 14 miljoen.

De totale rentelast voor het jaar 2023 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd van langer dan één jaar bedraagt afgerond € 1.596.000.

Vlottende passiva

Het verloop van de vlottende passiva gedurende het jaar 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven.

<i>bedragen x € 1.000</i>	31-12-2023	31-12-2022
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	11.660	15.334
Banksaldi	6.351	8.065
Overige schulden	5.309	7.269
Overlopende passiva	15.220	16.897
Vooruitontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel van de EU, Nederlandse overheidslichamen en overige	7.661	9.264

Verplichtingen

7.559

7.633

Totaal vlottende passiva

26.880

32.231

134.553

124.527

Gewaarborgde geldleningen

39.226

39.424

Vlottende schulden korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Kortlopende schulden (x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Banksaldi	6.351	8.065
Overige schulden	5.309	7.269
Totaal	11.660	15.334

Per 31 december van het verslagjaar is er een schuld in rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten.

Schatkistbankieren

Openbare lichamen zijn verplicht om hun overtollige middelen aan te houden in 's Rijks schatkist. Conform de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn middelen tot aan het drempelbedrag uitgezonderd. De hoogte van dat drempelbedrag wordt berekend op basis van het begrotingstotaal van het verslagjaar. Conform het BBV moet in de toelichting op de balans het drempelbedrag worden vermeld en het totaal aan middelen dat per kwartaal van dat jaar door gemeenten buiten 's Rijks schatkist wordt gehouden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1.879			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0	0	0	16
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.879	1.879	1.879	1.863
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					

(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	93.947	
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	93.947	
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0	
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000	Drempelbedrag	1.879	
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2 Kwartaal 3 Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	0	0 0 1.478
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91 92 92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0	0 0 16

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva (x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Vooruitontvangen bedragen	7.661	9.264
Nog te betalen bedragen	7.559	7.633
Totaal	15.220	16.897

Van de vooruitontvangen bedragen kan de volgende specificatie per 31 december 2023 worden gegeven:

Vooruitontvangen bedragen (x € 1.000)	31-12-2022	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2023
<i>het Rijk</i>				
- Geluidswerende maatregelen Groningerweg Peize	3			3
- Onderwijsvertraging	271		33	238
- Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026	0	607		607
- Onderwijsroute	27	1		28
- Sportakkoord	38		38	0
- Toeslagenproblematiek	11			11
- Wet inburgering	193		14	179
- Energiearmoede	725		27	698
- Wegen Veenhuizen	220		220	0
- Lokale Aanpak Isolatie	0	1.468		1.468
- Woningbouw - bovenplanse infrastructuur	0	2.883		2.883

- Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	0	124		124
- Klimaatakkoord	0	459		459
- Bekostigingsreg. opvang ontheemden Oekraïne	0	419		419
- Huisvesting grote gezinnen vergunninghouders	0	30		30
<i>Provincie:</i>				
- Impuls Volkshuisvesting	120	115	120	115
- Landinrichtingsplan Veenhuizen	17	113		130
- Landschapsherstelvisie	0	28		28
- HRK+	125			125
- Waterstofbussen voor wijkteams Noordenveld	200		200	0
- Fietsverbinding de Bolmer	99		99	0
- Schoolpleinrevolutie	20			20
<i>Overige vooruit ontvangen bedragen</i>				
- BNG Bank Erfgoedprijs	10			10
- Terugontvangsten De Tip	31		9	22
- Exploitatiebijdrage Thedemaborg	0	42		42
Diverse subsidies < € 20.000	15	7		22
Diverse vooruitontvangen subsidies onderwijs	7.139		7.139	0
Totaal		9.264	6.296	7.779
				7.661

De specificatie van nog te betalen bedragen (> € 20.000) ziet er per 31 december 2023 als volgt uit:

Specificatie nog te betalen (> € 20.000), bedragen x € 1.000	31-12-2023
Rente langlopende geldleningen	592
Afrekeningen sociaal domein	1.284
Gemeentefonds	315
Personeelskosten opvang Oekraïners	73
WOZ-proceskosten	28
Specifiek uitkering stimulering sport (btw)	77
Btw-nadeel Molenduinbad	37
Afrekening BIZ-bijdrage	58
Onderwijsachterstandenbeleid	171
Verkeerseducatie	65
Teveel ontvangen subsidie Landschapsimpuls	638
Inburgering	53
Vergunningen op afstand	29
Bijdrage RUD	60
opvang vluchtelingen PWA Hoeve	72
TOZO-regeling	95
Overige kleine bedragen < € 20.000	125
Belastingafdracht	1.765
Kruisposten Wmo en overige kleine kruisposten	1.949

Reservering en uitbetaling IKB	75
Subtotaal	7.559

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Hieronder een overzicht van de rechten en verplichtingen, die niet in de balans zijn opgenomen.

Waarborgen en garanties

Het onder de niet uit de balans blijken de verplichtingen opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen, kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Specificatie van in het verleden afgegeven garanties (x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Restant aanvang 2023	Nieuwe garantstelling 2023	Restant einde 2023	Aard van garantstelling
Voetbal Vereniging Roden	150	93		76	Bouw nieuwe kleedkamers
Stichting Beweegdorp Norg	42	42		0	Aanstelling instructeurs
Stichting Molenduinbad Norg	75	84		79	Duurzaamheidsmaatregelen
Voetbal Vereniging Nieuw-Roden	23	20		19	Duurzaamheidsmaatregelen
Voetbal Vereniging Peize			75	75	bouw van Sporthuis Peize
Totaal	290	239	75	249	

Specificatie van in het verleden afgegeven borgstellingen (x € 1.000)	% van het lening-bedrag waarvoor borgstelling is verleend	Oorspronkelijk bedrag	Restant aanvang 2023	Restant einde 2023	Aard van borgstelling. Investering in:
Interzorg	100%	5.910	2.587	2.389	Ouderenhuisvesting
Woonborg	50%	62.300	28.650	28.650	Volkshuisvesting
Actium	50%	12.000	6.000	6.000	Volkshuisvesting
Habion	50%	2.300	1.150	1.150	Ouderenhuisvesting
Woonzorg	50%	2.074	1.037	1.037	Ouderenhuisvesting
Totaal		84.584	39.424	39.226	

In de jaren negentig zijn de door de gemeente verstrekte borgstellingen aan woningbouwcorporaties overgedragen aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). De gemeente neemt hierin een tertiaire achtervangpositie in. Dat houdt in dat indien corporaties in de problemen komen de corporatie eerst het Centraal Fonds Volkshuisvesting zal moeten benaderen voor financiële steun (primaire zekerheid). De borgstellingsreserve van het WSW vormt de tweede (secundaire) zekerheid aangevuld met obligo's te verstrekken door de WSW deelnemers. De derde (tertiaire) achtervangpositie betreft rijk en gemeenten (elk voor 50%) in de vorm van het verstrekken van renteloze leningen aan het WSW.

Overige niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

De gemeente kan voor een aantal toekomstige jaren verbonden zijn aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Op grond van artikel 53 BBV dienen deze verplichtingen in de toelichting bij de balans opgenomen te worden. Hierbij moet gedacht worden aan (langlopende) huurovereenkomsten, operationele leasecontracten, et cetera. Hieronder volgen korte toelichtingen:

Operationele leasecontracten

In totaal lopen op acht contracten op leaseauto's nog verplichtingen. De nog resterende leaseverplichtingen bedragen € 14.000.

Rechtsgeding overschrijdingsregeling

Op basis van artikel 142 tot en met 147 van de Wet op het primair onderwijs (WPO) dient een gemeentebestuur dat basisonderwijs in stand houdt, jaarlijks vast te stellen of er sprake is van overschrijding van de rijksvergoeding. Indien er meer uitgaven zijn geweest dan de ontvangen rijksvergoeding, dan is er sprake van een overschrijding. Deze overschrijding (meer uitgaven dan ontvangsten) dient proportioneel ook aan de scholen voor bijzonder onderwijs te worden doorbetaald. Veelal wordt een bedrag per leerling vastgesteld, die ook op basis van het leerlingenaantal van de bijzondere scholen wordt betaald. Hiermee wordt het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs in eenzelfde gemeente gelijkgesteld. In 2020 is de afrekening voor de periode 2006-2010 vastgesteld met als conclusie dat er geen overschrijding is geweest. Hier is door de bijzonder schoolbesturen bezwaar tegen ingediend. Het bezwaar loopt nog. Pas na definitieve vaststelling kunnen de periodes 2011-2015 en 2016-2020 worden vastgesteld.

3. Baten en lasten per programma

Overzicht baten en lasten

Bedragen x € 1.000)	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Realisatie		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>									
Samen doen	38.211	8.891	-29.319	42.525	11.179	-31.346	45.958	15.967	-29.991
Samen ontwikkelen	7.765	5.647	-2.118	10.559	6.216	-4.343	8.837	8.046	-791
Bestuur en samenleving	4.271	493	-3.778	5.788	606	-5.182	4.801	518	-4.283
Groen beleven	17.530	10.600	-6.931	22.027	14.802	-7.225	19.253	11.093	-8.160
Werken, ondernemen en ontspannen	6.907	2.462	-4.445	9.830	3.957	-5.873	8.883	4.530	-4.354
Duurzaam voor nu en later	1.455	0	-1.455	4.767	2.244	-2.523	2.140	244	-1.897
Helder zicht	16.623	68.003	51.380	17.990	71.351	53.361	14.235	71.140	56.905
Gerealiseerd totaal saldo baten en lasten	92.762	96.095	3.333	113.486	110.356	-3.130	104.108	111.538	7.430
<i>Mutatie reserves</i>									
Samen doen	909		-909	1.879	-313	-2.192	3.628	699	-2.929
Samen ontwikkelen		20	20	0	1.660	1.660	128	390	263
Bestuur en samenleving				0	0	0	0	0	0
Groen beleven				0	11	11	0	0	0
Werken, ondernemen en ontspannen	1		-1	1	917	916	1	237	236
Duurzaam voor nu en later				0	413	413	0	222	222
Helder zicht	275	352	77	-240	1.081	1.321	3.514	792	-2.723
<i>Totaal mutatie reserves</i>	<i>1.185</i>	<i>372</i>	<i>-813</i>	<i>1.639</i>	<i>3.769</i>	<i>2.130</i>	<i>7.271</i>	<i>2.340</i>	<i>-4.931</i>
Gerealiseerd totaal	93.947	96.467	2.520	115.125	114.125	-1.000	111.378	113.878	2.499

Toelichting op de afwijkingen

Belangrijke afwijkingen tussen de realisatie en de begroting na wijziging worden hierna per programma aangegeven. Tot de lasten per programma behoren onder meer de toerekening van kosten (uren) van eigen personeel en overhead. Aangezien een toename van deze toegerekende kosten op een programma (nagenoeg geheel) wordt gecompenseerd door een afname van deze kosten op andere programma's zijn deze verschillen niet op alle programma's nader toegelicht. Voor eventuele afwijkingen met betrekking tot de totale personeelskosten en de kosten van overhead wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken.

Als gevolg van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) moeten investeringen die onttrokken worden aan (bestemmings-)reserves ten laste van een programma worden begroot. De dekking wordt opgenomen bij het gerealiseerde totaal (toevoeging of onttrekking aan reserves). Deze wijze van administreren kan tot gevolg hebben dat, indien de uitgaven substantieel lager uitvallen, op rekeningbasis een fors verschil op het programma ontstaat. Het voordelige verschil wordt vervolgens gecompenseerd bij 'toevoeging of onttrekkingen aan reserves'. Per saldo is het budgettaire effect nihil.

Een overzicht van de eenmalige budgetten, waarvoor voorgesteld wordt deze over te hevelen naar 2024, is opgenomen als bijlage bij de behandeling van deze jaarstukken.

In deze toelichting van verschillen op de baten en lasten is de rapportagegrens van € 20.000 gehanteerd. Alle genoemde bedragen zijn afgerond op een veelvoud van € 1.000.

1. Samen doen

Saldo van baten en lasten

Programma 1. Samen doen (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Vershil
Lasten	45.958	42.525	-3.433
Baten	15.967	11.179	-4.788
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	29.991	31.346	1.355
Toevoeging/onttrekking aan reserves	-2.929	-2.192	737
Gerealiseerde totaal	32.920	33.537	617

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Het verschil op de reservemutatie à € 737.000 op dit programma bestaat uit twee componenten. Allereerst is er het verschil tussen de begrote en de gerealiseerde dotatie aan de reserve sociaal domein vanuit de exploitatie. De verwachting was bij de slotwijziging dat er aan het eind van het boekjaar 2023 een overschot van € 3.029.000 op het sociaal domein zou resteren. Het uiteindelijke voordeel bedraagt € 3.628.000, wat leidt tot een verschil van **€ 599.000**. In het restant van de toelichtingen onder dit programma treft u een uitgebreidere financiële toelichting op het sociaal domein aan.

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo van de

toevoeging/onttrekking aan reserves op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten) en reservemutatie(s):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)

Over te hevelen

	Restant
Int. preventief gezondheidsbeleid	46
Onderzoek uitvoer IHP 2016-2022	31

Af te sluiten

	Restant
Gezond in de stad	23
Aanvullend pakket re integratie	12
Leerlingenvervoer Oekraïne	27

139

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)

Toevoeging aan reserve sociaal domein	599
---------------------------------------	-----

599

737

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Het onderdeel Sociaal domein wordt apart toegelicht.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
<i>Nadelig</i>			
Gasverbruik accommodaties	-28	-28	
Opbrengst verhuur gymnastieklokalen	-23		-23
Minimabeleid: meedoen	-22	-22	
Uren	-63	-63	
<i>Voordelig</i>			
Kapitaallasten	24	24	
Leerlingenvervoer	25	25	
Sociaal domein	599		
Stichting Win subsidie welzijnswerk	80	80	

Maatschappelijke begeleiding inburgering vluchtelingen (WOS)	21	21	
Subsidie maatschappelijke dienstverlening	46	46	
Bijzondere bijstand	54	899	-845
Minimabeleid: armoedebestrijding kinderen	82	82	
Minimabeleid: schuldhulpverlening	22	22	
Bijdrage GGD Drenthe	157	157	
Opvang vluchtelingen Oekraïne	53	-5.613	5.666

Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	189		
---	-----	--	--

Resultaat vóór correctie reservemutatie	1.216	-4.370	4.798
--	--------------	---------------	--------------

Per saldo een voordelig resultaat van	617	-4.370	4.798
--	------------	---------------	--------------

Nadelig

Gasverbruik accommodaties (€ 28.000 nadelig)

Er heeft in 2023 een verrekening plaats gevonden met de OPON wat betreft het energieverbruik van de gymzalen van OBS de Poolster en SBO 't Hoge Holt. Deze verrekening lag door stijgende energieprijzen hoger dan de voorgaande jaren.

Opbrengst verhuur gymnastieklokalen (€ 23.000 nadelig)

In de begrote opbrengst was de verhuur van het gymlokaal aan de Floralaan nog opgenomen.

Minimabeleid: meedoen (€ 22.000 nadelig)

De kosten van de Meedoenregeling zijn gestegen door de gestegen kosten van schoolkosten die worden vergoed, meer grote gezinnen die gebruik maken van de regeling en de grotere bekendheid van de regeling.

Uren (€ 63.000 nadelig)

Een nadelig saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een groter personeelsbestand, grotere verlofsaldi en lager ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Voordelig

Kapitaallasten (€ 24.000 voordelig)

Een voordelig saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investerings vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Leerlingenvervoer (€ 25.000 voordelig)

We hebben minder kinderen in het vervoer dan verwacht, waardoor de kosten minder hoog waren.

Sociaal domein (€ 599.000 voordelig)

Toelichting volgt in de sectie Sociaal domein onder de toelichtingen van programma 1. Samen doen.

Stichting Win subsidie welzijnswerk (€ 80.000 voordelig)

Er is een bijdrage vanuit de SPUK ad. € 80.000 toegevoegd. Dit is pas eind 2023 besloten.

Maatschappelijke begeleiding inburgering vluchtelingen (WOS) (€ 21.000 voordelig)

Dit betreft de maatschappelijke begeleiding van statushouders die onder de Wet inburgering 2013 vallen. Deze maatschappelijke begeleiding is uitgevoerd alleen niet ten laste van dit budget gebracht.

Subsidie maatschappelijke dienstverlening (€ 46.000 voordelig)

In 2023 konden activiteiten ter ondersteuning van de maatschappelijke dienstverlening ook ten laste van de SPUK Gala worden gebracht. Met name hierdoor is er sprake van een onderschrijding op het regulier subsidies maatschappelijke dienstverlening. Daarnaast heeft een partij geen subsidie aangevraagd.

Bijzondere bijstand (€ 54.000 voordelig)

De Bijzondere bijstand (Bb) bestaat uit verschillende regelingen. In z'n totaliteit is er in 2023 minder beroep gedaan op de Bb. Het aantal bijstandsgerechtigden daalt overigens al een aantal jaren op rij. Ondanks dat de Bb ook open staat voor inwoners buiten de bijstand heeft dit een relatie met het beroep op de Bb.

Minimabeleid: armoedebestrijding kinderen (€ 82.000 voordelig)

De subsidies aan Stichting Leergeld en Humanitas zijn ten laste gebracht van de SPUK Iza-Gala. Er is nog geen beleid voor armoedebestrijding kinderen. De uitgaven zijn daarom moeilijk in te schatten.

Minimabeleid: schuldhulpverlening (€ 22.000 voordelig)

Het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening wisselt per jaar. In 2023 is het aantal aanvragen lager dan vooraf werd ingeschat. Door de vroegsignalering komen wij vroegtijdig in beeld bij de inwoners waardoor de inzet van trajecten schuldhulpverlening terugloopt.

Bijdrage GGD Drenthe (€ 157.000 voordelig)

Het verschil ontstaat door een terugbetaling van de GGD van het jaarresultaat over 2022 van € 75.000,-. Daarnaast heeft er een verrekening van € 23.000 plaatsgevonden aan spuk middelen. Het resterende bedrag ad € 60.000 betreft de teruggave van een deel van het positief jaarresultaat 2023.

Opvang vluchtelingen Oekraïne (€ 53.000 voordelig)

Voor de opvang van vluchtelingen uit de Oekraïne worden zowel lasten als baten verantwoord die beide niet zijn begroot. Voor de gemaakte kosten worden we door het rijk gecompenseerd. Per saldo zijn de baten € 53.000 hoger dan de niet begrote lasten. Voor een nadere toelichting op de opvang Oekraïners verwijzen wij naar het programma Samen doen, taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie.

Sociaal domein

Het verschil tussen de verwachte en de uiteindelijke dotatie aan de reserve sociaal domein bedraagt € 599.000. Het verschil wordt verklaard door lagere kosten en hogere inkomsten onder programma 1. Samen doen.

In onderstaand schema worden alle verschillen binnen het sociaal domein weergegeven. Onder het overzicht volgen de toelichtingen op de in de tabel genoemde onderdelen.

In onderstaand schema worden alle verschillen binnen het sociaal domein weergegeven. Onder het overzicht volgen de toelichtingen op de in de tabel genoemde onderdelen.

Sociaal domein (x € 1.000)	Begroot na wijziging 2023	Realisatie 2023	Vershil 2023
Uitvoeringskosten WMO			
Algemene voorzieningen	650	705	-55
WMO Zorg in Natura (ZIN)	1.258	1.441	-183
Hulp bij het huishouden	2.750	2.716	34
PGB HH	119	113	6
PGB dagbesteding/begeliding	0	240	-240
Begeleiding (WMO)	1.300	1.216	84
PGB dagbesteding/begeliding	318	28	291
Dagbesteding (WMO)	875	780	95
Arbeidsmatigdagbesteding (WMO)	30	0	30
Beschermd wonen (WMO)	-950	-1.172	222
Totaal uitgaven WMO	6.350	6.067	284
Uitvoeringskosten Jeugd:			
Algemene voorzieningen	647	446	200
Sportstimulering-Beweegdorpen (éénmalig)	40	33	7
Sportstimulering-Beweegdorpen	80	80	0
Jeugdhulp begeleiding	1.200	967	233
PGB jeugdhulp	158	185	-27
Jeugdhulp behandeling	1.250	1.219	31
Jeugdhulp dagbesteding	471	457	13
Pleegzorg	800	789	11
Gezinsgericht	360	348	12
Jeugdhulp met verblijf overig	42	37	5
Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.350	2.419	-69
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	300	272	28
Jeugdbescherming	230	209	21
Jeugdreclassering	75	75	0
Totaal uitgaven Jeugd	8.002	7.537	465
Overig:			
Personele kosten	2.780	2.579	201
Eigen bijdragen	-165	-213	48
Saldo BUIG/Bbz	-290	18	-308
Saldo Re-integratie	602	581	21

DVO's sociale werkvoorziening (SW)	3.390	3.321	70
Totaal overig	6.318	6.286	32
Totaal uitgaven/inkomsten sociaal domein	20.670	19.889	781
Algemene uitkering sociaal domein	-20.301	-20.306	5
Integratie uitkering participatie	-3.211	-3.211	0
Totaal inkomsten Rijk	-23.512	-23.517	5
Gerealiseerde totale saldo van baten en lasten	-2.842	-3.628	786
Toegevoegd aan reserve sociaal domein	3.029	3.628	-599

Uitvoeringskosten WMO € 284.000 voordelig)

De voorlopige afrekening beschermd wonen 2023 bedraagt € 1.172.000 positief. In de begroting is uitgegaan van een bedrag van € 950.000. Dit levert een voordeel op van € 222.000.

Verklaring overschot beschermd wonen

Met de openstelling van de Wet langdurige zorg voor BW-cliënten per 1 januari 2021 zijn sindsdien veel cliënten uitgestroomd vanuit onze BW-regio. De nieuwe instroom is beperkt. De verwachting was dat de rijksbijdrage ten aanzien van Beschermd Wonen zou worden verlaagd in de jaren die hierop zouden volgen. In de jaren die volgden stroomden meer cliënten uit dan vooraf verwacht, zowel door de gemeenten als het Rijk. Een bijstelling van de rijksbijdrage heeft sindsdien nog niet plaatsgevonden en gaat naar verwachting voor 2025 ook niet plaatsvinden. Als gevolg van een fors lager aantal cliënten en daarmee lagere kosten, en een rijksbijdrage die hier niet op is aangepast, hebben we de afgelopen jaren een flink overschot op deze Rijksmiddelen. Aangezien deze rijksmiddelen een algemeen dekkingsmiddel zijn hoeven deze overschotten niet terugbetaald te worden en staan deze ter vrije beschikking van de gemeente.

Bij de kosten WMO zorg in natura zien we een toename van € 183.000.. Dit is deels te verklaren door de sterke stijging van de tarieven voor de hulpmiddelen. Deze zijn per 1 januari 2023 met 12% gestegen ten opzichte van 2022. Daarnaast zitten in deze post ook de aanpassingen in huizen. Er zijn meerdere trapliften verstrekt en ook een aantal woningaanpassingen geweest om het huis bewoonbaar te maken voor iemand met een beperking. Deze kosten zijn zeer moeilijk te voorzien.

De lagere kosten hulp in het huishouden komt voornamelijk door de wachtlijsten die zijn ontstaan en er is weinig zorg geleverd in de vakanties. Afname van dagbesteding komt doordat er minder dagdelen worden afgenomen. In totaal levert dit een voordeel op van € 270.000.

Uitvoeringskosten Jeugd (€ 465.000 voordelig)

De kosten in jeugdhulp begeleiding die gemaakt zijn vallen lager uit doordat het aan indicaties per persoon is afgenomen in de loop van het jaar. Ten opzichte van het begin van het jaar had een persoon meer indicaties. Bij de slot prognose van het hele jaar is gekeken naar wat er op dat moment bekend was. Dit levert een voordeel op van € 233.300.

De eindafrekening NMD is lager uitgevallen dan begroot. Dit levert een voordeel op in de algemene voorzieningen van € 100.000.

Verschillende posten zijn lager uitgevallen dan begroot omdat een deel van de kosten ten laste is gekomen van de specifieke uitkering GALA.

Personele kosten (€ 201.000 voordelig)

In 2023 is een deel van de inhuur personeelskosten van beleid € 100.000 doorbelast aan de specifieke uitkering GALA. Door deze doorbelasting is het budget van inhuur niet volledig benut. Daarnaast zijn er door ziekte, zwangerschapsverlof of niet tijdig opvullen van vacatures binnen toegang en beleid minder uren doorbelast dan begroot.

Inkomsten WMO/Jeugd

Eigen bijdrage WMO (€ 48.000 voordelig)

Er is een toename van eigen bijdrage WMO omdat er bij meer mensen de eigen bijdrage van 19 euro per maand is opgelegd.

Uitvoering Participatiewet

BUIG uitgaven inkomensdeel (€ 187.000 nadelig)

Het verstrekken van bijstandsuitkeringen is een opneindregeling. Het bestand is ongeveer gelijk gebleven aan dat van 31 december 2022, maar er zijn hogere kosten door een stijging van 10% van het minimumloon en een wijziging in de kostendelersnorm van inwonende kinderen van 21 jaar en ouder naar 27 jaar en ouder. Daarnaast heeft er door de wetgeving "Breed offensief" een aanzienlijke investering plaatsgevonden voor wat betreft loonkostensubsidies. Zowel gemeentelijk als wettelijk. Door deze wetgeving is er ook benadrukt dat het huidige doelgroep helaas niet aan het werk kan komen zonder deze financiële investeringen. Met al deze ontwikkelingen is in het budget BUIG ook rekening gehouden. In totaal is voor BUIG/Bbz een klein nadeel van € 18.000..

Bbz uitgaven bedrijfskrediet (€ 70.000 voordelig)

Het blijft altijd moeilijk om in te schatten hoeveel investeringen nodig zijn in een jaar qua bedrijfskredieten. € 100.000 leek vorig jaar de beste inschatting. Bij nader inzien is hier minder in geïnvesteerd, maar volgend jaar kan dit juist weer meer zijn afhankelijk van wat nodig is voor de doelgroep.

Rijksbijdrage Bbz - Declaratiedeel (€ 217.000 nadelig)

Ten eerste heeft de betaling aan het ministerie over 2023 al wel plaats gevonden. Echter de ontvangst van 2023 zal vermoedelijk pas in 2024 plaatsvinden. Dit zien we namelijk ook voor het jaar 2021. Hier hebben wij in 2023 pas een beschikking voor de betaling van 2021 gekregen, waardoor deze pas in 2023 is verwerkt. Dit resulteert in een voortdurende achterstand in onze administratieve processen.

Re-integratie (€ 21.000 voordelig)

Er hebben meer investeringen plaatsgevonden voor wat betreft re-integratie. Onder andere in Bbz begeleiding Prestart, jobcoaching, kinderopvang, sociale participatie en scholing. De ESF subsidie van € 214.000 is ontvangen. En een meevaller in de exploitatielasten van het maatschappelijk verzamelgebouw aan de Ceintuurbaan-Noord in Roden levert een voordeel op van € 27.000.

DVO's sociale werkvoorziening (SW) (€ 70.000 voordelig)

De kosten van de dienstverleningsovereenkomsten DVO SW vallen lager uit dan begroot, dit kan te maken hebben met bijvoorbeeld uitstroom. Daarnaast is het budget versterken uitvoering doelgroep niet volledig ingezet.

2. Samen ontwikkelen

Saldo van baten en lasten

Programma 2. Samen ontwikkelen (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Vershil
Lasten	8.837	10.559	1.722
Baten	8.046	6.216	-1.830
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	791	4.343	3.552
Toevoeging/onttrekking aan reserves	263	1.660	1.397
Gerealiseerde totaal	528	2.683	2.155

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)

Over te hevelen	Restant
Gebiedsdekkend omgevingsplan	85
Actualiseren omgevingsvisie	50
Wet Kwaliteitsborging bouw	73
Invoeringskosten Omgevingswet	188
Strat. sturen vastgd, proj., gronden	48
Sloop vm school De Vlinderhof	76
Invoering omgevingswet	17

Af te sluiten	Restant
Aankoop Schoolstraat 30 Roden	34

571

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)

Bijdrage bestemmingsreserve Middenveld	826
--	-----

826

1.397

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
<i>Nadelig</i>			
Levering derden: bijzondere procedures Wet Ruimtelijke Ordening	-47	-47	
Levering derden: bouw- en woningtoezicht	-64	-64	
Vorbereidingsbudget grondexploitatie Oude Velddijk Peize	-49	-49	
Vorbereidingsbudget grondexploitatie Zuidpoort-Terheijl	-69	-69	
Vorbereidingsbudget grondexploitatie Roden-Zuid	-179	-179	
Vorbereidingsbudget grondexploitatie Maatlanden / de Zulthe Roden	-27	-27	
Opstellen woonvisie	-25	-25	
Uren	-609	-609	
Ingehuurd personeel	-635	-635	
<i>Voordelig</i>			
Salarissen huidig personeel	1.031	1.031	
Leges omgevingsvergunningen	414		414
Gebiedsontwikkeling Veenhuizen (eenmalig budget)	50	50	
Winstnemning grondexploitatie Oosterveld Norg	1.056		1.056
Vrijval voorziening grondexploitatie Peize-Zuid	2.169		2.169
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	-35		
Resultaat vóór correctie reservemutatie	2.981	-623	3.639
Per saldo een voordelig resultaat van	2.155	-623	3.639

Nadelig

Levering derden: bijzondere procedures Wet Ruimtelijke Ordening (€ 47.000 nadelig)

De uitgaven hebben betrekking op personele inzet en extra juridische capaciteit op projecten. Dit is noodzakelijk binnen de reguliere werkvoorraad van het team Ruimtelijke ordening, mede vanwege personele krapte en veel extra juridische procedures (Woo verzoeken, bezwaar en beroep, enz).

Levering derden: bouw- en woningtoezicht (€ 64.000 nadelig)

Een deel van de vergunningen wordt afgehandeld door een externe organisatie. Deze meerkosten kunnen worden gedekt uit de hogere legesopbrengsten aangezien er een relatie is tussen deze kosten en de bijbehorende leges.

Vorbereidingsbudget grondexploitatie Oude Velddijk Peize (€ 49.000 nadelig)

Conform een aangenomen motie (7-4-2021) in uw raad is de Oude Velddijk 26 via een openbare procedure in verkoop gebracht voor CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap) – groepen. Aangezien de ingeschatte waarde van de grond en de kosten die de gemeente moest maken nagenoeg overeen kwamen is er voor een vast verkoopbedrag gekozen. Op die manier kwam de gemeente uit de kosten, hadden de CPO-groepen maximale duidelijkheid en kon de locatie op

kwaliteit gegund worden. Tussen het moment dat de verkoopprijs bepaald is en de (voorlopige) gunning plaats heeft plaatsgevonden zijn de (bouwstoffen)prijzen door de oorlog in Oekraïne sterk gestegen. Daarnaast zijn de voorbereidingskosten hoger dan verwacht doordat de CPO-groep niet zelf wil kopen maar graag wil dat er rechtstreeks aan Knarrenhof verkocht wordt. Er is de nodige (juridische) expertise nodig gebleken om te kijken of we, op uitdrukkelijk verzoek van de CPO-groep, kunnen gunnen aan Knarrenhof. Ook zijn er beroepschriften ingediend bij de Raad van State, het duurt lang voordat die uitspraak doen. Kortom, vanwege voorgaande redenen verwachten wij nu een tekort op de ontwikkeling van de Oude Velddijk 26.

Vorbereidingsbudget grondexploitatie Zuidpoort-Terheijl (€ 69.000 nadelig)

De anterieure overeenkomst, de grondexploitatie en het bestemmingsplan hebben meer tijd gekost dan ingeschat.

Vorbereidingsbudget grondexploitatie Roden-Zuid (€ 179.000 nadelig)

Het restant van de oorspronkelijk (in eerdere jaren) begrote voorbereidingskredieten (circa € 38.000,-) bleek onvoldoende te zijn voor alle stappen die we hebben gemaakt. Dit heeft op hoofdlijn twee oorzaken. Ten eerste hebben we, om een versnelling in de planvorming te stimuleren, al meer onderzoeken en adviezen (op onder andere de vakgebieden ecologie, verkeer, water en ruimtelijk/juridisch) laten uitvoeren dan vooraf beoogd. Ten tweede hebben we vanwege capaciteitstekort in de eigen formatie op meerdere disciplines (onder andere projectleiding, stedenbouwkundig, water en planeconomie) externe adviseurs ingehuurd.

Vorbereidingsbudget grondexploitatie Maatlanden / de Zulthe Roden (€ 27.000 nadelig)

Voorafgaand aan de grondaankoop hebben wij een groot aantal onderzoeken laten doen. Dit onderzoeken waren in aantal en financieel groter van omvang dan gedacht, met name het nadere archeologisch onderzoek kostte significant meer dan begroot. Voor een goede inschatting voor de toepasbaarheid van de aankoop voor onze doelstellingen te weten een nieuwe woonwijk, zijn deze onderzoeken noodzakelijk.

Opstellen Woonvisie (€ 25.000 nadelig)

Betreft uitgaven voor het opstellen van de Woonvisie. De kosten worden gedekt door het budget versnelling woningbouwopgaaf.

Uren (€ 609.000 nadelig)

Een nadelig saldo op doorbelaste uren ontstaat onder meer door een groter personeelsbestand, grotere verlofsaldi en lager ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Ingehuurd personeel (€ 635.000 nadelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Voordelig

Salarissen huidige personeel (€ 1.031.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Leges omgevingsvergunningen (€ 414.000 voordelig)

Over een periode van meer dan een jaar zijn de leges voor grotere projecten niet goed verwerkt in de betreffende applicatie. Een interne controle bracht deze fout aan het licht waardoor dit alsnog hersteld is en de leges in rekening zijn gebracht. Hierdoor zijn deze meeropbrengsten destijds niet gemeld bij de tweede trimesterrapportage en de slotwijziging.

Gebiedsontwikkeling Veenhuizen (eenmalig budget) (€ 50.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de naar de bijlagen met betrekking tot de overheveling van de eenmalige budgetten.

Winstneming grondexploitatie Oosterveld Norg (€1.056.000 voordelig)

Zie de paragraaf Grondbeleid voor een verdere toelichting op de grondexploitaties.

Vrijval voorziening grondexploitatie Peize-Zuid (€2.169 .000 voordelig)

Zie de paragraaf Grondbeleid voor een verdere toelichting op de grondexploitaties.

(bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Oosterveld Norg	-1.056	0	1.056
Peize-Zuid	-2.169	0	2.169
	-3.225	0	3.225

3. Bestuur en samenleving

Saldo van baten en lasten

Programma 3. Bestuur en samenleving (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	4.801	5.788	987
Baten	518	606	87
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	4.283	5.182	899
Toevoeging/onttrekking aan reserves	0	0	0
Gerealiseerde totaal	4.283	5.182	899

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten
<i>Nadelig</i>		
Schade Oudgenoegstraat	-38	-38
Uren	-243	-243
Ingehuurd personeel	-138	-138

Voordelig

Salarissen vm B&W	179	179
Salarissen huidig personeel	494	494
Uitkering rioleringschade wijk Middenveld	735	735
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	-90	
Per saldo een voordelig resultaat van	899	989

Nadelig

Schade Oudgenoegstraat (€ 38.000 nadelig)

Dit betreft diverse kosten die nog zijn gemaakt voor Middenveld. Het gaat dan om monitoringskosten, advieskosten en kosten voor herstel.

Uren (€ 243.000 nadelig)

Een nadelig saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een groter personeelsbestand, grotere verlofsaldi en lager ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Ingehuurd personeel (€ 138.000 nadelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Voordelig

Salarissen VM personeel B&W (€ 179.000 voordelig)

De werkelijke pensioen- en wachtgeld betalingen waren lager dan lopende verplichtingen ten tijde van het opstellen van de begroting.

Salarissen huidig personeel (€ 494.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Uitkering rioleringschade Middenveld (€ 735.000 voordelig)

Dit betreft een eenmalig budget dat gedekt wordt door de algemene reserve. De reservemutatie is onder Programma 2. Samen ontwikkelen verantwoord. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de naar de bijlagen met betrekking tot de overheveling van de eenmalige budgetten.

4. Groen beleven

Saldo van baten en lasten

Programma 4. Groen beleven (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	19.253	22.027	2.774
Baten	11.093	14.802	3.709
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	8.160	7.225	-935
Toevoeging/onttrekking aan reserves	0	11	11

Gerealiseerde totaal	8.160	7.213	-947
-----------------------------	--------------	--------------	-------------

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)

Over te hevelen	Restant
Actualiseren wegenlegger	11
	11

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

De onderdelen Riolering en Afval worden apart toegelicht.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
<i>Nadelig</i>			
Straatreiniging	-45	-45	
Stortkosten	-20	-20	
Overige goederen en diensten: onverharde wegen	-36	-36	
Gladheidsbestrijding	-22	-22	
Onderhoud vrachtauto's	-47	-47	
Onderhoud grasmaaiers	-26	-26	
Onderhoud werktuigen	-37	-37	
Voorziening achterstallig onderhoud wegen	-962	-962	
Huur waterstofbussen	-77	-77	
Ingehuurd personeel	-181	-188	
<i>Voordelig</i>			
Kapitaallasten	52	52	
Uren	255	255	
Brandstofkosten vrachtwagens	23	23	
Bruggen en duikersbruggen	20	20	
Groenonderhoud	31	31	

Exoten	64	64	
Subsidie RSP	79		79
Baten begraafplaatsrechten	52		51
Salarissen huidig personeel	212	212	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	-282		
Per saldo een nadelig resultaat van	-947	-803	130

Nadelig

Straatreiniging (€ 45.000 nadelig)

In de aanbesteding is opgenomen dat de aannemer een indexering mag toepassen voor stijging loon- en brandstofkosten. In 2023 is zowel de indexering 2022 als de indexering van 2023 doorberekend.

Stortkosten parken en plantsoenen (€ 20.000 nadelig)

De indexatie voor deze post is niet toereikend voor de daadwerkelijke prijsstijgingen.

Levering derden buitendienst: onverharde wegen (€ 36.000 nadelig)

Door de natte weersomstandigheden moest er meer inzet door aannemers worden gepleegd om de onverharde wegen begaanbaar en veilig te houden.

Levering derden buitendienst: gladheidsbestrijding (€ 22.000 nadelig)

We zijn overgegaan naar een nieuw gladheid bestrijdingssysteem. We strooien nu niet meer dan nodig. Ook de breedte van de strooier is nu beter afgesteld waardoor er minder zout in de bermten terecht komt. We hebben te maken gehad met aanloop problemen en extra kosten om het systeem goed werkend te krijgen.

Onderhoud vrachtauto's (€ 47.000 nadelig)

Door extra storingsen en reparaties aan de huidige vrachtwagens moesten vrachtwagens worden ingehuurd. De verwachte levering van het nieuw aangeschafte voertuig heeft nog niet plaatsgevonden in 2023.

Onderhoud grasmaaiers (€ 26.000 nadelig)

De onderhoudskosten zijn hoger dan begroot. Dit werd mede veroorzaakt door de leeftijd van de machines en het niet tijdig kunnen vervangen door leveringsproblemen bij de leveranciers.

Onderhoud werktuigen (€ 37.000 nadelig)

In deze post zitten alle machines en werktuigen die veelal worden aangebouwd aan de tractoren. Deze machines zijn veelal verouderd waardoor de onderhoudskosten stijgen.

Voorziening achterstallig onderhoud wegen (€ 962.000 nadelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de voorzieningen die onderdeel zijn van de Balans en toelichting van de jaarrekening.

Huur waterstofbussen (€ 77.000 nadelig)

De aanschaf van de waterstofbussen is vertraagd waardoor vervangende huur moest plaatsvinden. De kosten van inhuur worden gecompenseerd door lagere kapitaallasten op het krediet

Ingehuurd personeel (€ 181.000 nadelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

*Voordelig***Kapitaallasten (€ 52.000 voordelig)**

Een voordelig saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investerings vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Uren (€ 255.000 voordelig)

Een voordelig saldo op doorbelaste uren ontstaat onder meer door een kleiner personeelsbestand, lagere verlofsaldi en hoger ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Brandstofkosten vrachtwagens (€ 23.000 voordelig)

In 2022 stegen de brandstofkosten explosief. In de begroting 2023 is rekening gehouden met deze hogere tarieven op brandstof. Door verlaging van de accijns zijn de tarieven echter niet doorgestegen, maar lager geworden dan waar op was gerekend.

Bruggen en duikerbruggen (€ 20.000 voordelig)

Het noodzakelijke onderhoud aan de bruggen en duikerbruggen is uitgevoerd. Door gebrek aan personele capaciteit konden een aantal beheerstaken, zoals schoonmaken, niet op de markt worden gezet.

Groenonderhoud (€ 31.000 voordelig)

Door personele wisselingen zijn er minder werkzaamheden uitgevoerd dan gewenst.

Exoten (€ 64.000 voordelig)

In 2023 zijn de mogelijke locaties met exoten in beeld gebracht. Er wordt structureel gemaaid en afgevoerd. Overige maatregelen zijn, door personele wisselingen, nog niet altijd goed uitgewerkt. Hierdoor is er slechts een beperkt deel van het budget besteed.

Subsidie RSP (€ 79.000 voordelig)

De afrekening van de subsidiegever is in 2023 ontvangen.

Baten begraafplaatsrechten (€ 52.000 voordelig)

Hoeveel mensen overlijden en kiezen voor een graf in Noorderveld is lastig te voorspellen. We gaan uit van eerdere jaren maar zien dat dit fluctueert.

Salarissen huidig personeel (€ 212.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Riolering

Afwijkingen op de uitgaven en inkomsten op het taakveld 7.2 Riolering leiden niet tot een verschil in het jaarresultaat. Een eventueel tekort of overschot wordt namelijk verrekend via de egalisatievoorziening riolering. De begrote onttrekking aan de voorziening was in 2023 € 170.000. De uiteindelijke dotatie bedroeg € 94.000. Er is dus per saldo € 264.000 minder onttrokken aan de voorziening dan verwacht. De onderliggende verschillen worden hieronder uiteengezet. Na het overzicht volgt een algemene toelichting.

Toelichting riolering (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
<i>Nadelig</i>			
Rioolheffing	-27		-27
Levering derden	-38	-38	
<i>Voordelig</i>			
Kapitaallasten	253	253	
Uren/overhead	74	74	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	2		
Per saldo minder aan de voorziening onttrokken	264	289	-27

Het voordelige verschil op riolering wordt veroorzaakt door lagere kapitaallasten als gevolg van achterblijvende investeringen in rioolvervang

Afval

Afwijkingen op de uitgaven en inkomsten op het taakveld 7.3 Afval leiden niet tot een verschil in het jaarresultaat. Een eventueel tekort of overschot wordt namelijk verrekend via de egalisatievoorziening afvalverwijdering. De begrote onttrekking aan de voorziening was in 2023 € 439.000. De uiteindelijke onttrekking bedroeg € 711.000. Er is dus per saldo € 272.000 meer onttrokken aan de voorziening dan verwacht. De onderliggende verschillen worden hieronder uiteengezet. Na het overzicht volgt een algemene toelichting.

Toelichting afval (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
<i>Nadelig</i>			
Uren	-233	-233	
Levering derden, BTW, kwijtschelding	-147	-185	
<i>Voordelig</i>			
Kapitaallasten	98	98	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	10		
Per saldo meer aan de voorziening onttrokken	-272	-320	0

Het hogere nadelige saldo wordt veroorzaakt door de inzet van (vast en ingehuurd) duurder personeel op het brengstation en lagere kapitaallasten door het later in het jaar gereedkomen van de nieuwbouw grondstoffencentrum.

5. Werken, ondernemen en ontspannen

Saldo van baten en lasten

Programma 5. Werken, ondernemen en ontspannen (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	8.883	9.830	946
Baten	4.530	3.957	-572
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	4.354	5.873	1.519
Toevoeging/onttrekking aan reserves	236	916	680
Gerealiseerde totaal	4.118	4.957	839

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo van de toevoeging/onttrekking aan reserves op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten) en reservemutatie(s):

Enmalige budgetten (bedragen x € 1.000)

Over te hevelen	Restant
Bedrijvenregeling Drenthe	36
Opstellen Kerkenvisie	25
Uitvoeren centrumvisie	40
Dorpenfonds	502
Uitvoeringsagenda	35
Culturele alliantie	15
Onderzoek sportcentrum De Hullen	19
Uitvoering digitale winkelstraat	3

Af te sluiten	Restant
Beweegdorpen	5

680

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
<i>Nadelig</i>			
Subsidie Biblionet Drenthe	-20	-122	102
Schade De Winsinghhof	-34	-34	
Bijdrage OPON	-20		-20
<i>Voordelig</i>			
Bijdragen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: onderhoud havezathe Mensinge	22		22
Uren	85	85	
Kapitaallasten	109	109	
Huuropbrengsten de Hullen	23		23
Gasverbruik de Hullen	25	25	
BIZ heffing bedrijven	30		30
Winstneming grondexploitaties Haarveld Roden	581		581
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	38		
Per saldo een voordelig resultaat van	839	63	738

Nadelig

Subsidie Biblionet Drenthe (€ 20.000 nadelig)

Het college heeft besloten een eenmalige subsidie van € 14.784,- toe te kennen aan Biblionet Drenthe als compensatie van de hoge kosten van het bibliotheekwerk in Noordenveld in 2023.

Schade De Winsinghhof (€ 34.000 nadelig)

Door de brand in het restaurant zijn er diverse onverwachte kosten gemaakt. Er wordt nog met de verzekering gesproken over deze kosten.

Bijdrage Opon (€ 20.000 nadelig)

De kosten voor de conciërges OPON worden gedekt door een rijksbijdrage en door een bijdrage van OPON. De rijksbijdrage is in 2023 verhoogd. Verzuimd is de raming van de te ontvangen bijdrage van OPON naar beneden bij te stellen.

Voordelig

Bijdragen Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed: onderhoud havezathe Mensinge (€ 22.000 voordelig)

Dit betreft een terugkerende subsidie die jaarlijks in hoogte verschilt. Het bedrag is bij ons niet vooraf bekend.

Uren (€ 85.000 voordelig)

Een voordelig saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een kleiner personeelsbestand, lagere verlofsaldi en hoger ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere

programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Kapitaallasten (€ 109.000 voordelig)

Een voordelig saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investerings vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Huuropbrengsten de Hullen (€ 23.000 voordelig)

De huuropbrengst is hoger uitgevallen door een tariefsverhoging en doordat meer verenigingen en het voortgezet onderwijs in 2023 de sporthallen hebben gehuurd.

Gasverbruik de Hullen (€ 25.000 voordelig)

De temperatuur van het zwembad is 0,3 graden verlaagd en in de sluitingsperiode (4 weken zomervakantie) is de temperatuur verlaagd met 3 graden wat heeft geleid tot een lager gasverbruik.

BIZ heffing bedrijven (€ 30.000 voordelig)

De BIZ heffing die we hebben ontvangen valt hoger uit door de stijging van de WOZ-waarden van bedrijfspanden.

Winstneming grondexploitaties Haarveld Roden (€ 581.000 voordelig)

Zie de paragraaf Grondbeleid voor een verdere toelichting op de grondexploitaties.

(bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Vershil
Haarveld Roden	-581	0	581
Westeres Roden	0	0	0
	-581	0	581

6. Duurzaam voor nu en later

Saldo van baten en lasten

Programma 6. Duurzaam voor nu en later (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Vershil
Lasten	2.140	4.767	2.627
Baten	244	2.244	2.001
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	1.897	2.523	626
Toevoeging/onttrekking aan reserves	222	413	191
Gerealiseerde totaal	1.675	2.110	435

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)

Over te hevelen

Restant

Uitvoeringskosten klimaatakkoord	116
----------------------------------	-----

Af te sluiten

Restant

Gemeentelijk vastgoed verduurzamen	32
Stronghouse	44

191

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
<i>Voordelig</i>			
Uren	95	95	
Maatregelen verduurzaming	68	68	
Ingehuurd personeel	51	51	
Verduurzaming maatschappelijke gebouwen	97	97	
Bijdrage RUD	40	40	
Kapitaallasten	26	26	
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	58		
Per saldo een voordelig resultaat van	435	377	0

Voordelig

Uren (€ 95.000 voordelig)

Een voordelig saldo op doorbelaste arbeidsuren ontstaat onder meer door een kleiner personeelsbestand, lagere verlofsaldi en hoger ziekteverzuim dan begroot. Bovendien ontstaan urenverschillen op programmaniveau doordat medewerkers gedurende het jaar op andere programma's werkzaam kunnen zijn dan werd verwacht. Per saldo heffen de voordelen en nadelen op de uren elkaar op en resteert er geen verschil.

Maatregelen verduurzaming (€ 68.000 voordelig)

Het team Duurzaamheid was in 2023 niet compleet waardoor interne en externe verzoeken niet afdoende konden worden beoordeeld en gehonoreerd.

Ingehuurd Personeel (€ 51.000 voordelig)

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Personele lasten.

Verduurzaming maatschappelijke gebouwen (€ 97.000 voordelig)

Het budget van 2022 is per abuis overgeheveld naar 2023. Door beperkte capaciteit bij de aannemers, kon het budget 2023 niet volledig worden besteed.

Bijdrage RUD (€ 40.000 voordelig)

De deelnemersbijdrage voor Noordenveld bedraagt op basis van de verrekensystematiek voor 2023 € 883.000. Dit is € 40.000 lager dan verwacht op basis van de begroting- en voortgangsrapportages van de RUD.

Kapitaallasten (€ 26.000 voordelig)

Een voordelig saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er minder geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investerings vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

7. Helder zicht

Saldo van baten en lasten

Programma 7. Helder zicht (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Lasten	16.734	16.987	253
Baten	71.140	71.351	211
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-54.406	-54.364	42
Toevoeging/onttrekking aan reserves	-2.723	1.321	4.044
Gerealiseerde totaal	-51.683	-55.685	-4.002

Toevoeging of onttrekking aan reserves

Op een programma kan een saldo ontstaan door de restanten op de eenmalige budgetten die gepaard gaan met toevoegingen of onttrekking aan reserves. Dit betreft zowel af te sluiten en over te hevelen budgetten als budgetten waarop verlagingen zijn toegepast. Het saldo van de toevoeging/onttrekking aan reserves op dit programma ontstaat door het (de) volgende eenmalige budget(ten) en reservemutatie(s):

Eenmalige budgetten (bedragen x € 1.000)

Over te hevelen

Knelpuntenbudget

Restant

247

Af te sluiten

Generieke digitale infrastructuur

Wet open overheid

Restant

1

14

262

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)

Dekking kapitaallasten	18
Onderhoud gebouwen	9
Resultaat van de rekening van baten en lasten	3.538

3.565

3.827

Hieronder volgt het overzicht van de verschillende nadelen en voordelen op het programma die groter zijn dan € 20.000.

Voor een verdere toelichting op de over te hevelen bedragen wordt verwezen naar de bijlagen met betrekking tot de eenmalige budgetten.

Toelichtingen op de verschillen

Toelichting (bedragen x € 1.000)	Totaal	Lasten	Baten
<i>Nadelig</i>			
Voorziening bovenwettelijk verlof	-223	-223	
Bezwaar- en beroepschriften WOZ	-207	-207	
Levering derden: asbestsanering Ekkelkamp	-99	-99	
Overhead	-671	-758	87
Vennootschapsbelasting	-202	-202	
Kapitaallasten	-270	-270	
Diverse ontvangsten vakgroep ontwikkeling	-222		-222
<i>Voordelig</i>			
Onroerendezaakbelastingen	211		211
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	832		832
Diverse kleinere afwijkingen (< € 20.000)	414		
Resultaat vóór correctie reservemutatie	-437	-1.759	908
Per saldo een nadelig resultaat van	-4.002	-1.759	908

Nadelig

Voorziening bovenwettelijk verlof (€ 223.000 nadelig)

In de CAO zijn afspraken gemaakt over de regels rond het sparen van verlof. Er zijn ruimere mogelijkheden om specifieke soorten verlof mee te kunnen nemen naar volgende jaren en te sparen. Deze categorie verlof dient in de jaarrekening als een schuld aan het personeel te worden gepresenteerd. De mutatie van de voorziening ten opzichte van 2022 bedraagt € 223.000. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het aantal uren in de voorziening en door een hoger tarief van de uren (CAO verhogingen en salaris verhoging door stijging aantal treden).

Bezwaar- en beroepschriften WOZ (€ 207.000 nadelig)

Landelijk was in 2023 een forse toename van bezwaren ingediend door commerciële bureaus tegen de WOZ-waarde ten opzichte van eerdere jaren. Als gevolg van deze ontwikkeling zijn de proceskosten exponentieel gestegen. Doordat de opbrengsten uit de OZB hoger uitvallen heeft dit op het totaal aan OZB geen gevolgen.

Levering derden: asbestsanering Ekkelkamp (€ 99.000 nadelig)

Tijdens de ontwikkeling van de nieuwbouw gemeentewerf aan de Ekkelkamp werden we geconfronteerd met een asbest verontreiniging in het openbaar gebied naast de bouwkegel. De vervuiling was dusdanig dat het gesaneerd moest worden.

Overhead (€ 671.000 nadelig)

Het nadeel op de overhead in 2023 bedraagt € 671.000 en wordt uitgebreid toegelicht in de paragraaf overhead.

Vennootschapsbelasting (€ 202.000 nadelig)

Het nadelige resultaat van € 202.000 is ontstaan vanwege nog te verwachten correcties over de jaren 2021 tot en met 2023.

Kapitaallasten (€ 270.000 nadelig)

Een nadelig saldo op de kapitaallasten ontstaat wanneer er meer geïnvesteerd is dan begroot. In het hoofdstuk Investerings vindt u een toelichting op de afwijkingen op de investeringen per programma.

Diverse ontvangsten vakgroep ontwikkeling (€ 222.000 nadelig)

De overdracht van het perceel van de manege in Roden was verwacht in 2023, maar vindt plaats in 2024 (€ 270.000). Rest van de inkomsten (€ 48.000,-) komt voort uit verkoop snippergroen en verkoop perceel bedrijventerrein.

Voordelig**Ozb eigenaren woningen (€ 211.000 voordelig)**

Bij het vaststellen van de tarieven in 2023 was de waardering voor een klein deel afgerond. De verwachte waardeontwikkeling blijkt hoger dan voorzien. Doordat er wel spake is van hogere proceskosten en lagere inkomsten uit de de OZB niet woningen heeft dit per saldo geen invloed op de totale opbrengst uit OZB.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds (€ 832.000 voordelig)

Het voordeel op de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt toegelicht onder het hoofdstuk Algemene dekkingsmiddelen.

WNT-verantwoording

De WNT is van toepassing op de gemeente Noordenveld. Het voor de gemeente Noordenveld toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog vier jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023				
bedragen x € 1	H. Huttinga	P. van Vliet	A.D. Hamstra	D.S. Ruddijs
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 – 31-12	01-01 - 07-02	14-02 - 31-08	01-09 - 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	93.293	11.639	53.168	36.743
Beloningen betaalbaar op termijn	15.676	1.861	8.814	6.298
<i>Subtotaal</i>	<i>108.969</i>	<i>13.500</i>	<i>61.982</i>	<i>43.041</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	23.216	121.581	74.537
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	108.969	13.500	61.982	43.041
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022		
bedragen x € 1	H. Huttinga	P. van Vliet
Functiegegevens	Griffier	Gemeentesecretaris
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 – 31-12	15-08 – 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	89.027	40.671
Beloningen betaalbaar op termijn	15.891	7.544

<i>Subtotaal</i>	<i>104.918</i>	<i>48.215</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	82.258
Bezoldiging	104.918	48.215

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	P. van Vliet
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Gemeentesecretaris
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2023
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	19.091
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	19.091
Waarvan betaald in 2023	19.091
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

4. Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het College van burgemeester en wethouders aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 20 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt 3% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief mutaties in de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3,3 miljoen.

Conclusie

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. De geconstateerde onrechtmatigheid bedraagt € 2,2 miljoen op het begrotingscriterium. Dit wordt veroorzaakt doordat het begrip tijdigheid geen kaders heeft in onze financiële verordening. Op het voorwaarden criterium is € 2,8 miljoen onrechtmatigheid geconstateerd. Dit wordt met name veroorzaakt door de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne (€ 2,1 miljoen). De reden van deze onrechtmatigheid is het vanwege de urgentie niet volgen van de aanbestedingsrichtlijnen.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Model rechtmatigheidsverantwoording (bedragen (x € 1.000))	
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	3.433
1B. Overschrijding investeringsbudgetten	1.389
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	2.185
<i>Totaal begrotingsonrechtmatigheden</i>	<i>7.007</i>
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (onderdelen 1 +2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geëvalueerd	4.822
5. Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	2.185

Voorwaardencriterium	
Inkoop en aanbesteding onrechtmatig	2.765
M&O criterium	
Geen bevindingen	

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording

Toelichting overschrijding lasten programma's

Programma Samen doen

Binnen het programma Samen doen zijn de lasten in 2023 voor de opvang Oekraïners verantwoord (€ 5,6 miljoen). Deze uitgaven zijn, met uitzondering van € 130.000, niet begroot. Tegenover deze uitgaven staat hetzelfde bedrag aan inkomsten, dat wij voor een groot deel nog moeten ontvangen. Voor een nadere toelichting op de financiële verwerking van de opvang Oekraïners verwijzen wij naar het programma **Samen doen**, taakveld **6.1 Samenkracht en burgerparticipatie**.

Toelichting overschrijding investeringsbudgetten

Het totaal van de overschrijdingen op de investeringsbudgetten bedraagt € 1,4 miljoen. Voor toelichtingen op de overschrijdingen op de investeringsbudgetten verwijzen wij naar onderdeel **10. Investerings** in deze jaarrekening.

In de onderdelen **3. Toelichting op de afwijkingen** en **10. Investerings** in deze jaarrekening worden de oorzaken van deze overschrijdingen nader aangegeven. Uit de argumentatie blijkt dat de overschrijdingen passen binnen het door de gemeenteraad vastgestelde beleid zodat geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid. Voorgesteld wordt dan ook om deze overschrijdingen alsnog te accorderen.

Toelichting ongeautoriseerde reservemutaties

In deze jaarrekening is geen sprake van ongeautoriseerde reservemutaties.

Toelichtingen overschrijding baten en onderschrijding baten en lasten

In deze jaarrekening constateren wij de volgende overschrijdingen van de baten en onderschrijdingen van de baten en lasten die niet tijdig zijn gemeld.

Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten (bedragen (x € 1.000))	
Begrotingscriterium	
Overschrijding van de baten	932
Onderschrijding van de lasten	1.210
Onderschrijding van de baten	43
Totaal	2.185

Voor alle bovenstaande begrotingsonder- en overschrijdingen op de programma's geldt dat deze als onrechtmatig worden beschouwd.

In onderdeel **3. Toelichting op de afwijkingen** van deze jaarrekening worden de oorzaken van deze overschrijdingen nader aangegeven.

Toelichting op voorwaarden criterium

In het proces Inkoop en aanbesteding is € 2,8 miljoen aan onrechtmatigheid geconstateerd. Dit is onder andere opgebouwd uit:

- € 2,1 miljoen opvang Oekraïners niet aanbesteed;
- € 298.000 inhuur medewerkers, boven de Europese aanbestedingsdrempel;
- € 138.000 inkoop expertise boven de Europese aanbestedingsdrempel.

De onrechtmatigheid als gevolg van het niet aanbesteden van de opvang van Oekraïners werkt door als een fout in de SiSa-verantwoording. Het gaat daarbij om de specifieke uitkering Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (A16). Deze specifieke uitkering bestaat uit een uitkering van een normbedrag voor de opvang per Oekraïner en een extra toelage voor de hogere werkelijke bestedingen. De onrechtmatigheid ziet toe op het gedeelte van de uitkering dat wij (aanvullend) krijgen op basis van de werkelijke bestedingen, voor het gedeelte dat wij de uitkering krijgen op basis van het normbedrag is de rechtmatigheid van de werkelijke uitgaven niet relevant. Daarom merken wij een bedrag van € 179.000 in de SiSa-bijlage aan als onrechtmatig. Dit bedrag is wel besteed aan de regeling, maar niet rechtmatig aanbesteed.

Toelichting op M&O criterium

Wij hebben geen onrechtmatigheden geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Toelichting eigen bijdrage CAK

Gemeente Noordenveld ontvangt overzichten van het CAK met diverse gegevens; door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten is de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend voor de gemeente om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid als geheel vast te kunnen stellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdrage geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Gemeente Noordenveld kan hierdoor geen zekerheid geven over de omvang en hoogte van de eigen bijdrage.

5. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgelegd.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het eind van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

De algemene uitkering wordt in de jaarrekening opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercircular van het boekjaar. Eventuele gevolgen van de ontwikkeling van de rijksuitgaven via de trap-op-trap-af systematiek die bekend worden na de septembercircular zoals bijvoorbeeld in de jaarlijkse Najaarsnota van het rijk, vinden nog geen doorvertaling in het accres. Omdat de decembercircular geen bijstellingsmoment is voor het accres zijn de gevolgen hiervan voor het accres nog onbekend. Op grond hiervan dienen alle gemeenten en provincies in de jaarrekening van jaar t de gemeente- respectievelijk de provinciefondsuitkering op te nemen overeenkomstig de in jaar t laatste gepubliceerde accresmededeling, te weten de septembercircular van jaar t. Voor een toelichting op de ontvangen budgetten uit de decembercircular 2023 wordt verwezen naar onderdeel *Algemene dekkingsmiddelen*.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (éénmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen.

Investerings moeten verplicht worden geactiveerd en afgeschreven over de verwachte gebruiksduur conform de voorschriften voor investeringen met economisch nut.

Taakvelden

In het Besluit Begroting en Verantwoording is opgenomen dat bij het opstellen van de begroting respectievelijk de jaarrekening er een totaaloverzicht is opgenomen met geraamde dan wel gerealiseerde baten en lasten per taakveld en het verdelingsprincipe op basis waarvan de taakvelden over de programma's zijn verdeeld. Dit overzicht is na de toelichting op het overzicht van baten en lasten opgenomen in de jaarrekening (bijlage *Jaarrekening op taakveld*).

Grondslagen balans

In dit onderdeel van de jaarstukken zijn de grondslagen per categorie balanspost opgenomen:

Immateriële vaste activa

De op de balans opgenomen immateriële vaste activa betreffen voorbereidingskosten die gemaakt zijn voor nog niet in exploitatie genomen gronden. De kosten zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Deze kosten worden voor een periode van ten hoogste vijf jaar geactiveerd. Ook worden bijdragen aan activa in eigendom van derden onder de immateriële vaste activa geactiveerd.

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Strategische gronden, voorheen Niet in exploitatie genomen bouwgronden

De strategische gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. Onder de materiële vaste activa bevinden zich eigendommen van de gemeente Noordenveld die in erfpacht zijn uitgegeven.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de betreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op slijtende investeringen wordt vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, zoals opgenomen in de financiële verordening artikel 212. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. In afwijking van de bepalingen in de financiële verordening worden de activa van vóór de invoering van verordening artikel 212 Gemeentewet afgeschreven op basis van het destijds geldende afschrijvingsbeleid.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Infrastructuurle werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen worden geactiveerd en afgeschreven in 20 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalvestrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt voor een langere periode mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal duurzame waardevermindering plaatsvinden.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid e BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Voorraden

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar geschatte marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie genomen).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Er wordt een voorziening gevormd voor grondexploitatieplannen die naar verwachting verliesgevend zullen gaan sluiten.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of lagere marktwaarde. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit verrekenprijzen van

grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Uitzettingen korter dan 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening opgenomen. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves worden alleen ingesteld indien de gemeenteraad daartoe als zodanig een besluit heeft genomen. Op deze reserves wordt geen rente bijgeschreven, tenzij de gemeenteraad hiertoe uitdrukkelijk heeft besloten.

Grondslagen balans

Voorzieningen worden op grond van het BBV gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is (bijdragen van overheden zijn verantwoord onder de overlopende passiva).

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting en/of het voorzienbare verlies. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op de meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen' wordt nader ingegaan op de ontwikkelingen met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen.

Vaste schulden langer dan 1 jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van een jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van financial lease van vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Borg- en garantstellingen

Leningen door de gemeente gewaarborgd, zijn buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid het voorwaarden criterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaarden criterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 20 december 2023 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten onrechtmatig, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderschrijdingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.
 - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.
- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 3,3 miljoen) is gehanteerd, waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
 - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

6. Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen van de gemeente Noordenveld bestaan uit het saldo van de lokale heffingen, de algemene uitkeringen, treasury en dividendopbrengsten.

Omschrijving algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Realisatie	Begroting na wijziging	Verschil
Baten			
Onroerendezaakbelastingen	6.827	6.615	211
Algemene uitkering gemeentefonds	58.974	58.142	832
Integratie-uitkeringen	3.211	3.211	0
Treasury/dividend	1.795	2.103	-309
Totaal baten	70.806	70.071	735
Lasten			
Treasury/dividend	1.810	1.817	-7
Onroerendezaakbelastingen	825	516	310
Overige belastingen	1	3	-2
Totaal lasten	2.636	2.335	301
Resultaat algemene dekkingsmiddelen	68.170	67.736	434

Bij de algemene dekkingsmiddelen zien we het gecumuleerde jaarresultaat van afzonderlijke onderdelen. Per saldo is over 2023 een voordelig resultaat gerealiseerd van € 434.000. Hierna worden de belangrijkste verschillen tussen de begrote en werkelijke bedragen toegelicht.

Algemene uitkering gemeentefonds, inclusief integratie-uitkeringen (€ 832.000 voordelig)

Het voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door decentralisatie-uitkeringen uit de decembercirculaire 2023 (€ 637.000). In de toelichting op de decembercirculaire wordt hier verder op ingegaan. Het overige verschil wordt veroorzaakt door:

- aangepaste gemeentelijke maatstaven in de decembercirculaire ten opzichte van de septembercirculaire (€ 129.000);
- uitkeringen uit het gemeentefonds die horen bij voorgaande jaren (€ 59.000);
- decentralisatie-uitkeringen, waarvoor geen budgetten zijn gevormd (€ 7.000);

Toelichting op de Decembecirculaire 2023

In die decembercirculaire 2023 zijn diverse taakmutaties en bijbehorende middelen opgenomen voor de jaren 2023 en verder. Daarnaast zijn hierin enkele gemeentelijke maatstaven gewijzigd. Dit zorgt voor een aanvullende uitkering van € 766.000, die in de laatste twee weken van het jaar is ontvangen. Daarom was het niet meer mogelijk dit uit te geven aan bepaalde (nieuwe) taken. Deze inkomst draagt dan ook bij aan het overschot binnen de algemene uitkering. Door middel van bestemming van het rekeningresultaat kunnen deze middelen wel doorgeschoven worden naar het

lopende begrotingsjaar. Daarom stellen wij in deze jaarrekening voor uit de decembercirculaire € 637.000 voor de volgende budgetten beschikbaar te maken in 2024:

- Energietoeslag 2023, uitbetaling in 2024 (€ 223.000);
- Invoeringskosten Omgevingswet (309.000);
- Meerkosten Oekraïne sociaal domein (€ 42.000);
- Uitvoeringskosten gebiedsgerichte aanpak (€ 63.000)

De uitgaven kunnen dan in 2024 plaatsvinden.

Treasury (€ 302.000 nadelig)

Binnen het taakveld 'Treasury' wordt centraal de jaarlijkse rente begroot en verantwoord. Vanuit het taakveld worden ook de werkelijke rentelasten doorbelast aan de verschillende taakvelden. Het verschil tussen de werkelijke betaalde rente en de doorbelasting mag maximaal 25% zijn, voordat de gemeente verplicht is de doorbelasting aan te passen. Het werkelijke en positieve resultaat in 2023 op Treasury bedraagt € 135.000 en komt neer op ongeveer 9%. Het gaat in dit geval dan ook niet om een werkelijk voordeel dat het jaarresultaat beïnvloedt, maar om een verschil in doorbelasting door het taakveld 'Treasury'.

Dividend

In 2023 zijn de volgende dividendopbrengsten gerealiseerd en deze zijn gelijk aan de begroting.

Dividendopbrengsten (bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting na wijziging
BNG Bank	77	77
WMD	0	0
Enexis	77	77
Totaal	154	154

Onroerendezaakbelastingen (€ 211.000 voordeel)

In onderdeel **3. Baten en lasten per programma** wordt deze afwijking toegelicht.

7. Incidentele baten en lasten

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in de programmarekening een overzicht opgenomen van de incidentele baten en lasten per programma. Hiermee wordt beoogd duidelijkheid te geven omtrent de aard van de baten en lasten. Door het overzicht incidentele baten en lasten wordt informatie gegeven die relevant is voor het beoordelen van de financiële positie.

Het verschil tussen incidenteel en structureel is niet altijd even scherp te trekken. Structurele baten en lasten worden in beginsel jaarlijks gemaakt. Tot het begrip incidenteel worden die baten en lasten gerekend waarvan bekend is dat die zich vanaf een bepaald jaar niet meer voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om 'eenmalige zaken'.

Ook toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden, voor zover ze niet een structureel karakter hebben (zie daarvoor onderdeel *Structurele mutaties reserves*), als een incidentele baat of last aangemerkt. Incidentele baten en lasten die budgettair neutraal in de begroting en rekening zijn opgenomen zijn niet in dit overzicht vermeld.

Het BBV schrijft voor dat de baten en lasten per programma worden gepresenteerd. Voor zover de verschillen tussen de begroting en rekening invloed hebben op het rekeningresultaat wordt voor een nadere uitleg verwezen naar het onderdeel *Baten en lasten per programma*.

Incidentele baten (bedragen x € 1.000)	Realisatie
Programma Samen doen	
Decentralisatie-uitkering Energietoeslag	1.226
Mutatie reserves	699
Programma Samen ontwikkelen	
Winstnemingen grondexploitaties - woningen	1.056
Vrijval verliesvoorziening Peize-Zuid	2.169
Decentralisatie-uitkering Invoeringskosten Omgevingswet	309
Mutatie reserves	
Programma Bestuur en samenleving	
Mutatie reserves	390
Programma Werken, ondernemen en ontspannen	
Winstnemingen grondexploitaties - bedrijventerreinen	581
Mutatie reserves	237
Programma Duurzaam voor nu en later	
Mutatie reserves	222
Programma Helder zicht	
Verkopen snippergroen gemeente en perceel bedrijventerrein Roden	48
Mutatie reserves	440
Totaal incidentele baten	7.377

Incidentele lasten (bedragen x € 1.000)		Realisatie
Programma Samen doen		
Energietoeslag		1.003
Mutatie reserves		3.628
Programma Samen ontwikkelen		
Mutatie reserves		128
Programma Groen beleven		
Voorziening achterstallig onderhoud wegen		962
Programma Helder zicht		
Asbestsanering gemeentewerf		99
Voorziening bovenwettelijk verlof		223
Mutatie reserves		523
Totaal incidentele lasten		6.565

8. Structurele mutaties reserves

Op grond van het BBV is in de programmarekening een overzicht opgenomen van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In principe worden toevoegingen en onttrekkingen aangemerkt als incidentele baten en lasten. Hiervoor wordt verwezen naar onderdeel *Incidentele baten en lasten*. Afwijkingen hierop zijn toevoegingen en onttrekkingen met een structureel karakter zoals bestemmingsreserves die gevormd zijn voor de dekking van een investering met economisch nut.

Structurele onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)	Realisatie
<i>Programma Helder zicht</i>	
Reserve grondexploitatie	40
Reserve dekking kapitaallasten	312
Totaal onttrekkingen	352

Programma Helder Zicht

Reserve grondexploitatie

Voor opbrengsten uit grondexploitatie geldt dat voorgesteld wordt deze toe te voegen aan de reserve grondexploitatie. Tegelijkertijd leiden deze opbrengsten tot betaling van vennootschapsbelasting. Jaarlijks wordt hiervoor uit de reserve grondexploitatie, gelijk aan de begroting, € 40.000 onttrokken aan de reserve grondexploitatie.

Reserve dekking kapitaallasten

Investeringsdienen bruto op de balans te worden opgenomen. Slechts de kapitaallasten, voortvloeiend uit de investering, mogen worden gedekt door een reserve. Consequentie hiervan is dat kapitaallasten van investeringen gedurende de looptijd van een actief ten laste van de betreffende reserve wordt gebracht. Indien de raad besluit een bestemmingsreserve aan te wijzen ter dekking van een investering wordt deze op begrotingsbasis in zijn geheel overgeboekt naar de reserve dekking kapitaallasten.

Structurele toevoegingen aan reserves (bedrag x € 1.000)	Realisatie
<i>Programma Werken, ondernemen en ontspannen</i>	
Aankoop kunstwerken	1
Totaal toevoegingen	1

Programma Werken, ondernemen en ontspannen

Reserve aankoop kunstwerken

De reserve aankoop kunstwerken wordt jaarlijks aangevuld met € 1.000 uit het programma Werken, ondernemen en ontspannen.

9. Onvoorzien en vennootschapsbelasting

Onvoorziene uitgaven

In de primitieve begroting is in het programma **Helder Zicht** een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 31.000. In 2023 hebben wij hierop aanspraak gemaakt door een donatie te doen van € 32.000 voor hulp aan de aardbevingsslachtoffers in Turkije en Syrië.

Vennootschapsbelasting

Gemeenten vallen onder de vennootschapsbelasting. Het gaat daarbij om activiteiten waarbij de gemeenten deelnemen in het economisch verkeer en in concurrentie treedt met de private sector. Voor de berekening van de grondslag van deze belasting wordt een afzonderlijke fiscale administratie gevoerd. Deze verantwoording wijkt cijfermatig af van de gemeentelijke administratie.

Grondexploitaties

Over het verslagjaar is onze gemeente vennootschapsbelasting verschuldigd voor de grondexploitaties. De bij de begroting 2023 geraamde bijdrage van € 40.000 is aan de reserve onttrokken. Per saldo is op dit onderdeel een nadelig resultaat behaald van € 202.000. In de jaarrekening wordt voorgesteld dit nadeel ten laste te brengen van het resultaat van de grondexploitaties 2023.

10. Investerings

Samen doen

Programma Samen doen (bedragen x € 1.000)	Uitgaven				Inkomsten			
	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2023:								
Nieuwbouw CBS De Rank	231	0	231	0	0	0	0	0
Nieuwbouw OBS De Hekakker (2023)	316	73	243	0	0	0	0	0
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	49	0	49	0	0	0	0	0
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Bouw beweegbox Ronerborg Esborg	2.943	1.178	1.765	0	-1.378	-199	-1.179	0
Realisatie nieuwe school De Flint	3.108	121	2.987	0	0	0	0	0
Realisatie nieuwe school De Parel	2.323	0	2.323	0	0	0	0	0
Realisatie nieuwe school De Marke	-545	-146	0	-398	0	0	0	0
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	79	0	78	1	0	0	0	0
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	8.503	1.225	7.675	-397	-1.378	-199	-1.179	0

Bouw beweegbox Ronerborg Esborg

De nog te verwachten inkomsten hebben betrekking op verzekeringsgelden die nog niet zijn ontvangen.

Realisatie nieuwe school De Marke

Deze investering is afgesloten met per saldo een overschrijding van € 398.000. De verklaring hiervoor is dat de kosten van de bouw uiteindelijk hoger zijn uitgevallen dan begroot en dat er onverwachte kosten zijn geweest.

Samen ontwikkelen

Programma Samen ontwikkelen (bedragen x € 1.000)	Uitgaven				Inkomsten			
	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2023:								
Toegankelijkheid gebouwen en openbare ruimte(2023)	138	0	138	0	0	0	0	0
Overloophbudgetten voorgaande jaren:								
Centrumontw. Roden 2019 - Heerestraat	1.247	935	311	0	0	0	0	0
Centrumontw. Roden 2019 - Vrijetijdsboulevard	1.820	-23	1.843	0	0	0	0	0
Centrumontw. Roden 2019 - Westerbaan supermarkten	299	202	98	0	88	0	88	0
Centrumontwikkeling Roden - Parkeerplaats Trambaan	676	90	586	0	0	0	0	0
Toegankelijkheid gebouwen en openbare ruimte	129	97	32	0	0	0	0	0
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed 2021	287	1	286	0	0	0	0	0
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	247	92	161	-6	0	0	0	0
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	4.843	1.394	3.455	-6	88	0	88	0

Bestuur en samenleving

Programma Bestuur en samenleving (bedragen x € 1.000)	Uitgaven				Inkomsten			
	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2023:								
Overige investeringsbudgetten < € 100.000								
Overloophbudgetten voorgaande jaren:								

Overige investeringsbudgetten < € 100.000									
Toevoeging / onttrekking aan reserves									
Totaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Groen beleven

	Uitgaven				Inkomsten			
Programma Groen beleven (bedragen x € 1.000)	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2023:								
Afzetcontainers (2023)	120	0	120	0	0	0	0	0
Areaalnota (2023)	100	0	100	0	0	0	0	0
Bermbeton Koelenweg 2023	324	0	324	0	0	0	0	0
Betonbruggen (2023)	250	4	246	0	0	0	0	0
Duurzaam Veilig (2023)	109	59	50	0	0	0	0	0
Geer de Wilde-brug (2023)	144	7	137	0	0	0	0	0
Meeliftinvesteringen riolering/wegen (2023)	564	352	212	0	0	-126	126	0
Openbare verlichting - armaturen (2023)	111	0	111	0	0	0	0	0
Vervanging riolering - installaties (2023)	527	54	473	0	0	0	0	0
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	388	147	277	-35	35	0	0	35
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
9 Milieuparken	107	22	85	0	0	0	0	0
Bouw nieuwe gemeentewerf	5.178	5.069	109	0	-69	0	-69	0
Drukriolering en IBA's (2021)	123	50	0	73	0	0	0	0
Energieke wijken en herinrichting Norg-West	542	3	539	0	0	0	0	0
Inventaris nieuwe gemeentewerf	100	115	0	-15	0	0	0	0
Klimaat Adaptatie Water (2022)	400	56	344	0	0	0	0	0
Kraanwagen (2021)	300	0	300	0	0	0	0	0
Ondergrondse containers (2022)	179	56	123	0	0	0	0	0

Realisatie nieuw brengstation	4.539	4.512	26	0	-56	0	-56	0
Riolering de Westerd Peize	1.357	1.982	-625	0	0	-224	224	0
Riolering ir. Mentropweg	1.556	64	1.492	0	0	-93	93	0
Riolering Kortland	429	123	307	0	0	0	0	0
Riolering Norg-West	2.725	138	2.587	0	0	-46	46	0
Riolering Trambaan	160	0	0	160	0	0	0	0
Riolering Vijversburg	168	71	97	0	0	0	0	0
Riolering-afkoppelen afvoerend opp verv. (2022)	369	120	249	0	0	0	0	0
Riolering-drukriolering/IBA's elektr. verv. (2022)	203	10	0	193	0	0	0	0
Riolering-vrijval vervangingen (2022)	168	152	0	17	0	0	0	0
RWA-bergingsriool Heerestraat/Wilhelminastraat	1.162	1.617	-456	0	0	0	0	0
Verhardingen 2021 - klinkerverharding	400	416	0	-16	0	0	0	0
Verhardingen bermbeton (2022)	204	214	0	-10	0	0	0	0
Vervanging pick-ups verduurzaming	1.134	789	345	0	-250	-200	-50	0
Waterberging Roden (Terheijl) 2015	117	1	116	0	0	0	0	0
Werken aan de Westerd	365	99	266	0	0	0	0	0
Herinrichting Noordesch	26	25	1	0	-230	0	-230	0
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	2.624	2.238	554	-167	-1.035	-39	-995	0
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	27.273	18.566	8.507	200	-1.605	-728	-911	35

Riolering de Westerd Peize

De uitvoering is in volle gang. De facturen lopen vooruit op de jaarlijkse toevoeging uit het rioolfonds. We verwachten geen overschrijding.

RWA-bergingsriool Heerestraat/Wilhelminastraat

De oplevering van het centrum is geweest. Voor de laatste afronding kunnen nog kosten komen. De dekking vindt plaats uit de voorziening riool.

Herinrichting Noordesch

In 2024 moet de subsidieaanvraag verantwoord worden en ontvangen we maximaal € 228.827 subsidie zoals in 2019 door de provincie Drenthe beschikt is.

Verwerving grond gemeentewerf en brengstation

De voormalige werven en het overslagperron moeten nog verkocht worden. Hierover wordt conform afspraak een raadsvoorstel gemaakt. Uit de verkoopopbrengst moet eerst de boekwaarde van de vier locaties afgeboekt worden. De geraamde meeropbrengst (€ 828.000) is bestemd voor de dekking van het nieuwbouw investeringsbudget

Vervanging zijlader

De levering vindt in 2024 plaats. Doordat de afschrijvingstermijnen zijn verlengd, is het subsidiebedrag aangepast. Hierdoor is een hogere eigen bijdrage noodzakelijk om de investering te kunnen doen.

Werken, ondernemen en ontspannen

Programma Werken, ondernemen en ontspannen (bedragen x € 1.000)	Uitgaven				Inkomsten			
	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2023:								
Integraal Sportaccommodatieplan (2023)	167	45	123	0	0	-8	8	0
Manege de Hulhorst (2023)	2.425	500	1.925	0	0	0	0	0
Renovatie en verduurzaming tennishal tennissv. REO	180	180	0	0	0	0	0	0
Renovatieonderhoud Sporthal Peize (2023)	138	0	138	0	0	0	0	0
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	109	99	10	0	0	0	0	0
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Renovatie accommodatie Groningen Atletiek	314	0	314	0	0	0	0	0
SportCampus Peize	1.736	1.677	58	0	-105	0	-105	0
Verduurzamen sporthal Peize 2021	219	217	2	0	0	-32	32	0
Verplaatsing trainingsveld VV Roden	105	0	105	0	0	0	0	0
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	467	143	256	68	1	-25	0	26
Toevoeging / onttrekking aan reserves								

Totaal	5.861	2.861	2.932	68	-104	-65	-65	26
--------	-------	-------	-------	----	------	-----	-----	----

Duurzaam voor nu en later

Programma Duurzaam voor nu en later (bedragen x € 1.000)	Uitgaven				Inkomsten			
	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2023:								
Overige investeringsbudgetten < € 100.000								
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Duurzame wijkvernieuwing 2021	367	1	367	0	0	0	0	0
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	367	1	367	0	0	0	0	0

Helder zicht

Programma Helder zicht (bedragen x € 1.000)	Uitgaven				Inkomsten			
	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten	Raming	Realisatie	Overhevelen	Afsluiten
Beschikbaar gestelde investeringsbudgetten in 2023:								
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	25	0	25	0	0	0	0	0
Overloopbudgetten voorgaande jaren:								
Overige investeringsbudgetten < € 100.000	347	87	267	-8	0	0	0	0
Toevoeging / onttrekking aan reserves								
Totaal	372	87	292	-8	0	0	0	0

Bijlagen

1. Single information, Single audit (SiSa)

Diverse ministeries verstrekken middelen voor specifieke doelen aan gemeenten. Dit zijn specifieke uitkeringen. Voor de verantwoording over deze uitkeringen geldt het principe van Single information, Single audit (SiSa). SiSa houdt in dat gemeenten over de besteding van specifieke uitkeringen aan SZW verantwoording afleggen via de reguliere jaarrekening (beperkte informatie en eenmalige informatieverstrekking) in plaats van afzonderlijke, uitgebreide verantwoordingen per uitkering. Het houdt ook in dat de reguliere accountantscontrole op de jaarrekening (single audit) volstaat in plaats van intensieve controles per specifieke uitkering.

Voor alle specifieke uitkeringen geldt het baten- en lastenstelsel. Het kas-verplichtingenstelsel is niet van toepassing voor de verantwoording van specifieke uitkeringen. Hiermee wordt voorkomen dat extracomptabele administraties met afwijkende waarderingsregels en aanvullende controles bij medeoverheden nodig zijn ten behoeve van de aansluiting op de Rijksadministratie.

De jaarstukken van de gemeente dienen uiterlijk 15 juli van het jaar volgend op het jaar waarover verantwoording moet worden afgelegd via het CBS te worden aangeleverd.

In overleg met de Provincie Groningen en de accountant zijn, anders dan in de definitieve verantwoordingsoverzicht SiSa 2023 van de Rijksoverheid is opgenomen, de SiSa regelingen GRO11C 'regiofonds' en GRO21C 'Regiospecifiek pakket (RSP)' niet opgenomen in de SiSa verantwoording 2023. Over beide regelingen zal een separate verantwoording worden afgegeven door de accountant.

Hierna is de SiSa-verantwoordingsinformatie over het verslagjaar 2023 opgenomen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking siss - d.d. 09-03-2024								
Verstrekkende	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder A16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) t/m de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten t/m de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (POO)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: A16/01	Aard controle R Indicator: A16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/03	Aard controle R Indicator: A16/04	Aard controle R Indicator: A16/05	Aard controle R Indicator: A16/06
			€ 4.881.313	€ 178.596	€ 0	€ 514.612	€ 0	€ 118.407
		Totaal bedrag vorderingen (i onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)			
		Aard controle R Indicator: A16/07	Aard controle R Indicator: A16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10			
		€ 0	€ 111.930	€ 5.804.848	€ 10.519.212			
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T)	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle D2 Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2	Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2
			0	25	0	0	Ja	Ja
		Wijziging keuze per (2023/2024)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1			
				Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)			
		Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/08	Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/09	Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/10			
		N.V.T.	Ja					

			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/11	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/14	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/15	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/16
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal diesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal diesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/26	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/27	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: C55/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: C55/05	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06
			466 Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	€ 249.531 Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten Aard controle R Indicator: C55/08	€ 249.531 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09	0	€ 0	€ 0
			466 Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	€ 0 Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	€ 0 Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiegebruik/energierekening tot gevolg. Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15
			925	250	0	209	1.464	289
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen Aard controle R Indicator: C62/01	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02				
			€ 0	Ja				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C92/01	Bedrag doorgeschoven naar t+1 Aard controle R Indicator: C92/02	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aantal gebruikte leermiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05	
			€ 29.778	€ 0	3	35	11	
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Besteding (jaar T) Aard controle R Indicator: C94/02	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...] Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...] eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 Aard controle R Indicator: C94/04	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegestaan, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen [...] en Aard controle R Indicator: C94/05	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van de laatsbedeelde woningen Aard controle R Indicator: C94/06
			1 LA/23-03611580	€ 0	€ 0	0	0	€ 0
			2					
			100					
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling Aard controle R Indicator: C94/07	Besteding van middelen ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b Aard controle R Indicator: C94/08	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. Aard controle R Indicator: C94/09	Eindverantwoording (ja/nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10		
			1	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			2					
			100					
BZK	C97	Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023	Beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: C97/01	Besteding per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle R Indicator: C97/02	Cumulatieve besteding per project (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Aard controle n.v.t. Indicator: C97/03	Project is volgens aanvraag, artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld Aard controle D1 Indicator: C97/04	Eventuele toelichting op niet volgens aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld Aard controle n.v.t. Indicator: C97/05	Plaatsingsnummer van het grote gezin dat in het object is gehuust Aard controle D2 Indicator: C97/06
			1 HGGV23-03613585	€ 0	€ 0	Nee	Wordt in 2024 uitgevoerd	200454769
			2					
			10					
			Kopie beschikkingnummer Aard controle n.v.t. Indicator: C97/07	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: C97/08				
			1 HGGV23-03613585	Nee				
			2					
			10					

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorscholse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 150, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
				Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05	
				€ 285.311	€ 0	€ 0	€ 0	€ 166.887	
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
				Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09		
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen		Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
				Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	
				€ 146.144	€ 0	€ 16.500	€ 0	€ 274.819	
				Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
				Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09		
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
				1 030001 Provincie Groningen IenW/BSK-2023/60084	IenW/BSK-2023/60084	€ 115.800	€ 115.800	€ 1.701.099	€ 1.701.099
				2 030001 Provincie Groningen IenW/BSK-2023/60084	IenW/BSK-2023/60084	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
				3					
IenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikingsnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02	Aard controle R Indicator: E87B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04	Aard controle R Indicator: E87B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06
				1 030003 Provincie Drenthe 202301538-01100527	202301538-01100527	0	0	0	0
				2					
				3					
IenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplanse infrastructuur		Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikingsnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01	Aard controle R Indicator: E104/02	Aard controle R Indicator: E104/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06
				1 IENW/BSK-2023/379244	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
				2					
				3					

			Naam infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructurele voorziening Geldt alleen voor S/Isa 2023 of S/Isa 2024	Totale besteding (jaar T) per infrastructurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructurele voorziening	Infrastructurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11	Aard controle R Indicator: E104/12	Aard controle R Indicator: E104/13	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14	Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15	
			1 Fietstunnel Borchsingel	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			2 Heintichsen HUB Peize en naastgelegen knelpunt	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
			40 Verbeteren doorlooptijd Goningen-Roden	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatkosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatkosten (jaar T) : kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatkosten (jaar T) : overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatkosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatkosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatkosten
			Aard controle R Indicator: F28/01	Aard controle R Indicator: F28/02	Aard controle R Indicator: F28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/04	Aard controle R Indicator: F28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: F28/06
			€ 24.619	€ 146.715	€ 0	€ 24.619	€ 146.715	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: F28/07					
			Nee					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente L1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente L2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente L3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 6.246.847	€ 104.510	€ 619.265	€ 3.767	€ 186.910	€ 1.041
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Lookkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Lookkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Gemeente L4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Gemeente L6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Gemeente L7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 187.292	€ 5.524	€ 0	€ 750.768	€ 0	€ 0
			Mutaties (totaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			€ 0	Ja				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) Bob Gemeente	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			€ 30.394	€ 47.581	€ 89.045	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekking (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en kapitaalverstrekking BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente		
			Aard controle R Indicator: G3/07	Aard controle R Indicator: G3/08	Aard controle R Indicator: G3/09	Aard controle R Indicator: G3/10	Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01	Aard controle R Indicator: G4/02	Aard controle R Indicator: G4/03	Aard controle R Indicator: G4/04	Aard controle R Indicator: G4/05	Aard controle R Indicator: G4/06
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 88.308	€ 3.206
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 9.629	€ 277
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 6.348	€ 165
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.663	€ 124
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 86.948	€ 3.772
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente		
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10		
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6 Totaal	0	0	N.v.t.		
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17	Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18	Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19
			1 Tozo 1 (1 mei tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0
			6 Totaal	0	0	0
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03	
			€ 141.631	€ 0	Ja	
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente	
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03	
			€ 0	€ 0	Ja	
SZW	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente
		Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/04
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerings sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Gemeenten	Totale werkelijke berekende subsidie Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02		
			€ 460.154	€ 382.783		
		Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06
		1 SPUKSPRT23033	€ 382.783	€ 199.177	€ 146.571	€ 37.035
		2				
		100				
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) Gerealiseerd	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) Gerealiseerd
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04
		1 1042125	€ 37.717	€ 0	€ 21.107	€ 0
		2				
		3				
		4				
		Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H8/08		
		1 1042125	Ja			
		2				
		3				
		4				
VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventiepakketten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle R Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/04
			€ 12.250	€ 32.400	Ja	Ja
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04
		1 Lokaal Sportakkoord	€ 20.899	€ 0	€ 4.000	€ 0
		2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 143.884	€ 140.250	€ 0	€ 140.250
		3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 32.153	€ 40.338	€ 0	€ 40.338
		4 Kansrijke Start	€ 24.115	€ 23.198	€ 0	€ 23.198
		5 Mentale Gezondheid	€ 11.253	€ 10.706	€ 0	€ 10.706
		6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 28.134	€ 8.511	€ 5.000	€ 8.511
		7 Valpreventie	€ 82.793	€ 57.465	€ 14.500	€ 57.465
		8 Leefomgeving	€ 16.076	€ 9.361	€ 3.000	€ 9.361
		9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 4.019	€ 0	€ 500	€ 0
		10 Versterken sociale basis	€ 58.679	€ 49.200	€ 9.400	€ 49.200
		11 Mantelzorg	€ 16.076	€ 0	€ 3.000	€ 0
		12 Eén tegen eenzaamheid	€ 16.076	€ 3.312	€ 3.000	€ 3.312
		13 Welzijn op recept	€ 8.842	€ 0	€ 1.500	€ 0
		14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 4.019	€ 4.018	€ 0	€ 4.018
		15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 14.308	€ 11.459	€ 2.800	€ 11.459
						Ja

256

GRO	GRO11C	Regiofond	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het (aankveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/02	Aard controle R Indicator: GRO11C/03	Aard controle R Indicator: GRO11C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/06
		1 B2015.00181		2.5 Openbaar vervoer	€ 0	€ 0	€ 0	
		2 B2015.00183		5.7 Openbaar groen	€ 0	€ 0	€ 0	
		100						
		Kopie beschikingsnummer		De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/07	Aard controle R Indicator: GRO11C/08	Aard controle R Indicator: GRO11C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/11	
		1 B2015.00181			€ 0	€ 0	€ 0	Ja
		2 B2015.00183			€ 0	€ 0	€ 0	Ja
		100						

2. Jaarrekening op taakveld

Op grond van artikel 66 BBV dient de gemeente in de jaarrekening een verplichte bijlage taakvelden op te nemen. In zowel de begroting als de jaarrekening per programma de taakvelden uitgesplitst. Het totaal overzicht betreft daarom een samenvatting van de eerder genoemde uitsplitsingen.

De realisatie van het totaal overzicht van de baten en lasten per taakveld is integraal en omvat dezelfde totaalbedragen als de begroting onderscheidenlijk de jaarstukken. Voor het overzicht met de gerealiseerde baten en lasten worden hetzelfde verdelingsprincipe en dezelfde indeling gebruikt als voor het overzicht met de ramingen.

Taakvelden gemeente (x € 1.000)	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Rekening		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning									
0.1 Bestuur	139	1.338	-1.199	139	1.348	-1.209	110	1.408	-1.298
0.2 Burgerzaken	287	573	-286	357	1.001	-644	317	695	-378
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	12	206	-194	12	327	-316	54	377	-323
0.4 Overhead	140	12.153	-12.012	140	12.864	-12.723	227	13.607	-13.380
0.5 Treasury	2.019	1.505	514	2.103	1.817	287	1.795	1.810	-15
0.61 OZB woningen	4.629	455	4.174	4.629	455	4.174	4.895	768	4.127
0.62 OZB niet-woningen	1.987	60	1.926	1.987	60	1.926	1.931	57	1.874
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	3	-3	0	3	-3	0	1	-1
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	58.338	0	58.338	61.352	0	61.352	62.184	0	62.184
0.8 Overige baten en lasten	870	1.531	-662	1.140	1.749	-609	107	466	-360
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	40	-40	0	40	-40	0	242	-242
0.10 Mutaties reserves	372	910	-538	3.769	2.678	1.091	2.340	4.554	-2.214
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	2.761	-2.761	0	-1.038	1.035	0	2.499	-2.499
1. Veiligheid									
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1	1.771	-1.770	1	1.898	-1.897	4	1.850	-1.846
1.2 Openbare orde en veiligheid	66	588	-522	109	1.541	-1.432	87	848	-762

2. Verkeer, vervoer en waterstaat									
2.1 Verkeer en vervoer	295	5.389	-5.094	3.333	8.389	-5.056	297	6.259	-5.963
2.2 Parkeren	0	45	-45	0	93	-93	0	83	-83
2.3 Recreatieve havens	0	9	-9	0	9	-9	0	9	-9
2.4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Economie									
3.1 Economische ontwikkeling	36	489	-453	161	1.314	-1.153	36	342	-306
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	326	328	-2	1.459	1.461	-2	1.499	921	579
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	304	385	-81	304	431	-127	329	511	-183
3.4 Economische promotie	530	190	339	543	280	263	508	297	211
4. Onderwijs									
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	-0	0	0	-0	0	11	-11
4.2 Onderwijshuisvesting	208	1.918	-1.709	208	1.855	-1.647	194	1.846	-1.652
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	97	1.186	-1.088	507	1.627	-1.120	472	1.556	-1.084
5. Sport, cultuur en recreatie									
5.1 Sportbeleid en activering	120	891	-771	181	859	-679	371	992	-621
5.2 Sportaccommodaties	790	2.299	-1.508	895	2.851	-1.955	1.198	3.031	-1.833
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	329	1.095	-765	339	1.311	-972	403	1.236	-833
5.4 Musea	10	320	-310	18	328	-310	43	401	-358
5.5 Cultureel erfgoed	16	374	-358	27	424	-398	10	444	-434
5.6 Media	0	532	-532	30	561	-532	132	699	-567
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	946	4.645	-3.698	1.128	5.077	-3.949	1.073	5.057	-3.984
6. Sociaal Domein									
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	214	4.279	-4.064	294	4.604	-4.309	6.259	9.950	-3.691
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	0	21	-21	0	27	-27
6.3 Inkomensregelingen	8.116	10.391	-2.275	9.968	13.606	-3.638	8.771	12.916	-4.146
6.4 WSW en beschut werk	248	3.410	-3.162	194	3.506	-3.312	267	3.500	-3.233
6.5 Arbeidsparticipatie	8	1.359	-1.352	8	1.371	-1.363	4	1.182	-1.178

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	1	-1	0	1.379	-1.379	0	1.554	-1.554
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	0	7.045	-7.045	0	0	0	0	0	-0
6.71a Hulp bij het huishouden (WMO)	0	0	0	0	2.869	-2.869	0	3.068	-3.068
6.71b Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	1.618	-1.618	0	1.244	-1.244
6.71c Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	875	-875	0	780	-780
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	8.312	-8.312	0	0	0	0	0	-0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	1.358	-1.358	0	1.152	-1.152
6.72b Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	2.733	-2.733	0	2.492	-2.492
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	450	-450	0	457	-457
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.73a Pleegzorg	0	0	0	0	800	-800	0	789	-789
6.73b Gezinsgericht	0	0	0	0	360	-360	0	348	-348
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	42	-42	0	37	-37
6.74a Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	2.350	-2.350	0	2.419	-2.419
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	300	-300	0	272	-272
6.74c Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	-950	950	0	-1.172	1.172
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82a Jeugdbescherming	0	0	0	0	230	-230	0	209	-209
6.82b Jeugdreclassering	0	0	0	0	75	-75	0	75	-75
7. Volksgezondheid en milieu									
7.1 Volksgezondheid	0	1.220	-1.220	0	1.446	-1.446	0	1.242	-1.242

7.2 Riolering	4.514	3.268	1.246	5.017	3.849	1.167	4.464	3.255	1.210
7.3 Afval	4.694	3.913	781	5.175	4.347	827	5.057	4.315	742
7.4 Milieubeheer	0	1.455	-1.455	2.244	4.767	-2.523	244	2.140	-1.897
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	150	271	-121	150	271	-121	202	284	-82
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing									
8.1 Ruimte en leefomgeving	31	1.036	-1.005	31	2.102	-2.071	70	2.552	-2.482
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.105	5.336	-231	5.655	5.990	-336	6.989	4.121	2.869
8.3 Wonen en bouwen	519	1.183	-664	519	2.139	-1.620	933	1.788	-855
	96.467	96.467	0	114.125	114.122	0	113.878	113.878	0

3. Begrippenlijst

Aanbiedingsbrief: Brief aan de gemeenteraad waarin het college de begroting ter vaststelling aanbiedt aan de gemeenteraad. In de aanbiedingsbrief wordt een korte uiteenzetting gegeven over de inhoud van de begroting en de voorgestelde maatregelen om een eventueel tekort op de (primitieve) begroting te dekken. In het verleden was de aanbiedingsbrief een separaat document. Nu maakt deze een integraal onderdeel uit van de begroting.

ABC-methode: Activity based costing (abc) is gebaseerd op het idee dat niet producten, maar activiteiten kosten veroorzaken. Activity based costing hangt kosten in eerste plaats op aan de activiteiten die nodig zijn om producten te maken en verkopen. Bij de meeste ondernemingen zijn de indirecte kosten immers hoger dan de directe productiekosten, dankzij steeds betere productietechnieken. Activity based costing zoekt naar aspecten van activiteiten die kosten veroorzaken. Pas daarna worden kosten van activiteiten toegerekend aan producten. De grondgedachte is dat iedere productie een interne vraag naar activiteiten oplevert. Een kostprijscalculatie volgens de activity based costing-methode gaat voor elk product na hoeveel van iedere 'activiteit' nodig is voor de productie.

Accres: De jaarlijkse groei van het gemeentefonds op basis van de ontwikkeling van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven.

Achtervangpositie: Landelijk zijn er een aantal waarborgfondsen werkzaam waar garantstellingen van instellingen kunnen worden ondergebracht. Voor risico's vervullen de gemeenten een zogenoemde achtervangpositie. Dit houdt in dat gemeenten pas in een laat stadium worden aangesproken in het uiterste geval dat het waarborgfonds een nadeel niet volledig kan opvangen.

Actief grondbeleid: Bij actief grondbeleid verwerft de gemeente zoveel mogelijk zelf de gronden, maakt deze zelf bouw- en woonrijp en geeft deze vervolgens uit aan derden. Mits de markt het toelaat kan de gemeente de productiekosten volledig in de uitgifteprijs verhalen.

Aflossen: Het terugbetalen van geleend geld.

Afschrijven: Het in de boekhouding tot uitdrukking brengen van de waardedaling van een bedrijfsmiddel over een bepaalde periode.

Algemene dekkingsmiddelen: Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden. Het gaat behalve om de uitkering uit het gemeentefonds, om gemeentebelastingen, deelnemingen/dividend, erfpacht, rente en de verzamelpost overige dekkingsmiddelen. Ze zijn bedoeld voor de uitvoering van de programma's waarin het beleid tot uitvoering wordt gebracht dat de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Algemene reserve: De algemene reserve heeft een algemeen karakter en is in principe een vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen van de gemeente. Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

Algemene uitkering: Gemeenten krijgen elk jaar geld uit het gemeentefonds om een deel van hun uitgaven te betalen, de algemene uitkering. Gemeenten mogen zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Gemeenten gebruiken het geld voor bijvoorbeeld wegen en schoolgebouwen.

Amateurkunst: Kunstzinnige producten van iedereen die om uiteenlopende redenen niet beroepshalve actief is in een kunstdiscipline.

Arbeidsbeperking: Belemmering die ontstaan is door ziekte of gebrek waardoor het verkrijgen of verrichten van arbeid niet of minder goed mogelijk is.

Arbeidsdeelname: De beroepsbevolking (werkzaam en werkloos) in procenten van de totale bevolking van 15-64 jaar (ook wel bruto-arbeidsparticipatie), of: de werkzame beroepsbevolking in procenten van de totale bevolking van 15-64 jaar.

Arbowetgeving: De Arbo (Arbeidsomstandigheden) wet vormt de basis van de Arbowetgeving. Hierin staan de algemene bepalingen die gelden voor alle plekken waar arbeid wordt verricht (dus ook voor verenigingen en stichtingen). De Arbowet is een kaderwet. Dat betekent dat er geen concrete regels in staan. Die zijn verder uitgewerkt in het Arbobesluit en de Arboregeling.

Autonome ontwikkelingen: Ontwikkelingen op basis van vastgesteld beleid.

AWBZ: Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten: een verplichte, collectieve ziektekostenverzekering voor niet individueel verzekerbare ziektekostenrisico's. De AWBZ is één van de zogenoemde verplichte volksverzekeringen.

BAG: Basisregistratie Adressen en Gebouwen: een registratie waarin gemeentelijke basisgegevens over alle gebouwen en adressen in Nederland zijn verzameld. De BAG is een belangrijk onderdeel van het stelsel van basisregistraties. Het stelsel van basisregistraties speelt een belangrijke rol in het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken (bijvoorbeeld uitrukkende hulpdiensten, efficiënt vaststellen van het recht op uitkering, toetsen van vergunningaanvragen of het bestrijden van fraude). Deze gegevens worden vastgelegd in (13) basisregistraties. Door al bekende gegevens binnen de overheid met elkaar te delen, kan de overheid efficiënter opereren en de dienstverlening verbeteren.

Balansdatum: Hiermee wordt bedoeld een overzicht van bezittingen en schulden (balans) op een bepaald moment (datum). Gemeenten presenteren alleen een balans bij de jaarrekening. In dit geval is de balansdatum dus 31 december.

Basisregistraties: Een basisregistratie is een door de overheid officieel aangewezen registratie met daarin gegevens van hoogwaardige kwaliteit, die door alle overheidsinstellingen verplicht en zonder nader onderzoek, worden gebruikt bij de uitvoering van publiekrechtelijke taken.

Batenlastenstelsel: In een batenlastenstelsel worden uitgaven en ontvangsten toegerekend aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt en de baten ontstaan. Dit stelsel maakt het mogelijk om de kosten en opbrengsten af te leiden uit de administratie.

BBV: Het Besluit Begroting en Verantwoording bevat regelgeving waarbinnen gemeenten hun begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Zie ook www.commissiebbv.nl.

Bbz: Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) is een gemeentelijke kredietregeling voor zelfstandige ondernemers – waaronder agrarische – met financiële problemen. Verschillende groepen komen ervoor in aanmerking.

Bedrijfsvoering: De sturing en beheersing van bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren. Het betreft de sturing en beheersing van zowel de primaire processen als van de processen die hiervoor faciliterend zijn (de zogenaamde ondersteunende processen). Wat de ondersteunde processen betreft, kan hierbij ten minste worden gedacht aan personeel, informatisering, organisatie, financiën, automatisering en huisvesting.

Begrotingsjaar: Het begrotingsjaar is gelijk aan een kalenderjaar.

Begrotingsruimte: Begrotingsruimte is het positieve saldo van baten en lasten na bestemming van ongewijzigd beleid. De ruimte kan incidenteel of structureel zijn.

Beheerverordening: Een beheerverordening is bedoeld om bestaande ruimtelijke functies juridisch vast te leggen in gebieden waar de gemeente geen ruimtelijke ontwikkelingen verwacht. Een beheerverordening vervangt in die situaties een bestemmingsplan. Er bestaat onderscheid tussen een beheerverordening in enge zin en in ruime zin. Een beheerverordening in enge zin staat alleen de feitelijk bestaande ruimtelijke functie toe. Een beheerverordening in ruime zin staat ook eventuele andere ruimtelijke functies toe die in het bestemmingsplan waren toegestaan, voordat de beheerverordening werd vastgesteld.

Belastingcapaciteit: De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In dit geval landelijk gemiddelde tarieven. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). Voor de provincies wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van het gemiddelde landelijke gehanteerde tarief voor de opcenten. De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten of opcenten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Bemoeizorg: Alle activiteiten op het gebied van de volksgezondheid die niet worden uitgevoerd op geleide van een vrijwillige en individuele hulpvraag. Het gaat om de ongevroegde bemoeienis van hulpverleners met sociaal kwetsbaren die hulp nodig hebben, maar daar zelf niet om vragen of deze hulp niet willen accepteren.

Bestemmingsreserve: Bestemmingsreserves zijn door de raad afgezonderde vermogensbestanddelen met een specifieke bestemming voor bepaalde doeleinden. De beleidsruimte inzake reserves is zeer groot. De raad kan op basis van eigen keuzes en afwegingen bepalen of reserves worden ingesteld.

Bestuursakkoord: Direct na de verkiezingen van de gemeenteraad, stellen de coalitiepartijen in grote lijnen de bestuurlijke uitgangspunten voor de komende vier jaar voor aan de gemeenteraad. Deze uitgangspunten kunnen aangevuld of onderschreven worden door de overige fracties van de raad. Dit geheel vormt het bestuursakkoord en geeft in hoofdlijnen aan wat de raad belangrijk vindt voor de komende raadsperiode.

Boekwaarde: De waarde waartegen activa (bezittingen) en passiva (schulden) op de balans zijn opgenomen.

BOR-systematiek: Voor het beheer van de openbare ruimte (BOR) heeft de gemeenteraad een beleidsmatig kader ontwikkeld met een financiële vertaalslag naar de begroting. Hiermee wil de gemeente een mogelijkheid creëren om te kunnen discussiëren over de kwaliteit van de openbare ruimte met zowel het bestuur als de inwoners van de gemeente. Daarnaast kan sturing worden gegeven aan de kwaliteit van de openbare ruimte.

Breedbandinternet: Breedbandinternet is een manier om grote hoeveelheden data te ontvangen en te verzenden via internet.

BRP-straat: De Basisregistratie Personen (BRP) bevat persoonsgegevens van iedereen die in Nederland woont. Asielzoekers hebben baat bij een snelle inschrijving in de BRP. Zij krijgen eerder een burgerservicenummer (BSN), zodat zij sneller overheidsdiensten kunnen regelen. Vergunninghouders kunnen eerder vanuit het azc doorstromen naar huisvesting in de gemeente. Op 4 procesopvanglocaties zijn 'BRP-straten' gerealiseerd. Het doel van een BRP-straat is dat asielzoekers en vergunninghouders (die in de Algemene Asielprocedure een vergunning kregen) zich zo vroeg mogelijk inschrijven in de BRP. De BRP-straten zijn een samenwerkingsverband tussen de IND, het COA en gemeenten.

Btw-compensatiefonds: Het Btw-compensatiefonds is een Nederlands begrotingsfonds waaruit gemeenten en provincies worden gecompenseerd voor een belangrijk deel van de door hen betaalde omzetbelasting (btw). Als gemeenten en provincies diensten of goederen extern inkopen, betalen zij daarover btw. In tegenstelling tot bedrijven kunnen zij die btw niet terugvorderen van de Belastingdienst. Extern ingekochte diensten zijn daarom al snel duurder dan intern uitgevoerde activiteiten. Sinds 2003 kunnen gemeenten en provincies met het btw-compensatiefonds (grotendeels) de btw terugvragen die ze hebben betaald over uitbesteed werk. Door de instelling van het btw-compensatiefonds wordt een aantal knelpunten die uit de btw-wetgeving voortvloeien, opgelost.

Budget: Een taakstelling op basis van de productenraming die tot uitdrukking komt in een gekoppeld bedrag en verbonden aan één of meerdere producten of interne leveringen.

Budgettair neutraal: Zonder effect op het saldo van uitgaven en ontvangsten van de begroting.

BUIG: BUIG staat voor Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten en betreft het budget dat wij jaarlijks van het Rijk ontvangen om onze uitkeringen van te betalen. Het betreft een niet geoormerkte uitkering, wat inhoudt dat je zelf mag bepalen wat je met tekorten of overschotten doet na betaling van alle uitkeringen. Een onderdeel van het BUIG-model betreft de vangnetregeling. Deze regeling is er om gemeenten te beschermen voor grote uitschieters. De

regeling houdt in het kort in dat gemeenten een tekort tussen de 5% en 10% voor de helft vergoed krijgen van het Rijk en een tekort boven de 10% wordt volledig vergoed.

(Ministerie van) BZK: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

CAO: Een collectieve arbeidsovereenkomst (cao) is een schriftelijke overeenkomst waarin afspraken over arbeidsvoorwaarden zijn vastgelegd die overeen zijn gekomen tussen een of meer werkgevers of werkgeversorganisaties met een of meer werknemersorganisaties.

C.a.: Cum annexis (c.a.) is een Latijnse uitdrukking en betekent: wat erbij hoort, met toebehoren of iets dergelijks.

Centraal Plan Bureau (CPB): Het Centraal Planbureau is een instelling die met behulp van macro-economische modellen voorspellingen doet over de Nederlandse economie en de gevolgen van het overheidsbeleid bestudeert.

COA: Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) is voor de Nederlandse samenleving de opvangorganisatie die zorgt voor opvang van vreemdelingen. Het COA biedt mensen in een kwetsbare positie een veilige huisvesting en helpt bij de voorbereiding op de toekomst (in Nederland of ergens anders). Het COA houdt zich vooral bezig met asielzoekers en vluchtelingen. Het COA zorgt voor de eerste levensbehoeften als huisvesting en uitbetaling van zakgeld. Het COA is verantwoordelijk voor de plaatsing en opvang in opvanglocaties verspreid over heel Nederland totdat er een besluit genomen is over de asielaanvraag.

Collectieve lastendruk: Het totaal van belasting- en premieontvangsten, vermeerderd met enkele niet-belastingontvangsten, uitgedrukt in procenten van het Bruto Binnenlands Product.

Collegeprogramma: Nadat er gemeenteraadsverkiezingen zijn geweest wordt er een nieuw college samengesteld, meestal op basis van een collegeprogramma. Ook wordt er een werkverdeling gemaakt waarbij ieder collegelid een aantal taken krijgt te behartigen, een portefeuille genaamd. De burgemeester staat niet hiërarchisch boven de wethouders. Wel is hij of zij voorzitter van het college van B en W en heeft hij of zij een doorslaggevende stem wanneer de stemmen staken. Het college van B en W opereert als een collectief, dat wil zeggen dat ze gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het door eenieder van hen gevoerde beleid.

Consortium: Groep van bedrijven of andere instellingen die voor een eenmalig project samenwerken.

Contante waarde: De contante waarde (CW) of actuele waarde (AW) van een toekomstig bedrag aan geld over een tijdsperiode van n jaar en bij rentevoet p , is het bedrag dat uitgezet tegen samengestelde interest bij de genoemde rentevoet na de periode van n jaren juist het gegeven bedrag oplevert. Eenvoudig geformuleerd; de huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Corporatiewoningen: Woningen in het bezit van woningcorporatie.

Crisis- en herstelwet: De Crisis- en herstelwet is een Nederlandse wet, gericht op de versnelling van infrastructurele projecten. Hieronder vallen grote bouwprojecten en projecten op het gebied van

duurzaamheid, energie en innovatie. Tevens beoogt de wet een economische impuls te geven aan de bouwsector ten tijde van de kredietcrisis. De wet is op 31 maart 2010 in werking getreden.

Daggeld(lening): Een lening zonder zekerheden, die banken aan elkaar en aan lagere overheden, institutionele beleggers en soms bedrijven verstrekken. De leningen kunnen dagelijks (voor 12.00 uur) door beide partijen worden opgezegd.

Decentralisatie-uitkering: Met ingang van 2009 is er naast de algemene uitkering en de integratie-uitkering ook de decentralisatie-uitkering. Deze nieuwe uitkering is nodig voor de kabinetsdoelstelling om het aantal specifieke uitkeringen te verminderen. De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Dat maakt de uitkering geschikt voor de overheveling van specifieke uitkeringen, ook als die termijn nog niet bekend is. Ook maakt het de uitkering geschikt voor middelen die slechts tijdelijk beschikbaar zijn.

Deposito: Een bedrag aan geld dat aan een bank wordt toevertrouwd voor een bepaalde periode tegen een vastgestelde rentevergoeding. Gedurende de afgesproken periode dat het geld bij de bank staat, kan een klant niet vrij over dat geld beschikken. Banken hanteren vaak een minimuminleg. De vaste termijnen variëren van één tot twaalf maand.

Dekking: Houdt in dat bij nieuwe initiatieven ook is aangegeven op welke wijze nieuwe lasten door baten worden gedekt.

Diftar-systeem: Staat voor gedifferentieerde tarieven waarbij per huishouden geregistreerd wordt hoeveel afval aangeboden wordt. Hoe meer afval een inwoner aanbiedt hoe hoger de afvalstoffenheffing is.

Doelmatigheid: Een (voorgenomen) handelwijze is doelmatig of efficiënt als de betreffende inspanningen en uitgaven daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van het beoogde doel en de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten.

Doeltreffendheid: Het beoogde doel halend. Doeltreffendheid zegt dus iets over de mate waarin een doel wordt bereikt, wat onafhankelijk is van de geleverde inspanningen.

Dotatie: Doteren wil zeggen dat er jaarlijks een bedrag in de kosten geboekt wordt. Omdat er dan nog geen sprake is van een daadwerkelijke uitgave, wordt dit bedrag opzij gezet in een voorziening. Een voorziening mag alleen gevormd worden voor lasten die met enige mate van zekerheid ingeschat kunnen worden.

Duurzaamheidbalans: Om duurzame ontwikkeling te kunnen meten heeft Telos de duurzaamheidbalans ontwikkeld. In een duurzaamheidbalans brengen we de belangrijkste indicatoren voor de ontwikkeling van een gebied samen. Dat doen we door de kapitalen te ontleden in voorraden, eisen en indicatoren en hun normen.

Duurzaamheidsscore: De duurzaamheidsscore is gebaseerd op 10 indicatoren. 5 indicatoren hebben betrekking op het bereiken van duurzame doelen. 5 indicatoren hebben betrekking op een

duurzaam mobiliteitssysteem. Iedere indicator is gerelateerd aan een variabele waarmee gemeenten kunnen worden vergeleken. Bijvoorbeeld door te delen door het aantal inwoners, voertuigen of woningen.

eDepot: Een eDepot is een voorziening met functionaliteit voor de opslag en het beheer van de digitale archieven die voor blijvende bewaring in aanmerking komen. Een eDepot kan grote hoeveelheden bestanden opslaan. Maar het is meer dan alleen geheugenruimte: de opgeslagen informatie moet ook weer opvraagbaar zijn. Nu en over lange tijd. Dit vraagt om speciaal voor archiefbeheer ontwikkelde software waarmee informatie bruikbaar en zichtbaar wordt. Slimme technieken ordenen informatie en maken het leesbaar wordt op elk beeldscherm, in welke vorm de informatie destijds dan ook het eDepot ingegaan is. Een goede basis hiervoor is het OAIS-model zoals beschreven in de ISO-norm 14721: 2012.

Egalisatiereserve: Reserve die gevormd is om bijvoorbeeld uit te kunnen putten als resultaten tegenvallen of om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen.

EMU-gebied: De landen die in Europa een Economische en Monetaire Unie vormen. De EMU kwam tot stand bij het Verdrag van Maastricht in 1992. Momenteel nemen 17, waaronder Nederland, van de 27 Europese Lidstaten deel aan de Unie.

EMU-saldo: Het EMU-saldo heeft betrekking op het vorderingensaldo van de sector Overheid op transactiebasis. Het vorderingensaldo geeft de mutatie in het saldo van de financiële activa en passiva van de collectieve sector weer. Omdat het EMU-saldo betrekking heeft op de totale collectieve sector, is niet alleen het vorderingensaldo van het Rijk van belang, maar ook de vorderingensaldi van de sociale fondsen en de lokale overheid.

EMU-schuld(-quote): Het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de gehele collectieve sector. Dit is de optelsom van de uitstaande leningen ten laste van het Rijk, de sociale fondsen en de lokale overheid, minus de onderlinge schuldverhoudingen van deze drie subsectoren. De EMU-schuld is een bruto-schuldbegrip. Bij bepaling van de EMU-schuldquote wordt de EMU-schuld uitgedrukt in procenten van het bruto binnenlands product (BBP).

Europese aanbesteding: Een Europese aanbesteding is een aanbesteding volgens bepaalde Europese richtlijnen. Die richtlijnen (van de Europese Unie) verplicht Europese overheden om overheidsopdrachten die een bepaald bedrag te boven gaan uit te schrijven via de procedure van een Europese aanbesteding.

Exploitatie (begroting): (Een overzicht van de) kosten en opbrengsten van een onderneming over een bepaalde periode. Bij de overheid wordt meestal gesproken over het overzicht van baten en lasten.

Extramurale zorg: Het aanbod van zorg- en dienstverlening en begeleiding dat beschikbaar is voor mensen die zelfstandig in de thuissituatie wonen. Thuiszorg is een vorm van extramurale zorg.

Financial lease: Financiële leasing is een leasevorm waarbij de kredietverstrekker of lessor enkel juridisch eigenaar blijft terwijl het volledige economisch eigendom (het genot, de verzekering, het onderhoud) overgaat op de kredietnemer of lessee.

Financieel neutraal: Zie budgettair neutraal.

Financieel nivelleren: Financieel een gelijk niveau proberen te bereiken.

Financiële participaties: Het financieel deelnemen in (bijvoorbeeld) een bedrijf.

Financiële verordening: Raadsbesluit (verordening) op basis van artikel 212 Gemeentewet, dat de uitgangspunten voor het financiële beleid en regels voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie bevat.

Financieringsfunctie: Deze functie betreft alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente. Concreet gaat het dan om zaken zoals het aantrekken van geld in diverse vormen, bijvoorbeeld deposito's en leningen, het beheersen van geldstromen (zodat een minimale hoeveelheid middelen aangetrokken hoeft te worden) en een optimaal beheer van aanwezige middelen (zodat een optimaal rendement van deze middelen kan worden behaald). De Gemeentewet (artikel 212) schrijft voor dat de raad voor de financieringsfunctie bij verordening regels formuleert over in ieder geval:

- de algemene doelstelling van deze functie;
- te hanteren richtlijnen en limieten;
- de administratieve organisatie; daaronder begrepen: taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheidsrelaties en informatievoorziening.

Financiering(smiddelen): Het leveren van kapitaal (financiën) om zo een bepaalde activiteit te bekostigen. In de paragraaf Financiering wordt de term gebruikt om aan te duiden dat de eigen reserves van de gemeente worden ingezet om de activa (bezittingen) te financieren (bekostigen).

Financieringstekort- en overschot: Als het totaalbedrag van de financieringsmiddelen kleiner is dan het totaal bedrag van de nog niet afgeschreven investeringen dan is er sprake van een financieringstekort; is het omgekeerde het geval dan is er sprake van een financieringsoverschot.

Flankerend beleid: Beleid bedoeld om de uitvoering van een maatregel of wet te ondersteunen. De gemeente Noordenveld heeft een voorziening flankerend beleid voormalig personeel gevormd waaruit in het verleden ontstane verplichtingen worden bekostigd.

Fluctuaties: Schommelingen.

Forensenbelasting: De forensenbelasting dient ertoe om mensen die relatief veel in een gemeente verblijven, maar geen ingezetene zijn van deze gemeente, mee te laten betalen aan voorzieningen in die gemeente. Het doel is niet om kosten voor deze voorzieningen één op één te verhalen, maar juist om een bijdrage te vragen aan het algemene voorzieningenniveau van de gemeente.

Formatie: De term formatie wordt in de begroting en jaarrekening in de paragraaf Bedrijfsvoering gebruikt om de totale omvang van de personeelssterkte in de gemeentelijke organisatie aan te geven. De formatie wordt dan aangeduid in zogenaamde fte's.

Fricatiekosten: Extra kosten met een éénmalig, tijdelijk karakter die uitgaan boven het normaal beschikbare budget voor reguliere werkzaamheden. Dit als gevolg van het optreden van tijdelijke fricties ten opzichte van de normale gang van zaken.

Frontoffice: Het gedeelte van de organisatie waar het daadwerkelijke contact tussen dienstverlener en inwoner plaatsvindt.

FSC: Forest Stewardship Council. Een onafhankelijk, internationaal keurmerk voor hout dat gegarandeerd afkomstig is uit goed beheerd bos.

Fte: Een fte is een fulltime-equivalent. Eén fte is gebaseerd op een 36-urige werkweek.

Garantieregeling: In de paragraaf Verbonden Partijen in de begroting en jaarrekening is vermeld dat ten aanzien van de deelname van de gemeente in de Bestuursacademie Noord Nederland een garantieregeling van toepassing is. De gemeente staat borg voor eventuele toekomstige verliezen.

GBA: Gemeentelijke Basisregistratie Persoonsgegevens.

GBI: Geïntegreerd Beheer- en Informatiesysteem. Software voor het beheer van de gemeentelijke kapitaal-goederen (wegen, gebouwen, groen).

Gebiedsontwikkeling: Betreft een vakgroep binnen de afdeling Ontwikkeling en Strategie die zich onder andere bezighoudt met het ontwikkelen van bouwlocaties.

Geldlening: Een partij die aan een andere partij een som geld verstrekt onder de voorwaarde dat dit bedrag op een bepaald moment wordt terugbetaald tegen een bepaalde vergoeding (rente).

Gemeentefonds: Fonds waaruit jaarlijks (algemene) uitkeringen worden gedaan aan de gemeenten, ter dekking van een deel van hun uitgaven. De jaarlijkse groei van het fonds op basis van de ontwikkeling van de netto-gecorrigeerde rijksuitgaven, wordt het accres genoemd.

Gemeentegrootteklasse: Een door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gebruikte eenheid om gemeenten naar inwonersaantallen in te delen.

Generieke Digitale Infrastructuur: De generieke digitale infrastructuur (GDI) bestaat uit standaarden, producten en voorzieningen die gezamenlijk gebruikt worden door overheden, publieke organisaties en in een aantal gevallen ook private partijen. De GDI bestaat uit herbruikbare digitale basisvoorzieningen, standaarden en producten. Hierdoor is het mogelijk om primaire processen doelmatig in te richten en te blijven ontwikkelen.

GGD: Gemeentelijke Gezondheidsdienst. De gemeente Noordenveld neemt deel in de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe (zie hiervoor de paragraaf verbonden partijen in de begroting en jaarrekening)

Grondcomplex: De aanduiding van een gebied waar een grondexploitatie (zie hierna) aan is verbonden.

Grondexploitatie (grex): Een grondexploitatie is een begroting die wordt opgesteld om grondkosten en grondopbrengsten van een ruimtelijk ontwikkelingsplan (zoals een nieuw bestemmingsplan) in beeld te brengen. De afgelopen jaren is gebleken dat een grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of

provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de verkochte gronden kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

GRP: Gemeentelijk Riolerings Plan.

GVVP: Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan.

Heffingen: Verzamelnaam van gemeentelijke belastingen, retributies, leges en rechten.

ICOMOS: The International Council on Monuments and Sites is een internationale NGO die zich bezighoudt met het behoud van culturele monumenten zoals gebouwen, historische steden, cultuurlandschappen en archeologische vindplaatsen. ICOMOS is opgericht in 1965, en is weer onderverdeeld in nationale comités. Het is een netwerk van experts op het gebied van onder andere geschiedenis, archeologie, antropologie en stedenbouwkunde. ICOMOS is vooral bekend als adviseur van de UNESCO op gebied van het cultuurerfgoed dat staat op, of wordt genomineerd voor, de Werelderfgoedlijst. Een andere belangrijke activiteit is het aanwakken van de publieke interesse voor het behoud van monumenten, bijvoorbeeld door het organiseren van een jaarlijkse Internationale Monumentendag. Ook stimuleert het de uitwisseling van kennis tussen internationale experts, en geeft het training en advies.

IHP: Het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs (IHP) wordt als basis gebruikt voor investeringen van de gemeente in nieuw- en verbouw van scholen voor primair (basis) onderwijs.

IKB: Het Individueel keuzebudget (IKB) is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks flexibel kan inzetten voor door hem gekozen doelen. Het IKB bedraagt 16,3%: dat is de optelsom van 6% eindejaarsuitkering, 8% vakantietoeslag, 1,5% levensloopbijdrage en 0,8% aan (omgerekend) bovenwettelijk verlof. De 6% (artikel 3:28 lid 2 sub b CARUWO) stijgt per 1 december 2017 met 0,5% en per 1 juli 2018 met 0,25%. Het IKB is per 1 januari 2017 ingevoerd. Het IKB sluit aan bij de wens voor meer keuzevrijheid voor de medewerker en is daarmee een stap in de richting van de modernisering van de arbeidsvoorwaarden voor de sector.

IND: De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) is een overheidsinstelling die belast is met de taak van het uitvoeren van het vreemdelingenbeleid. Dit houdt in de praktijk vooral in dat de IND aanvragen van niet-Nederlanders in behandeling neemt om te kijken of ze een verblijfsvergunning kunnen krijgen.

Individueel KeuzeBudget: Meer keuzevrijheid. Dat is het doel van het Individueel KeuzeBudget (IKB). Geld uit diverse regelingen is voortaan overzichtelijk beschikbaar voor medewerkers in één vrij besteedbaar budget. Dit levert een grote keuzevrijheid op. En ruimte voor het realiseren van individuele wensen, ambities en doelen.

Informatiebeleidsplan: Dankzij het informatiebeleidsplan wordt er richting en prioritering gegeven aan toekomstige I&A projecten en activiteiten voor de komende jaren. Ondanks de focus op informatievoorziening, kan en mag dit document niet los gezien worden van vraagstukken op het gebied van bedrijfsvoering, procesoptimalisering en dienstverlening. Een informatiebeleidsplan formuleert het I&A beleid op een manier die ook begrijpelijk is voor management en college om zo de verbinding te leggen met de eigen organisatie.

Informatieveiligheid: Informatiebeveiliging is het geheel van preventieve, detectieve, repressieve en correctieve maatregelen en procedures en processen die de beschikbaarheid, exclusiviteit en integriteit van alle vormen van informatie binnen een organisatie garanderen, met als doel de continuïteit van de informatie en de informatievoorziening te waarborgen en de eventuele gevolgen van beveiligingsincidenten tot een acceptabel, vooraf bepaald niveau te beperken.

Integratie-uitkering: Als een toevoeging aan de algemene uitkering in één keer bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeeffecten wordt een integratie-uitkering toegepast. Deze uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang van specifieke uitkering of eigen inkomsten naar de algemene uitkering. Daarnaast kent het gemeentefonds ook decentralisatie-uitkeringen: met ingang van 2009 is er naast de algemene uitkering en de integratie-uitkering ook de decentralisatie-uitkering. Deze nieuwe uitkering is nodig voor de kabinetsdoelstelling om het aantal specifieke uitkeringen te verminderen. De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Dat maakt de uitkering geschikt voor de overheveling van specifieke uitkeringen, ook als die termijn nog niet bekend is. Ook maakt het de uitkering geschikt voor middelen die slechts tijdelijk beschikbaar zijn.

Integraal schoolbestuur: Het openbaar basisonderwijs in Noordenveld kent een integraal schoolbestuur. Het college van Burgemeester & Wethouders is het schoolbestuur. De ondersteuning ten behoeve van het Openbaar Onderwijs wordt verzorgd door het taakveld Dienstverlening en Ontwikkeling.

Interbestuurlijk Programma: Nederland staat de komende tijd voor een aantal uitdagingen. Deze opgaven beperken zich niet tot de grenzen van een gemeente of regio. Dit vraagt om een gezamenlijke bestuurlijke aanpak die past bij de maatschappelijke opgaven van deze tijd. Het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen hebben daarom een akkoord gesloten om samen een aantal grote maatschappelijke opgaven aan te pakken. Op 14 februari 2018 hebben het kabinet en de voorzitters van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen de bestuurlijke afspraken voor de komende kabinetsperiode ondertekend. Deze afspraken vormen de start van het gezamenlijke interbestuurlijk programma.

Investerings: Uitgave om duurzame kapitaalgoederen (zoals gebouwen en machines) aan te schaffen.

Investeringsagenda: Een Investeringsagenda omschrijft de gewenste investeringen die tot een bepaald moment worden gedaan en geeft een doorkijk naar de langere termijn.

IOAW: De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) is bedoeld voor oudere en gedeeltelijke arbeidsongeschikte werklozen, van wie het recht op een WW-uitkering is beëindigd.

IOAZ: De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) is bedoeld voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen, die hun eigen bedrijf (of zelfstandig beroep) moeten beëindigen omdat de inkomsten daaruit onvoldoende zijn.

ISD: Intergemeentelijke Sociale Dienst

Kapitaallasten: De gulden financieringsregel is een begrotingsregel. Volgens deze regel behoren lopende uitgaven gedekt te worden door lopende ontvangsten (sluitende gewone dienst), maar mag er wel worden geleend voor investeringen die gedurende een aantal jaren nut hebben (zogenoemde kapitaaluitgaven). De kapitaallasten (rentelasten en afschrijvingslasten van activa) worden volgens deze begrotingsregel tot de lopende uitgaven gerekend.

Kapitaalmarktrente: De rentemarkt wordt vaak opgedeeld in de geldmarkt (geldmarktrente) en de kapitaalmarkt (kapitaalmarktrente). Hierbij wordt onder de geldmarktrente de korte rente verstaan en onder de kapitaalmarktrente de lange rente (met een looptijd vanaf 2 jaar).

Kasgeld(leningen): Een lening met een looptijd, variërend van één maand tot twee jaar. Het bedrag moet ineens worden opgenomen en aan het eind van de looptijd ineens worden afgelost. De kasgeldlening wordt gebruikt door grote bedrijven en lagere overheden met een omvangrijke kredietbehoefte, waarvan de looptijd goed te voorspellen is.

Kasgeldlimiet: De kasgeldlimiet is een door de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) voorgeschreven sturings- en verantwoordingsinstrument ter beperking van het risico op de korte schuld met een rente typische looptijd van korter dan 1 jaar. Indien de kasgeldlimiet wordt overschreden moeten gemeenten consolideren.

Koersrisico: Risico dat ontstaat door koersschommelingen op de beurs.

Kostendekkendheid: Bij de bepaling van de legestarieven dient de gemeente rekening te houden met de kostendekkendheid. De tarieven van de dienstverlening moeten in verhouding staan met de kosten die de gemeente maakt bij de uitvoering van deze diensten

Kostenverhaal: Onder "kostenverhaal" binnen gebiedsontwikkeling wordt verstaan het verrekenen van zogenaamde grondkosten, dat wil zeggen, de kosten van de aanleg van voorzieningen van openbaar nut (zoals straten, riolering, groen, parkeergelegenheid en waterpartijen met een openbare functie) binnen een bepaald ruimtelijk plan. Dat kan een bestemmingsplan zijn, een projectbesluit, een wijzigingsplan of een aanpassing van een beheersverordening. Meestal is een gemeente de verhalende partij, maar dit kan ook een andere overheid zijn, zoals het Rijk of een provincie. Kostenverhaal kan plaatsvinden via gronduitgifte, exploitatieovereenkomst of exploitatieplan en is verplicht op basis van de grondexploitatiewet.

Kostenverhaalexplotatie: Zie bovenstaand.

Laaggeletterdheid: Laaggeletterdheid is een term voor mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Mensen die laaggeletterd zijn, zijn geen analfabeten. Ze kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen niet het eindniveau vmbo of niveau mbo-2/3.

Laan van de Leefomgeving: Door de invoering van de Omgevingswet moet het ministerie van Infrastructuur en Milieu veranderingen doorvoeren in de informatievoorziening. Het ministerie koos er niet voor om alle bestaande informatievoorzieningen te verbeteren. De Laan van de Leefomgeving is een samenhangend digitaal stelsel, dat hier een bijdrage aan kan leveren.

Landinrichting: Landinrichting (waarvan de bekende ruilverkaveling een van de vormen is) is een proces, waarbij voor een bepaald gebied de inrichting wordt afgestemd op de doelen uit de Ruimtelijke Ordening voor dat gebied. Hierbij valt te denken aan: verbetering van de verkaveling (ook die van de natuur), verbetering van de infrastructuur en ruimtelijke ordening en verbetering van de waterhuishouding. Het ruilen van gronden is een van de krachtigste instrumenten uit de Landinrichtingswet en de Wet inrichting landelijk gebied (WILG).

Lastendruk: Belastingdruk, lastenverlichting, lastenverzwaring.

Leges: Leges worden ook wel retributies genoemd. Een retributie wil zeggen een betaling aan de overheid waar een individueel aanwijsbare tegenprestatie van die overheid tegenover staat. Het gaat om een bedrag dat betaald moet worden aan de overheid (of aan een bevoegd gezag) voor het gebruik van hun diensten of producten. De leges worden geheven van de aanvrager van de dienst dan wel van degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Liquiditeitsplanning: De liquiditeitsplanning geeft een meerjarig overzicht van de begrote geldstromen.

Liquiditeitspositie: Het verschil tussen inkomsten en uitgaven, uitgedrukt in feitelijke geldstromen: kas-, bank-, en girosaldo.

Lumpsumfinanciering: De lumpsumfinanciering houdt in dat de besturen van scholen een vergoeding krijgen op grond van het aantal ingeschreven leerling op 1 oktober in euro's in plaats van formatierekeneenheden. Omdat scholen verschillen in de leeftijdsopbouw van het personeel wordt hiervoor gecorrigeerd. Dit bedrag wordt ineens (lumpsum) uitgekeerd aan het bovenschools bestuur zodat deze kan bepalen waaraan zij dit budget gaan besteden.

Macrobudget: Het totale budget voor het uitvoeren van een regeling. Bijv. het macrobudget Wet Werk en Bijstand welke jaarlijks door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt vastgesteld voor alle gemeenten.

Managementrapportage: Tussentijdse rapportage en informatie over de voortgang van de uitvoering van de in de productenraming opgenomen producten van management aan college.

Mantelzorg: Betreft de zorg voor chronisch zieken, gehandicapten en hulpbehoevenden door naasten: familieleden, vrienden, kennissen en burens. Kenmerkend is de reeds bestaande persoonlijke band tussen de mantelzorger en zijn of haar naaste. Daarnaast gaat het om langdurige zorg die onbetaald is.

Materiële exploitatie: Het begrip wordt in de toelichting op de risico's (paragraaf weerstandsvermogen) vermeld. Schoolbesturen krijgen naast een vergoeding voor de personele kosten een vergoeding voor de materiële exploitatiekosten. Die kosten hebben betrekking voor apparatuur, onderhoud, lesmateriaal en schoonmaak.

MDO: Multidisciplinair overleg

Meerjarenbegroting: In het algemeen worden begrotingen opgesteld voor één jaar; een meerjarenbegroting gaat over een langer termijn, bijvoorbeeld vier jaar.

Meevaller: Onverwachte (niet begrote) daling van lasten en/of verhoging van baten. Kan dienen voor het opvangen van tegenvallers, als dekking van gewenste nieuwe andere lasten of ter versterking van het eigen vermogen.

(Mei)circulaire: De Rijksoverheid informeert de gemeenten via circulaire's in mei, september en december over de omvang en de verdeling van het gemeentefonds.

Meldingsfrequentie: Het begrip wordt genoemd in de begroting en jaarrekening in de paragraaf Bedrijfsvoering in de context van "meldingsfrequentie ziekteverzuim": de verhouding tussen het aantal verzuimgevallen en het aantal personeelsleden. De meldingsfrequentie wordt omgerekend naar jaarbasis.

Middellange termijn verkenning (MLT): Voorafgaand aan een nieuwe kabinetsperiode publiceert het CPB een macro-economische verkenning voor de daaropvolgende vier of vijf jaren. Deze middellange termijn verkenning reikt tot het einde van de nieuwe kabinetsperiode. In de analyse voor de MLT gaan we ervan uit dat het bestaande overheidsbeleid doorgezet wordt. De beleidsarme middellange termijn verkenning vormt de basis voor de analyse van verkiezingsprogramma's of een regeerakkoord.

Migrant: Iemand die naar een ander land verhuist.

Naar rato: Naar evenredigheid.

Nareizigers: Betreft de hereniging van gezinsleden die door omstandigheden, vaak migratie, van elkaar gescheiden zijn. In het vreemdelingenrecht is sprake van gezinshereniging als de hereniging van de gezinsleden plaatsvindt in een ander land dan het land waar de gezinsband tot stand is gekomen

Navenant: Overeenkomstig, evenredig.

Netto schuldquote: De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Nominale waarden: Het begrip wordt gebruikt bij de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De nominale waarde is de werkelijk ontvangen uitkering. Echter, voor gemeenten is het van belang na te gaan wat de reële waarde is. De reële waarde is de algemene uitkering gecorrigeerd voor inflatie (het BBP Bruto Binnenlands Product).

Normenkader: Bij een audit wordt altijd gebruikgemaakt van een normenkader. Hiermee wordt bedoeld een voorbeeld/richtlijn van hoe je de beheersing moet inrichten als je het goed wilt doen. Hiervoor kunnen de auditors gebruikmaken van een normenkader dat ze zelf op basis van hun kennis opstellen en vervolgens afstemmen met de manager (zodat deze het er ook eens mee is). Of een auditor maakt gebruik van een standaard normenkader. Voor elk onderwerp zijn er veel verschillende standaard normenkaders. Enkele belangrijke zijn: COSO, INK-managementmodel, KADplus-model, ISO (9001, 14001, 20000, 27001, etc.), Sarbanes-Oxley / Turnbull Code, Code Tabaksblat en CobiT.

Normeringssystematiek: De normeringssystematiek is de wijze waarop het niveau van de algemene uitkering van het gemeentefonds jaarlijks wordt aangepast (of geïndexeerd). In de huidige normeringssystematiek volgt de ontwikkeling van het gemeentefonds, die van de Rijksuitgaven. Meer precies hangt de procentuele ontwikkeling van het gemeentefonds (of accres) af van de procentuele ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven (NGRU).

Nutsbedrijven: Een nutsbedrijf is een bedrijf dat, vaak vanuit een monopolypositie, opereert in een sector die beschouwd wordt zijnde van openbaar nut omdat het belangrijke producten of diensten levert die in het algemeen belang zijn. Hier worden de elektriciteits-, gas- en drinkwatervoorziening toe gerekend

Obligo: Verplichting tot het volstorten van niet-volgestorte aandelen op eerste aanvraag. Een (al dan niet toekomstige) verplichting, uitgedrukt in een geldbedrag. Bijvoorbeeld de verplichtingen uit hoofde van een afgesloten valutatermijncontract. Obligo (krediet), het gedeelte van een krediet dat daadwerkelijk wordt gebruikt.

OCN: Ondernemerscontact Noordenveld. Een vereniging die de belangen behartigt van haar leden en zich inzet voor de ruimtelijke en economische kwaliteit van de bedrijventerreinen in Noordenveld.

OLO: Met Omgevingsloket online (OLO) kunt u één aanvraag opstellen voor een omgevingsvergunning, watervergunning en/of melding.

Omgevingsvisie: De omgevingsvisie is een – verplicht door de gemeenteraad op te stellen – integrale visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. In een omgevingsvisie dient rekening gehouden te worden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Omgevingswet: De Omgevingswet is een wet die verregaande vereenvoudiging van het huidige stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving (omgevingsrecht) beoogt, door tientallen wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet.

Onbenutte belastingcapaciteit: Dit begrip is vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening. De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen die gegenereerd kunnen worden door de tarieven van de gemeentelijke heffingen te verhogen tot het wettelijk toegestane maximum. Voor de maximale tarieven wordt gebruik gemaakt van de normen voor het zogeheten artikel 12 beleid. Een gemeente met een artikel 12

status is een Nederlandse gemeente die onder financiële curatele is gesteld door het Rijk vanwege een structureel slechte financiële situatie. Deze gemeenten moeten hun tarieven verhogen tot een 'redelijk peil eigen heffingen', willen zij in aanmerking kunnen komen voor rijkssteun.

Onderuitputting: De netto gerealiseerde uitgaven zijn lager dan begroot.

Open einderegeling: Een open einderegeling is een begrotingsbesluit waardoor een financiële regeling geen budgettair plafond wordt toegekend.

OZB: Alle gemeenten in Nederland heffen de Onroerendezaakbelasting (ozb). Elke gemeente mag de ozb-tarieven zo hoog maken als zij zelf willen, maar de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft met de Rijksoverheid afspraken gemaakt over de maximale stijging van de landelijke ozb-opbrengst. Dit heet de macronorm.

Participatie: Actieve deelname.

Participatiesamenleving: Met de participatiesamenleving of doe-democratie wordt in Nederland een samenleving bedoeld waarin iedereen die dat kan verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar eigen leven en omgeving. Vanwege stijgende kosten wil de overheid de verzorgingsstaat beperken en probeert steeds meer taken aan de individuele burger over te dragen.

Participatiewet: De Participatiewet geldt per 2015. Het doel van deze wet is om zoveel mogelijk mensen aan een baan op de reguliere arbeidsmarkt te helpen.

Percentage of completion (Poc): De percentage of completion methode is de opbrengsten en kosten naar rato van de prestatie verwerken. Hierdoor ontstaat er inzicht in de financiële gevolgen tijdens een boekjaar en worden de opbrengsten en kosten in de winst- en verliesrekening verantwoord. Als de projectkosten de projectopbrengsten overstijgen wordt dit direct in de winst- en verliesrekening verantwoord. Als er een opbrengst onzeker is of inbare opbrengsten van voorgaande boekjaren zijn, dan wordt dit als last verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Perspectiefnota: Strategisch meerjarig beleidsplan met de focus op het eerste jaar waarin beschreven staat wat de gemeente de komende jaren aan nieuw beleid wil realiseren.

PMD: PMD is een afkorting voor het afval van plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drinkpakken. Het verpakkingsafval wordt samen ingezameld en na sortering gerecycled.

Podiumkunst: De podiumkunsten, soms ook aangeduid als uitvoerende kunsten, zijn die vormen van kunst die uitgevoerd worden op een podium in de aanwezigheid van publiek. Tot de podiumkunsten behoren live-uitvoeringen van muziek, musical, opera, ballet, moderne dans, toneel en kleinkunst.

Preventief toezicht: Preventief toezicht betekent dat de begroting of wijzigingen daarvan vooraf goedkeuring van de toezichthouder behoeven.

Prijscompensatie: Wanneer de lonen gelijk blijven en de prijzen stijgen, daalt de koopkracht. Mensen kunnen met hetzelfde geld dus minder kopen. Werknemers willen hiervoor worden

gecompenseerd. Een loonstijging die bedoeld als tegemoetkoming voor de gestegen prijzen, wordt prijscompensatie genoemd

Prijsgevoeligheid: De mate waarin de gevraagde hoeveelheid reageert op een prijsverandering.

Primitieve begroting: De primitieve begroting is de begroting zoals die is vastgesteld door de gemeenteraad voorafgaand aan het begrotingsjaar.

Programmabegroting: In de Programmabegroting staat wat de inkomsten van de gemeente zijn en hoe de gemeente dit geld wil gaan uitgeven. Hiervoor wordt het verdeeld over verschillende programma's.

Prudent: Voorzichtig. De term wordt gebruikt in de paragraaf Financiering in de begroting en jaarrekening bij het uitzetten van middelen. In het treasurystatuut en de Wet Fido zijn dwingende voorschriften opgenomen waaraan moet worden voldaan indien het college overgaat tot het uitzetten (geven) van middelen (bijvoorbeeld geldleningen). Dit om te waarborgen dat zorgvuldig wordt omgegaan met publieke middelen.

Raad van State: De Raad van State is het hoogste administratief rechtscollege.

Rechtmatigheid: Rechtmatigheid is een juridische term, die aangeeft dat een (voorgenomen) handelwijze in overeenstemming is met de geldende regels en besluiten. De controle op deze zogenaamde financiële rechtmatigheid wordt uitgevoerd door een accountant.

RECRON: RECRON (Vereniging van Recreatieondernemers Nederland) is een Nederlandse brancheorganisatie voor recreatiebedrijven die werd opgericht in 1969.

Regeerakkoord: Een regeerakkoord of coalitieakkoord is in Nederland een overeenkomst tussen de fracties van twee of meer politieke partijen in het parlement die een coalitieregering vormen. Het akkoord is het resultaat van de informatiefase van de kabinetsformatie en het regelt de politieke uitgangspunten voor de komende kabinetsperiode. Het is een meerjarige agenda voor het kabinetsbeleid.

Rekening courant: Lopende rekening. Meestal de rekening die voor de afhandeling van het girale betalingsverkeer wordt gebruikt.

Rekenrente: Het rentepercentage die de gemeente intern hanteert bij het doorbelasten van de rente op investeringen. Het verschil tussen de werkelijk betaalde rente en de toegerekende rente komt tot uitdrukking in de begroting en rekening op het onderdeel "resultaat op rente".

Reinigingsheffing: De reinigingsheffingen bestaan uit twee belastingen: de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten. Doorgaans betalen huishoudens afvalstoffenheffing omdat de gemeente de wettelijke plicht heeft bij hun percelen huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen. De reinigingsrechten zijn verschuldigd als er geen wettelijke plicht bestaat om afvalstoffen in te zamelen, maar de gemeente deze dienst wel verleent.

Re-integratietraject: Het proces van terugkeren naar werk(en).

Rentelasten: De rente die de gemeente betaald over in het verleden opgenomen geldleningen.

Renterisico: Renterisico houdt in dat door veranderingen in de rentestanden de resultaten van de onderneming veranderen. Het renterisico kan worden onderverdeeld in primair en secundair risico. Primair risico is het ondervinden van nadeel door een rentestijging en het secundair risico is het niet profiteren van rentedalingen.

Renterisiconorm: De renterisiconorm heeft tot doel om spreiding te krijgen in de rente typische looptijden in de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten. In een wettelijke uitvoeringsregeling is deze v uitgewerkt als een bedrag ter hoogte van 20% van de vaste schuld.

Rente typische looptijd: Is de looptijd waarvoor de rente vast ligt. Bijvoorbeeld bij een 30-jarige hypothecaire lening, waarvan de rente voor 5 jaar vast ligt, is de rente typische looptijd van de lening 5 jaar.

Repressief toezicht: Repressief toezicht is toezicht achteraf. Bij deze vorm van toezicht is geen goedkeuring van de besluiten door de provincie nodig.

Reserve: Balanspost die deel uitmaakt van het eigen vermogen van een onderneming. Gemeenten kennen een algemene reserve en bestemmingsreserves (afgezonderde vermogensbestanddelen waaraan de gemeenteraad een bestemming heeft gegeven)

Restafval: Restafval of de reststroom is dat gedeelte van de afvalstroom van particulieren, instellingen en bedrijven dat overblijft nadat alle bruikbare en recyclebare afvalstromen van de hoofdstroom zijn gescheiden. De overheid probeert de hoeveelheid restafval te verkleinen.

Retributies: Een retributie is een gedwongen betaling aan de overheid voor een verleende dienst. Bijvoorbeeld reinigingsrechten (onderdeel van de reinigingsheffing)

RI&E: Een risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) is een in de Nederlandse Arbeidsomstandighedenwet genoemd middel ter bevordering van veilig en gezond werken.

Rioolheffing: Rioolheffing is een belasting in Nederland die geheven wordt door een gemeente voor (de mogelijkheid tot) het gebruik van de riolering. De aanleg en het beheer van de riolering is een gemeentelijke taak. Op een enkele uitzondering na wordt deze taak bekostigd via de rioolheffing, alhoewel een gemeente ook kan kiezen om (deels) geld vanuit de algemene middelen hiervoor te gebruiken. De wet geeft aan dat de begrote baten van de rioolheffing niet hoger mogen zijn dan de begrote lasten (Gemeentewet artikel 229b).

Risicobeheer: Het op systematische wijze beschermen van een organisatie tegen schade, zodat de doelstellingen van de organisatie kunnen worden bereikt met een juiste balans tussen preventiekosten en schadekosten.

RUD: De regionale uitvoeringsdienst (RUD) is een veelal regionaal werkende dienst die de uitvoering van VROM-taken van provincie, waterschap en gemeenten overneemt.

Scheefwoners: Met scheefwoners wordt meestal gerefereerd aan huurders die in een sociale huurwoning wonen, terwijl ze hiervoor een te hoog inkomen hebben. Zij worden ook wel 'goedkope

scheefwoners' genoemd en vaak zorgen zij ervoor dat er een wachtlijst ontstaat voor mensen met lagere inkomens om een betaalbare of sociale huurwoning te kunnen betrekken. De overheid probeert deze groep scheefwoners aan te pakken door huurverhogingen door te voeren voor huishoudens met een bepaald minimum inkomen.

Separaat: Afzonderlijk.

Service normen: Openlijk gecommuniceerde beloften over de kwaliteit van publieke dienstverlening.

Sociaal Domein: In 2015 hebben wij met betrekking tot het sociaal domein onder meer het volgende besloten: 'Vaststellen dat onder het begrip Sociaal Domein wordt verstaan de uitvoering van de Jeugdwet, WMO (oud en nieuw), de Participatiewet exclusief inkomensondersteuning BUIG, BBZ, bijzondere bijstand en WSW'.

Solvabiliteitsratio: Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente.

Startkwalificatie: Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of een mbo-diploma vanaf niveau 2. Een vmbo-diploma wordt dus niet gezien als een startkwalificatie

Stigma: Een stigma is een schandvlek of brandmerk dat aan een bepaald persoon, een groep personen of aan een zaak wordt gekoppeld. Een stigma kan ook een vooroordeel zijn dat leeft bij een bevolkingsgroep.

Strategisch personeelsbeleid: Met strategisch personeelsbeleid wordt personeelsbeleid bedoeld wat de strategie van de organisatie ondersteunt. Wanneer de organisatie als strategie kiest voor bijvoorbeeld een grotere klantgerichtheid dan is het personeelsbeleid strategisch te noemen wanneer de inzet van personeelsinstrumenten deze strategie ondersteunt. Bijvoorbeeld door competenties te formuleren die klantgericht gedrag definiëren. En opleidingen die medewerkers trainen in deze competenties. Of wervingsacties die kandidaten met deze competenties selecteren.

Structureel: Uiteindelijk, niet-tijdelijk.

Substantieel: Wezenlijk.

Suwinet: Elektronische infrastructuur gebruikt door de CWI, UWV en gemeenten bij de uitvoering van de taken die bij of krachtens de Wet SUWI of enige andere wet aan de CWI, UWV en bij of krachtens de ABW, IOAW en IOAZ aan gemeenten is opgedragen.

SVn: Het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) biedt verschillende leningen die consumenten én bedrijven kunnen gebruiken om hun wensen op het gebied van wonen te realiseren.

Sw-plaats: De sociale werkvoorziening is een overheidsvoorziening in Nederland op grond van de Participatie wet en biedt mensen met een arbeidshandicap een passende werkplek in een zo regulier mogelijke, aan de arbeidshandicap aangepaste, werkomgeving.

Tarief: Bedrag dat voor iedere eenheid betaald moet worden.

Tegenvaller: Onverwachte (niet begrote) stijging van lasten en/of daling van baten.

Toerekenbaarheid van kosten: Aan bepaalde producten of diensten te relateren kosten.

Toeristenbelasting: Onder de naam toeristenbelasting kan in Nederland door een gemeente een belasting worden geheven van natuurlijke personen die binnen de gemeente verblijf houden, maar niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie van persoonsgegevens zijn ingeschreven

Trap op-trap af-systematiek: Ook wel normeringsystematiek. De term wordt gebruikt bij de groei of afname van de algemene uitkering door deze te koppelen aan de uitzetting of krimp van de rijksbegroting.

Treasuryfunctie: De treasuryfunctie houdt zich bezig met het uitzetten en aantrekken van liquide middelen en het beheersen van de hieraan verbonden risico's.

Trimesterrapportage: Tussenstand van de uitvoering van de begroting na 4 maanden en na 8 maanden.

Uitgavenplafond: Bij een trendmatig begrotingsbeleid (Zalmnorm) wordt een vast reëel uitgavenkader vastgesteld, waarbij de uitgaven niet hoger mogen zijn dan een vooraf afgesproken plafond. Inkomstenmeevallers mogen niet worden gebruikt voor extra uitgaven en inkomstentegenvallers worden niet automatisch opgevangen door extra bezuinigingen.

Uitzonderingsrentes: De term is vermeld in de paragraaf Financiering (rentetoerekening). Wij hanteren een vaste verrekenrente (momenteel 5%) voor alle investeringen. In het verleden werd echter voor bepaalde investeringen een ander rentepercentage gehanteerd. Zo werden voor investeringen in riolering uitkeringen ontvangen waarvan de rente gekoppeld was aan het toen geldende rentepercentage. Om deze budgettair neutraal in de begroting te laten lopen werd datzelfde rentepercentage ook gehanteerd voor de toe te rekenen (gemeentelijke) rente.

UPS: (Uninterruptible Power Supply). Een apparaat dat wordt aangesloten tussen een computer en een energiebron om ervoor te zorgen dat de elektriciteitsvoorziening niet wordt onderbroken. Een UPS-apparaat of noodvoeding bevat een accu die ervoor zorgt dat de computer bij stroomuitval nog een tijd blijft werken.

Valondergronden: Het verzachte gedeelte benodigd bij speeltoestellen.

Vastrentende (waarden): Vastrentende waarden zijn effecten (aandelen, obligatiefondsen et cetera) waarbij gedurende de looptijd een vast bedrag aan rente uitgekeerd wordt en waarbij aan het eind van de looptijd de hoofdsom terugbetaald wordt.

Verstrekkings (Wmo): Aangeboden diensten en producten op het gebied van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Verzuimnorm: Een verzuimnorm is een verzuimcijfer dat een organisatie kan halen, rekening houdend met een combinatie van kenmerken van het personeelsbestand en de specifieke werkzaamheden die werknemers moeten verrichten.

VNG: De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, afgekort VNG, is de koepelorganisatie van alle gemeenten in Nederland. Behalve de Nederlandse gemeenten zijn ook een groot aantal gewesten, de landen Aruba, Curaçao en de bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius lid van deze organisatie. Een van de belangrijkste doelstellingen van de VNG is de belangenbehartiging van alle gemeenten bij andere overheden, waaronder de provinciale overheden, de Tweede Kamer en het kabinet.

Voortijdig schoolverlater (VSV): Een voortijdig schoolverlater (VSV) is een jongere die: tussen de 12 en de 23 jaar oud is; niet staat ingeschreven op een school; geen startkwalificatie heeft (een diploma op minimaal mbo 2, havo- of vwo-niveau); niet uit het praktijkonderwijs of het voortgezet speciaal onderwijs komt.

Voorziening: Naast reserves kennen gemeenten ook voorzieningen. Voorzieningen worden tot het vreemd vermogen gerekend. Gemeenten moeten voorzieningen treffen voor:

- verplichtingen/verliezen en risico's;
- onderhoudsegalisatie;
- door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting.

Vraag- en handelingsverlegenheid: Vraagverlegenheid is de situatie waarin er schroom is om hulp te vragen. Wij allen hebben een belangrijke 'feeling rule' dat je je eigen boontjes moet doppen. Als er hulp geboden wordt is er sprake van acceptatieschroom. Handelingsverlegenheid is de situatie aan de aanbodkant. Om hulp aan te bieden, moet men een stap zetten. Want de dominante 'feeling rule' is sociale afstand. Dus het aanbieden van hulp is een subtiel spel om de vraag expliciet te krijgen en hulp aanbieden.

Weerstandscapaciteit: De weerstandscapaciteit bestaat uit de potentieel in te zetten middelen om de tegenvallers op te vangen. Naast eigen vermogen zijn dit ook langlopende voorzieningen, onbenutte inkomstenbronnen, bezuinigingsmogelijkheden en garantstellingen.

Weerstandsvermogen: Het vermogen van een decentrale overheid om tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van deze overheid in gevaar komt. Het weerstandsvermogen kan worden uitgedrukt als de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de te lopen risico's.

Werelderfgoedlijst: Werelderfgoed is cultureel en natuurlijk erfgoed dat wordt beschouwd als onvervangbaar, uniek en eigendom van de hele wereld, en waarvan het van groot belang wordt geacht om te behouden. Alleen erfgoed dat is ingeschreven op de Werelderfgoedlijst van UNESCO mag deze titel dragen.

Wet op het primair onderwijs (WPO): De Wet op het primair onderwijs (WPO) bepaalt hoe het basisonderwijs in grote lijnen geregeld moet zijn.

Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA): Deze regeling is bedoeld voor mensen die na twee jaar arbeidsongeschiktheid voor een deel nog in staat zijn om te werken.

Wmo: Wet maatschappelijke ondersteuning.

Woningcorporatie: Een woningcorporatie, woningbouwcorporatie of wooncorporatie is een organisatie die zich richt op het bouwen, beheren en verhuren van kwalitatief goede woonruimte met een betaalbare huur voor mensen met een smalle beurs (sociale woningbouw). Het kenmerk van deze woningbouw is dat de huuropbrengsten van deze woningen niet rendabel zijn ten opzichte van de stichtingskosten.

WOZ-waarde: Wet waardering onroerende zaken. De WOZ-waarde van een woning is de geschatte marktwaarde op de waarde peildatum (voor de beschikking 2018 is de waarde peildatum 1 januari 2017)

Wro: Wet ruimtelijke ordening. De Wet ruimtelijke ordening (Wro, voorheen Wet op de Ruimtelijke Ordening, WRO) is een Nederlandse wet die regelt hoe ruimtelijke plannen in Nederland tot stand komen en gewijzigd worden. Zowel het Rijk, de provincies als de gemeente hebben de bevoegdheid om ruimtelijke plannen op te stellen.

WSW: De Wet sociale werkvoorziening (WSW) is de Nederlandse wet die regelt dat arbeidsgehandicapten die door lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen uitsluitend in staat zijn onder aangepaste omstandigheden arbeid te verrichten, kunnen werken op een zo regulier mogelijke en op hun individuele mogelijkheden aangepaste arbeidsplek in de sociale werkvoorziening.

(W)SW-bedrijven: In Nederland bieden 90 SW-bedrijven een passende werkplek aan mensen een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap.

Zaakgericht werken: Zaakgericht en procesgericht werken is een concept dat cruciaal is voor het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening en/of bedrijfsvoering. Zaakgericht en procesgericht werken is voor gemeenten een goede manier om:

- de inwoner juist te informeren over de voortgang van de desbetreffende aanvragen;
- de afhandeling te monitoren en te bewaken;
- de werkprocessen voor de afhandeling te verbeteren;
- managementinformatie te verkrijgen over behaalde effecten.

Zelfstandig Bestuursorgaan (ZBO): Orgaan waaraan de uitoefening van een wettelijke taak is opgedragen, zonder dat er sprake is van (volledige) ondergeschiktheid aan de minister, en die voor de uitoefening van de taak uit collectieve middelen (rijksbijdragen en heffingen) worden gefinancierd.

ZZP: Zelfstandige zonder personeel.

